

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

100 TEMEL ESER LİSTESİNDE YER ALAN MASAL
KİTAPLARINDA KORKU VE ŞİDDET ÖGELERİ

Şura GÜZELKÜÇÜK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR-2019

©2019-Şura GÜZELKÜÇÜK

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

100 TEMEL ESER LİSTESİNDE YER ALAN MASAL
KİTAPLARINDA KORKU VE ŞİDDET ÖGELERİ

THE CONCEPT OF FEAR AND VIOLENCE OF THE TALE BOOKS
IN THE 100 BASIC WORKS

Hazırlayan
Şüra GÜZELKÜÇÜK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Mustafa TÜRKYILMAZ

KIRŞEHİR-2019

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi, Şüra GÜZELKÜÇÜK tarafından hazırlanan “100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Masal Kitaplarında Korku ve Şiddet Ögeleri” adlı tez çalışması tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği/oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman(İmza)

Doç. Dr. Mustafa TÜRKYILMAZ

Üye.....(İmza)

Doç. Dr. Mesut GÜN

Üye.....(İmza)

Doç. Dr. Abdülkerim KARADENİZ

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2019

(İmza)

Doç. Dr. Hüseyin ŞİMŞEK

Enstitü Müdürü

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi, Şüra GÜZELKÜÇÜK tarafından hazırlanan “100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Masal Kitaplarında Korku ve Şiddet Ögeleri” adlı tez çalışması tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği/oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman(İmza)

Doç. Dr. Mustafa TÜRKYILMAZ

Üye.....(İmza)

Doç. Dr. Mesut GÜN

Üye.....(İmza)

Doç. Dr. Abdulkerim KARADENİZ

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2019

(İmza)

Doç. Dr. Hüseyin ŞİMŞEK

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../2019

Şüra GÜZELKÜÇÜK

İmza

ÖZET

100 TEMEL ESER LİSTESİNDE YER ALAN MASALLARDA KORKU VE ŞİDDET ÖGELERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Şüra GÜZELKÜÇÜK

Danışman: Doç. Dr. Mustafa TÜRKYILMAZ

2019 – (XIX+214 Sayfa)

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı

Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Jüri

Doç. Dr. Mustafa TÜRKYILMAZ

Doç. Dr. Mesut GÜN

Doç. Dr. Abdulkerim KARADENİZ

Bu araştırma, Millî Eğitim Bakanlığının ilköğretim okulları için tavsiye ettiği “100 Temel Eser” listesinde yer alan masallardaki korku ve şiddet unsurlarını tespit edip değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Eserlerin incelenmesinde nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Eserlerin korku ve şiddet yönünden incelenmesinde hareket noktası olarak “cümle” kabul edilmiştir. Eserler cümleler düzeyinde tek tek incelenmiş, korku ve şiddet içeren kelimeler, sayısal olarak sınıflandırılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde Türkçe eğitimi uzmanlarının görüşlerinden de yararlanılmış ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın veri kaynağını, Millî Eğitim Bakanlığının ilköğretim okulları için tavsiye ettiği “100 Temel Eser” listesinde yer alan ikisi dünya edebiyatından, dördü Türk edebiyatından toplam altı masal kitabı ve bu masal kitaplarında yer alan 480 masal oluşturmaktadır.

Araştırmanın sonucunda 100 Temel Eser listesinde yer alan masal kitaplarında korku ve şiddet unsurları tespit edilmiştir. Kitaplarda yer alan şiddet türleri sınıflandırılmış yapılan değerlendirmede; yerli ve yabancı masal kitaplarında en fazla karşılaşılan şiddet türlerinin sözel şiddet ve fiziksel şiddet olduğu bulunmuştur. Bu sıralamayı duygusal şiddet ve cinsel şiddet türlerinin takip ettiği görülmüştür. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre Türk edebiyatında yer alan masallardaki şiddet unsurlarının, dünya edebiyatında yer alan masallardan daha fazla olduğu belirlenmiştir. Masal kitaplarında yer alan şiddet ve korku unsurlarının kullanım sıklığı karşılaştırıldığında; korku içeren unsurların, şiddet içeren unsurlardan az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İçeriğinde en fazla korku unsuru bulunan masalın Andersen Masalları olduğu, en az korku unsuru bulunan masalın ise, Aisopos Masalları olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlar, ilgili literatürle karşılaştırılmış ve birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: 100 Temel Eser, Korku, Masal, Şiddet.

ABSTRACT

THE CONCEPT OF FEAR AND VIOLENCE OF THE TALE BOOKS IN THE 100 BASIC WORKS

M.Sc.Thesis

Preparer: Şüra GÜZELKÜÇÜK

Advisor : Assoc. Prof. Dr. Mustafa TÜRKYILMAZ

2019 – (XIX+214 Pages)

Kırşehir Ahi Evran University, Graduate School Of Social Sciences

Social Sciences and Turkish Education Department

Turkish Education Science

Jury

Assoc. Prof. Dr. Mustafa TÜRKYILMAZ

Assoc. Prof. Dr. Mesut GÜN

Assoc. Prof. Dr. Abdulkirim KARADENİZ

This research is carried out with the aim of determining and evaluating the elements of fear and violence in tales listed on the 100 Basic Works which the Ministry of Education recommended primary schools. Document analysis method which is a kind of qualitative research is used to study literary works. “Sentence” is used as a starting point to examine the works in terms of fear and violence. The works are examined one by one at a level of “sentence” and works including violence and fear are classified numerically. To analyse required data, making use of the findings of Turkish teachers that are experts in their fields, content analysis method is used.

Data source of the research consists of six tale books, two of the World literature and four of the Turkish literature, and also 480 tales in these tale books which take part in the list of the 100 Basic Works recommended primary schools by the Ministry of Education.

As a result of the research, elements of fear and violence are determined in the tale books listed on 100 Basic Works. Classified evaluation results showed that most common types of violence are verbal and physical violence in native and foreign tale books. It is seen that this ranking is followed by emotional violence and sexual violence. According to the data required as a result of the research elements of violence in Turkish Literature are more than the elements of violence in World Literature. When the frequency of occurrence of violence and fear are compared the elements of fear are less than the elements of violence. It is determined that Tales of Andersen has the most fear elements and Tales of Aisopos has the least fear elements. Results required in the research are compared with the related literature and some proposals are put forward.

Keywords: 100 Basic Works, Fear, Tale, Violence.

ÖN SÖZ

Bu çalışmada 100 Temel Eser listesinde yer alan korku ve şiddet unsurlarının tespit edilip değerlendirilmesi amaçlanmıştır. “100 Temel Eser listesinde yer alan masallarda korku ve şiddet unsurları var mıdır?” sorusu, araştırmanın temel problemini teşkil etmektedir.

Araştırma; Giriş, Kavramsal Açıklamalar ve İlgili Literatür, Yöntem, Bulgular, Sonuç ve Tartışma, Öneriler olmak üzere beş ana bölümden oluşmaktadır. Girişte araştırmanın amacı, önemi, problemi ve alt problemleri, sınırlılıkları, varsayımları ve tanımlardan bahsedilmiştir. Kavramsal Çerçeve ve İlgili Literatür kısmında, araştırma konusuyla ilgili temel kavramlara, konuyla ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış çalışmalara yer verilmiştir. Yöntem kısmında, araştırmanın modelinden, araştırmanın evren ve örnekleminden, veri toplama aracından, veri toplama sürecinden, verilerin analiz sürecinden bahsedilmiştir. Bulgular kısmında, elde edilen verilerin çözümlenmesiyle ortaya çıkan bulgulardan söz edilmiştir. Sonuç ve Tartışma, Öneriler kısmında, elde edilen bulgular yorumlanarak ilgili çalışmalarla karşılaştırılıp önerilerde bulunulmuştur.

Çalışmanın yürütülmesinde ve tamamlanmasında büyük katkı sağlayan ve beni bu süreçte olumlu bir şekilde güdüleyen danışmanım Doç. Dr. Mustafa TÜRKYILMAZ’a, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Şube Müdürü Mehmet ÖZDAŞ Bey’e, Okutman Gül ZENGİN hocama ve Öğr. Gör. İsmail KASAP hocama teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca desteklerini benden esirgemeyen anneme, babama, eşime; bu süreçte beni güdüleyen çocuklarım Ahmet ve Fatma’ya da teşekkür ederim.

Kırşehir-2019

Şüra GÜZELKÜÇÜK

KABUL VE ONAY	İ
BİLDİRİM.....	İİ
ÖZET	İİİ
ABSTRACT	İV
İÇİNDEKİLER.....	VI
TABLolar LİSTESİ	XVI
SİMGELER VE KISALTMALAR	XX
BÖLÜM 1	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ.....	6
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	7
1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	9
1.4. VARSAYIM	10
1.5. TANIMLAR	10
BÖLÜM II.....	11
2. KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ LİTERATÜR	11
2.1. ÇOCUK KAVRAMI.....	11
2.1.1. Çocuk Haklarının Tarihteki Yeri	11
2.1.2. Çocuk Hakları Sözleşmesi.....	13
2.1.3. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Amacı.....	15
2.1.4. Türkiye Cumhuriyeti Hukukunda Çocuğun Yeri	15
2.2. MASAL	16
2.2.1. Masalların Kaynağı	16
2.2.2. Masal Türleri	17

2.2.2.1. Hayvan Masalları.....	18
2.2.2.2. Olağanüstü Masallar	18
2.2.2.3. Gerçekçi Masallar	18
2.2.2.4. Güldürücü Masallar	19
2.2.2.5. Zincirlemeli Masallar	19
2.2.3. Masalda Olay	19
2.2.4. Masalda Mekân	20
2.2.5. Masalda Zaman.....	20
2.2.6. Masal Kişileri	21
2.2.7. Masalın Eğitimsel İşlevleri.....	22
2.2.8. Çocuk Masallarının Özellikleri	23
2.3. KORKU VE ŞİDDET	24
2.3.1. Korkunun Tanımı	24
2.3.2. Şiddetin Tanımı	25
2.3.4. Şiddetin Çeşitleri	26
2.3.4.1. Fiziksel Şiddet	26
2.3.4.2 Sözel Şiddet	27
2.3.4.3. Duygusal Şiddet.....	28
2.3.4.4. Cinsel Şiddet.....	30
2.3.5. Korku ve Şiddet Arasındaki İlişki	31
2.3.6. Çocuk Kitaplarına Yansıtılan Şiddet	32
2.3.7. Masallarda Şiddet	35
2.4. 100 TEMEL ESER'İN OLUŞUMU	36
2.5. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	37
III. BÖLÜM	44

3.YÖNTEM	44
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ	44
3.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ	44
3.2.1. Keloğlan Masalları	45
3.2.2. Billur Köşk Masalları	45
3.2.3. Aisopos Masalları	46
3.2.4. Andersen Masalları.....	47
3.2.5. Az Gittik Uz Gittik	47
3.2.6. Evvel Zaman İçinde.....	48
3.3. VERİ TOPLAMA ARACI	48
3.4. VERİ TOPLAMA SÜRECİ	49
3.5. VERİLERİN ANALİZİ.....	50
IV. BÖLÜM.....	51
4. BULGULAR	51
4.1. 100 TEMEL ESER LİSTESİNDE YER ALAN MASALLARDA KORKU VE ŞİDDET UNSURLARINA İLİŞKİN BULGULAR	51
4.1.1. 100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Masal Kitaplarında Şiddet Unsurları	51
4.1.1.1. Evvel Zaman İçinde Masal Kitabında Yer Alan Şiddet Unsurları	51
4.1.1.1.1. Fiziksel Şiddete İlişkin Bulgular	52
4.1.1.1.1.1. Canını Acıtmakla İlgili Bulgular	52
4.1.1.1.1.2. Öldürmeyle İlgili Bulgular	54
4.1.1.1.1.3. Saldırmaya İlişkin Bulgular.....	54
4.1.1.1.1.4. Parçalamayla İlgili Bulgular	54
4.1.1.1.1.5. Kesmeyle İlgili Bulgular	55
4.1.1.1.1.6. Aç Bırakmayla İlgili Bulgular	55
4.1.1.1.2. Sözel Şiddete İlişkin Bulgular	55

4.1.1.1.2.1. Hakaret Etmekle İlgili Bulgular	56
4.1.1.1.2.2. Tehdit Etmekle İlgili Bulgular.....	57
4.1.1.1.2.3. Bağırarakla ilgili bulgular.....	59
4.1.1.1.3. Duygusal Şiddete İlişkin Bulgular.....	60
4.1.1.1.3.1 Duygularıyla Oynamakla İlgili Bulgular.....	60
4.1.1.1.3.2. Alıkoymayla İlgili Bulgular.....	61
4.1.1.2. Keloğlan Masalları Kitabında Yer Alan Şiddet Unsurları	62
4.1.1.2.1. Fiziksel Şiddete İlişkin Bulgular	62
4.1.1.2.1.1. Öldürmeyle İlgili Bulgular	63
4.1.1.2.1.2. Canını Acıtmayla İlgili Bulgular	66
4.1.1.2.1.3. Kesmeyle İlgili Bulgular	68
4.1.1.2.1.4. Parçalamayla İlgili Bulgular.....	69
4.1.1.2.1.5. Saldırmayla İlgili Bulgular	69
4.1.1.2.1.6. Bıçaklamayla İlgili Bulgular	70
4.1.1.2.1.7. Aç Bırakmayla İlgili Bulgular	70
4.1.1.2.2. Sözel Şiddete İlişkin Bulgular	71
4.1.1.2.2.1. Tehdit Etmeyeyle İlgili Bulgular.....	71
4.1.1.2.2.2. Bağırarakla İlgili Bulgular.....	74
4.1.1.2.2.3. Hakaret Etmeyeyle İlgili Bulgular	76
4.1.1.2.3. Duygusal Şiddete İlişkin Bulgular.....	78
4.1.1.2.3.1. Alıkoymayla İlgili Bulgular.....	78
4.1.1.2.4. Tespit Edilen Diğer Şiddet Bulguları	79
4.1.1.2.4.1. Üzerine İşemeyle İlgili Bulgular	79
4.1.1.3. Andersen Masalları Kitabında Yer Alan Şiddet Unsurları.....	79

4.1.1.3.1. Fiziksel Şiddete İlişkin Bulgular	80
4.1.1.3.1.1. Canını Acıtmayla İlgili Bulgular	80
4.1.1.3.1.2. Öldürmeyle İlgili Bulgular	82
4.1.1.3.1.3. Kesmeyle İlgili Bulgular	83
4.1.1.3.1.4. Bıçaklamayla İlgili Bulgular	84
4.1.1.3.1.5. Parçalamayla İlgili Bulgular	84
4.1.1.3.1.6. Saldırmayla İlgili Bulgular	85
4.1.1.3.1.7. Ateş Etmeyle İlgili Bulgular	85
4.1.1.3.2. Sözel Şiddete İlişkin Bulgular	85
4.1.1.3.2.1. Bağırmayla İlgili Bulgular	85
4.1.1.3.2.2. Tehdit Etmeyle İlgili Bulgular	88
4.1.1.3.2.3. Hakaret Etmeyle İlgili Bulgular	90
4.1.1.3.3. Duygusal Şiddete İlişkin Bulgular	91
4.1.1.3.3.1. Alıkoymayla İlgili Bulgular	91
4.1.1.3.3.2. Duygularıyla Oynamakla İlgili Bulgular	92
4.1.1.3.4. Cinsel Şiddete İlişkin Bulgular	92
4.1.1.3.4.1. Zorla Evlendirmeyeyle İlgili Bulgular	93
4.1.1.3.5. Tespit Edilen Diğer Şiddet Bulguları	93
4.1.1.3.5.1. Ölüye Şiddetle İlgili Bulgular	93
4.1.1.4. Az Gittik Uz Gittik Masal Kitabında Yer Alan Şiddet Unsurları	94
4.1.1.4.1.1. Canını Acıtmayla İlgili Bulgular	95
4.1.1.4.1.2. Öldürmeyle İlgili Bulgular	98
4.1.1.4.1.3. Kesmeyle İlgili Bulgular	100
4.1.1.4.1.4. Parçalamayla İlgili Bulgular	101

4.1.1.4.1.5. Saldırmayla İlgili Bulgular	102
4.1.1.4.1.6. Tekmelemeyle İlgili Bulgular.....	103
4.1.1.4.1.7. Ateş Etmeyle İlgili Bulgular.....	103
4.1.1.4.2. Sözel Şiddete İlişkin Bulgular	103
4.1.1.4.2.1. Hakaret Etmeyle İlgili Bulgular	104
4.1.1.4.2.2. Tehdit Etmeyle İlgili Bulgular.....	107
4.1.1.4.2.3. Bağırma ile İlgili Bulgular.....	109
4.1.1.4.3. Duygusal Şiddete İlişkin Bulgular.....	110
4.1.1.4.3.1. Alıkoymayla İlgili Bulgular.....	111
4.1.1.4.4. Cinsel Şiddete İlişkin Bulgular.....	112
4.1.1.4.4.1. Zorla Evlendirmeye İlgili Bulgular	113
4.1.1.4.4.2. Cinsel Kavramları İfade Etmek ile İlgili Bulgular	114
4.1.1.4.5. Tespit Edilen Diğer Şiddet Bulguları	114
4.1.1.4.5.1. Ölüme Şiddetle İlgili Bulgular	115
4.1.1.5. Billur Köşk Masalları Kitabında Yer Alan Şiddet Unsurları	115
4.1.1.5.1. Fiziksel Şiddete İlişkin Bulgular	116
4.1.1.5.1.1. Öldürmeyle İlgili Bulgular	116
4.1.1.5.1.2. Kesmeyle İlgili Bulgular	119
4.1.1.5.1.3. Canını Acıtmayla İlgili Bulgular	121
4.1.1.5.1.4. Parçalamayla İlgili Bulgular	123
4.1.1.5.1.5. Saldırmayla İlgili Bulgular	124
4.1.1.5.1.6. Tekmelemeyle İlgili Bulgular.....	125
4.1.1.5.2. Sözel Şiddete İlişkin Bulgular	125
4.1.1.5.2.1. Bağırma ile İlgili Bulgular.....	125

4.1.1.5.2.2. Tehdit Etmeyle İlgili Bulgular.....	128
4.1.1.5.2.3. Hakaret Etmeyle İlgili Bulgular	130
4.1.1.5.3. Duygusal Şiddete İlişkin Bulgular.....	131
4.1.1.5.3.1. Alıkoymayla İlgili Bulgular.....	132
4.1.1.5.4. Cinsel Şiddete İlişkin Bulgular.....	134
4.1.1.5.4.1. Cinsel Saldırıyla İlgili Bulgular.....	134
4.1.1.5.4.2. Cinsel Kavramları İfade Etmek ile İlgili Bulgular	135
4.1.1.5.5. Tespit Edilen Diğer Şiddet Bulguları	135
4.1.1.5.5.1. Ölüye Şiddetle İlgili Bulgular	136
4.1.1.6. Aisopos Masalları Kitabında Yer Alan Şiddet Unsurları	136
4.1.1.6.1. Fiziksel Şiddete İlişkin Bulgular	137
4.1.1.6.1.1. Canını Acıtmayla İlgili Bulgular	137
4.1.1.6.1.2. Öldürmeyle İlgili Bulgular	140
4.1.1.6.1.3. Parçalamayla İlgili Bulgular.....	142
4.1.1.6.1.4. Kesmeyle İlgili Bulgular	144
4.1.1.6.1.5. Saldırmayla İlgili Bulgular	144
4.1.1.6.1.6. Tekmelemeyle İlgili Bulgular.....	145
4.1.1.6.1.7. Kırmayla İlgili Bulgular	146
4.1.1.6.2. Sözel Şiddete İlişkin Bulgular	146
4.1.1.6.2.1 Tehdit Etmeyle İlgili Bulgular.....	146
4.1.1.6.2.2. Hakaret Etmeyle İlgili Bulgular	148
4.1.1.6.2.3. Bağırmayla İlgili Bulgular.....	149
4.1.1.6.3. Duygusal Şiddete İlişkin Bulgular.....	150
4.1.1.6.3.1. Alıkoymayla İlgili Bulgular.....	150

4.1.1.7. 100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Masal Kitaplarındaki Şiddet	
Unsurlarına Toplu Bir Bakış.....	151
4.1.2. 100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Masal Kitaplarında Korku Unsurları ...	152
4.1.2.1. Evvel Zaman İçinde Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurları.....	153
4.1.2.1.1. Gerçeküstü Varlıklarla İlgili Bulgular	153
4.1.2.1.2. Ani Sert Hareketlerle İlgili Bulgular	154
4.1.2.1.3. Esrarengiz Olaylarla İlgili Bulgular	155
4.1.2.1.4. Aşırı Sihir Öğeleriyle İlgili Bulgular.....	156
4.1.2.2. Keloğlan Masalları Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurları	156
4.1.2.2.1. Gerçeküstü Varlıklarla İlgili Bulgular.....	157
4.1.2.2.2. Gölge Oyunlarıyla İlgili Bulgular.....	159
4.1.2.2.3. Ani Sert Hareketlerle İlgili Bulgular	159
4.1.2.2.4. Esrarengiz Olaylarla İlgili Bulgular	161
4.1.2.2.5. Korkutucu Ses Efektleriyle İlgili Bulgular.....	161
4.1.2.2.6. Çığlık Atma- Bağırmaıyla İlgili Bulgular.....	162
4.1.2.3. Andersen Masalları Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurları.....	163
4.1.2.3.1. Gerçeküstü Varlıklarla İlgili Bulgular.....	164
4.1.2.3.2. Karanlıkla İlgili Bulgular	166
4.1.2.3.3. Ani Sert Hareketlerle İlgili Bulgular	167
4.1.2.3.4. Esrarengiz Olaylarla İlgili Bulgular	168
4.1.2.3.5. Doğadaki Seslerle İlgili Bulgular	169
4.1.2.3.6. Korkutucu Ses Efektleriyle İlgili Bulgular.....	169
4.1.2.3.7. Aşırı Sihir Öğeleriyle İlgili Bulgular.....	170
4.1.2.3.8. Korkunç Mekânla İlgili Bulgular	171

4.1.2.4. Az Gittik Uz Gittik Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurları	172
4.1.2.4.1. Gerçeküstü Varlıklarla İlgili Bulgular	173
4.1.2.4.2. Ani Sert Hareketlerle İlgili Bulgular	174
4.1.2.4.3. Esrarengiz Olaylarla İlgili Bulgular	174
4.1.2.4.4. Saklanıp Aniden Ortaya Çıkma ile İlgili Bulgular	174
4.1.2.5. Billur Köşk Masalları Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurları	175
4.1.2.5.1. Gerçeküstü Varlıklarla İlgili Bulgular	175
4.1.2.5.2. Karanlıkla İlgili Bulgular	177
4.1.2.5.3. Ani Sert Hareketlerle İlgili Bulgular	178
4.1.2.5.4. Doğadaki Seslerle İlgili Bulgular	179
4.1.2.5.5. Korkutucu Ses Efektleriyle İlgili Bulgular	179
4.1.2.5.6. Çığlık Atma-Bağırma ile İlgili Bulgular	180
4.1.2.5.7. Aşırı Sihir Öğeleriyle İlgili Bulgular	180
4.1.2.6. Aisopos Masalları Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurları	180
4.1.2.6.1. Gerçeküstü Varlıklarla İlgili Bulgular	181
4.1.2.6.2. Esrarengiz Olaylarla İlgili Bulgular	182
4.1.2.6.3. Korkutucu Ses Efektleriyle İlgili Bulgular	182
4.1.2.7. 100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Masal Kitaplarında Korku Unsurlarına İlişkin Toplu Bir Bakış	182
BÖLÜM V	184
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	184
5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA.....	184
5.2. ÖNERİLER	189
KAYNAKÇA.....	192
EKLER	202

ÖZ GEÇMİŞ	214
------------------------	------------

TABLolar LİSTESİ

Sayfa

Tablo 4.1 “Evvel Zaman İçinde” Yer Alan Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı	51
Tablo 4.2 “Evvel Zaman İçinde” Yer Alan Fiziksel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	52
Tablo 4.3 “Evvel Zaman İçinde” Kitabında Yer Alan Sözel Şiddete İlişkin Kategorilerin Frekansları ve Yüzdelik Değerleri.....	55
Tablo 4.4 “Evvel Zaman İçinde” Kitabında Yer Alan Duygusal Şiddete İlişkin Kategorilerin Frekansları ve Yüzdelik Değerleri.....	60
Tablo 4.5 “Keloğlan Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	62
Tablo 4.6 “Keloğlan Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Fiziksel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	62
Tablo 4.7 “Keloğlan Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Sözel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	71
Tablo 4.8 “Keloğlan Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Duygusal Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	78
Tablo 4.9 “Keloğlan Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Diğer Şiddet Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı	79
Tablo 4.10 “Andersen Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	79
Tablo 4.11 “Andersen Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Fiziksel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	80
Tablo 4.12 “Andersen Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Sözel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	85

Tablo 4.13 “Andersen Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Duygusal Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı	91
Tablo 4.14 “Andersen Masalları” Adlı Kitapta Cinsel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	92
Tablo 4.15 “Andersen Masalları” Adlı Kitapta Tespit Edilen Diğer Şiddet Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı	93
Tablo 4.16 “Az Gittik Uz Gittik” Adlı Kitapta Yer Alan Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	94
Tablo 4.17 “Az Gittik Uz Gittik” Adlı Kitapta Yer Alan Fiziksel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	95
Tablo 4.18 “Az Gittik Uz Gittik” Adlı Kitapta Yer Alan Sözel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	103
Tablo 4.19 “Az Gittik Uz Gittik” Adlı Kitapta Yer Alan Duygusal Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı	110
Tablo 4.20 “Az Gittik Uz Gittik” Adlı Kitapta Yer Alan Cinsel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	112
Tablo 4.21 “Az Gittik Uz Gittik” Adlı Kitapta Tespit Edilen Diğer Şiddet Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı	114
Tablo 4.22 “Billur Köşk Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	115
Tablo 4.23 “Billur Köşk Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Fiziksel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı	116
Tablo 4.24 “Billur Köşk Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Sözel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	125

Tablo 4.25 “Billur Köşk Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Duygusal Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı	132
Tablo 4.26 “Billur Köşk Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Cinsel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı	134
Tablo 4.27 “Billur Köşk Masalları” Adlı Kitapta Tespit Edilen Diğer Şiddet Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı	135
Tablo 4.28 “Aisopos Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	136
Tablo 4.29 “Aisopos Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Fiziksel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	137
Tablo 4.30 “Aisopos Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Sözel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı.....	146
Tablo 4.31 “Billur Köşk Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Duygusal Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı	150
Tablo 4.32 100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Masal Kitaplarındaki Şiddet Unsurlarına İlişkin Genel Tablo	152
Tablo 4.33 “Evvel Zaman İçinde” Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı	153
Tablo 4.34 “Keloğlan Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı	156
Tablo 4.35 “Andersen Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı	163
Tablo 4.36 “Az Gittik Uz Gittik” Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı	172

Tablo 4.37 “Billur Köşk Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı	175
Tablo 4.38 “Aisopos Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı	180
Tablo 4.39 100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Masal Kitaplarındaki Şiddet Unsurlarına İlişkin Genel Tablo	183

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kisaltmalar	Açıklamalar
ark.	Arkadaşları
Akt.	Aktaran
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
s.	Sayfa
TDK	Türk Dil Kurumu
vd.	Ve diğerleri

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Her çocuk temel yaşama hakkına sahiptir. -UNİCEF

Çocuk kavramının tanımı zamana ve mekâna, toplumun çocuğa bakış açısına göre farklılaşmaktadır. Yakın tarihe kadar böyle gelmiş olsa da Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesine göre artık, 18 yaşına kadar her birey çocuk olarak kabul edilmektedir. Çocuk; gelişen bir insan yavrusu, yetişkin sayılmayan küçük bir yurttaştır (Yörükoğlu, 2000: 13). Çocuk, doğumundan başlayarak ergenliğe (11-12 yaşına) kadarki devrede bulunan bir bireydir (Akyüz, 2000: 66). Yani çocuk, bebeklik çağı ile ergenlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan insandır (Oğuzkan, 1993: 28). Çocukluk evresi soy, akrabalık, bebeklik, çocukluk, ilk gençlik, gençlik, yetişkinliğe hazırlık olmak üzere yedi safhada ele alınmaktadır (Hazar, 2006: 2). Yasal olarak 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun (TCK) 6/1-c maddesi uyarınca 18 yaşını doldurmamış her birey bir çocuktur.

Toplumların gelişimi, çocuğa verdiği değerle doğru orantılıdır (Akyüz, 2000: 1). Çocuk, istikbalin kapılarını aralayacak mühim bir unsurdur. Çocuğun dünyası, yetişkinlerin dünyasından farklıdır. Çocukların dünyayı ve onun gönderdiği iletileri algılama biçimleri oldukça farklıdır. Belki de bu farklılığı en iyi anlatan eserlerden biri Küçük Prens'tir. Bu noktada çocuklar için edebiyat kavramı karşımıza çıkmaktadır. Çocuk edebiyatı, çocukların duygu, hayal, düşünce ve duyarlılıklarına, zevklerine, eğitilirken eğlenmelerine yarar sağlamak için gerçekleştirilmiş çocuksu bir edebiyattır. Çocuk edebiyatı kavramı, çocuğa yönelik edebiyat yapılması fikriyle ortaya çıkmıştır. Çocuk bilinci; çocuğa yönelik bilginin artması, çocuk kültürünün kazanılmaya başlanması, çocuğa dıştan bakış yanında, içten bakışı da beraberinde getirmiştir (Şirin, 2000: 10).

Çocuk edebiyatı, çocuklara çocuğu anlatma veya çocukluk çağından bahsetme olarak algılanmamalıdır. Böyle bir tanımlama çocuk edebiyatını sınırlandırır. Çocuk edebiyatı her şeyden önce edebiyattır ve edebiyat yönü ile değerlendirildiğinde edebiyatın içinde en incelikli yazarlık türüdür. Yaş sınırlaması yoktur. Herkesin ilgisini çekebilir, herkes tarafından okunabilir. Bu edebiyat, dil ve anlatım tarzıyla yeni bir yazın etkinliğidir (Şirin, 2000: 11). Çocuk edebiyatı, erken çocukluk evresinde başlayıp ergenlik dönemini de içine alan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni

düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır (Sever, 2008: 17). Çocuk edebiyatı genel edebiyattan ayrı tutulamaz. Ancak hedef kitlesine göre adlandırılır ve pedagojik kaygıları olan bir edebiyat türünü ifade eder (Gündüz, 2005: 136).

Yukarıdaki literatüre göre çocuk edebiyatı, herkese hitap etmesinin yanında, öncelikle çocuklara ve gençlere yönelik hazırlanan bir edebiyattır. Çocuk edebiyatının; çocukların zihnine, hissiyatına hitap eden kendine özgü bir edebiyat olduğu da belirtilebilir. Bireylerin gelişiminde, çocukların okudukları ve onlara okunan kitapların etkili olduğu dikkate alındığında çocuk edebiyatı ürünlerinin de çocuğun gelişiminde önemli olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda çocuk; edebiyatla ne zaman tanışır, çocuk edebiyatı ürünleri nelerdir, sorularının cevapları önemli hâle gelmektedir.

Çocuğun, çocuk edebiyatıyla tanışması okul öncesi döneme denk gelir. Bu karşılaşma çocuğa anlatılan hikâyelerle, masallarla ve söylenen ninnilerle olur (Şirin, 2000: 102). Masallar, çocukla aileleri arasında duygusal iletişimi sağlamada önemli bir köprüdür (Öztürk, 2008: 32). Oyun çağına ise çocuk, edebiyata farklı bir bakış açısıyla yaklaşır. Oyun mantığı içerisinde algılamaya başladığı edebiyat, çocukluk çağına masal tadı verir. Çocuğun okumaya başladığı evrede ise artık edebiyat farkındalığı oluşur. Belki edebiyatın ne olduğunu ifade edemez ama edebiyattan aldığı zevki çevresine belli eder. Çocuklar için her şeyden önce edebiyat, dildir. Edebiyat çocuğun dünyasına zenginlik katar. Çocuğun edebî zevkini, estetik duygusunu geliştirir. Çocuk, edebî metinlerde çevresini ve kendisini daha iyi tanımaya başlar. Çocuk edebiyatı, çocuğun güzel konuşmasına katkıda bulunur, ona yaşama sevinci kazandırır ve çocuğun hayal dünyasını zenginleştirir (Şirin, 2000: 102).

Önce sözlü ürünler -ninniler, tekerlemeler, masallar, destanlar, fabllar, efsaneler, bilmeceler- sonra yazılı ürünler -şirler, çizgi romanlar, hikâyeler, biyografik romanlar, anılar, gezi yazıları- çocuğun dünyasına girmeye başlar. Böylece çocuk, hayat hakkında birtakım bilgiler edinir. Kendisi dışındaki dünyayı tanıma fırsatı bulur.

Bebeklik dönemini takiben ninni ve tekerlemelerden sonra çocuğun ilk karşılaştığı çocuk edebiyatı türü olan masal, nesir (düz yazı) tarzında bir anlatımdır. İnsanlık tarihi kadar eski olan ve MÖ sekizinci asırlara dayanan, Küçük Asya'nın yani Türkiye'nin kıyılarında doğan (March, 2014: 18) eski mitlerin (esâtirin “söylencelerin”) parçalanmış şekli olan masal, kelime kökeni itibarıyla İbranice “maşal” sözcüğüne dayanır. Masal evrenseldir. Çoğunlukla kişileri ve olayları olağanüstü özellikler taşır. Sınırlamalardan uzak, sebep-

sonuç ilişkisi olmadan, birdenbire gelişen, hayal ürünü olan, anlattıklarına inandırma zorunluluğu duymayan, nesilden nesile aktarılan, mekânı masal ülkesi olan, zamanı genellikle belirsiz geçmişe dayalı, bazen kahramanları hayvanlar olan, insanlığın tabiata karşı ortak tavrı olan, sonradan yazıya geçirilen hayal ürünü, döşeme adlı giriş bölümünde “bir varmış bir yokmuş” gibi formellerle başlayan, eğitici nitelikli sözlü anlatımlardır (Arıcı, 2004: 160).

Toplumsal anlatımlar çocuğun sosyalleşmesini sağlayan bir süreçtir. Bu gelişim evresi, uygun davranış kalıplarının, değerlerin ve duyguların içselleştirilmesini sağlar. Bugünkü eğitim faaliyetlerinin bulunmadığı devirlerde efsanelere ve mitlere dayanan masalların bir bakıma cemiyette birtakım ahlak kaidelerinin ve itikatların yerleşmesini temin eden mühim vasıtalar olduğu düşünülebilir (Yılar, 2005: 386). Çocuğun eğitiminde eskiden beri masal her zaman yerini korumuştur.

Edebiyatımızda “masal babası” olarak tanınan Eflatun Cem Güney (2009: V) “Masallar” adlı kitabının ön sözünde masalı bir tekerleme havası içinde şöyle ifade eder: *“Bizim de bir masal dünyamız var; uçsuz bucaksız bir dünya bu! Keloğlan’ı da içine alır, Köroğlu’nu da; peri kızını da içine alır, dev anasını da; seni de içine alır beni de; gene de bir findikkabuğuna sığar, yedi dünyaya sığmaz. Hani şu masal dünyasını bir dönüp dolanayım diye, demir çarık demir asa yola düşseniz; dere tepe düz, altı ayla bir güz gitseniz, bir arpa boyu yol gidersiniz ancak! İyisi mi gelin derelerden sel gibi, tepelerden yel gibi geçerek; lale, sümbül derleyip soğuk sular içerek; daha da yorulursanız Hızır’ın atına binerek bir tandır başına götüreyim sizi. Vay ne masallar, ne masallar var orada; makas kesmedik, iğne batmadık masallar.”*

Yukarıdaki tekerlemevari tanımdan da hareketle şu sonuçlara varılabilir: Masal, çocukların dikkatini çeken edebiyat ürünlerinin başında gelir. En çocuksu yazın türü masaldır. Masalda mekân, çocukluk cennetinin hayal ülkeleridir. Geleceğin yetişkinleri olacak çocukların yüzü hep atiye dönüktür. Bu yüzden de masallar maziyle değil atıyla ilgilidir. Gerçek hayatı hayallerle yansıtan masallar çocukluk çağının gerçek dünyasıdır (Şirin, 2000: 102).

Çocuk, yarın demektir. Ancak yarın bugünden şekillenir. Çocuğa seslenecek eserler gelenekten izler taşımalıdır. Masallar, kültürel motiflerin yaşatılması ve benimsetilmesinde önemli unsurlardandır ayrıca çocuğa içinde yaşadığı toplumun değerlerini, özelliklerini bu

toplumdaki haklarını, ödevlerini öğretmesi açısından da değerli kabul edilmektedir (Kantarcıoğlu, 1991: 33).

Çocuklara hakların, ödevlerin, değerlerin öğretilmesi doğrudan öğretme yerine “aktarım yolu” ile daha başarılı olur (Türkyılmaz ve Kuş, 2014: 41). Doğrudan telkin yoluyla öğrenilmeyen bilgiler dolaylı yaşantı kazandırılarak öğretilir. Gerçek hayatın kopyası olan kitaplarla bu deneyim kazandırılabilir. Bu konuda en öncelikli tür ise masallardır. Masallarda dolaylı anlatım söz konusudur. Yazar, çocuğa iyiliği, dürüstlüğü, güzelliği, çirkinliği, kötülüğü, kıskançlığı, nefreti masal kahramanlarının yaşamlarından hareketle masal içerisinde yoğunlaştırarak verir. Dolaylı öğrenme yoluyla çocuk bu iletilerden üzerine düşeni alabilir.

Sosyal öğrenme kuramının kurucusu Bandura’ya göre bireylerin davranışlarının dolaylı yaşantılardan yani başkalarının geçirdiği yaşantılardan etkilendiği görülmektedir (Senemoğlu, 2009: 220). Masallarda iyilerin her zaman ödüllendirilmesi ve kötülerin cezalandırılması, çocuğun dolaylı öğrenmesi ve değerler eğitimi açısından olumlu bir rol oynayabilir.

Bu konuda Bascom, M. E. Opler’den şu alıntıyı yapıyor: “*Jicarillo Apacheleri arasında, sapkın bir davranışı azarlayarak uyarmak için, hareketi yapana incitecek bir şekilde, sana hikâye anlatacak büyüklerin yok muydu, demek yeterli olabilirdi*” (Akt. Helimoğlu Yavuz, 2002: 4).

Bu alıntıdan hareketle, masalların çocuğun ruhsal gelişimi bakımından önemli olduğu ve eğitici özelliğinin bulunduğu söylenebilir.

Çocuk, masal kahramanlarıyla bütünleşerek zorlukların üstesinden gelmeyi başarma denemelerine girişmekte ve böylece kendisine güven hissi de kazanmaktadır. Masallardaki iyi-kötü savaşında, hep iyinin kazanması, çocuğun hayatını da etkilemekte ve çocuk, günlük hayatında sürekli iyi rolü oynamayı benimsemektedir (Bilkan, 2001: 32).

Bir milletin masallarında, o kültürde yetişen fertlerin psikolojik, sosyolojik, ekonomik, ahlaki göstergeleri, değerleri kısaca hayat macerası saklıdır. Ayrıca bir çocuğa kendi ana dilinin, konuşma dilinin bütün inceliklerini öğreten türlerin başında masallar gelir (Helimoğlu Yavuz, 2002: 7).

Masallardaki millî terbiyeye ait motifler çocuğun eğitiminde önem taşır. Çocuk kuru

öğütlerden hoşlanmaz. Dinî ve millî konular renkli ve zengin bir üslup içerisinde kültüre dayalı olarak telkin edilir. Özellikle masallar ana dil ediniminde ve dilin güzel telaffuzunda değerli verilere sahiptir. Üstelik masallar çocuklara ana dil şuuru kazandırır ve kitap okumayı sevdirebilir (Bilkan, 2001: 32). Çocuğun kendini ve çevresini fark etmeye başladığı devrede, çocuk edebiyatı alanının temellerini oluşturan masal türü, çocukta yaratıcılık, edebî zevk, kurgulama, dinleme alışkanlığı gibi kabiliyetlerin terakkisini sağlar. Çocuğa okunan veya çocuğun okuduğu masalarda büyümlü bir atmosfer vardır. Çocuk bu masallar ülkesinde seyyah olur. Uçan halısıyla bu masallar ülkesinde gezer, eğlenir, öğrenir, yaşama sevinci edinir. Masal kahramanlarıyla özdeşim kurmayı başarır. Çocuğun hayal dünyası ile masal dünyası birbirine paraleldir. Bu hayal âleminde her türlü oluş imkân dâhilindedir. Böylece çocuk masalla çok rahat bir şekilde özdeşleşir ve masalın sihirli dünyasına dalıverir. Masaldaki heyecanlı olayların akışına kendisini kaptıran çocuk, kahramanlardan birinin yerine kendini koyabilir ve macera yaşarken uykuya dalıverir (Bilkan, 2001: 46). Uykuya dalan bu yavrular şahsiyet kazanımı dönemindedirler ve çocuklar kişiliklerinin geliştiğı bu dönemde bir rol modele gereksinim duyarlar. Kahramanlara özenirler ve onlarla bütünleşirler. Bu özdeşimde başlangıçta anne-babası veya yakın akrabası vardır. Bu durum zamanla yerini arkadaşına, film ve kitap kahramanlarına bırakır. Kahramanların amaçlarına şiddet uygulayarak erişmesi veya iletileriyle problemleri çözmenin bir yöntemi olarak şiddetin gösterilmesi çocukta önemli duygusal örselenmelere neden olabilir (Sever, 2002: 36). Bu bakımdan, kitap kahramanlarının ahlaki ve sosyal açıdan uygunsuz olması, çocuğun kendisini kötü bir modelle özdeşleştirmesine neden olur (Yavuzer, 2007). Çocuğun özdeşim kurduğu karakter, eğer kötü bir modele dayanıyorsa çocuğun ruhsal dünyası da büyük sıkıntılara uğrayacaktır. Çocuğun ruh sağlığı açısından iyi bir modelle özdeşim kurması çok önemlidir. Ancak içinde yaşadığımız toplumda çocuğun örnek alacağı iyi bir model bulması zorlaşmıştır. Çünkü insanlar, toplumla iç içe yaşadığı için şiddet eylemlerine karşı tepki veremez bir hâle dönüşmüşlerdir. Toplumsal bir olgu olan ve evrensel niteliğı bulunan şiddet, kaba bir davranıştır (Köknel, 1996: 20). Ancak medyanın şiddeti desteklediğı gözlemlenmektedir. Nitekim son yıllarda çizgi filmlerde bile şiddet unsurlarına rastlanmaktadır ve bu unsurların çocuklar tarafından dikkatle izlendiğı saptanmıştır. Şiddet konusunda medyanın insan davranışlarını etkileme gücü yadsınamaz (Palabıyıklıoğlu, 1997: 125).

“Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu”na

katılan araştırmacıların bildirileri incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun tespitleri, ülkemizde çocuklar için üretilen kitap, dergi, gazete, film ile birçok oyuncağın çocuk ve gençlerin ruhsal ve fiziksel gelişimlerini engelleyici ve örseleyici nitelikte oldukları yönündedir. Araştırmacılar, televizyonlarda gösterilen bazı çocuk ve gençlik programları ile filmlerin; çocuk ve gençlere istenmeyen davranış biçimleri kazandırdığını, onları suça ve şiddete yönelttiklerini belirtmektedirler. Çocukların sağlıklı gelişmeleri için gerekli olan iyi örnekler ve ortamlar; ebeveynler, öğretmenler, aydınlar, yayıncılar, yazarlar, çizerler ve yöneticiler vb. tarafından özenle oluşturulmalıdır (Gültekin, 2011: 47). Esas olan dengeli ve çocuk psikolojisini olumsuz etkilemeyecek bir eser oluşturmak olabilir. Yani çocuğa hayatı ne tozpembe ne de kıyım ve yıkımların olduğu bir ortam olarak göstermek gerekir.

Millî Eğitim Bakanlığı, Türkiye’de 2005 yılında ilköğretim ve ortaöğretim okulları için okuma alışkanlığı, dil bilinci, sözcük dağarcığı kazandırmak amaçlarıyla Türk ve dünya edebiyatı klasiklerinden oluşan 100 eserlik bir kitap listesi hazırlamıştır. Bu bağlamda ilköğretim öğrencileri için hazırlanan 100 Temel Eser listesindeki masallarda şiddet ve korku unsuru bulunmakta mıdır? Eğer bu masallar korku ve şiddet unsurunu içeriyorsa hangi sıklıkta içermektedir? Bu araştırmada belirtilen soruları cevaplaması ve 100 Temel Eser listesinde yer alan masallardaki şiddet ve korku unsurlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Araştırmacının zihnini meşgul eden ve çözüm bekleyen bütün meseleler, problem durumunu oluşturmaktadır. Problem çözümü, gerekli kararların alınmasını, her karar da belli bilgilere sahip olmayı gerektirir. Sorunlara itimat edilir çözümlerin bulunabilmesi, evvela doğru kararların verilmesine, doğru kararların verilmesi ise doğru bilgilerin kullanılabilmesine bağlıdır (Karasar, 2006: 20).

Masallar, çocukların edebî zevk ve ihtiyaçlarını temin eden ilkyazın türlerinden biridir. Beş ila dokuz yaş arası, çocukların masal çağıdır. İşte bu süreçte masala karşı çocukların yoğun bir ilgisi vardır. Bu ilgi sayesinde masallar, çocukların hayal güçlerini ve dil becerilerini geliştirmeyi sağlarken duygu dünyalarını da etkiler. Bu duygulardan bazıları da şiddet ve korkudur. Şiddet ve korkunun ise çocuğun hayal dünyasında örselenmelere neden olacağı ve çocuk için rol model olarak seçilen kahramanların çocuğun davranışlarını olumsuz yönde etkileyeceği düşünülmektedir (Yavuzer, 2007).

Bu amaçla araştırmanın problemi şu şekilde belirlenmiştir. İlköğretim düzeyinde

hazırlanan 100 Temel Eser listesinde yer alan masallarda korku ve şiddet unsurları var mıdır?

Bu problem durumuna göre geliştirilen alt problemler ise aşağıda sıralandığı gibidir:

1. 100 Temel Eser listesinde yer alan masallarda hangi tür şiddet öğeleri işlenmiştir?
2. 100 Temel Eser listesinde yer alan masallarda hangi tür korku öğeleri işlenmiştir?
3. 100 Temel Eser listesinde yer alan masallarda fiziksel, duygusal, sözel ve cinsel şiddet unsurları hangi sıklıkla işlenmektedir?

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu araştırmanın amacı, çocuklar için hazırlanan 100 Temel Eser listesindeki masalları korku ve şiddet ögesi bakımından inceleyip değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda alanla ilgili literatür taranmış, Türkçe eğitimi uzmanlarıyla görüşülmüş, düzenlenen veri toplama aracı ile korku ve şiddet unsurları tespit edilmiştir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular ışığında öğretmenlerin, öğrencilerin ve eğitim çevresinin yeni bir bakış açısı geliştirmesi ayrıca bu çalışmanın alandaki eksikliğe de yön vermesi amaçlanmıştır.

Çocukluk ve ilk gençlik dönemi; karakterin oluşması, bireyin fizyolojik gelişimi yanında zihinsel gelişiminin düzgün bir biçimde şekillenmesi bakımından önemli dönemlerdir (Şimşek, 2002). Bu dönemlerde çocuklar birtakım davranışların doğrudan verilmesinden hoşlanmazlar. Bu nedenle öğretilmek istenen davranış masalın olanakları kullanılarak çocuğa iletmek daha uygun olur (Yılar, 2006: 79).

İyi ve kötünün çok keskin çizgilerle birbirinden ayrılması, iyi ve doğru olanın fizikî ve ekonomik şartı ne olursa olsun sonunda başarılı ve mutlu olması, çocuğun dünyasında olumlu etkiler yaratan unsurlardır. Bu özellikler çocuğun doğrudan doğruya duygusal zekâsından bilinçaltına yerleştiği için ömür boyu belleğinde yer edecektir (Şen, 2003: 425).

Ahlaki değerler dışında masal kahramanları da çocuğun unutulmazları arasında girecektir. Nitekim bu konuda Charles Dickens'in sözü, masalların çocuk üzerindeki etkisini ortaya koyması bakımından önemlidir: *“Benim ilk aşkım Kırmızı Şapkalı Kız'dı. Öyle sanıyorum ki, Kırmızı Şapkalı Kız'la evlenebilseydim, dünyanın en mutlu insanı ben olurum”* (Kurt, 2000: 309). Bu cümleden hareketle; çocuklar, masal kahramanlarından etkilendikleri gibi onları rol model olarak da alırlar diyebiliriz. Çocukluk döneminde çocuğa okunan ya da çocuğun kendisinin okuduğu yazınsal ürünlerdeki karakterler, karakterlerin olaylara bakış açısı, bu yazınsal ürünlerde verilen iletiler çocuk için birer özdeşim unsuru olur ve özellikle okulöncesi dönemde, düşsel kurgusuyla çocuğun ilgisini çeken ve eğitici

niteliği olan masallar, çocuğun psiko-sosyal gelişimini destekler (Sever, 2002: 28). Çocuğun “hayaldeki arkadaşını uyandıran” masallar (Şirin, 2000: 113) toplumsal rollerin, toplumsal norm ve kuralların, evrensel değerlerin aktarılmasında; soyut kavramların gelişmesinde de etkilidir. Çocuk edebiyatı içindeki masallar, çocukların benlik duygusunun gelişmesine katkı sağlayabilmekte, sorun çözme konusunda olumlu tutumlar sergileyen kahramanlar kin, nefret, düşmanlık gibi duygularla baş etmede çocuğun gelişimini olumlu yönde etkileyebilmektedir (Sever, 2002: 23-37).

Bu yüzden özellikle şiddet ve korku içerikli, çocuğa kötü örnek olabilecek sahnelerin masallardan, masal yapısını bozmadan çıkartılması uygun olabilir. Çünkü özellikle amacına şiddet uygulayarak ulaşan kahramanların, bir özdeşim unsuru olarak belirttiği kitaplar, çocuklarda ruhsal sorunlara sebep olabilir. Bu durum çocuğun günlük hayatta zorluklarla karşılaştığında şiddeti bir çözüm yolu olarak görmesine yol açabilir (Sever, 2002). Örneğin; "Hansel ve Gretel" adlı masalda iki çocuğun sığınmak için girdiği evdeki cadıyı, kendilerini öldürmemesi için kaynar kazana atıp yakmaları, günlük hayatta karşılaşılan bir zorlukta şiddeti çözüm yolu olarak göstermek demektir. Küçük okurlar bu masaldan, tanımadıkları kişilerle görüşmemeleri ve yabancı evlerden uzak durmaları gerektiği dersini çıkarabilirler. Fakat küçük yaştaki iki çocuğun bu türden bir şiddete başvurusu, bu masalı okuyan çocuklar üzerinde sadece olumlu bir duygu mu yaratır? Bu husus tartışılır. Masalın sonundaki cadının fırında nasıl yakıldığının, onun yanarken etrafa nasıl yanmış et kokusu yaydığının anlatıldığı vahşet sahneleri, çocuk okuyucuların psikolojisini ve neden olabilecek hasarları göz ardı etmektedir (Sever, 2002: 502).

Ayrıca bu tür masallar sadece masal kitaplarında yer almamaktadır. Yüzyıllar öncesinin toplumsal yaşamına göndermeler yapan, o dönemdeki yetişkinlere ahlak dersi vermeyi amaçlayan yazınsal ürünler, çocuğa göre olup olmadığı yeterince sınanmadan, “dünya klasiği” olduğu düşüncesiyle ders kitaplarına da alınmaktadır. Bu da çocukların hem gelişim dönemlerine uygun olmayan metinlerle karşılaşmasına hem de Türkçe öğretimini ahlak dersine dönüştüren bir anlayışla kuşatılmasına yol açar (Sever, 2002).

Çocuklar için hazırlanan masalların yeniden incelenmesi konusunda son yıllarda ülkemizde de pek çok çalışma yapılmaktadır. Masal kitaplarına yansıyan şiddet konusunda birçok makale ve tez bulunmaktadır. Bununla birlikte alanında uzman çocuk ve gençlik edebiyatı yazarları da bu konunun önemi hakkında açıklamalarda bulunmuşlardır. Örneğin

Çocuk ve Gençlik Edebiyatı yazarı Akal bu konuyla ilgili olarak şu açıklamada bulunmuştur: *"Bundan böyle, klasik deyip görünmez bir dokunulmazlıkla örttüğümüz masalları, birer birer ortaya döküp, içerdikleri şiddet, cinsellik ve çağ dışı kavramları tek tek elden geçirmeli ve yeniden titizlikle değerlendirmeliyiz. Çocukların algılama ve değerlendirme sınırlarının çok ötesinde, üstelik pedagojik hatalarla dolu olan masalları, 'nasıl olsa klasiktir sorumluluk bende değil' anlayışıyla, türlü formlarda ve keyfi yorumlarla tekrar tekrar çocukların önüne baskıcı bir tavırla koymaktan vazgeçmeliyiz"* diyerek, bu konunun göz ardı edilmemesi gerektiğini vurgulamaktadır (Akt. Sever, 2002: 516). Şiddet içeren kitaplar çok kısa süre içerisinde çocuklar üzerinde izler bırakabilmektedir. Kendini kahramanın yerine koyarak, pencereden atlayan, "tekrar ayağa kalkabilir düşüncesiyle" arkadaşına zarar veren çocukların sayısı göz ardı edilemeyecek kadar çoktur. Korku ve şiddet sahneleri, yetişkinlerin ve özellikle de çocukların belleğinden kolay kolay silinmemektedir. Seyda bu konudaki düşüncelerini şöyle dile getirmektedir: "Ruhbilimcilerce, 'bir engele uğramış kaçma isteği' olarak tanımlanan korku, sanatta da çok işlenmiş temel konulardan biridir. İster günlük konuşmalarımızda olsun, ister romanlarda, hikâyelerde geçsin, korkuyu, hemen hemen kalıplaşmış birtakım deyimlerle anlatmakta ve anlamakta hiç de güçlük çekmiyoruz" (Seyda, 1975: 6).

Sonuç olarak masallarda; çocukların dünyalarını anlamlı hâle getirecek, onlar için önemli konular işlenmesi, onların duygusal gelişimine olumlu katkı sağlayabilir. Öte yandan tam tersi bir durumla karşılaşılması da olasıdır. Bu araştırmada 5, 6, 7 ve 8. sınıfları ilgilendiren 100 Temel Eser'de geçen masal kitaplarında yer alan korku ve şiddet unsurları irdelenmiştir. Bu kapsamda araştırmada 100 Temel Eser listesinde yer alan masallarda korku ve şiddet unsurları var mıdır? Araştırmanın temel probleminin ve buna bağlı alt problemlerinin cevabı aranmaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında bu alanda çalışma yapanlara, öğretmenlere, öğrencilere, velilere ve eğitim çevresine farkındalık sağlamak ve söz konusu masallarda kullanılan unsurların eğitimsel uygunluğuna dikkat çekmek amaçlanmıştır.

1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırma Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 100 Temel Eser listesinde tavsiye edilmiş olan ve örnekleme alınan 6 masal kitabıyla ve bu masalların metin kısımlarında geçen korku ve şiddet unsurlarının incelenmesiyle sınırlandırılmıştır.

1.4. VARSAYIM

Araştırmacının incelediği masalarda belirlediği korku ve şiddet unsurlarının tespitinin yerinde olduğu varsayılmıştır.

1.5. TANIMLAR

İçerik Analizi: Verileri izah edebilecek kavram ve ilişkilere ulaşmak gayesiyle verilerin kodlanması, kavramsallaştırılması ve temaların saptanmasına denir (Yıldırım ve şimşek, 2011: 175).

Öğretmen: Mesleği bilgi öğretmek olan kimse, hoca, muallim, muallime (TDK, 2005).

Ölçek: Ölçme aracı ya da ölçme sonuçlarının formal nitelikleri (Köklü, 2002: 105).

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. ÇOCUK KAVRAMI

Türk Dil Kurumunun küçük yaştaki erkek veya kız olarak tanımladığı çocuk kavramı, genel olarak insan yavrusu olarak da ifade edilmektedir (Karadağ, 2013; TDK, 2005).

Bu tanımdan hareketle toplumsal yaşam içerisinde insanların birbirine karşı olan tutumlarının her toplumda farklılık gösterdiği gibi, çocukluk olgusunun da kültürel bir yönü olduğu için çocuğu tam anlamıyla ifade edebilecek bir tanımın yapılamayacağı belirtilebilir (Öktem, 2012: 5). Çünkü yapılacak tanım, yasaların ve toplumun çocuğa bakış açısını doğrudan etkilemektedir. Örneğin modern anlamda çocuk ve çocukluk terimlerine Orta Çağ'da rastlanmadığı, çocukluk evresinin bebeklik ile ergenlik arasındaki bir ara evre olarak ifade edildiği, çocukların ise görünüşte küçük yetişkinler şeklinde algılandığı belirtilmektedir (Gander ve Gardiner, 2010: 26).

Yörükoğlu (2000: 21) ise çocuğu, kendine özgü nitelikleri yanında hızlı ve şaşırtıcı değişimler gösterebilen birey, olarak ifade etmektedir.

Dünya tarihine bakıldığında; savaşlar, kıtlıklar, coğrafi ve iklimsel olumsuzluklar her dönemde insanlığın baş etmek zorunda kaldığı felaketler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu felaketlerle yüzleşip bunların sonuçlarına katlanabilme gücü olan her birey artık birer yetişkindir. Belki de bu nedenle çocuk ve çocukluk kavramları üzerinde ancak ikinci dünya savaşı sonrası durulmuştur denilebilir. Kaldı ki çocuk ve çocukluk kavramları doğrultusunda kadının da benzeri koşul ve nedenlerden tanınmadığı iddia edilebilir. Kadın kavramının olmadığı bir düzende çocuğa da yer verilmediğini görmek şaşırtıcı olmamalıdır.

2.1.1. Çocuk Haklarının Tarihteki Yeri

Literatür taramasından elde edilen veriler ışığında, çocuk kavramına ilişkin geçmiş yüzyıllara ait bilgilerin yok denilecek kadar az olduğu tespit edilmiştir. Çocuk kavramını ve çocukluk dönemini, geçmişten günümüze kadar değerlendirecek olursak, devlet yöneticilerinin, düşünürlerin, bilim insanlarının, eğitimcilerin, din adamlarının, çocukla ilgilenen hemen herkesin kendi bakış açısını ortaya koyarak bu kavramları tanımlamaya çalıştığını ifade edebiliriz.

Antik Yunan döneminde çocuk kavramına ilişkin bilgilerin net olmadığı görülmüştür. Çocukluk kavramıyla hangi yaş grubunun ifade edildiği anlaşılamamıştır. Gelişim döneminin önemli bir bölümü olan bu döneme gereken önemin gösterilmediği, bebeklik ve yaşlılık arasında kalan bir dönem olarak ifade edildiği saptanmıştır (Postman, 1995).

Orta Çağ'da da, çocukluk dönemi net bir sınırla ifade edilmemiştir. Çocuk yedi yaşına kadar bebek olarak tabir edilirken yedi yaşından sonra yetişkin olarak tanımlanır. Ancak burada tanımlanan yetişkin, minyatür bir yetişkindir. Yetişkinliğe adım atan bu küçük adamın kendine özgü oyuncağı, kıyafeti, kitabı yoktur. O, yetişkinler gibi davranmak zorundadır. 16. yüzyılda çocuk anlayışı değişmeye başlamıştır. Çocuğa verilen değer artmıştır ancak yine de kilise tarafından ailelere çocuk yetiştirmede fiziksel ceza yöntemi önerilmiştir. 17. yüzyılda Aydınlanma felsefesi ile insanlığın yüceliği ve saygınlığı anlayışı gelişmiş, böylece Orta Çağ boyunca günahkâr olarak kabul edilen çocukların özde şeytan olmadığı savunulmuştur (Onur, 2005). Batı'da çocuk kavramı değer kazanmış ve çocukluk dönemi gelişim dönemleri içerisine alınmıştır.

Türklerde çocuk ve çocukluk kavramının algılanış biçimi değerlendirildiğinde, İslamiyet'ten önceki Türk toplumlarında çocukların soyun devamı olarak görüldüğü ve çocuğa değer verildiği, çocuğu olmayan ailelerin ise hor görüldüğü özellikle başta erkek çocukların eğitimi olmak üzere çocuk eğitime özel bir önem verildiği, Dede Korkut Hikâyeleri'nde de çocukların eğitiminin önemine vurgu yapıldığı belirtilebilir (Arı ve Karatepe, 2010; Aksoy, 2011). Buradan yola çıkarak, Orta Çağ'da Türk-İslam toplumunun çocuğa ve çocukluk dönemine bakış açısının Avrupa'dan farklılaştığı, Türk toplumlarının çocuğa değer verdiği ve çocuğa özgü eğitimi de ön planda tuttuğu ifade edilebilir.

Onur'a göre (2005) Türkiye'de çocuk ve çocukluk kavramına ilişkin kaynaklar sınırlıdır. Bu durum Batı'ya oranla bu alanda yapılan çalışmaların az olmasından kaynaklanır. Onur, Türkiye'de "Çocukluğun Tarihi" adlı kitabında; Osmanlı döneminde çocuk kavramını; saray içindeki çocuk, devşirme sistemindeki çocuk ve köle çocuk başlıkları altında irdeler ve çocuğa verilen eğitim hususunda bilgi verir. Osmanlı döneminde çocukluk, sınırları belli bir kavramdır ve çocuğa verilen eğitim ön plandadır ancak kız çocuklarına verilen eğitim, erkek çocuklarına verilen eğitimden farklıdır. Bu dönemde verilen eğitimlerde dayanın eğitime yardımcı bir araç olduğu göze çarpmaktadır. Onur;

dayağın ve ezberciliğin, çocuk yetiştirme ve çocuğu eğitme noktasında tarih boyunca Türk toplumuna egemen olduğunu ifade etmiştir.

Tanzimat Dönemi'nde Batı etkisiyle farklılaşan bir anlayış göze çarpar. Bu dönemde geleceğimiz için önemli bir değer olarak kabul edilen çocukların en iyi şekilde eğitilmesi gerektiği görüşü hâkim olmuş, çocuklar her türlü değişim sürecindeki planlara dâhil edilmiştir. II. Meşrutiyet ile beraber millî bir nesil yetiştirme çabaları görülürken, bu çabaların yoğun olduğu dönemin ise Cumhuriyet dönemi olduğu söylenebilir. Cumhuriyet'in ilanı ve sonrasında ise çocuk, yasal düzenlemeler çerçevesinde değerlendirilmiştir. Böylece süreç içerisindeki en iyi durumuna gelebilmiştir (Terkan, 2011).

2.1.2. Çocuk Hakları Sözleşmesi

Çocuk; masum, duyarlı, bağımlı ve korunması gereken küçük bir bireydir. Çocukluk ise çocukta; kişiliğin oluştuğu, değer yargılarının meydana geldiği ve yetişkinlik döneminde davranış şekillerinin temellerinin atıldığı; özetle özbenlik özelliklerinin oluşturulduğu önemli bir dönemdir (Kepenekçi ve Aslan, 2011: 25).

Bütün insanların sahip olduğu hakların yanında, çocukların büyüme ihtiyaçları sebebiyle özel insan haklarına sahip olmaları zaruridir. İnsan haklarının bir uzantısı veya özel bir parçası olarak bilinen çocuk hakları, aslında insan haklarından bazı yönleri ile daha çok önem kazanan, kendine özgü bir alandır. Kısaca çocuk hakları; çocuğun bedeni, zihni, hissi, içtimai ve ahlaki bakımlardan özgürlük ve saygınlık içinde, sağlıklı ve normal biçimde gelişebilmesi için hukuk kuralları ile korunması olarak tanımlanabilir (Kepenekçi ve Aslan, 2011: 24).

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde kurula getirilen Çocuk Hakları Sözleşmesi ikisi hariç, BM üyesi bütün ülkeler tarafından onaylanmıştır. Bu da 191 ülkenin onayı anlamına gelmektedir. *Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi* ön söz ve 3 bölüm, toplam 54 maddeden oluşmaktadır. Ön sözde temel ilkelere ve bazı maddelere atıfta bulunulur. Birinci kısımda aile ve devletin 18 yaşına kadar çocuğa karşı sorumluluğu vurgulanır. İkinci ve üçüncü kısımda sözleşmenin yürürlüğe girmesi için gerekli şeylerin yapılmasından bahsedilir. 42 ve 43. maddeler çok önemlidir. *Çocuk Haklarına Dair Sözleşme* Resmi Gazetede 27 Ocak 1995 tarih ve 22184 sayı ile yayımlanmıştır. Sonuna da şu şerh düşülmüştür: "İtirazî Kayıt: Türkiye Cumhuriyeti Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 17, 29 ve 30. maddeleri hükümlerini T.C.

Anayasası ve 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Anlaşması hükümlerine ve ruhuna uygun olarak yorumlama hakkını saklı tutmaktadır." Prof. Eugene Verhellen, sözleşmeyi üç hak kümelemesi içinde yorumlar. Bunlardan ilki “tedbir”dir. Tedbir, çocuğun eğitimini, sağlıklı ve yeterli standartlarda yaşama ve sosyal korunma gibi temel ihtiyaç ve hizmetlere erişim haklarını kapsar. İkincisi “koruma”dır. Koruma; çocuğun kötü muamele, istismar ve sömürü gibi şiddetin her türlüünden korunma hakkını ifade eder. Üçüncüsü ise “katılım”dır. Katılım; çocuğun sesini duyurma ve karar verme süreçlerinde yer alma hakkı olarak belirtilebilir. Çocuk Hakları Sözleşmesi’ne göre; 18 yaşından küçük herkes çocuktur. Çocuğun vatandaşlık ve kimlik hakları hemen sağlanmalıdır. Çocuğun soy birliği değiştirilemez. Hiçbir ayrımcılık yapılmadan çocuğun yüksek yararları (çocuğa birinci öncelik tanınarak) gözetilir. Çocuk, öncelikle anne ve baba tarafından yetiştirilme hakkına sahiptir. Ana-baba sorumluluğunu yerine getiremezse bunu devlet üstlenir. Çocuğun büyüme ve gelişme sürecinin olumlu yönde olması sağlanır. 6. maddeye göre çocuğun yaşama hakkı -ruhi ve fiziki yönden bir zarara uğramadan- vardır. Çocukların kendileri ile ilgili bir işlem hakkında yaşları göz önüne alınarak görüşleri alınır ve buna saygı duyulur. Çocuk şahsi olarak medeni, içtimai, ekonomik ve kültürel vb. bütün haklara sahiptir. Hakların merkezinde toplum değil birey olarak çocuk olmalıdır. Oyun, boş zaman, dinlenme hakkı da eğitim, sağlık, korunma ve sosyal güvenlik gibi sağlanmalıdır. Çocuk hakları uluslararası yasalarla güvence altına alınmıştır. Savaş ortamında kalmış ve suça itilmiş çocuklar mutlaka korunmalıdır (Türkiye Barolar Birliği Çocuk Hakları Kurulu, 2019).

Çocukların ilgi ve zevklerine de saygı duyulmalıdır. Çocuk için bu ilgi ve zevkin ilk aşaması çocuk edebiyatıdır. Çocuk edebiyatı türlerinin başında da masal vardır. MEB tarafından önerilen 100 Temel Eser içindeki masallarda çocuğu korumak için şiddet unsuru çocuk haklarına uygun olarak tespit edilip ya yeni baskılarında tashih edilmeli ya da 100 Temel Eser güncellenirken buna dikkat edilerek eser seçilmelidir. Türkiye’de masallarda çocuk haklarına nasıl dikkat edilmesi gerektiği araştırmaya değer bir konudur (Turan, 2011: 47).

Çeşitli kapsamlar içinde değerlendirilebilen Çocuk Hakları Sözleşmesi, onaylayan ülkeleri bağlayıcı niteliktedir. İlgili sözleşmenin aşağıdaki hükümlerine göre çocuk hakları sözleşmesine imza atan tüm ülkeler çocuk haklarını gözetmek durumundadırlar (TBBÇHK, 2019). Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 2. maddesine göre taraf devletler, bu sözleşmede yazılı olan hakları kendi yetkileri altında bulunan her çocuğa, kendilerinin, ana-babalarının veya

yasal vasilerinin sahip oldukları, ırk, renk, cinsiyet, dil, siyasal ya da başka düşünceler, ulusal, etnik ve sosyal köken, mülkiyet, sakatlık, doğuş ve diğer statüler nedeniyle hiçbir ayırım gözetmeksizin tanır ve taahhüt ederler. Ayrıca, taraf devletler, çocuğun ana-babasının, yasal vasilerinin veya ailesinin öteki üyelerinin durumları, faaliyetleri, açıklanan düşünceleri veya inançları nedeniyle her türlü ayrıma veya cezaya tâbi tutulmasına karşı etkili biçimde korunması için gerekli önlemleri alırlar.

2.1.3. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin Amacı

Öncelikli amaç dünyadaki bütün çocukları koruma altına almaktır. Çocuk Hakları, çocukların bütün dünyada sömürülmesi ve yasal veya yasa dışı yollarla çalıştırılmasını engellemek için çıkarılmıştır. Bu sözleşme ile hem çocukların korunması hem de onların birçok yerde gayri kanuni şekilde çalıştırılmasının engellenmesi amaçlanmaktadır. 3. maddenin 2. bendinde ise amaç bizzat belirtilir: “Taraf devletler, çocuğun ana babasının, vasilerinin ya da kendisinden hukuken sorumlu olan diğer kişilerin hak ve ödevlerini de göz önünde tutarak, esenliği için gerekli bakım ve korumayı sağlamayı üstlenirler ve bu amaçla tüm uygun yasal ve idari önlemleri alırlar.” Bu amacı hatırlatmak için Çocuk Hakları Günü, her yıl 20 Kasım tarihinde kutlanır.

2.1.4. Türkiye Cumhuriyeti Hukukunda Çocuğun Yeri

Türkiye Cumhuriyeti Hukukunda çocuk haklarının özelliğinden dolayı çocuk yararının önceliği vardır. Çocuk için şefkat ve ihtimam ile bakım çok önemlidir. Sağlık ve eğitim bu hakların başında gelir.

Sadece ebeveynler ve veliler değil devlet de çocuğun ihtiyaçlarını yerine getirmekle yükümlüdür ve çocuk devlet güvencesi altında olmalıdır. Yani kurumsal olarak çocuk korunur.

“*Düzenleme serbestisi*” ilkesine göre ebeveyn, çocuğu evlatlıktan reddedemez. Çocuk hakkındaki resmî işlemler hâkim denetiminde ve noter aracılığıyla yapılır.

Diğer bir ilke ise “*güçsüzü korumak*”tır. Çocuklar yetişkinler tarafından şiddete maruz kalabilir. Hiçbir gerekçe şiddeti haklı çıkartamaz. Ayrıca çocuklar uluslararası bir savaşın kurbanı da olmamalıdır.

20 Kasım 1989’da uluslararası hukukla çocuk hakları, sözleşmeyle güvence altına alınmıştır. Ayrıca iç hukuk yoluyla da çocuk hakları koruma altına alınmıştır.

2.2. MASAL

Masal, anonim halk edebiyatı ürünlerinin en yaygın olanlarından biridir. Bu ürünlere ad olarak verilen kelime Habeşçe “mesl”, Ârâmice “maslâ” ve İbranicedeki “masal”dan, Araplara “mesel, masal” şekli ile mukayese ve karşılaştırma manasıyla geçtikten sonra Türkçeye mal olmuştur (Elçin, 1993: 368).

Türk Dil Kurumunun sözlüğünde bu ismin Arapça kökenli olduğu belirtildikten sonra şöyle bir tanımlama yapılmıştır: “*Genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağıza kuşaktan kuşağa sürüp gelen, çoğunlukla insanların ve tanrıların başından geçen olağan dışı olayları anlatan hikâye*” (TDK, 2005: 1349) şeklinde tanımlanır.

Türk Ansiklopedisi (C. 23: 317) masal kelimesini “*Olayların geçtiği yer ve zaman belli olmayan, peri, cin, dev, ejderha, cadı, Arap, padişah, vezir gibi kahramanları belirli kişileri temsil etmeyen hikâye*” olarak açıklamıştır. Masal kelimesi; “*Genellikle olağanüstü kahramanlara ve maceralara yer veren, konusu hayali, kulaktan kulağa anlatılarak geçen halk hikâyesidir*” (Meydan Larousse C. 8, 1972: 425) diye tanımlanır.

Türk masallarının incelenip araştırılmasında, derlenip sınıflandırılmasında önde gelen araştırmacılardan biri olan Boratav (1982: 75), masalı; “*nesirle söylenmiş dinlik ve büyüklük inanışlardan, törelerden bağımsız, bütünüyle düş ürünü, gerçekle ilgisiz ve anlattıklarını inandırmak iddiası olmayan kısa anlatı*” olarak tanımlar. Öte yandan masal araştırmacısı Saim Sakaoğlu (1999: 2) masalı, “*kahramanlarından bazıları hayvanlar ve tabiatüstü varlıklar olan, olayları masal ülkesinde cereyan eden, hayal mahsulü olduğu halde dinleyicileri inandırabilen bir sözlü anlatım türü*” şeklinde tanımlamıştır. “*Masal, olağanüstü olaylarla biçimlenmiş, içinde ahlaksal ve dinsel öğretiler barındıran kısa anlatıdır*” (Dilidüzgün, Sever, Öztürk ve Adıgüzel, 2002) tanımının da yapıldığına literatürde rastlanmaktadır.

Yukarıdaki tanımlardan hareketle masallarda gerçekle ilgisi olmayan, olağanüstü olayların iyiler ve kötüler etrafında gerçekleştiği ve kahramanların öykünün sonuna kadar başlarına gelen olaylarla mücadele ettiği, iyilerin mükâfatlandırıldığı, kötülerinse cezalandırıldığı söylenebilir.

2.2.1. Masalların Kaynağı

Sözlü edebiyat ürünü olarak doğmuş olan masallar, zamanla dilden dile dolaşarak

yazıya geçirilmiştir. “Masallar çok eski maziye sahiptirler. Her zaman her yerde halkla birlikte varlıklarını sürdürmüşler, insanlığın tabiat ve hayat karşısındaki ortak duygu ve düşüncelerini işlemişlerdir” (Yalçın ve Aytaş, 2003: 45) Yalçın ve Aytaş’ın bu sözünden hareketle masalların özüne inildiğinde toplumun bir parçası olduğunu söyleyebiliriz. Toplumun parçası olan masalların ise kaynağı konusunda birçok görüş bulunmaktadır. Bu görüşleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. Mitoloji Okulu: Grimm Kardeşler, Max Müller ve G. V. Cox gibi araştırmacılar bu ekolün temsilcisi olarak masalların mitolojiden çıktığına inanmaktadırlar. Grimm Kardeşler’den Wilhelm Grimm’e göre, masalların kaynağı Hint-Avrupa’dır. Hint-Avrupa dairesine giren milletlerin mitolojileri zamanla değişikliğe uğrayarak masalları meydana getirmiştir.

2. Hindoloji Okulu: Bu ekol, masalların kaynağı olarak Hindistan’ı işaret etmektedir. 10. yüzyıldan itibaren masalların Hindistan’dan bütün dünyaya yayıldığı kabul edilir. İ. Kunoş, Theodor Benfey ve Emanuel Cosquin bu görüşü savunurlar.

3. Psikoloji Okulu: Yukarıdaki görüşlerin dışında masalların kaynağı üzerine farklı görüşler ortaya atmışlardır. Alman halkbilimci Von der Leyen, masallardaki bazı olayların kaynağını çok eski rüyalara bağlamıştır.

4. Antropoloji Okulu: Edward Taylor ve Andrew Lang bu okulun kurucularıdır. Franz Boaz ve Paul Saintyness’in de benimsediği bu görüşe göre masallar ilkel hayatın birer kalıntısıdır. Antropolojik görüş, masalların tek bir kaynağının olmadığını ileri sürer. Aynı kültür seviyesindeki insanların ortak inanç ve adetlere sahip olmalarından dolayı farklı yerlerde birbirine benzer masalların oluştuğunu belirtmişlerdir. Masalların kaynağı konusunda Gedeon Huet’in yaptığı bu sınıflandırma ülkemizde de kabul görmüştür (Gürel vd., 2007; Arııcı, 2012).

2.2.2. Masal Türleri

Masal; fabl, öykü, ninni, tekerleme, bilmece, fıkra, destan ve efsaneler gibi çocuk edebiyatı türlerinden biridir.

Masal türleri konusunda pek çok tasnif yapılmıştır. Bu tasniflerden en çok kabul gören Pertev Naili Boratav’ın yaptığı sınıflandırmadır:

1. Halk Geleneğinden Doğmuş Anonim/Folklorik Masallar;

1.1. Hayvan Masalları

1.2. Olağanüstü Masallar

1.3. Gerçek Masallar

1.4. Güldürücü Masallar

1.5. Zincirlemeli Masallar (Boratav, 1982: 78).

2.2.2.1. Hayvan Masalları

Kahramanları hayvanlardan oluşan masallardır. Hayvan masalları genellikle kısadır. Amacı okuyucuya ders vermektir. Okuyucuyu düşünmeye ve ibret almaya yönlendirirken eğitici nitelikler ön planda tutulur. Eğlendiricilik özelliği ağır basan bu masallarda gerçeğin hayalle karışması da söz konusudur. Masal türleri içerisinde en yaygın türdür. Her yaşa uygun mesajlar içerir. Mevlana'dan Mesnevi, Şeyhi'den Harname, La Fontaine'den Aisopos Masalları bu türe örnek olarak gösterilebilir. (Bilkan, 2001: 17).

2.2.2.2. Olağanüstü Masallar

Kahramanları cinler, periler, devler, ejderhalar gibi olağandışı varlıklar olan masallardır. Hayal unsuru ön plandadır ve gerçeklik algısı düşüktür. Bu masal türünde mekân uçsuz bucaksızdır. Orada her türden varlık bulunur. Sayısız güzelliklerle dolu bu mekânlarda okuyucu var olmayan bir âlemde haritasız ve rotasız bulur kendisini. Mucizeler üzerine odaklanılan bu masallar, tipik olarak iyi ve kötünün mücadelesini içerir (Arıcı, 2012: 14).

2.2.2.3. Gerçekçi Masallar

Bu masal türünde olaylar ve kahramanlar gerçeğe biraz daha yakındır. Örneğin padişah, fakir kız-genç, yoksul aile vb. arasında yaşanan serüvenler ve mücadeleler konularından biridir ki bunlarla günlük hayatımızda da karşılaşabiliriz.

Bu tür masallarda genellikle zıtlıklar söz konusudur; fakir-zengin, iyi-kötü, güçlü-zayıf, padişah-halk vb. Bu zıtlık durumunda iyi olan, zayıf ya da fakir olan galip gelir. Kötü olanlar cezalandırılır. Böylece çocuk, iyi insan olma yönüne doğru çekilmeye çalışılır (Arıcı, 2012: 15).

2.2.2.4. Güldürücü Masallar

Eski adı “Latife” olan bu masallar fıkra veya nükteli küçük hikâyelerden oluşur. Amaç okuyucuyu eğlendirmektir. Anlatımı kısa ve yoğunur. İnce mizahi anlamlara dayanmaktadır (Bilkan, 2001: 18).

2.2.2.5. Zincirlemeli Masallar

Bu masal türünde kahramanların hemen hemen hepsi hayvanlardan oluşmaktadır. Aşktan söz edilmez. Masal, halkalar sayısınca uzar, hızlı bir ritimle ile yürür. Genellikle masal bir yerden sonra ters yön izleyerek son olaydan ilk olaya veya maceraya son karışan kişiden ilk kişiye doğru götürülür. Zincirlemeli masallarda küçük ve önemsiz olaylar ardı ardına dizilir. Halkaları oluşturan bu olaylar mantık bağıyla birbirine bağlanmıştır. Anlatı bu halkaların sayısı ölçüsünde uzar. Genel olarak çok uzun olmaz. Süratli bir tempo ile yürütülür. Çok kez, anlatı bir yerden sonra ters yön izleyerek son olaydan baştakine ya da maceraya son katılandan baştakine doğru yürütülür. Bu masalların önemli bir özelliği de üsluplarındadır. Birtakım hazır, belirli anlatı ve konuşma kalıpları ana olayı çevreler. Bu masallara “kalıplı masallar” yani “formula tales” ismi de verilmektedir (Boratav, 1982: 95).

2.2.3. Masalda Olay

Masallar olay eksenli bir edebiyat türüdür. Tamamen hayal ürünü olan bu olaylar olağanüstü nitelikler taşıyabilir. Masallarda her şey mümkündür. Bu olamaz diyebileceğiniz hiçbir şey yoktur. Sihirli bir halıyla gökyüzünde gezebilir, sekiz başlı ejderhayı bir çırpıda öldürebilirsiniz.

Masaldaki olaylar masalın türüne göre değişiklik gösterir. Masal türünün ortaya çıkmasındaki temel ölçütlerden birisi masalda geçen olaylardır. Hayvan masallarında amaç ders vermek olduğu için bir problem durumu vardır ve bu durum iyiden, haklıdan yana olarak çözümlenir. Gerçek olmayan, olağanüstü olaylar, olağanüstü masalların konusunu oluştururken; gerçekçi masallarda ise gerçek hayatta karşılaşılması mümkün olaylara yer verilir. Daha çok iyi-kötü, haklı-haksız karakterlerin mücadeleleri olay olarak karşımıza çıkar. Edebi masallarda ise; hemen hemen her konu işlenir. Bazen toplumsal olaylara, sosyal hayattaki aksaklıklara yer verilirken bazen de kıskançlık, haset, hırs, başka hayatlara özentisi gibi konulardan bahsedilir. Kimi zaman da ahlaki değerler, gelenek ve göreneklerimiz ele alınır (Arıcı, 2012).

2.2.4. Masalda Mekân

Masal mekânları, gerçekte ilgisi olmayan hayali yerlerdir. Dünya ile bağlantısı yoktur. Masalların en yaygın mekânı olan “Kafdağı” bilinmeyen yer anlamındadır. Masallarda kimi zaman gerçek yer isimlerine de rastlanır. Ancak bu yerler gerçekte var olan mekânlara hiç benzemez (Arıcı, 2012: 29).

Masalda öncelikle doğaüstü mekân vardır. Masal mekânlarından özel mekân olarak “ev içi”, ara mekân olarak -Kerem’in Aslı’sının Pencereye çıkması gibi- “pencere” ve kamusal mekân olarak da “ev dışı” simgesel boyutlarıyla birlikte masallarda görülmektedir. Ev içi mekân kadına ait olduğu için korunması gerekir. Ev dışı mekân erkeğe aittir. Ancak kadın, suçlu bulunursa, toplum önünde suçunun teşhir edilebileceği “açık bir mekânda” veya üvey anne tarafından dağ başında cezaya çarptırılır. “Masal mekânlarının da tıpkı karakterleri gibi derinlikten yoksun oldukları iddia edilebilir. İncelenen masallardaki kamusal ve özel mekânlar arasında köşkler, pazarlar, sıradan insanların yaşadığı evler, bu evlerin bir parçası olan pencereler, saraylar, kahvehaneler, hamamlar, yaylaya kurulan çadırlar, ahırlar, kuleler, zindanlar, köprüler, mağaralar ve kuyular sayılabilir. Ayrıca nehir kenarı gibi arınmak için *yalıtılmış mekânlar* da vardır. Bekâretini ve namusunu korumakla yükümlü genç kızların ev dışına çıkışları toplumsal denetim mekanizmaları tarafından belirlenmektedir. Bu mekânlar arasında mesire yerleri, kırılık alanlar ve hamamlar sıralanabilir. Kır ve mesire yerleri Osmanlı döneminde kadınların kamusal mekâna çıktıkları açık alanlar olma özellikleriyle ön plana çıkar. Bu tür mesire yerlerinde kızlar ev dışındaki erkeklerle karşılaşma imkânı bulurlar” (Ölçer, 2003: 26).

2.2.5. Masalda Zaman

Masallarda zaman kavramı da tıpkı mekân kavramında olduğu gibi hayalidir. Olaylar “evvel zaman içinde” kalıbı ile “üç vakte kadar” ifadeleri içinde geçer. Masallarda kullanılan zaman kavramları, masalın hayal dünyasını sağlamlaştırır ve masalı daha gizemli bir hale getirir. Belirsiz bir zamanda yaşanan olaylar, bir arpa boyu yol kat edilerek devam eder. (Arici, 2012).

Boratav masallardaki zamanı tanımlarken şu ifadeleri kullanmıştır: “*Rasyonel düzeni altüst olmuş bir dünya tasavvurunda zaman ve yer ilkeleri hükümsüzdür. Kişi babasının beşiğini sallar, altı ay bir güz yürür, bir arpa boyu yol gider...*” (Boratav, 1958: 34).

Masalı; hikâye, efsane, mit ve romandan ayıran en önemli özelliklerden biri zaman unsurudur. Masal dışındaki türlerde zaman kavramı belirgindir (Bilkan, 2001: 62).

2.2.6. Masal Kişileri

Masaldaki kişileri; insanlar, tabiatüstü varlıklar ve kişileştirme sanatıyla insana özgü vasıflarla karşımıza çıkan hayvanlar oluşturmaktadır. Bu kahramanlar kendi aralarında zıtlıklar oluştururlar. Bu zıtlıklar fiziki, ahlaki niteliklerde olabilir. Masal kahramanlarının toplumdaki belirli kişiler değil de genel “tipler” olarak anlatılması, masalın evrensel niteliğiyle ve estetik sunumuyla ilgilidir. Masalda kahramanlar net olarak tasvir edilmemiştir. Her çocuğun hayal dünyasında farklı şekillerde zuhur eder ki bu da masalın özelliklerindendir (Bilkan, 2001: 81).

Masal kişileri kısıtlanmış özelliklere sahiptirler. İyiler masalın sonuna kadar iyi, kötüler de masalın bitimine kadar kötüdür. Kötü karakterler olarak; dev, cin, canavar, üvey anne, üvey kardeş, cadı gibi kahramanlar tasvir edilirken; iyi karakter olarak; iyi kalpli insanlar, adil padişahlar, akıllı şehzadeler, padişahın güzel kızı, üç oğlanın en küçüğü gibi kahramanlar karşımıza çıkmaktadır. *“Masallardaki kötü güçler, gücü ancak sınırlı bir süre için ellerinde tutarlar, tutabilirler. Sonunda çoğunlukla bir ceza görürler ya da yok olurlar. Masalın kötü olanının cezalandırılan özelliği, onun ders veren yanını göstermekten çok kötülüğün işe yaramaz bir eylem olduğunu vurgulamak için anlatılır”* (Çılgın, 2006: 97).

Gerçek hayatta var olan yani normal insan özelliklerini barındıran kahramanlar genelde millî bir karakter taşırlar. Yani her ülkenin kendine has kahramanları bulunmaktadır. Özellikle Keloğlan ve Nasrettin Hoca’da bu husus kendisini açıkça göstermektedir. Türkiye’de anlatılan Keloğlan ve Nasrettin Hoca tipi ile İran, Kafkasya ve Yunanistan ile diğer yerlerdeki bu kahramanların özellikleri değişiklik göstermektedir. Masalın gerçek kahramanları olan kadın ve erkekler arasında da önemli farklar vardır. Erkek kahraman olarak başta Keloğlan gelmektedir. Padişah, köse ve derviş gibi karakterler de yine masalarda geçen önemli erkek karakterler arasındadır. Türk masallarında olumlu kadın figürlerinin önemli bir yeri vardır (Akar, 2006: 175). Bunun sebebi masalların Anadolu’da çoğunlukla kadınlar tarafından anlatılmış olmasından kaynaklanır. Kadın kişiler, hemcinslerinin haklarına ulaşmak için de mücadele ederler. Gözünü budaktan sakınmayan genç kadın tipleri Türk masallarında belirgin olarak görülür. Masallardaki kadın kahramanlar çoğunlukla çalışkan, iyi yürekli, güzel olarak tanımlansa da cadı, üvey ana,

zalim kaynana olarak da yer alır.

2.2.7. Masalın Eğitimsel İşlevleri

Masallar, ait oldukları milletlerin sosyokültürel ve psiko-sosyal aynalarıdır. Masallarda, bir milletin bütün gelenek ve görenekleri, ekonomik yapısı, üretim-tüketim ilişkileri, psikolojik, sosyolojik, etik, estetik bakış açıları ve değer yargıları vardır. Ancak masallar bu özellikleri doğrudan değil de çoğu zaman sembollerle, örtük bir biçimde anlatırlar. Günümüzde masallar birçok eğitimci tarafından yararlı görülmesine karşın, bazı ana-baba ve öğretmenler tarafından gerçekçi olmadığı gerekçesiyle dışlanan bir tür olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu tür değerlendirmelerin kendi içinde tutarlı ve tutarsız yönleri vardır. Masalın çocuğu aşırı düş dünyasına sürükleyip çocuğun gerçek dünyaya uyum sağlayamamasından korkulması masal türünü bütünüyle dışlamayı gerektirmemektedir. Çocuğa verilecek masalın bilinçli olarak seçilmesi olası sakıncaları ortadan kaldıracaktır (Dilidüzgün, 2006: 2).

Masalların eğitimsel yönü üzerine yapılan önemli çalışmalardan biri Helimoğlu Yavuz'un (2002) "Masallar ve Eğitimsel İşlevleri" adlı eseridir. Eserde incelenen 90 masalda toplam 517 eğitimsel ileti tespit edilmiştir. Masallarda verilen iletiler incelendiğinde en çok insan ilişkileri üzerine eğilim göze çarpmaktadır. Bütün bu iletiler çocuğu hayata hazırlamayı amaçlar. Ayrıca ahlaklı ve erdemli olmanın önemi üzerinde de çocukta farkındalık oluşturur (Tezel, 1997; Yavuz, 2002).

Masallar çocuğu hayata hazırlayan iletiler taşırlar. Kahramanlık, dürüstlük, iyilik, sağduyu gibi. Çocuk, hayatta kendisini bekleyen olumlu, olumsuz her şeye karşı uyanık hale gelir. Masaldaki büyücüler, devler, iyi yürekli kızlar ya da şehzadeler gerçek hayatta çocuğu bekleyen figürlerden başka bir şey değildir. Çocuğa verilen soyut öğütler, masallar vasıtasıyla somutlaşır. Çocuk, masallar aracılığı ile toplumun kurallarını öğrenir. "*Masal, çocuğun kulağına hayatın hikmetini fısıldar*" (Kutlu, 2007: 27). Eğlendirmekle kalmaz, öğretir. İçinde bulunduğu toplumun kültür birikiminden haberdar eder. Bu kültürü çocuğun kalbine nakşeder. Binlerce çocuk, masalları dinleyerek büyümekte, iyiye doğruya yönelmekte, kendisine masal anlatan büyükleriyle arasında sevgi bağı geliştirmekte, sevmeyi ve sevimli olmayı öğrenmektedir (Şimşek, 2002: 32).

Çocukların hayatı algılama biçimini belirleyen temel unsurlardan biri olan masal, aynı zamanda bir eğitim aracıdır ve çocuğa öncelikle ana dilinin nasıl kullanıldığını öğretir,

ona bu dilin kıvraklığını, zenginliğini, inceliğini gösterir ve aşılar (Boratav, 1958: 15). Kalıplaşmış yapılar, tekerlemeler ve benzetmeler ile çocuğa anlatımın güçlendirilmesinin yollarını öğretir. Güzellik duygusunun gelişmesine, iyilik arzusunun oluşmasına zemin hazırlar (Şimşek, 2002: 75).

Cemal Süreyya'nın da dediği gibi “*Masal dinlememiş olan çocuklar, büyüyünce kendi resimlerini bile cetvelle çizerler*” Bu yüzdendir ki, masallar çocukların düş gücünü geliştirip, yaratıcı düşünmesini sağlar ve onların hayal dünyalarını zenginleştirir (Sarı, 2017: 3).

2.2.8. Çocuk Masallarının Özellikleri

Masallar tümüyle yararlı ya da tümüyle zararlı metinler değildir. Çocukların anlamakta zorluk çektiği, yanlış ders aldığı ya da kahramanlarından korktuğu masallar bulunabilir. Bu noktada önemli olan çocuğu uygun masala yönlendirmek olacaktır (Arıcı, 2012).

Çocukların okuyacağı masalları seçerken şu hususlara dikkat edilmelidir (Kantarcıoğlu, 1991: 42):

- *Masal; çocukların seviyesine uygun, açık, anlaşılır, akıcı ve sade olmalıdır.*
- *Masaldaki olaylar dizisi canlı ve hareketli olmalıdır.*
- *Kahramanlar çocukları korkutmamalı, üzmemeli, iyilik, güzellik, yardımseverlik duyguları aşılamalıdır.*
- *Olaylar çocukları neşelendirmeli, güldürmeli, hoş vakit geçirtmelidir.*
- *Döşeme bölümü ilginç, düğüm bölümü iyi işlenmiş olmalı, sonuç bölümü beklenmedik şekilde bitmelidir.*
- *Masalın içinde çocukların ahlakını bozacak küfür, kargış vb. kötü ifadeler bulunmamalıdır.*
- *Masalda çocukları yanlış eğilimlere yönlendirecek tavır ve davranışlar yer almamalıdır.*
- *Masalda çocuklara verilecek mesaj iyi işlenmiş olmalı, yanlış anlaşılmalara meydan vermemelidir.*
- *Masalın konusu günlük hayatta karşılaştıklarından ayrı bir dünya yaratacak şekilde olmamalıdır.*

Sonuç olarak çocuklara göre masallar, yukarıda belirtilen özellikler dikkate alınarak seçilmeli ya da bu özellikler dikkate alınarak düzenlenmelidir.

2.3. KORKU VE ŞİDDET

Günümüz toplumlarının temel sorunlarından biri de korku ve şiddet olgusudur. Geçmişte olduğu gibi günümüzde de insan hayatını her yönden etkileyen bu iki kavramın ilgili literatür taraması ışığında, çocuğun gelişimi açısından önemli kavramlar olduğu saptanmıştır.

Kavramsal düzeyde kesin sınırlarla ayrılabilenmiş izlenimi veren korku ve şiddet kavramlarını, toplumsal yansımaları sahip çok boyutlu unsurlar olarak ifade edebiliriz.

2.3.1. Korkunun Tanımı

İnsanın tabiatı gereği karmaşık bir yapıya sahip olması, korkuyla alakalı değişik tanımların yapılmasına neden olmuştur. Mesela Young, korkuyu *"İçinde bulunulan ortamın algılanmasıyla ortaya çıkan, iç organları harekete geçiren, bedende, davranışta ve bilinçte kendini belirten duygusal bir süreç"* olarak betimlemiştir (Akt. Cüceloğlu, 1998: 264).

Başka bir tanımlamada da korku, *"birçok farklı içerikten oluşan çok boyutlu deneyimlerden biri"* olarak ifade edilir. Genellikle tehdit edici bir durum karşısında verilen tepki olarak adlandırılan korku duygusu, kişinin daha önce geçirdiği kötü bir denemeden sonra birinden veya bir şeyden zarar gelebileceği kanısıyla oluşan bir tetikleyici olarak ifade edilir (Lewis, Haviland-Jones; Feldman Barrett, 2008).

Korku; *"Algılanan bir tehlike ve tehdit anında hissedilen nahoş bir gerilim, güçlü bir kaçma veya kavgaya etme dürtüsü, hızlı kalp atışları, kaslarda gerginlik vb. belirtilerle yaşanan yoğun bir duygusal uyarıdır"* (Yücesoy, 2007: 12).

Sözlükte ise korku; *"bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında uyanan kaygı duygusu"* şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2005: 1217).

Fizyolojik olarak da çeşitli belirtileri olan korku durumunun en önemli tezahürleri duygusal olarak kendini göstermektedir. Korkunun duygusal belirtileri şu şekilde açıklanmaktadır: *"Korkunun en belirgin duygusal tepkilerinden biri, huzursuzluk hissi ve kaygıdır"* (Şerefli, 2008: 10).

"Korku anında hissedilen heyecan duygusu, bedensel tepkilere dönüşüp titreme,

kızarma, nefes alamama, kalp çarpıntısı, bayılacak gibi olma vb. durumlarla bedensel olarak da açığa çıkar. Bu belirtiler kişinin çaresizlik ve güçsüzlük duygusu yaşamasına sebep olur. Korku nedeniyle, kişide kendini aşağı görme duygusu ve kendini aşağılama davranışı da ortaya çıkabilir. Bu duyguyu bastırma çabası içine giren kişi, söz konusu duygulara hâkim olamadıkça kaçınma davranışı, öfke-kızgınlık hissi ya da tam tersine umursamazlık davranışları sergilemeye başlar” (Burkovik ve Tan, 2006: 21-22).

Yetişkinlerde yapılan bir araştırmada çocukluk korkularının %40’tan fazlasının ileriki yaşlarda da devam ettiği saptanmıştır. Bu saptamaya göre bir birey çocukluk yaşlarından itibaren yaşadığı herhangi bir korku durumunda geleceğini de olumsuz yönde şekillendirecek minvalde durumlarla karşı karşıya kalacaktır. Zaman geçtikçe bu korkuların bir kısmı kaybolabilir ama diğer bir kısmı farklı suretlere bürünüp kişinin hayat standartlarını etkileyecektir (Karagöz, 1990: 105).

Sonuç olarak korkunun birçok istenmeyen davranış ve duyguyu beraberinde getirdiği söylenebilir. Bu duygu ve davranışlar bireyi olumsuz yönde etkilemekte ve kişinin olumsuz davranışlar geliştirmesine neden olmaktadır. Korku anında bireyler bu durumla mücadele edebilmek için çeşitli savunma mekanizmalarını çalıştırmak zorunda kalabilirler. Bu savunma mekanizmalarının yoğun olarak kullanılması da bireyi olumsuz yönde etkileyebilir.

Korkunun altında yatan sebeplerden biri de şiddettir. Şiddet ise korku kültürünün oluşturduğu bir ortamda yeşerme imkânı bulur.

2.3.2. Şiddetin Tanımı

Şiddetin kapsamı ve anlamı zamana ve mekâna göre değişen bir terimdir. Şiddet, bir toplumun veya bireylerin başkalarının vücutlarına yönelttiği darp neticesinde şoktan ölüme kadar uzanan bir dizi sonucun ortaya çıkmasına neden olabilecek nitelikteki, arzu edilmeyen fiziki müdahaleler olarak kabul edilir (Keane, 1998: 68).

Ünsal (1996: 29) şiddet kavramını; “*sertlik, sert ve katı davranış, kaba kuvvet kullanma*” olarak ifade eder.

Filozof Hegel’e göre şiddet, bir “*negation*” yani olumsuzlamadır. Amacı önce gözdağı vermek sonra da kişiyi sindirmektir. Şiddet, uygulayan kişinin acizliğinden ve sosyal eksikliğinden kaynaklanır (Akt. Dursun, 2011: 11).

Şiddet: “**1.** Bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğnilik, sertlik **2.** Hız **3.** Bir hareketten

doğan güç **4. Karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet uygulama 5. Kaba güç** (TDK, 2005: 1866)” olarak da ifade edilmektedir.

Yukarıdaki tanımlardan hareketle, şiddet kavramının genellikle kaba güç kullanarak karşıdaki tarafı darp etme olarak ifade edildiği görülmektedir. Oysaki şiddet, sadece fiziksel bir müdahale değildir. Şiddetin fiziksel müdahale yönünü, somut şiddet olarak adlandırabiliriz. Sosyolojik ve psikolojik açıdan bakacak olursak şiddetin bir de soyut yönü bulunmaktadır. Soyut şiddet, insanı bunalımlara sürükleyecek şekilde engellemek, onu hor görmek, kişinin üzülmesine sebep olmak ve onun gelişimine olumsuz etkide bulunmak olarak ifade edebilir (Reiser ve Geiger, 1984).

Şiddet kavramına dönük birçok tanım yapılmış olmakla birlikte genel olarak, Dünya Sağlık Örgütü’nün; *“Bireyin kendisine, bir başka insana, bir gruba ya da bir topluma yönelik fiziksel ya da ruhsal zarar verme ihtimalinin artırması, engelleme, yoksunluk ve ölüme dönük olarak fiziksel gücün, tehdit amaçlı veya gerçekten doğrudan ya da dolaylı yollarla kullanılmasıdır.”* tanımını kabul görmektedir.

Şiddet her şeyden önce görünür ya da örtük, dolaylı ya da dolaysız, fiziksel ya da duygusal, yasal ya da yasal olmayan, bireysel ya da kötü davranma eylemidir (Büker ve Kıran, 1999: 16).

2.3.4. Şiddetin Çeşitleri

Şiddet olgusu çok yönlü bir olgudur. Bu nedenle değişik açılardan ele alınabilir. Tek bir neden şiddeti doğurmaz. Şiddet toplumsal bir sorundur ve çevreden kaynaklanmaktadır. Şiddetin tek bir nedene indirgenerek algılanması, bilimsel gerçeklerle bağdaşmaz (Tezcan 1997: 107). Ayrıca uygulanan şiddet tipine göre yaptığımız sınıflamada ise şu alt başlıklar karşımıza çıkmaktadır (İlkkaracan ve Gülçür, 1996; Uçar, 2003; Karabağ, 2010; İlideniz, 2015): **1. Fiziksel şiddet 2. Cinsel şiddet 3. Duygusal şiddet 4. Sözel şiddet**

2.3.4.1. Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet; bedensel gücü, yaralanmaya, zarar vermeye, yeti yitimine veya ölüme yol açacak şekilde kasıtlı olarak kullanmaktır (Saltzman, L. E.; Fanslow, J. L.; McMahon, P. M.; Shelley G. A., 1999). “Şiddet görünür durumda ise, bedensel bir eylem var ise ve karşıdaki bu eylemden zarar görüyor ise o zaman şiddet (de) vardır” görüşü hâkim olmaktadır. Vurmak, öldürmek, itmek, alıkoymak gibi fiziksel güce dayanan birtakım kötü

davranışları içeren şiddet türü fiziksel şiddettir ve fiziksel şiddet; darp, ısırma, silah kullanma, tokat, cinayet, öldürmeye teşebbüs ve alet ile saldırı gibi kişinin vücuduna yönelik saldırı ve davranışları kapsamaktadır (Bal, 2014: 7).

Fiziksel şiddet, bir bireye ya da bir gruba karşı yapılan; fiziksel, cinsel veya psikolojik zararlar neticelenen fizikî güç kullanımıdır. Şiddet deyince akla ilk gelen ve en sık karşılaşılan şiddet türü fiziksel olanıdır. Hayat kaynaklarına, canlı diğer varlıklara dönük saldırıganlıklar ve vandalizm de fizikî şiddet kategorisinde gösterilebilir.

Fizikî şiddet; çevresindeki insan ve nesnelere zarar veren vurdulu kırdılı her türlü davranışı kapsar. Silahlı ya da silahsız yapılan her türlü saldırıyı da içine alır. Bu şiddetin doğrudan bireye yansımaları gerekmez, sergilenmesi kâfidir. Örneğin çocuğu dövme, aç bırakma, odada yalnız kalmasına sebebiyet verme gibi kalıp davranışlar fiziksel şiddet olarak belirtilmektedir (Çakmaklı, 2005).

Fiziksel şiddet günlük yaşantı içerisinde sıklıkla karşılaşılabilecek bir olay olduğu gibi edebî eserlerde de işlenen bir olay olarak karşımıza çıkar.

Fiziksel şiddet içeren ve 100 Temel Eser listesinde yer alan edebî eserlerdeki pasajlara örnek olarak Ömer Seyfettin'in *Falaka*'sı verilebilir: “...*Bilmiyorsunuz, öyle mi! Necip, git camiden falakayı çağır, çabuk. Beş on dakika sonra falaka geldi. Korkunç bir sahne başlamıştı. Sopayı biri bırakıp biri alıyordu. Artık nöbetleşe falaka tutuyorduk. Hepimizi sıra dayacağına çektiler. O günden sonra Hoca Efendi esneme ile hapşırma en büyük kabahat sanıyordu. Hele hapşırma... Kazara, kendiliğinden hapşırma, benimle eğleniyor musunuz, diye yere yıkıyor, bayıltıncaya kadar dayak atıyordu. Aksi gibi benim hiç durmadan esneyeceğim geliyor, hapşırma istiyordum. Birkaç defa bunun için dayak yedim. Hoca Efendi dayığı bitirince bütün kuvveti ile rahlesine vuruyor: ‘Bundan sonra kim hapşırırsa şart olsun ki, öldürünceye kadar döveceğim!’ diye bağırdı” (Seyfettin, 2016: 13).*

Yukarıdaki pasajda dövme eylemi fiziksel, hocaanın “*şart olsun ki, öldürünceye kadar döveceğim*” diye bağırması ise sözel şiddettir.

2.3.4.2 Sözel Şiddet

Sözel şiddet; yıkıcı eleştiri, bağırma, alay etme, suçlama ve isim takma gibi davranışlarla ortaya çıkan ve uygulanan bireyde psikolojik hasar veya yıkıma yol açan bir

şiddet türüdür (Cohen, 2004).

Köknel (1996: 185) sözel şiddeti “İnsanın karşısındakini küçük düşürücü, kırıcı, alay edici sözler kullanması, doğrudan ya da dolaylı olarak onu aşağılaması, kötülemesi, kişiliğine saldırması, umudunu, beklentisini kırması, türlü söylentiler çıkarması, sert ve kaba konuşmalarla sürekli engellemeler yapması.” olarak tanımlar. Buradan da anlaşılacağı üzere sözel şiddet unsurları, bireylerde büyük bir psikolojik hasara yol açmaktadır.

Bu şiddet tipinin belirtileri fizikî olmadığı için tesirli olmadığı yanılgısına düşülebilir. Psikolojik şiddet de en az fiziksel şiddet kadar zarar vericidir. Psikolojik şiddet unsurları genellikle insanın yaşama bakışını olumsuz yönde etkileyen bir şiddet türü olmakla beraber intihara kadar varan neticelere sahiptir. “Kirpi Yayıncılık tarafından okul öncesi çocuklar için piyasaya sürülen ‘7 Güne 7 Masal’ adlı kitapta yer alan yoksul ve cimri adamın macerasının anlatıldığı masalda, intihar mesajının açıkça verilmesine veliler tepki göstermiştir” (Yavuz, 2011: 1). Çünkü okur, okuduklarından etkilenebilir. Hele ki bu okur kitlesinin çocuklar olduğu düşünülürse, çocukların bu olumsuz örnekten etkilenmesi mümkün olabilir.

Sözel şiddet unsurlarının edebi metinlerde kullanılması bunun argo, küfür, çeşitli jest ve mimiklerle pekiştirilmesi en az fiziksel şiddet kadar etkili olacaktır. Bu jest ve mimikler simgesel bir anlam da taşımakla beraber çocuk üzerindeki etkiyi artıracak bir unsur olarak görev yapacaktır. Örneğin, bir annenin kaşlarını kaldırarak, çocuğun davranışını onaylamadığını göstermesi bu bağlamda simgesel bir değer taşır. Çocuklarda sözel ve simgesel şiddetin de en az fiziksel şiddet kadar büyük bir yara açarak iz bırakacağı şüphe götürmez bir gerçektir. (Doğan, 2000: 436). Sözel şiddete en yakın olan şiddet türü ise duygusal şiddettir.

2.3.4.3. Duygusal Şiddet

Duygusal şiddet (mobbing) kavramı, İngilizcede “mob” kökünden gelmektedir. Mob sözcüğü, ne yapacağını bilmeyen kalabalık, şiddete yönelmiş topluluk anlamındadır. Mobbing sözcüğü, çevreleme, topluca saldırma ya da karşı tarafı sıkıntıya uğratma anlamındadır (Tınaz, 2006: 7).

Bu sözcük köken bilgisi (etimolojik) olarak şöyle izah edilebilir: İngilizce “*mobbing*” “güruh hâlinde birinin üzerine varma” sözcüğünden alıntıdır. İngilizce sözcük

İngilizce “*mob*” çete, grup, azgın kalabalık (ad), kalabalık bir şekilde saldırmak (fiil) sözcüğünden +*ing* sonekiyle türetilmiştir. Bu sözcük Latince “mobile vulgus” “azgın kalabalık, ayak takımı, çapulcular” deyiminden türetilmiştir. Latince deyim Latince *mobilis*, *mobile* “hareket eden” sözcüğünden türetilmiştir”(Etimolojik Sözlük, 2018).

İngilizcede “mobbing” kavramı olarak adlandırılan duygusal şiddete TDK ise bezdiri sözcüğünü bulmuştur. Bezdiri, “iş yerlerinde, okullarda vb. topluluklar içinde belirli bir kişiyi hedef alıp, çalışmalarını sistemli bir biçimde engelleyip huzursuz olmasına yol açarak yıldırma, dışlama, gözden düşürme” şeklindedir (TDK, 2005: 257).

Duygusal şiddetin tarihçesi çok eski olmamakla beraber Mobbing sözcüğü, ilk olarak hayvan davranışlarını inceleyen Konrad Lorenz tarafından 1960’lı yıllarda kullanılmıştır. Lorenz, bu sözcükle, büyük bir hayvanın tehdidine karşı, daha küçük hayvan gruplarından gelen karşı saldırıları isimlendirmiştir. Daha sonra bu terim, Peter-Paul Heinemann tarafından çocukların oluşturduğu küçük grupların, yine tek bir çocuğa karşı geliştirdiği zarar verici davranışları tanımlamada kullanılmıştır (Tınaz, 2006: 8-9).

Duygusal şiddete maruz kalan çocuklar toplumsal hayattan soyutlanacak ve aynı zamanda insanlara olan güveni de sarsılacaktır. Bu zarar verici davranışların etkisinde kalan çocuk sıkıntıya uğrayacaktır. Özellikle okul çağındaki öğrenciler sınıf gibi toplumsal bir ortam içerisinde kendisine uygulanan bezdiri sonucunda gözden düşecektir. Bu da çocuğun kendine olan güvenini olumsuz yönde etkileyecektir. Duygusal şiddetin bilinçli olarak uygulandığı aşamada ise Hirigoyen’e (2000: 82) göre şu yöntem kullanılmaktadır: Duygusal şiddet uygulayanların yöntemi, karşıdakilerin zaaflarını kullanarak kendilerinden şüphe etmelerine ve sonuçta kendilerini savunamamalarına yol açmaktır. Kurnazca bir dışlama süreci sayesinde kurban, kendine olan güvenini yavaş yavaş kaybeder, bazen o kadar beyni bulanır ki, saldırgana hak bile verebilir. Böylece bir yıkım süreci başlamış olur. Buradan da anlaşılacağı üzere bireyin zaaflarını kullanarak onu bu yıkım sürecine yönlendirmek kişinin özlük haklarına büyük bir saldırı olacaktır.

Duygusal şiddet, psikolojik temellere ve güç ilişkisine dayanmaktadır. Daha çok duygusal sınırlamaları, psikolojik yıpratmaları ve en önemlisi şiddete maruz kalan birey (ya da grup üzerinde) görünmez ‘kontrol’ mekanizmalarını içermektedir. Hem fiziksel hem de duygusal şiddet, yaşam boyunca süreklilik kazanmakta, yine çocuklar üzerinde bir davranış biçimi haline gelerek bir nesilden diğerine aktarılmaktadır (İlhan, 2015: 6).

Özellikle kadın ve çocukların yaşadığı şiddet, korkudan dolayı dillendirilememektedir.

2.3.4.4. Cinsel Şiddet

Çocuk istismarı, anne ve babanın veya çocuğa bakmakla yükümlü olan kişilerin giriştiği, çocuk yetiştirme ile ilgili toplumsal normlara uygun olmayan, çeşitli eylem veya eylemsizlikler sonucunda çocuğa bilerek zarar verilmesidir (Polat, 2001). Çocuk istismarı türlerinden biri olan cinsel şiddet, reşit olmayan bir bireyin cinsel olgunluğa ulaşmış bir yetişkinle cinsel dürtülerini etkileyecek bir durumda olmasına müsaade etme ve bu durumdan yararlanma anlamlarını da içermektedir. Çeçen'e (2007) göre cinsel şiddet çeşitli şekillerde ortaya çıkmaktadır: Sözel istismar, sapkınlık boyutunda telefon konuşmaları, teşhircilik, cinsel ilişkiye tanık olma, röntgencilik, bedenine cinsel amaçlı dokunulması, fuhşa itilme, ırza geçme, zorla evlendirme, enest ilişki gibi.

Polat'a (2001) göre cinsel istismar iki farklı biçimde olabilmektedir.

1. Temas olmadan sözel istismar: Açık saçık konuşmalar, teşhircilik, röntgencilik ve herhangi bir olaya şahit olma durumları.
2. Temasın olduğu cinsel şiddet: Müstehcenlik, fuhuş, enest ilişki gibi durumları kapsar.

Bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere bir kişinin cinsel olarak şiddete uğraması illaki temas yoluyla olmayabilir. Bireyin özlük haklarına saldırı niteliğinde olan açık saçık konuşmalar, bireyi röntgenleme eylemi de cinsel şiddet içerisinde gösterilebilmektedir.

Çocuğun cinsel istismara niye uğradığına bakıldığında en çok karşılaşılan sebepler arasında; sevgi ihtiyacı, aşırı derecede merak, ilgisiz olma durumu, yetişkinler tarafından kolayca yönlendirilebilmeleri ve savunmaya muhtaç oluşları, olayı saklama eğilimi gibi bulguların yer aldığı görülmektedir. Erişkinler istismarı duyduklarında ilk tepkileri çocuğun bu durumu hayal ettiği ya da yalan söylediği şeklindedir. Cinsel şiddete uğrayan bir çocuğun olayı genellikle saklama eğiliminde olduğu ve toplumsal baskılardan korktuğu çıkarımı da yapılabilir. Çocuk sevgi yoksunluğunu gidermek amacıyla bireylere yaklaşabilir, bundan faydalanmak isteyen yetişkin bu durumun da etkisiyle çocuğa farklı muamelelerde bulunabilir. Toplumsal etkilerden çekinen ve bu durumu kabullenmek istemeyen yetişkinler çocuklardan bu olayı ilk duyduklarında çocuğun hayal gücünün yoğunluğuna bağlayabilirler

veya ilgi çekmek maksadıyla böyle bir olayın içerisine girdiklerini düşünebilirler (Yavuz, 2006).

Gökler ve Taner'e (2004) göre cinsel şiddet belirli bir ekonomik sınıfa özgü değildir. Yani herhangi bir sosyo-ekonomik ortamda görülebilir. Bunun yanında cinsel istismarı en çok uygulayan kişilerin de erkekler olduğu belirtilmiştir. Bu cinsel istismarı uygulayan kişilerin kişilik özellikleri de farklılık göstermektedir. Daha çok bu şiddet türünün parçalanmış ailelerde yoğunluk gösterdiği tespit edilmiştir.

Cinsel tacize maruz kalmış her çocuğun tüm duyguları feveran etmektedir. Uğradıkları tacizin tesiri bütün ömürleri boyunca kalıcı izler bırakır ve bunun sonucunda korkularından kurtulmanın bir yolu olarak da şiddete meyledebilirler. Diğer bireyleri taciz ederek ya da onların kendilerinden korkacaklarını düşünerek bir anlamda kendilerini güvene almak, hayatlarında genellikle başvurdukları savunma tepkilerinden birisi olarak yer edinir. Ne yazık ki içinde bulundukları duygu hâli böylesine patolojik bir savunma refleksiyle hafiflemeyecektir. Bu sebeple, daha muhkem görünmek için, daha fazla şiddete meyletmek çare olarak algılanabilir (Markham, 1998: 76).

Türk ve Dünya edebiyatında çocuğa yönelik cinsel istismarın farklı boyutlarda ele alındığı görülmüştür. Örneğin; Victor Hugo ve Charles Dickens'ın bazı romanlarında cinsel istismar pasajları tespit edilmiştir. Düzenli bir aile ilişkisine sahip olmayan ve daha çok tanıdıklarından birinin cinsel istismarına maruz kalan çocukların zayıf ve çaresiz olmaları, onları kurban durumuna düşürmektedir (Yalçın, 2011: 47).

Türk edebiyatından Oktay Rıfat'ın “Danaburnu” (1980) romanından örnek verecek olursak; ana karakter Emine, kendisine tecavüz etmek isteyen üvey babasını öldürür: *“Saçları babalığının elinde sürüklenerek peykenin yanından geçerlerken bıçağı kapmış ve adamın karnına saplamıştı... Bahçeye fırlamış, duvar dibinde akşamı etmişti. Titriyor, dişleri birbirine çarpıyordu. Uyumuştur belki de... Jandarmalar gelmişti. Adam ölmemişti, ama ölmek üzereydi. Komşuların gözü önünde, entarisi ve donu yırtık, yalınayak, o önde, jandarma arkada karakola gitmişti”* (Rifat, 2014: 109-110).

2.3.5. Korku ve Şiddet Arasındaki İlişki

Günümüzün en büyük sıkıntılarından biri olan saldırganlık ve şiddetin tanımı herkese göre farklılık arz etmekle birlikte genellikle kabul edilen görüş Freud'a göre kişinin kendine

yönelik olan yıkıcı eğilimlerin dış dünyadaki nesnelere çevrilmesidir (Geçtan, 1992; Can, 2002). Adler saldırganlığı, kendi ihtiyaçlarını karşılama isteğinden kaynaklanan ve engellemeler sonucu başvurulmuş bir dürtü olarak ele almaktadır (Gümüş, 2000). Fromm (1993) ise saldırganlığı biyolojik bir tepki olarak görür. Yani saldırganlık tehdide karşı bir tepki biçimi olmayabilir. İnsanın varoluşunun tehlikeye düşmesi sonucunda ortaya konulmuş bir tepki diye adlandırılabilir.

Şiddetin temelinde, bahsi geçen tanımlar incelendiğinde organizmanın kendini koruması anlayışının olduğu görülmektedir. Yani birey, kendine karşı geliştirilen olumsuz durumlarda ve korku anlarında kendini korumak için saldırgan davranışlar sergileyebilmektedir. Şiddet, Şekertekin'in (2003) tanımından da anlaşılacağı üzere bireyin ihtiyaçlarından ve engellenmelerinden yola çıkarak tepkisel olarak karşı koyma sürecini içeren bir olgudur. Korku durumunda birey kendini tehdit altında hisseder, bu tehdidin önüne geçmek ve onu yok etmek için şiddete yönelip çeşitli savunma mekanizmalarına başvurur. İsteği engellenen çocuk, istediğini ele geçirmek amacıyla bilinçli ya da bilinçsiz olarak şiddete başvurabilir. Bu yıkım süreci onun için olağan kabul edilir.

Korku zihinleri sık bir duruma getirir ve bireyin gerçekleştirmesi gereken olayları sonuçsuz bırakır. Korku, bireyin özgürlüğünü elinden alabilir ve onu sevgi ortamından uzaklaştırabilir.

Korkunun egemen olduğu aile ve sosyal ortamda bireyler kendi kişiliklerini oluşturamaz ve kişilerin zihni ağırlaşır. Korku kişinin yalan söylemesine ve itibarsızlaşmasına neden olur (Krishnamurti, 2004).

“Zor ve şiddet kullanarak davranış yönlendirmeyi amaçlayan anne-baba ve diğer yetişkinler, çocukta zayıf vicdan ve ahlak gelişimine; çocuğun kendilerine karşı öfke, korku ve kızgınlık içinde olmasına; sorunları şiddet yoluyla çözmeyi öğrenmesine neden olacaklarını unutmamalıdır” (Şenol ve Mazman, 2014: 14).

Yukarıda belirtilen ifadeler dikkate alındığında, şiddetin kaynağı olarak korkunun ele alındığını ve korkuyu oluşturan temel heyecanın da şiddetten nemalandığını söyleyebiliriz.

2.3.6. Çocuk Kitaplarına Yansıtılan Şiddet

Çocuk edebiyatının bir etiği olmalıdır. Çocuk kitapları demokratik kültürü içselleştirmeli ve şiddet öğelerinden uzak tutulmalıdır. Çocuk kitapları, çocuğun dil, duygu

ve kişilik gelişimini etkilediği gibi bilişsel öğrenme sürecinde de etkili olan bir vasıtaadır.

Çocuk edebiyatı, çocuklara dilin ve çizginin anlatım imkânlarıyla insan tabiatını anlatan, sezdirenen, hayatı tanımlarına yardımcı olan estetik bir vasıtaadır. Çocuklara yönelik hazırlanan kitaplarının, küçük bireylerin gelişim süreçlerine ve demokratik kültürü özümsemelerine katkı sağlaması beklenir. Bunun için de edebi eserlerin, çocuklarda, insan tabiatına aykırı olan tutum, davranış ve eylemlere karşı hassasiyet oluşturmaları; onların his ve fikirlerini çocuğa göre olan örneklemelerle eşitlemesi gerekir (Sever, 2002: 25).

Çocuğun kitaplarla tanışması ve onlardan etkilenmesi, bilişsel gelişim açısından incelendiğinde 7-12 yaş aralığında somut işlemler dönemine rastlamaktadır. Bu aralıktaki çocuk somut nesnelerle bağlantı kurarak sorunları çözmeye çalışır. Daha sonraki bilişsel basamakta soyut işlemler dönemini içerir. Bireyin ergenliğe giriş safhasını içeren bu dönemde çocuklar karakterlerini şekillendirir ve bir modelle kendilerini özdeşleştirme ihtiyacı hissederler. Bu model başlangıçta anne ve baba, yakın akrabayken zamanla yerini arkadaşına, film ve kitap kahramanlarına bırakır. Bu bakımdan kitap kahramanlarının ahlaki ve sosyal açıdan sağlıklı olması, çocuğun kendisini kötü bir modelle özdeşleştirmesine neden olabilir (Atabek, 2001: 156).

Yavuzer'e göre çocuğun özdeşim kuracağı kitap kahramanının, çocuğun psikolojik ve sosyal açıdan sağlıklı olabilmesi için ahlaki ve kültürel yönden iyi olması gerekir (Yavuzer, 2007: 45).

Şu hâlde; çocuğa yönelik hazırlanan kitaplardaki karakterlerin, çocuğun gelişimi için büyük önem arz ettiği dile getirilebilir.

Arbuthnot (1991) çocuk kitaplarının, çocukların; başarıma, fiziksel rahatlama, bilgi edinme, sevmeye ve sevilme, bir yere veya bir şeye ait olma, değişme ve güzellik ihtiyacını karşıladığını belirtmiştir (Kocabaş, 1999: 46). Çocuk edebiyatı tıpkı yetişkinler için yazılan kitaplar gibi yazılsa da arada bir fark vardır. Bu fark da kitapların “çocuğa göre” olmasıdır. Çocuk edebiyatı ürünleri; çocuğun duygu ve düşünce dünyasını harmanlayacak, onun sosyal ve psikolojik açıdan kendisini rahat hissetmesini sağlayacak şekilde tasarlanmalıdır.

Oysaki günümüzde şiddetin, önemli bir pazarlama aracı haline geldiğini söylemek mümkündür. Bugün her yerde karşımıza çıkan şiddet unsurlarını en çok körükleyen ise medyadır. Medyanın bu tutumu, ileride kendisini sağlıklı olarak yetiştiremeyen nesillerle

karşılaşmamıza neden olacaktır. Ayrıca bu nesiller, kitaplardan faydalandıklarında da şiddeti yadsımayacaklar ve belki de şiddeti kendi hayatlarına yansıtacaklardır (Alpöge, 2003: 166).

Çocukların bilişsel, duygusal ve sosyal açıdan da korunması gerekmektedir. Şiddet ve korku unsurlarının çocuğa olumsuz etkisi düşünüldüğünde çocukların şiddeti kanıksamamaları için başta çocuk kitaplarında şiddet unsurları olmamalıdır, diye düşünebiliriz.

Çocuk kitaplarına yansıyan şiddet nasıl olmaktadır? Alpöge'ye (2003: 166) göre “çocuk kitaplarına yansıyan şiddet” iki şekilde yorumlanabilir: Birincisi; çocuk edebiyatı yazarının kitap içerisinde kullandığı çeşitli şiddet öğeleridir. Bu her türlü şiddeti içerir. Etrafındaki insan ve nesnelere zarar veren, vurdulu kırdılı her çeşit davranışı kapsamına alır. Şiddet, silahlı ya da silahsız veya sözlü saldırıları da içine alır. Bu şiddet unsurlarının doğrudan çocuğa yönelmesi gerekmez. Gözler önüne serilmesi yeterlidir. İkincisi de çocuğun kendi hayatında maruz kaldığı ya da kalabilmesi muhtemel şiddet öğelerinin yazar tarafından kitaba aktarılmasıdır. Bu şiddet çocuğa yönelik her eylemi de içerir. Çocuğa yönelik şiddet içerisinde ikinci durumla ilgili şu örnek verilebilir: Vasconcelos'un “Şeker Portakalı” adlı kitabında olayın kahramanı Zeze'dir. “... Zeze'nin diğer bir tutkusu da yabancı arabaların arkasına takılıp okula gidip gelmektir. Bu davranışından dolayı herkes tarafından azar işitir ama Zeze bu huyundan vazgeçmez. Ta ki bir gün çok zengin bir adamın arabasının arkasına takıldığından dolayı adamdan tokat yiyene kadar...” (Vasconcelos, 1997: 109). Birinci duruma ise *Kül Kedisi Sindirella* masalı örnek gösterilebilir. Masalda üvey kız kardeşlerin camdan ayakkabıyı giyebilmesi için topukları ve ayak parmakları kesilmiştir (Evans, 2015: 1).

Büker ve Kıran (1999) ile Kocaduru'nun (2000) da ifade ettikleri gibi, “*şiddetin meşrulaştırılması (...) süslenmesi (...) çok fazla görülmesi ve gösterilmesi*” şiddeti bir şekilde bir süre sonra kanıksanır hâle getirecek ve daha sonra da zararsız olduğu iddiasıyla estetikleştirecektir. Bu nedenle çocuk edebiyatı ürünlerinin çocukların gelişim dönemleri dikkate alınarak hazırlanması ve onların ruhsal sağlığını bozmaması için bir üst eleştirel makamdan geçmeleri ve bu eleştirel süzgeçten geçtikten sonra piyasaya sürülmesi düşünülebilir.

Çocuk Hakları Sözleşmesinde de olmasına rağmen bu şiddeti kimler onaylıyor veya kimler bilerek ya da bilmeyerek bu şiddet unsurlarını kitaplara yansıtıyorlar? Özyer'e göre

(2002: 74) bu kişiler şu şekilde sıralanmıştır:

1. Yazarlar (okunsun diye),
2. Okur (giderek macera ve şiddet sever oldu.),
3. Anne-Baba (çok da farkında değil veya önemsemiyor),
4. Eğitimciler (ilgi yok),
5. Yayınevleri (doğal olarak satış peşinde),
6. Medya (reklam, reyting peşinde).

Yine Özyer'e (2002: 75) göre çocuk için şiddet ögesinin tanımı yoktur, şiddet sonradan anlamlandırdıkları bir kavramdır. Ama şiddet ögesini içeren her çeşit uyarıcıyla karşı karşıya kalan çocuklar, yaşamlarında da şiddeti kabulleneceklerdir.

2.3.7. Masallarda Şiddet

Çocuk kitapları arasında yapılan taramalarda uzmanlar, şiddet unsurlarının en fazla masal türündeki eserlerde görüldüğünü tespit etmişlerdir. Bunun sebebi; çocuk edebiyatında var olan masal türündeki birçok eserin yazılırken hedef kitle olarak çocukları seçmemiş olması, aslında bu eserlerin yetişkinler için yazılıp daha sonra çocuk edebiyatında var olan boşluğu doldurmak için “çocuğa” uyarlanmış olmasıdır. Bu masalların çocuğa uyarlanmış olması tartışılması gereken bir konudur çünkü çocuğa uyarlamak demek, eseri çocuğun anlayacağı dilde yazmanın yanı sıra eseri çocuğun gelişimsel düzeyine uygun unsurlar içeren bir edebiyat ürünü haline dönüştürmek anlamına da gelir. Nitekim Ak da bu konuda şunları söylemektedir: *“Masallar; çocuklara aktarılırken asla otantik halleriyle aktarılmamalıdır çünkü birçok masal ilk halinde çeşitli şiddet unsurlarını, çocuğun gelişim olgusuna hiç de uygun olmayan şekilde içermekte ve öylece çocuğa aktarmaktadır”* (Ak, 2003: 1).

Masal kitaplarındaki kahramanlar, çocuğun kitapla etkileşime girdiği andan itibaren bir kahraman olmaktan çıkarak çocuğun kendisiyle iletişim kurduğu bir arkadaş olurlar (Terkan, 2011: 59). Öykü ve masal kitaplarındaki kahramanların ahlaki ve sosyal açıdan sağlıklı olması çocuğun kendini kötü bir modelle özdeşleştirmesine neden olmaktadır (Köknel, 1996; Yavuzer, 2007).

Masal kitaplarında şiddet, istemsiz olarak kitaplara aktarıldığı gibi bilinçli olarak da aktarılmaktadır. Masallarda da şiddet unsurlarına yer verilmesi hem yöntem açısından hem

de içerik açısından şiddetin onaylandığını göstermektedir. Bu durumda bu masal kitaplarının içerisinde hem kahramanlarla kendisini özdeşleştiren çocuklar hem de olayları dimağında yaşatmaya çalışan çocuklar şiddeti de normal görmeye başlayacak hatta sorunların çözümünde etkin bir araç olduğunu düşüneceklerdir. Bunun için masalarda çocuğun ruhsal sağlığı için şiddet değil, “sevgi” (Önal, 2000: 355) hayat iksiri olarak sunulmalıdır.

“Grimm kardeşler 1812-14 yılları arasında 150 masal yazmıştı. Bunların bir kısmı popülaritesini yitirdi, ama *Kırmızı Başlıklı Kız*, *Kül Kedisi*, *Hansel ve Gretel*, *Pamuk Prenses* gibileri ölümsüzlüğe kavuştu. Bunlar çok sayıda romana ve filme de konu oldu. Fakat Harvard Üniversitesi’nden Alman folkloru ve mitolojisi profesörü Maria Tatar’a göre, cinsellik ve şiddet içeren bu masallar çocuklara uygun değildir. Örneğin *Pamuk Prenses* masalında üvey anne küçük kızın akciğerini ve karaciğerini istiyor. Kız daha yedi yaşında ve avcı tarafından ormana götürülüyor. Oldukça korkutucu... Daha sonra ise kötü üvey anneye kızgın demir ayakkabılar giydiriliyor. “*Kül Kedisi Sindirella* masalında ise üvey kız kardeşlerin topukları ve ayak parmakları kesiliyor” (Evans, 2015: 1).

Sonuç olarak; bazı masalların çok eski zamanlarda yetişkinler için yazıldığı ya da çocuğa yönelik ilkesi dikkate alınarak oluşturulmadığı, bu yüzden de içerisinde korku, şiddet ya da başka olumsuzluklar barındırdığını söyleyebiliriz.

2.4. 100 TEMEL ESER’İN OLUŞUMU

Tarih boyunca bilgi edinmede temel eylem hep okumaktır. Okuma; alan yazında anlam kurma süreci (Akyol, 2008: 1) yazılı simgelerden anlam çıkarma etkinliği (Demirel, 1999: 1) ve edebî metinleri oluşturan yazı dilinin anlamlı bir şekilde yorumlanmasıdır (Harris ve Sipay, 1990: 10). Çocuğun ilk okuduğu kitapların çocukta iyi bir deneyim izlenimi bırakması, gelecekteki öğrenimine de olumlu katkı sağlayacaktır. Bunun için seçkin eserler üzerinde yoğunlaşmak mantıklı bir yaklaşımdır. “*Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2004 ve 2005 yılında yayımlanan genelgelerle gündeme gelen ve akabinde uygulamaya konulan 100 Temel Eser Projesi çocukları kitapla buluşturma, kitabın sırlarla dolu dünyasıyla çocukları tanıştırma noktasında hiç kuşku yok ki önemli bir adımdır*” (Yılmaz, 2014: 725). Millî Eğitim Bakanı Doç. Dr. Hüseyin Çelik tarafından 04.08.2005 tarihinde yayımlanan genelgede amacıyla beraber “100 Temel Eser” listesinin hazırlandığı duyurulmuştur. Bu liste Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 19.08.2004 tarihinde yayımlanan bir genelgeyle kamuoyuna sunulmuştur. Bir sene sonra da ilköğretim öğrencileri için hazırlanan “100

Temel Eser” listesi 15.07.2005 tarihinde tertip edilen bir basın toplantısında dönemin Milli Eğitim Bakanı tarafından tanıtılmıştır. Akabinde 04.08.2005 tarihli bir genelge il valiliklerine gönderilmiştir.

2.5. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde masal ve şiddet konuları üzerinde yerli ve yabancı literatürde yapılmış çalışmalar ve onların bulguları özet olarak verilmiştir. Ancak söz konusu alanda çok fazla çalışma olmadığı görülmüştür.

Dilidüzgün ve Uz’un (2002) çalışmasında; şiddet ögesinin yoğun olarak kullanıldığından bahsedilmiştir. Geleneksel masallarda ve Ömer Seyfettin gibi yazarların Falaka, And, Kaşağı... gibi kitaplarında çocukların şiddetin çeşitli türleriyle doğrudan ya da dolaylı olarak tanıştıkları belirtilmiştir. Medyanın özellikle de televizyon ve bilgisayar oyunlarının içerdikleri şiddete bakıldığında bunun önemli bir pazarlama malzemesi olarak da kullanıldığını ifade etmişlerdir. Ayrıca çalışmalarında, şiddetin fiziksel ve ruhsal manada bireyi engellediğini de belirtmişlerdir.

Sever (2002) çalışmasında; Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’de 18 yaşına değin bütün Türk çocuk ve gençlerin “yaşama, gelişme, korunma ve kendileriyle ilgili kararlara katılma” haklarını taahhüt altına almış olduğumuzdan bahsetmiştir. Ayrıca Sever, yetiştirilecek nesillerin duygu ve düşünce bakımından dengeli, bilimsel düşünceyi benimsemiş, sorumluluklarını bilen yaratıcı bireyler olmasında yazılı kültürün önemli bir işlevi üstlendiğini ifade etmiştir. Çocuk edebiyatı, çocuklara dilin ve çizginin anlatım olanaklarıyla insan doğasını anlatan, sezdirenen, yaşamı tanımlarına yardımcı olan estetik bir araçtır. Bu aracın çocukların kişilik gelişimine ve demokratik kültürü içselleştirmelerine katkı sağlaması beklendiği için yazılı ürünlerin çocuklarda, insan doğasına aykırı olan tutum, davranış ve eylemlere karşı tutarlılık oluşturmaları; onların duygu ve düşüncelerini çocuğa göre olan durumlarla örneklerle belirtmesi gerekir. Sever de bu yüzden bu eğitimin, edebiyatın duyumsatma, sezdirme işlevinin yaşama geçirilmesiyle gerçekleşeceğini bildirmiştir.

Özyer (2002) çalışmasında; şiddetin edebiyat eserlerinde biçimsel olarak kullanıldığını belirtir. İçerik olarak ise özellikle yaşamın bir parçası olarak eserlere yansdığından bahsetmiştir. Çocuk kitaplarında şiddetin hem yöntemsel hem de içerik açısından onaylandığını belirtmiştir. Bunun bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde olabileceğini

de belirten Özyer, farklı grupların şiddeti olumladığını aktarmıştır. Sonuç olarak çocuk kitaplarının titizlikle incelenmesi gerektiğini söyleyen Özyer, edebi eserlerde insan yaşamının doğal bir parçası olarak gösterilen şiddeti, çocuk kitaplarında olumlamamız gerektiğini bildirir.

Parlak yıldız (2002) çalışmasında 10-12 yaş grubuna yönelik çocuk kitaplarında şiddet unsurunu ele almıştır. Kitaplarda şiddet konusunu ele alırken ideolojik amaçlı yönlendirmelere de değinmiştir. Çocukların yetişmesi ve gelişmesinde günlük hayatın gerçeklerinin öne konulabileceğini, bunun yanında Millî ve dini kavramların verilebileceğini, evrensel değerlerin kazandırılabilceğini ama bunların çocukta ideolojik ve politik baskı uyandırmadan estetik dünya içerisinde çocuğa görelilik ilkesinden hareket edilerek verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Sonuç olarak çocuk edebiyatı türlerinin işlenmesinde çocukların gerçekleri görmesini sağlamak, bunun da dozunu ayarlamak suretiyle bu alanda yazarından ressamına; psikoloğundan tasarımcısına iş birliği içerisinde hareket edilmesi gerektiğini bildirmiştir.

Kuzu (2002) araştırmasında, üvey anne ve üvey annenin uyguladığı şiddet üzerinde durmuştur. Çalışmasında, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Külkedisi, Hansel ve Gratel, İki Kardeş, Bir Göze Bir Gül, Kuğular ve Yılan Bey ile Peltan Bey masallarındaki üvey anneleri incelemiştir. Üvey annelerin öz anneler yerine geçmesi gereken kişiler olduğunu vurgulamış ama masallarda bu durumun farklılık arz ettiğini belirtmiştir. Masallarda genellikle üvey annelerin kötülük yapmak için fırsat kollayan kişiler olarak tasvir edildiğini bu yüzden de çocukların üvey anneye hep kuşkuyla ve korkuyla yaklaşacaklarını söylemiştir.

Şirin (2002) çalışmasında, çocuk modernleşmesi, çocuk edebiyatı ve çocuk edebiyatına yansıyan şiddet konularını irdelemiştir. Çalışmasının ilk bölümünde çocuk edebiyatı kavramının gelişim sürecine değinmiştir. İkinci bölümünde ise şiddet konusunu ele almıştır. Şiddetin üç odağı, çocuk istismarı açısından şiddet, eşit haklar teorisi ve şiddet, şiddet nerede aranmalı gibi konulara değinen yazar, şiddeti üç odaklı olarak değerlendirmenin olanaklı olduğunu belirtmiştir. Birinci odakta, şiddet davranışını doğuştan gelen bir güdü biçiminde temellendiren psikolojik yaklaşım, ikinci odakta şiddetin çevreden kaynaklandığını belirten toplumsal yaklaşım, üçüncü odakta ise şiddet odağı medya olarak ele alınmıştır. Çocuk haklarının korunmasını ve çocuk istismarının önlenmesini amaçlayan “Dünya Çocuk Hakları Hareketi”nin üç temel çocuk hedefi olduğunu belirten Şirin, bu

hedefleri şöyle açıklamıştır: (1) Her çocuğun hayata iyi bir başlangıç yapması. (2) Her çocuğun kaliteli temel eğitim görmesi. (3) Her çocuğun sahip olduğu potansiyeli sonuna kadar geliştirip anlamlı biçimde katkıda bulunma ve katılım fırsatlarına sahip olması. Madde 17'ye göre Çocuk Hakları Sözleşmesi çocukların zihni ve bedeni sağlığını koruma yönünde taraf devletlere sorumluluklar yüklemektedir. Şiddetin; televizyonlarda, filmlerde ve gazetelerde karşımıza çıkmakta olduğunu belirten Şirin, “Medya okuryazarlığına erişememiş çocukların sanal şiddet ile gerçek şiddetin ayrımını yapamayarak çizgi filmlerde gördüğü karakterlerin şiddet içeren davranışları sergileyebilmesi söz konusudur” der. Bunun yanında eleştirel okuma düzeyine ulaşamamış çocuklar da şiddet içeren kitaplardan olumsuz yönde etkileneceklerdir, diye de belirtir.

Alpöge (2003) çalışmasında, çocuk edebiyatına yansıyan şiddeti incelenmiştir. Çocuk edebiyatına yansıyan şiddeti iki türlü olarak ele almak gerektiğini vurgulamıştır. Birincisi; şiddetin eserde sergilenmesinin yeterli olması, ikincisi ise çocuğun kendi hayatında maruz kalabileceği şiddet unsurlarının öyküye aktarılmasıdır. 0-6 yaş çocuklarının okuduğu ve rastgele seçilen 351 resimli kitapta, açıkça şiddet sergilenmediği ama özellikle masal kitapları içerisinde şiddet unsurlarının yoğun olduğu ve okulöncesi çağıdaki çocuklara uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Şen (2003) çalışmasında, okulöncesi çocuklara yönelik öykü ve masal kitaplarında saldırganlık modeli oluşturabilecek tipleri incelemiştir. Amaç olarak okulöncesi çocuklarına yönelik öykü ve masal kitaplarındaki çocuğu saldırganlık davranışlarına veya şiddet eylemlerine yöneltebilecek kahramanları saptayarak tipik özelliklerini sergilemek, konuyla ilgilenenlerin dikkatini çekmek, çocuklara uygun bir kitabın nasıl olması gerektiği konusunda öneriler sunmaktır. Araştırmada Aydın il merkezinde okulöncesi kurumlarında okutulan masal ve öykü kitapları taranarak liste oluşturulmuş, listeden tesadüfi örnekleme yöntemiyle 28 yayınevine ait 150 hikâye ve 200 masal kitabı ele alınmıştır. Araştırmada saldırganlık özelliği gösteren varlıklar: İnsanlar, hayvanlar, olağanüstü varlıklar ve cansız varlıklar başlığı altında incelenmiştir. Bu kitaplarda şiddet ögesinin sıklıkla yer aldığı tespit edilmiş, hatta bazı öykü ve masal kitaplarının insana gerçekten “Bu kadarı da fazla” dedirtebileceği belirtilmiştir. Okulöncesi dönemi için hazırlanan kitapların alanında uzman kişiler tarafından basılmadan önce denetlenmesi gerektiği, anne babaların bu konuda bilinçlendirilmesi gerektiği, her şeyden önemlisi de şiddet eylemlerinin kitaplarda yer almasının önlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz'ın (2005) çalışmasının konusu da toplumsal şiddetin çocuk yazınındaki kökenleridir. Yılmaz, çalışmasında “çocuğun doğumundan itibaren içinde bulunduğu ortamların, modellerin ve çocuğun kişiliğini geliştirmesinde etken olan araçların şiddeti olumlayan yönde olması durumunda çocuk şiddete başvurmayı meşru bir yol olarak kolayca benimseyebilir.” der. Bunun yanında evlerde, okullarda ve kütüphanelerde bulunan birçok kitapta Millî Eğitim Temel Yasası'nda belirtilen genel amaçlarla ve temel çocuk haklarıyla çelişen unsurların olduğunu belirtir. Çalışmanın içeriğinde; kitaplarda hem cinsiyet, ırk ve ideoloji ayrımcılığı yapan yaklaşımlara hem de kalıp yargıları ve önyargıları, örtülü ya da doğrudan olumlayan şiddet unsurlarına yer verildiği görülmüştür. Fiziksel/cinsel şiddetin olumlandığı kitaplar içerisinde Hasan İzzettin Dinamo'nun “Kenti Yiyen Çocuk”, Duran Yılmaz'ın “Keloğlan Ak Ülke”, Tacim Çiçek'in “Eşek Çalanlar Çetesiyle Savaş”, Hızır Avcı'nın MEB'in çocuk kitapları dalında hikâye dalı birincilik ödülü almış kitabı “Yaşayacaksın Ağacım” da incelenmiştir. Yaşayacaksın Ağacım içerisindeki “Sapık” adlı öyküde, çocuklara şeker, çiklet veren bir dedenin bodrum katında çocukları nasıl taciz ettiği anlatılır. Et benleri ve kirpi gibi sert sakalları olan çirkin yüzlü, esmer, kısa boylu, yetmiş yaşın üstündeki dedenin çocuklara yaptıkları mahalledeki büyük küçük herkesi korkutur. Üstelik dede sadece çocukları değil mahalledeki kadınları da taciz etmektedir. Ancak kimse bir şey yapmaz. Öykünün sonunda felç geçiren dedeye de kimse üzülmez. Herkes adaletin yerini bulduğunu düşünür. Öyküde “kötülerin her zaman kaybedeceği, mutlaka bu dünyada ya da öteki dünyada Allah tarafından cezalandırılacakları” kalıp yargısı olumlanır. Cinsiyet, etnik ve sınıf ayrımcılığının yapıldığı, otoriter yaklaşımların ve ideolojilerin olumlandığı kitaplardaki şiddet unsurlarının incelendiği bölümde ise Muzaffer İzgü'nün “Yumurtadan Çıkan Öğretmen”, Saadettin Kaplan'ın “Güneşin Doğduğu Yer”, Duran Yılmaz'ın “Çoban Çocukları”, Aydoğan Yavaşlı'nın “Bir Sokağın Hikâyesi”, Veysel Çolak'ın “Sen Balık mısın?”, Türkan Gedik Benli'nin “Yaşam Kavgası” ve Gülten Dayıoğlu'nun “Yurdumu Özledim” ve “Ölümsüz Ece” adlı kitapları ele alınmıştır. “Yurdumu Özledim” adlı kitapta Türk ailelerinin Almanya'da maruz kaldıkları yapısal ve konjonktürel şiddet, çocukları “dışa-yönelik” şiddete yöneltebilecek biçimde sunulmamış olsa da, “içe yönelik” şiddetin de “psikolojik şiddet” olduğunu ve bastırılan öfke, nefret duygularının uygun şartlarda fiziksel şiddete dönüşebileceği belirtilir. Sonuç olarak araştırmacı, çocuğun sağlıklı bir birey olabilmesi için toplumsallaşma ve birey olma sürecinde kültürel değerlerdeki farklılıklara ve benzerliklere eşit uzaklıkta durabilen, ayrımcılık yapmayan ve onu eleştirel düşünmeye

yönlendiren “önyargı-karşıtı” modellerle karşılaşmasının gerekliliğinden bahseder.

Kara’nın (2007) çalışması da, fantastik çocuk kitaplarında uzamın imgesel işlevi ve şiddet konusunu içermektedir. Bu amaçla Harry Potter serisi ve Narnia Günlükleri incelenip değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler sonucunda gerçek uzamda ölüm, dayak, aşağılama, küçük düşürme ve savaş gibi konuları işleyerek insanları korkutan ve sindiren, gerçeküstü evrende olan biteni anlamaya çalışmayan, sadece bir “seçilmiş kişi”den yardım uman, kendi güvenlik çemberinin içine kısılmış bir insan topluluğu ve onları kurtaracak tek bir kişi olduğu belirlenmiştir. Fantastik çocuk kitapları; şiddeti, hiçbir gerçekliğe gönderme yapmayan bir imge gibi göstererek gizler. Bilinçli bir seçimin ürünü olan bu imgeler şiddetin dayattığı belli bir duruma gönderme yapar. Şiddet, böyle akan satır ve resimler içinde geçip giderken okur ve izleyici şiddet ile imgeyi birbirine karıştırır; imge şiddete, şiddet imgeye dönüşür, sonucuna ulaşır. Yani bu tür kitaplarda şiddet imgeyle karışık olarak verilir ve alt mesaj olarak okuyucu ve izleyicinin bilinçaltına göndermelerde bulunur.

İlköğretim 100 Temel Eser listesinde yer alan yazarlardan Kemalettin Tuğcu ile ilgili bir çalışma incelenmiştir. Güney’in (2007) bu çalışmasının amacı; ülkemizde çocuklar ve gençler tarafından çokça okunan bir yazar olan Kemalettin Tuğcu’nun elli eserindeki ölüm ve şiddet konularını tespit etmek ve bu kitaplarda geçen konuların çocukların psikolojilerine muhtemel etkileri üzerinde durmak; onların psikolojik bakımdan sağlam bireyler olabilmeleri için Tuğcu’nun romanlarını tavsiye etmek durumunda olanlarda farkındalık yaratmaktır. Bu nedenle çalışmada betimleyici yöntem kullanılmıştır. Ayrıca kitaplarda geçen ölüm ve şiddet konularının eserlere ne ölçüde yansıdığını tespit etmede cümle, hareket noktası olarak tespit edilmiş ve cümle ölçeğinde elde edilen rakamsal veriler tablolara yansıtılmıştır. Çalışmanın sonunda kitapların içerisinde yer alan şiddet ve ölüm öğelerinin çokluğu nedeniyle bu eserlerin çocukların gelişimlerini ve psikolojik yapılarını olumsuz yönde etkileyeceği belirlenmiştir.

Dağlıoğlu ve Çakmak’ın (2009) çalışmasında; 1995 ve 2005 yılları arasında basılan basılmış olan, yoğun olarak okul öncesi ve ilkokul çağı çocuklarına yönelik çalışan yayınevlerinin yayınladıkları ve halen satışı devam eden 174 hikâye kitabı incelenmiştir. Bu hikâye kitaplarının resim ve metin kısımlarındaki korku ve şiddet öğelerinin incelenmesinde değerlendirme formu oluşturulmuş ve çalışmanın aracı bu şekilde belirlenmiştir. Nicel ve nitel unsurlardan yararlanılan çalışma sonucunda şiddet öğelerine %8, korku öğelerine ise

%11 oranında rastlandığı tespit edilmiştir.

Fırat'ın (2012) çalışması, okul öncesi dönemdeki çocuklar için hazırlanan masal ve öykü kitaplarında geçen korku ve şiddet öğelerini inceleyip değerlendirmek, okulöncesi öğretmenlerin bu konudaki farkındalıklarını ortaya koymak ve elde edilen bulgular ışığında kullanılan bu öğelerin eğitimsel özelliklere uygunluğunu ortaya çıkarmak amacıyla yürütülmüştür. 135'i masal 85'i öykü kitabı olmak üzere toplam 200 kitabın incelenmesi için bir değerlendirme formu oluşturulmuş ve bu formla kitapların korku ve şiddet ögesi içerip içermedikleri incelenmiştir. Söz konusu masal ve öykü kitaplarında şiddet ve korku öğelerine rastlandığı bunun çocukların bilinçaltında olumsuz durumlara yol açabileceği belirlenmiştir.

Ünlüer'in (2013) çalışmasının amacı; sözlü kültürün en önemlilerinden olan masalların yeniden gündeme gelmesini sağlamak, masalları değerler eğitiminde güncel materyal olarak kullanımının mümkün olup olmadığını araştırmak ve yalnız okul müfredatlarında değil, aile içinde ve diğer meclislerde de yeniden anlatılması için bir öneri sunmaktır. Billur Köşk Masallarını değerler eğitimi açısından incelerken her masal için değerlendirme formları hazırlanmış ve bu mesajları tespit etmek için parametreler ve semboller belirlenmiştir. Daha sonra bunlar tablollaştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda masalların tamamının olumlu mesajlar içermediği, toplam 14 masalda 87 yerde ahlaki değerlere aykırı ifadelerle karşılaşıldığı belirlenmiştir.

Güney'in (2014) "The Concept of Violence in terms of 100 Basic Works that are Recommended to be Read in Secondary Schools." adlı çalışmasında tesadüfi örnekleme 100 Temel Eser listesinden seçilen 20 kitap nitel araştırma yöntemlerinden içerik analiziyle çözümlenmiştir. Her kitap, cümleler bazında analiz edilmiş ve şiddet içeren cümleler niceliksel olarak sınıflandırılmıştır. Bunun sonucunda Prens ve Dilenci, Macera Adası, On Beş Yaşında Bir Kaptan ve Kaçırılan Çocuk'ta şiddeti onaylayan ifadelerle rastlanılmıştır.

Türkyılmaz ve Kuş (2014) "İlköğretim 100 Temel Eserde Çocuk Hakları" adlı çalışmasında nitel araştırma desenlerinden durum çalışması yöntemini kullanmıştır. Veriler doküman incelemesiyle toplanmıştır. 100 Temel Eser listesinde yer alan kitaplar; yaşama, gelişme, koruma ve katılım hakları açısından olumlu ve olumsuz cümleler tespit edilerek incelenmiştir. Araştırma sonucunda incelenen kitaplarda çocuğun en temel hakkı olan yaşama, korunma hakkı ile ilgili olumsuz ifadelerin sayısının oldukça fazla olduğu,

çocukların katılım hakkına ise yer verilmediği tespit edilmiştir.

Giren ve Öztürk'ün (2016) araştırmasında, okulöncesi dönemde çocuklar için hazırlanan hikâye kitaplarında korku ve şiddet öğeleri incelenmiştir. Ölçüt örnekleme olarak Aksaray ilinde, 2009 - 2015 yılları arasında 20 farklı yayınevi tarafından yayınlanmış 54 hikâye kitabına ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak Dağlıoğlu ve Çakmak (2009) tarafından hazırlanan “Hikâye Kitaplarında Yer Alan Korku ve Şiddet Öğelerine İlişkin Form” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; incelenen hikâye kitaplarında şiddet ve korkuya ilişkin unsurların, metin ve resim kısımlarında birbirine yakın oranlarda yer aldığı belirlenmiştir. Kitapların resim ve metin kısmındaki korku ve şiddet ögesi içeren unsurlar genel olarak %9,8 oranındadır. Hikâye kitapları korku içeren sözcük ve resimlemeler açısından ele alındığında, kitapların metin ve resimlerinde %13 oranında korkuya ilişkin unsurlara rastlanmıştır. Hikâye kitapları şiddet öğeleri açısından incelendiğinde, kitapların metin ve resim kısımlarında %6,5 oranında şiddete ilişkin unsurun yer aldığı ortaya çıkmıştır. Hikâye kitapları genel olarak değerlendirildiğinde, resim ve metin kısımlarında korkuya ilişkin öğelerin şiddete ilişkin öğelere göre daha fazla yer aldığı ortaya çıkmıştır. Çocuklar için hazırlanan bu eserlerde korku ve şiddet unsurlarının yer alması onların ruh sağlığı açısından ve sosyal açıdan sağlıklı birey olmalarını engelleyecektir. Bu tür eserler hazırlarken bu unsurlara dikkat etmek gerekmektedir.

Aktan ve Aydın (2018) tarafından yapılan çalışmada; çocuk kitaplarına yansıtılan şiddet dili, 100 Temel Eser örneğinden yola çıkılarak incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılan çalışmada veri kaynağı olarak “100 Temel Eser” okuma kitapları serisi, çalışma grubunu ise on ikisi yerli yazarlı ve dokuzu ise yabancı yazarlı olmak üzere toplam yirmi bir kitap oluşturmaktadır. Veriler, içerik analiziyle toplanmıştır. Şiddet dili ifadelerinin türlerine göre çoktan aza doğru sözel şiddet, fiziksel şiddet, cinsel şiddet ve duygusal şiddet olarak sıralanarak ele alınmıştır. Bu analizlerden elde edilen sonuçlara göre “100 Temel Eser” listesinde ele alınan kitaplarda şiddet dili kullanımının yaygın olduğu ve yabancı yazarlı eserlerde şiddet dili içeren ifadelerin daha fazla yer aldığı tespit edilmiştir.

III. BÖLÜM

3.YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmada kullanılan modele ilişkin bilgilere yer verilmektedir. Bu kapsamda; araştırmanın evreni ve örnekleme, verilerin nasıl toplandığı, verilerin toplanma süreci ve toplanan verilerin nasıl analiz edildiği açıklanmaktadır.

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

100 Temel Eser’de yer alan masallardaki korku ve şiddet unsurlarının incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgiler içeren yazılı materyallerin çözümlenmesini esas alır. Dokümanlar, nitel araştırmalarda tesirli bir biçimde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 187-188).

Bu tezde veriler, doküman incelemesiyle derlenmiş ve içerik çözümlemesiyle elde edilmiştir. İçerik analizi; kalıpları, temaları, ön yargıları ve anlamları tespit etmek amacıyla belirli bir materyalin dikkatli olarak ayrıntılı ve sistematik bir biçimde incelenerek yorumlanmasına verilen addır (Berg ve Lune, 2015: 380). Metin, kitap, belge vb. malzemenin belli hususiyetlerinin tespit edilmesi gayesi ile yapılan analiz olarak da adlandırılabilen içerik tahlili, nicelleştirme ölçülerini baştan geliştirerek, malzemeyi belli beklentiler ışığında irdelemektir (Karasar, 2006: 184). Tavşancıl ve Aslan’a (2001: 87) göre, içerik çözümlemesi türünden sıklık çözümlemesi ile birimlerin nicel olarak görülme sıklığı tespit edilir. Yıldırım ve Şimşek’e (2011: 246) göre, çözümleme birimi olarak kullanabilecek ikinci kaynak cümledir. Başı ve sonu belirgin analitik bir ünite olması açısından, nitel verilerin sayısallaştırılmasında önemli olan cümle, araştırmacının bir nitel veri setine ilişkin tema veya aşamalar kullanacağı en önemli araçtır. Bu yönüyle betimsel nitelikli olan bu çalışmada, ana kategori olarak “korku ve şiddet olgusu” üzerinde durulmuştur.

3.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini MEB tarafından 2005 yılında yürürlüğe konulan “100 Temel Eser” listesindeki kitaplar oluşturmaktadır. Örneklemine ise 2’si dünya edebiyatından, 4’ü Türk edebiyatından olmak üzere toplam 6 masal kitabı oluşturmaktadır. Seçilen kitaplarda, yayınevi tercihi yapılırken bu eserlerin en çok basımını yapanlar tercih edilmiştir. Billur Köşk Masalları, Aisopos Masalları, Andersen Masalları ve Keloğlan Masalları’nın yayınevi

olarak Yapı Kredi Yayınları; Evvel Zaman İçinde'nin yayınevi olarak Doğan Kardeş Yayınları ve Az Gittik Uz Gittik adlı masal kitabının yayınevi olarak da İmge Kitabevi Yayınları tercih edilmiştir.

İncelenen masallar ve bu masalların özellikleriyse şöyle belirtilebilir:

3.2.1. Keloğlan Masalları

Keloğlan masalları, Türk masalları içinde önemli yere sahiptir. Keloğlan, yüzyıllardır anlatılan nesillerden nesillere aktararak günümüze kadar ulaşan bir masal kahramanıdır.

Çeşitli özellikleriyle birçok masalın birinci kahramanı olan “Keloğlan”, başında saçı olmadığından dolayı bu adı almış ve bütün masallarda bu isimle tanınmıştır. Masalların bazılarında onun yaşlı ve dul anasından başka kimsesinin olmadığı, fakir bir delikanlı olduğu belirtilir. Ancak başka masallara bakıldığında kardeşleri de vardır. Kardeşlerinin olduğu bu masallarda, en küçükleri “Keloğlan”dır ve ondan genellikle “deli oğlan” diye bahsedilir. Fazla fonksiyonu olmasa da birkaç masalda “Keloğlan”ın babasından da söz edilir. Baba, oğlunu “Köse”ye karşı temkinli olması hususunda uyararak; “*Adı Musa, boyu kısa, sakalı köse adamlarla alışveriş etme*” der. Ama bunun dışında babanın fazlaca bir etkisi yoktur. Kimi masallarda “Keloğlan” evlidir (Sakaoğlu, 1999: 180). Ancak pek çok Keloğlan masalının sonunda evlendiği kişi, padişahın kızı olmuştur. Bunun dışında, dayısının, teyzesinin, amcasının olduğu masallara da rastlanır (Şimşek, 2002).

Literatürde Keloğlan masallarıyla ilgili pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu araştırmada Keloğlan masallarının incelenmesi için Tahir Alangu'nun “Keloğlan Masalları” adlı kitabı seçilmiştir. Yapı Kredi Yayınları tarafından çıkarılan kitap, 2014 yılında basılmıştır. 9 baskı yapan kitabı resimleyen Mustafa Delioğlu'dur. Kitabın 9. baskısında 19 masal bulunmaktadır.

Tahir Alangu'nun kitabının son bölümünde; “Keloğlan Masalları, Mitostan Kurtuluş- Gerçeğe Yöneliş” adlı bir de denemesi yer almaktadır. Ayrıca kitabın sonunda masallarda geçen bazı kelimeleri açıklayan sözlük de bulunmaktadır.

3.2.2. Billur Köşk Masalları

Alangu, Hikâye-i Billur Köşk Masallarının, Türkiye’de yüzyıllardan beri halk arasında söylenegelmiş, sevilerek okunmuş, derleyicisi belli olmayan bir masal kitabı olduğunu belirtir. Anadolu’nun ilk masal derlemesi olan kitabın içinde yer alan on dört

masalın halk ağzından derlenmediği, belki İran ve Hint aslından, bir masal dergisinden çevrildiğini belki de profesyonel hikâye anlatıcılarının aracılığıyla kitapta toplanmış olabileceğini ifade eder (Alangu, 2014: 330).

Bu derlemeden ilk bahseden doğu bilimleri uzmanı olan George Jacop'tur. 1889'da eline geçen ve üzerinde baskı tarihi olmayan bir "Billur Köşk" kitabından söz etmektedir. Daha sonra Macar Türkolog Ignác KÚNOŞ'un (22 Ekim 1860 – 12 Ocak 1945) da üzerinde durduğu bu külliyyatın görülebilen en eski baskılarını inceleyen uzmanlar, kâğıt ve baskı tiplerine göre 1873 yılına kadar gidebildiklerini ifade ederler (Elçin, 1988: 208).

Alangu, Billur Köşk Masalları kitabının "Bu Kitap İçin" bölümünde; bu eserin bir zamanlar Beyazıt ve Çemberlitaş çevresinde çokça basılan ve aranılan bir eser olduğunu ifade etmekte, buradan Anadolu'ya giden kitapçıların elinden düşmediğini söylemektedir. Bugün de sahalarda eski baskıları yazarlarca aranılan bir eser olma özelliğini halen sürdürmektedir (Alangu, 2014: 330).

Alangu, kitaptaki masalların birkaç tanesinde kabaca göze batan açık seçik yerlerin, yakıştırmaların, nüktelerin olduğunu belirtir. Bundan dolayı bu kitabı yeniden yazarken "Kahveci Güzeli" adını taşıyan masalı "müstehcen" özelliklerinden dolayı yeni baskının dışında bıraktığını ifade eder. Bu masal yerine kendi derlediği "Mercan Kız" masalını kitaba eklemiştir (Alangu, 2014: 332-333).

Billur Köşk Masalları Millî Eğitim Bakanlığınca ilköğretime tavsiye edilen 100 Temel Eser içerisinde yer almaktadır. Kitap, MEB'in tavsiyesinden sonra farklı yazarlar tarafından pek çok kez kaleme alınmış ve basılmıştır. Araştırmamıza kaynak olan Billur Köşk Masalları, Tahir Alangu'nun derlediği, MEB onaylı, Yapı Kredi Yayınlarının hazırladığı, 2014 yılında basılmış masal kitabıdır. On baskı yapan kitabı, Mustafa Delioğlu resimlemiştir.

Eserde, on dört masal ve kitabı tanıtan "Bu Kitap İçin" başlıklı bir bölüm yer almaktadır. Ayrıca kitabın sonunda masallarda geçen bazı kelimeleri açıklayan sözlük de bulunmaktadır.

3.2.3. Aisopos Masalları

Daha çok hayvanların başından geçen olayları anlatan, insanlara ders vermek amacı güden masallarıyla tanınan Aisopos, MÖ VI. yüzyılda Frigya'da doğmuştur. Fakat onun

Trakya'da, Samos'ta, Sardeis'te, Mısır'da doğduğunu söyleyenler de vardır. Plutarkhos onun çirkin, kekeme ve kambur olduğunu ancak ince bir zekâyâ sahip olduğunu söylemiştir. Çünkü hiçbir şey yazmamış ama anlattığı hayvan masallarıyla büyük bir şöhrete kavuşmuştur. Ayrıca onun bir köle olduğunu da ifade etmiştir. Ataç'a göre bu çağlarda Anadolu, Ege Adaları ve Yunanistan'da halk arasında üretilen hayvan masallarının tümü büyük olasılıkla ona mal edilmiştir. Başkahramanı hayvanlar olan bu masalların bazılarını Sokrates şiir biçimine sokmuştur. Kapsamlı ilk Aisopos (Ezop) derlemesini Phaleronlu Demetrios MÖ 4. yüzyılda yayımlamıştır. Pek çok Ortaçağ masalcısı, daha sonra La Fontaine, bu masallardan yararlanmışlardır (Ataç, 2014: 1).

Aisopos Masalları, önceleri manzum olarak anlatılmış daha sonraları yazıya geçirilmiş didaktik ürünlerdir. Bu masallar, insanlara toplumsal düzen içerisinde mutlu yaşama yollarını göstermeye çalışır, ahlâkî değerleri benimsetme amacını güder (Derdiyok, 2003: 2). Aisopos'un eserlerinin temaları incelendiğinde; adalet, dostluk, doğruluk, bağışlamak, cömertlik, alçakgönüllülük, kanaat, sadakat, kendini bilme gibi değerler tespit edilmiştir. Bu değerlerin yüceltildiği görülmüştür. Ayrıca zalimlik, düşmanlık, hainlik, kendini beğenmişlik, cimrilik, açgözlülük, başkasına özenme, cahillik, kadir bilmezlik, yalancılık, bencillik gibi tutum ve davranışların ise yerildiği görülmüştür (Derdiyok, 2003: 2).

Aisopos Masalları Millî Eğitim Bakanlığınca duyurulan ilköğretime tavsiye edilen 100 Temel Eser içerisinde yer almaktadır. Araştırmamıza kaynak olan Aisopos Masalları, Nurullah Ataç'ın çevirdiği, Yapı Kredi Yayınlarının hazırladığı, 2014 yılında basılmış masal kitabıdır. Kitap sekiz baskı yapmıştır. Kitapta 358 masal yer almaktadır.

3.2.4. Andersen Masalları

Andersen Masalları Millî Eğitim Bakanlığınca ilköğretime tavsiye edilen 100 Temel Eser içerisinde yer almaktadır. Araştırmamıza kaynak olan Andersen Masalları, Tahsin Yücel'in çevirisi ile hazırlanmış, Yapı Kredi Yayınlarının hazırladığı, 2015 yılında basılmış masal kitabıdır. Dokuz baskı yapan kitabı Halil İncesu resimlendirmiştir. Eserde, 30 masal bulunmaktadır.

3.2.5. Az Gittik Uz Gittik

Türkiye'nin önde gelen folklor ve halk edebiyatı araştırmacılarından Pertev Naili

Boratav'ın (1907-1998) *Az Gittik Uz Gittik* adlı kitabı ilk olarak 1969 yılında Bilgi Yayınevi tarafından basıldı. Bu baskıdan sonra yapıt, 1976'da Telkin; 1992 ve 1997'de Adam Yayınları'ndan çıktı. 2006 yılında İmge Kitabevi Yayınları tarafından basıldı. Dokuz baskı yapan kitabın 9. baskısı 2011'de yayımlandı. Araştırmamıza konu olan kitap İmge Kitabevi Yayınları'nın 9. baskısıdır. Kapak tasarımı, Duysal Yaşar tarafından hazırlanmıştır. Kapak resminde “Genç Adam ve At” minyatürünün bulunduğu kitap 367 sayfadır. Kitap kısa bir ön söz, bir tekerleme, 49 masal, 19 Karatepeli Hikâyeleri, “Kaynaklar-Açıklamalar” ve yazarın, Türk masalı tarihi üzerine yazdığı “Türk Masalı Üzerine” başlıklı denemesini içermektedir. Kitap, Pertev Naili Boratav'ın 1968'de kaleme aldığı bir “Ön söz” ile başlar. Ön söz 'de yazar, kitabı yazış amacını açıklar ve kitap hakkında bilgi verir: *“Bu kitaptaki 39 masal ile bir tekerleme daha önce Batı dillerinde yayımlanmıştı. Onların Türkçe asıllarının yayımlanmadan, anadilimin tadını tattırarak okunmadan kalmasına gönlüm razı olmadı. Bu kitap o 40 metne 8 yeni metnin eklenmesiyle meydana geldi”* (Boratav,2006:9). “Ön söz” den sonra, metinler Yaşar Kemal'in derlediği altı sayfalık bir tekerleme ile devam eder. Bu tekerlemeyi de 49 masal metni takip eder. Masal metinleri “Masallar” başlığı altında 6 alt bölümde sıralanır. Ayrıca bir bölüm de Karatepeli Hikâyeleri'ne ayrılmıştır.

3.2.6. Evvel Zaman İçinde

Araştırmaya konu olan kitap Doğan Kardeş Yayınları'nın 1962 yılında basılmış kitabıdır. Kapak ve iç resimler Yalçın Emiroğlu tarafından hazırlanmıştır. Kapak resminde elinde balyozu olan korkunç bir dev ve avucunda ona korku ile bakan üç erkek kardeş resmedilmiştir. Bu resim kitap içinde yer alan “İncili Yorgan” masalını temsil eden bir resimdir. Kitap “Her Masalın Başı” adlı bölümle masallara giriş yapar. Masal kitabımız 168 sayfadır ve içinde on masal yer alır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI

Verilerin standart bir form aracılığıyla toplanması için araştırmacı, Şiddet Unsurlarını Belirleme Formu (EK 7) ve Korku Unsurlarını Belirleme Formu'nu (EK 8) oluşturmuştur. Bu formların oluşturulmasında aşağıda belirtilen işlem basamakları takip edilmiştir: Araştırmacı, korku ve şiddet unsurlarını belirleyecek bir ölçütün bulunmadığını ama buna yönelik bazı araştırmaların literatürde yer aldığını tespit etmiştir. Araştırmacı; yurt içi ve yurt dışındaki ilgili tezleri, makaleleri ve bildirileri taramış (Aktan ve Aydın, 2018; Öztürk ve Giren, 2016; Güney, 2014; Türkyılmaz ve Kuş, 2014; Fırat, 2012; Çakmak ve

Dağlıoğlu, 2009; Kara, 2007; Alpöge, 2003) ve bu konuyla ilgili bazı formlar bulmuş söz konusu formlardan da yararlanarak yeni bir form oluşturmak için alan uzmanlarıyla iletişime geçmiştir. Masal kitaplarında korku ve şiddet unsurlarının neler olabileceğine dair Türkçe eğitimi uzmanı, çocuk gelişim uzmanı, PDR uzmanı ve çocuk edebiyatı alanında çalışmaları bulunan öğretim üyeleriyle görüşülmüştür. Formda belirtilen şiddet unsurları, araştırmacılar ve uzman kişilerin bir araya geldiği bir toplantıda tartışılmıştır. Bu işlem basamakları sonrasında, 100 Temel Eser listesinde yer alan masal kitaplarında, şiddet unsurları dört temada ele alınmıştır. Bunlar; fiziksel şiddet, sözel şiddet, cinsel şiddet ve duygusal şiddet olarak belirlenmiştir. Belirlenen bu şiddet türlerine ilişkin alt başlıklar oluşturulmuştur. Belirlenen alt başlıkların dışında farklı bir şiddet olgusu bulunabileceği düşüncesiyle forma “diğer” kısmı da eklenmiştir (EK 7). Oluşturulan formun güvenilirliği test edilmiş, sonuçta formun güvenilir çıktığı görülmüştür.

100 Temel Eser listesinde yer alan masal kitaplarındaki korku unsurlarının belirlenmesi için yine Şiddet Unsurlarını Belirleme Formunun oluşturulma aşamaları izlenmiştir. İlgili literatür taranmış ve bu hususta 10 madde tespit edilmiştir. Türkçe eğitimi uzmanların bunların yanında farklı bir korku unsuruyla karşılaştıklarında belirtmeleri için forma “diğer” kısmı da eklenmiştir (EK 8). Oluşturulan formun güvenilirliği test edilmiş, sonuçta formun güvenilir çıktığı görülmüştür.

3.4. VERİ TOPLAMA SÜRECİ

Çalışmadaki verilerin toplanmasına Eylül 2016 tarihinde başlanmıştır. Masal kitaplarının korku ve şiddet öğeleri açısından değerlendirmesine yönelik bir form oluşturulduktan sonra araştırmanın örnekleminde yer alan kitaplardan Evvel Zaman İçinde, Billur Köşk Masalları, Az Gittik Uz Gittik, Keloğlan Masalları, Andersen Masalları, Aisopos Masalları; birbirlerinin bulgularını görmeyen 5 Türkçe eğitimi uzmanı tarafından okunmuştur. Puanlayıcılar arası güvenilirliğin belirlenmesi için Kappa istatistiği yapılmıştır. Sınıflama düzeyinde puanlama yapan iki puanlayıcı arasındaki uyumun derecesini belirlemek için geliştirilmiştir (Cohen, 1960). Kappa değeri 0,70 olarak belirlenmiştir. Bu değer, yüksek bir güvenilirliği işaret etmektedir. Böylece araştırmacı tarafından oluşturulan Şiddet Unsurlarını Belirleme Formu (EK 7) ve Korku Unsurlarını Belirleme Formunun (EK 8) şiddet ve korku unsurlarını belirlemede işlevsel olduğu anlaşılmıştır. Bu işlemlerin ardından okumalar sonunda ortaya çıkan veriler, okuyucuya alıntılar şeklinde doğrudan

aktarılmıştır.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Örnekleme oluşturan 100 Temel Eser içerisinde bulunan 6 masal kitabında (*Evvel Zaman İçinde* 10 masal, *Az Gittik Uz Gittik* 49 masal, *Billur Köşk Masalları* 14 masal, *Keloğlan Masalları* 19 masal, *Andersen Masalları* 30 masal ve *Aisopos Masallarında* 358 masal) yer alan masallar belirtilen değerlendirme formları aracılığı ile araştırmacılarla birlikte incelenerek içerdikleri şiddet ve korku öğeleri açısından analiz edilmiştir. Bu süreçte her bir masal kitabı önce araştırmacı sonra 5 Türkçe eğitimi uzmanları tarafından okunmuş ve geliştirilen formda yer alan kriterlere göre incelenmiştir. İncelenen veriler, her kitap için farklı renkteki kalemle işaretlenmiş ve not alınmıştır. Veriler, anlamlı ve mantıklı bir şekilde derlendikten sonra çoktan aza doğru sıralanıp verilerin yüzdelik değerleri ve frekansları çıkarılmıştır.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR

4.1. 100 TEMEL ESER LİSTESİNDE YER ALAN MASALLARDA KORKU VE ŞİDDET UNSURLARINA İLİŞKİN BULGULAR

Bu bölümde araştırma problemine ilişkin bulgulara ve bulgulardan hareketle yorumlara yer verilmiştir.

Veri toplama araçlarında belirtilmiş olup örnekleme alınan 6 kitapta toplam 480 masal bulunmaktadır. Evvel Zaman İçinde adlı kitapta 10 masal, Az Gittik Uz Gittik masal kitabında 49 masal, Billur Köşk Masalları'nda 14 masal, Keloğlan Masalları'nda 19 masal, Andersen Masalları 30 masal ve Aisopos Masalları'nda 358 masal geçmektedir. Bu masal kitaplarında araştırmacı ve uzmanlar tarafından “Alıkoymak, bağırarak, bıçaklamak, canını acıtmak, hakaret etmek, kesmek, kırmak, öldürmek, ölüye şiddet uygulamak, parçalamak, saldırmak, tehdit etmek, tekmelemek, zorla evlendirmek” şeklindeki ifadeler şiddet unsurları olarak tespit edilmiştir. Korku ögesine ilişkin olarak araştırmacı ve uzmanlar tarafından “ani sert hareketler, aşırı sihir öğeleri, çığlık atma-bağırma, doğadaki sesler, esrarengiz olaylar, gerçeküstü varlıklar, korkutucu ses efektleri, saklanıp aniden ortaya çıkma” ifadeleri tespit edilmiştir. Bulgular ve bu bulgulara ilişkin tablolar masal kitaplarına göre tek tek incelenerek belirtilmiştir.

4.1.1. 100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Masal Kitaplarında Şiddet Unsurları

4.1.1.1. Evvel Zaman İçinde Masal Kitabında Yer Alan Şiddet Unsurları

“Evvel Zaman İçinde” adlı masal kitabında yer alan şiddet unsurları belirlenerek tablo 4.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1 “Evvel Zaman İçinde” Yer Alan Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Şiddet İçeren Kategoriler	f	%
Hakaret etmek	17	25,37
Tehdit etmek	15	22,38
Canını acıtmak	10	14,92
Bağırarak	7	10,44
Duygularıyla oynamak	5	7,46
Alıkoymak	4	5,97
Öldürmek	3	4,47
Saldırmak	2	2,98
Parçalamak	2	2,98
Kesmek	1	1,49
Aç bırakmak	1	1,49

Toplam	67	100
---------------	-----------	------------

Tablo 4.1. incelendiğinde “Evvel Zaman İçinde” masal kitabında sıklık değeri en yüksek olan şiddet unsurunun “hakaret etmek” olduğunu görmekteyiz. Bu, şiddet unsuru %25,37’lik yüzdelerle ilk sırada yer almaktadır. Tehdit etmeyi içeren şiddet unsuru %22,38’lik değeriyle ikinci sırada yer almaktadır. “Kesmek” ve “aç bırakmak” ifadeleri ise %1,49’luk değeriyle birer defa tespit edilmiştir. “Evvel Zaman İçinde” adlı masal kitabı değerlendirildiğinde toplamda 67 şiddet unsuruna rastlanıldığı görülmektedir. Tespit edilen bulgular, şiddet türleri dikkate alınarak kategoriler halinde incelenmiştir.

4.1.1.1.1. Fiziksel Şiddete İlişkin Bulgular

“Evvel Zaman İçinde” adlı kitapta yer alan fiziksel şiddete ilişkin bulgular tablo 4.2’de belirtilmiştir.

Tablo 4.2 “Evvel Zaman İçinde” Yer Alan Fiziksel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Fiziksel Şiddet	Canını acıtmak	10	52,63
	Öldürmek	3	15,78
	Saldırmak	2	10,52
	Parçalamak	2	5,26
	Kesmek	1	5,26
	Aç bırakmak	1	5,26
	Toplam	19	100

Tablo 4.2. incelendiğinde, sıklık düzeyi en yüksek olan fiziksel şiddet ögesinin %52,63’lük değeriyle, “canını acıtmak” olduğu belirlenmiştir. “Öldürmek” kategorisi ise %15,78’lik değeriyle ikinci sıradadır. “Aç bırakmak” ve “kesmek” kategorileri ise 5,26’lık değeriyle son sırada yer almaktadır. Bu kategorilere ilişkin ifadeler, frekanslarına göre sıralanarak incelenmiştir.

4.1.1.1.1.1. Canını Acıtmakla İlgili Bulgular

“Sırmalı Pabuç” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Senin yüzünden oldu deyip yine o anadan gülmedik öksüze yapmadıkları kalmamış. Neredeyse derisini bile yüzeceklermiş.” (s. 17)

“Neredeyse gözleri kararıp düşecekmiş ya bacılığı olacak, başına bir yumruk indirip

de aynayı eline verince ayılmış...” (s. 14)

“Varsın yumağı yele verdimse o da beni sele versin ne çıkar, bir güne bir gün gülmedikten sonra.” (s.13)

“Üvey ana dersin taş yüreklinin biri imiş. Kendi kızının elini sıcaktan soğuğa vurdurmazmış ama bu kara yazılıya aman, zaman vermez; her yüke onu koşar, her yokuşa onu yorarmış, daha olmazsa elekle su taşıtırmış çeşmeden. Öyle iken her yaptığı diken olur, gözlerine batarmış.” (s. 9)

“Öyle ya analığı ne yel tanır ne sel tanır; âlim Allah bir süyümüne kurban eder onu, ya böyle yumak olursa ne kıyametler koparır var kıyas et gayrı!” (s. 10)

“Üvey ananın gözlerini kan bürümüş bir kere. Büsbütün öfkelenerek: Be öksüz dana demiş, bana akıl verecek sen mi kaldın, sen kendi başını kayır; hele onun üç avuç kanını içeyim bir, senin de anandan emdiğini burnundan getireceğim deyince kızın içi yanmış, sırmalısının boynuna sarılarak süyüm süyüm ağlamaya başlamış.” (s. 18)

“Yetimin bağı yufka olur! O, acı sözlü karının söyledikleri kurşun gibi işlemiş yüreğine... Kendini tutamazsa ne yapsın! Sırmalının boynuna sarılarak bir söyleyip iki dökmeye başlamış.” (s. 20)

“**İncili Yorgan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“O gün bu gün devler kanımıza aş yürüyorlar. Üçümüzün üç avuç kanını içerlerse ömürleri, günleri artacak, üç bin yıl daha dünyaya meydan okuyacaklarmış. Bundandır, gündüzleri üçümüzün önünde üç gergef kendi elimizle kendi kefenimizi işliyoruz. Geceleri de üçümüzün önünde üç ecel taşı sabahlara kadar gözyaşı döküyoruz.” (s. 40)

“**Sedef Bacı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Padişahı avucunun içine alıncaya kadar cariyelerin bile yüzüne gülmüş velakin yavaş yavaş saman altından su yürüyerek karasını bulaştırmadık birini bırakmamış; ille üvey kızına, ille üvey kızına... Öyle bir yağlı kara sürmüş, öyle bir yağlı kara sürmüş ki kırk dereden su getirmişler de yine çıkaramamışlar; öyle iftiralar ki Kaf Dağı’ndan yüce! Babasının bile gözünden düşürüp ocak başına attırmış onu.” (s. 93)

“(…) Hemen çağırıp sorgu suale çekmişler, ama biçare kız, ne örgüsünü bırakmış elinden ne de bir kelam çıkmış dilinden; her sorulan bir damla yaş olmuş gözünde... Velakin onun gözüne gözyaşına kim bakar gayrı.”(s. 101)

4.1.1.1.1.2. Öldürmeyle İlgili Bulgular

“**Sırmalı Pabuç**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Ne malum olmaz ki bu mahlûklara, ölecekleri malum olmasın; sarı sinek gözlerine göründü mü kendi ayaklarıyla gelip başlarını verirler böyle!’ deyip bıçağı sürmüş, sürmüş ama bıçak kesmemiş.” (s. 19)

“**Üç Turunçlar**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“O gün, gün akşam olmadan kırk katırın kuyruğuna bağlarlar onu. Parçalanır.” (s. 90)

“**Sedef Bacı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Üvey anaları olacak vezir kızının kırk katıra mı, kırk satıra mı verildiği haberi gelmiş.” (s. 102)

4.1.1.1.1.3. Saldırmaya İlişkin Bulgular

“**Sırmalı Pabuç**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Senin yüzünden oldu!’ yine anadan gülmedik öksüze yapmadıkları kalmamış.” (s.17)

“Üvey ana büsbütün köpürüp küplere binerek sarı ineğin üstüne yürümüş.” (s. 18)

4.1.1.1.1.4. Parçalamayla İlgili Bulgular

“**Hamur Bebek**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Benim adım Çıtçıtıl Bey olsun.’ demez mi! İkisi de neye uğradığını bilemez. Hılı bir koluna yapışır; Dılı bir koluna... Çıtçıtıl Beyin bir kolu Hılı’nın elinde kalır, bir kolu

Dılı'nın. Kendisi de kolsuz, kanatsız düşer, ocaktaki süt tenceresine!” (s. 119)

“**Üç Turunçlar**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ O günkü gün akşam olmadan kırk katırın kuyruğuna bağlarlar onu. Parçalanır.” (s. 90)

4.1.1.1.1.5. Kesmeyle İlgili Bulgular

“**Sırmalı Pabuç**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Ne malum olmaz ki bu mahlûklara, ölecekleri malum olmasın; sarı sinek gözlerine göründü mü kendi ayaklarıyla gelip başlarını verirler böyle!’ deyip bıçağı sürmüş, sürmüş ama bıçak kesmemiş.” (s. 19)

4.1.1.1.1.6. Aç Bırakmayla İlgili Bulgular

“**Sırmalı Pabuç**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Velakin, o günden geri ne kır ne bayır; ne ot ne çayır; birine bir avuç saman, birine bir dilim ekmek; böylece ikisinin de iflahını kesmeye kast etmiş.” (s. 19)

4.1.1.1.2. Sözel Şiddete İlişkin Bulgular

Evvel Zaman İçinde” adlı kitapta yer alan sözel şiddete ilişkin bulgular tablo 4.3’te belirtilmiştir.

Tablo 4.3 “Evvel Zaman İçinde” Kitabında Yer Alan Sözel Şiddete İlişkin Kategorilerin Frekansları ve Yüzdelik Değerleri

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Sözel Şiddet	Hakaret etmek	17	43,58
	Tehdit etmek	15	38,46
	Bağırarak	7	17,94
	Toplam	39	100

Tablo 4.3. incelendiğinde, sıklık düzeyi en yüksek olan sözlü şiddet ögesinin %43,58’lik değerle “hakaret etmek” olduğu belirlenmiştir. “Tehdit etmek” kategorisinin ise %38,46’lık değerle ikinci sırada olduğu tespit edilmiştir. “Bağırarak” kategorisi ise 17,94’lük değerle son sırada yer almaktadır. Bu kategorilere ilişkin ifadeler, frekanslarına

göre sıralanarak incelenmiştir.

4.1.1.1.2.1. Hakaret Etmekle İlgili Bulgular

“**Sırmalı Pabuç**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kız tuz- ekmek haini, demiş; kızım demeye dilim varmıyor sana...” (s. 14)

“Vay, nur yüzlü dedikleri de, bu paslı, pasaklı karı mı? Saçı başı örümcek ağı gibi yüzünden de melanet akıyor, cadının biri!” (s. 16)

“Cadı karı; ne eğirip dokuyorsun burada” (s.16)

“Sus adamdan azma; sen de mi söz sahibi oldun?” (s. 18)

“Be, öksüz dana demiş; bana akıl verecek bir sen mi kaldın...” (s. 18)

“Kız, öksüz dana; ben kendi ciğerparemi düğüne götürüyorum.” (s. 20)

“ Bre öksüz dana; dağda bayırda kim kaldı ki, gelip de kapımızı çalsın?” (s. 23)

“Niye mi dedin öksüz dana?” (s. 24)

“İlahi komşu sen de! Kıza, kuzuya benzer nesi var onun; çalı süpürgesi gibi, ahır kapısına dayalı duruyor; yanına yaklaşan burnu dibinden düşer, ele, güne çıkarılacak şey mi?” (s. 27)

“(…) gelenlerden biri kalkıp açmış duvağı ki ne görsün, adamdan azma, dişleri kazma, üç buçuk telli, kurbağa belli, kaş göz desen görünmüyor sürmeden!” (s. 29)

“**Üç Turunçlar**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Hey ana sen de, ben koca öküz değilim ki...” (s. 66)

“Her ne ise; o gitmede olsun, nerde var, nerde yok bir kız gelir pınara... Kurban olduğum Allah ‘Dünyam ıssız kalmasın!’ diye mi yaratmış ne yapmış, yüzüne gözüne bakılacak gibi değil, çilin, çopurun biri...” (s. 79)

“Şu peri kızı olacak kuş beyinliye de bak. İnsanın kendisi güzel olacağına talihi güzel olmalı...” (s. 81)

“A kara yere giresi, kara diken seni...” (s. 82)

“**Sedef Bacı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“O üvey ana olacak kara cadının eli her yere uzanır; dili her yere döner.” (s. 97)

“ ‘Sükût ikrardır’ deyip büyücülüğüne hükmetmişler. ‘Böylesi güzelin, güzelliği başını yesin!’ deyip başını istemişler cellattan.” (s. 101)

“**Gelincik Günü**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bre eksik etek demiş, başından da mı korkmuyorsun, ne arıyorsun buralarda?” (s. 107)

4.1.1.1.2.2. Tehdit Etmekle İlgili Bulgular

“**Sırmalı Pabuç**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Be öksüz dana demiş; bana akıl verecek bir sen mi kaldın, sen kendi başını kayır; hele onun üç avuç kanını içeyim bir, senin de anandan emdiğini burnundan getireceğim.” (s. 18)

“Kız, öksüz dana ben kendi ciğerparemi düğüne götürüyorum. Bu günlük seni ahırdan çıkarayım da kapıya, bacaya göz kulak ol; bir iğneme ziyan olursa, iğneli yayıkta bil kendini.” (s. 20)

“A kara yürekli karı; Allah’tan da mı korkmadın edip eylediklerini şimdi varıp padişah katına ulaştıracağım, imdi dile dileğini kırk katır mı? Kırk satır mı?” (s. 31)

“**İncili Yorgan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Gördün mü bir şu oğlanın yaptığını! Biz onun başına bir çorap örelim derken, o bizim başımıza ördü. Ben de bunu yanına korsam bana da dev demesinler.” (s. 41)

“Hele kan uykuda iken bu üçünün kanına girelim bu gece! Yarına da Allah kerim, kuyusu derin. Ya kızların kanını içeriz ya da kendi ayağıyla gelecek kurbanlık kuzulardan birinin.” (s. 41)

“Be Allah’ın gafilleri hiç mi feleğin aynasına bakmadınız? Sizde padişah olacak yüz,

vebal taşıyacak omuz mu var ki yağmur yağmadan sele gidiyorsunuz? İslam'ın şartı 5, altıncısı haddini bilmek! Bari şu ettiğiniz ayağınıza dolaştıktan sonra haddinizi, hududunuz bilin de, bir daha çizgiden dışarı çıkmayın, yoksa karışmam, küçük kardeşinizin kılıcı başımızın üstünde!” (s. 57)

“**Üç Turunçlar**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Padişahım demiş, ne diye kendinizi yiyip tüketiyorsunuz, ne kadar anadan öksüz, babadan yetim varsa topunun kellesini kılıçtan geçirelim.” (s. 62)

“İnsanoğlu demiş; ben de senin kanını iliğini sömürdüm ya, ak sütümü emip kolumu kanadımı kırdın.” (s. 65)

“Üçtaş alırsın yerden, birini atarsın turunçlara; düşürebilirsen düşürürsün; düşüremezsen dizlerine kadar taş kesilirsin. Tutar bir taş daha atarsın, tutturabilirsene ne ala, tutturamazsan göbeğine kadar taş kesilirsin. Bahtıma deyip son taşı da atarsın. Bu defa da indiremezsen sen de ötekiler gibi taş kesilir kalırsın.” (s. 70)

“Gördün mü başıma gelenleri! Bu kuş, kuş değil. Kuş olup öten turunç güzeli. Desene, korku dağları bekliyor; bu gidişle bir gün bu sarayı başıma yıkacak. Gayrı böylesi günde el bağlanıp durulur mu; o benim kanıma girmeden ben onun üç avuç kanını içeyim de görsün bir!” (s. 83)

“O, beni ateşe yakmadan, ben onun her parçasını bir ocakta yaktırayım da görsün gününü!” (s. 85)

“Gayri oynadığın oyunun sakalı bitti! İmdi, kırk katır mı istersin, kırk satır mı?” (s. 89)

“**Sedef Bacı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bre baş belaları demiş; yine baş başa verdiniz de, ne çorap örüyorsunuz başıma? Durun bir öyle bir oyun edeceğim ki size, felek de beğensin.” (s. 94)

“**Altın Perçemli Çocuk ile Sırma Saçlı Kız**” adlı masal kitabında aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“(...) Üç yol ağzında bir musalla taşının üstüne, bir de ateş yakıp oracıkta, geçmiş

karşısına:

-A cinler, e cinniler! Alın bebenizi, verin bebemizi. Alırsanız alın, verirseniz verin; duyduk duymadık demeyin. Yaktım bir ateş, yanacak Aytaş, kül olacak dağ taş!” (s. 158)

“**Gelincik Günü**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bre eksik etek demiş, başından da mı korkmuyorsun, ne arıyorsun buralarda?” (s. 107)

4.1.1.1.2.3. Bağırarak ilgili bulgular

“**Sırmalı Pabuç**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Amanın ne günlere kaldık, iyi ki üstümüze taş yağmıyor. Huu, efendi; gel de kızının marifetini gör. Gayrı ben onu bu kapıya bastırmam. Üzüm üzüme baka baka kararır. Benim evde gül gibi kızım var!” diye bağırınca yer yerinden oynamış. (s. 13)

“Kız, tuz- ekmek haini, demiş. Kızım demeye dilim varmıyor sana; bu ne, bu yüzündeki allık; bu ne, gözündeki sürme? Kapımıza kara sürüp adımızı on paralık mı edeceksin? Şimdiden geri bu evde yerin yok! Hangi yolsuz, yoldan çıkardıysa seni, git onun eşliğine yüz sür!” (s. 13)

“Kızcağız böyle iki taraflı yaylım ateşine tutulunca neye uğradığını bilememiş, kanı, iliği kuruyup olduğu yere donakalmış.” (s. 14)

“Senin yüzünden oldu! Yine o anadan gülmedik öksüze yapmadıkları kalmamış.” (s. 17)

“Üvey ana büsbütün köpürüp küplere binerek feryat figan sarı ineğin üstüne yürümüş: ‘Sus, adamdan azma, sende mi söz sahibi oldun, sebebin asıl büyüğü sensin, sen!.. Senin de sütün başını yesin; onun güzelliği soyha kalsın üstünden!’ ” (s. 18)

“**Üç Turunçlar**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Üç turunçları alarak yola doğrulurlar, doğrulurlar ya, kör olası dev de uyanıp narayı basar.” (s. 72)

“**Sedef Bacı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Günlerden bir gün yine birbirine dert yanarken, üvey anaları olacak, uğrun uğrun gelip de kapıyı bacayı dinlemesin mi! Kuzgun misali üstlerine yürüyerek figan etmesin mi? ‘Bre baş belaları, demiş. Yine baş başa verdiniz de ne çorap örüyorsunuz başıma? Durun, öyle bir oyun edeceğim ki size, felek de beğensin.’ diye sesini inim inim inletmiş.” (s. 84)

4.1.1.1.3. Duygusal Şiddete İlişkin Bulgular

“Evvel Zaman İçinde” adlı kitapta yer alan duygusal şiddete ilişkin bulgular tablo 4.4’te belirtilmiştir.

Tablo 4.4 “Evvel Zaman İçinde” Kitabında Yer Alan Duygusal Şiddete İlişkin Kategorilerin Frekansları ve Yüzdelik Değerleri

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Duygusal Şiddet	Duygularıyla oynamak	5	55,55
	Alıkoymak	4	44,44
	Toplam	9	100

Tablo 4.4. incelendiğinde, sıklık düzeyi en yüksek olan duygusal şiddet ögesinin %55,55’lik değerle “duygularıyla oynamak” olduğu belirlenmiştir. “Alıkoymak” kategorisi ise %44,44’lük değerle ikinci sıradadır. Bu kategorilere ilişkin ifadeler, frekanslarına göre sıralanarak incelenmiştir.

4.1.1.1.3.1 Duygularıyla Oynamakla İlgili Bulgular

“**Sırmalı Pabuç**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Çoğu babalar baca tütünü, ana güder kuzuyu. Allah benimkini aldı. Başkalarınınkini almasın; anasız kuzuyu kim güder kim yeder; kim alır da düğüne gider; hele bir de üvey ana eline düştü mü, vay geldi başına! Daha olmazsa öyle iğneli laflar eder ki, iğneli yayığı mumla ararsın.” (s. 20)

“İyi ama, üvey ananın karnı götürür mü bunu! Bir ayın oyun edip öksüz kızın yerine kendi kızını, saraya gelin etmiş...” (s. 29)

“**Sedef Bacı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bacı bacı; aklardan ak bacı. Seni üvey ananın yarasından beresinden kurtaran Allah; bizi de onu tüyünden teleğinden kurtarırsa, gayrı ömrümüz boyunca bu zümrüt sarayda güllerle gün, bülbüllerle düğün eyleriz!” (s. 96)

“Dağda, belde seni bir yerde atarız diye korkma sakın; bindiğin kanat, kardeş kanadıdır, üvey ana parmağı değil!” (s. 96)

“Padişahı avucunun içine alıncaya kadar cariyelerin bile yüzüne gülmüş velakin yavaş yavaş saman altından su yürüterek karasını bulaştırmadık birini bırakmamış; ille üvey kızına, ille üvey kızına... Öyle bir yağlı kara sürmüş, öyle bir yağlı kara sürmüş ki, kırk dereden su getirmişler de yine çıkaramamışlar; öyle ya iftira dediğin Kaf Dağından da yüce! Babasının bile gözünden düşürüp ocak başına attırmış onu.” (s. 93-94)

4.1.1.1.3.2. Alıkoymayla İlgili Bulgular

“**Sırmalı Pabuç**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kızı kapatmış ahıra... Bu günlük seni ahırdan çıkarayım da kapıya bacaya göz kulak ol...” (s. 20)

“(...)Bakın Allah’ın işine! Küpeli horoz kapının ağzına gelip de:

-Öksüz kız tandırda... tandırda... diye ötmeye başlamasın mı!” (s. 30)

“**İncili Yorgan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Sonra ne olduk/neye uğradık bilmiyoruz. Duyup işittiklerimiz uyku olup damarlarımıza mı yayıldı. Yoksa başımıza mı döndü, yüreğimiz mi bayıldı; her ne olduysa gözlerimizi açtığımız zaman kendimizi bu mağarada bulduk. O gün bugün devler kanımıza yürüyor.” (s. 40)

“**Üç Turunçlar**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Ben ne inim, ne de cin! Üç turunçtan biriyim; peri kızı periyim, dahasını ne sen sor ne ben söyleyeyim; yedi başlı dev, yedi yıldır armut piş, ağzıma düş kabilinden bekleyip durdu ya, sana sakladı yaprak beni, dal beni; yazan böyle yazmış; ister al, ister sal beni...” (s. 76)

4.1.1.2. Keloğlan Masalları Kitabında Yer Alan Şiddet Unsurları

“Keloğlan Masalları” kitabında yer alan şiddet unsurları belirlenerek tablo 4.5’te gösterilmiştir.

Tablo 4.5 “Keloğlan Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Şiddet İçeren Kelimeler	f	%
Öldürmek	20	20,40
Tehdit	18	18,36
Bağırarak	17	17,34
Canını acıtmak	14	14,2
Hakaret etmek	12	12,24
Kesmek	5	5,10
Alıkoymak	4	4,08
Parçalamak	3	3,06
Bıçaklamak	3	3,06
Aç bırakmak	1	1,02
Üzerine işlemek	1	1,02
Toplam	98	100

Tablo 4.5. incelendiğinde, Keloğlan Masalları kitabında sıklık değeri en yüksek olan şiddet ögesinin “öldürmek” olduğunu görmekteyiz. Bu, şiddet unsuru %20,40’lık değerle ilk sırada yer almaktadır. “Tehdit etme”yi içeren şiddet unsuru %18,36’lık değerle ikinci sırada yer almaktadır. “Üzerine işlemek” ve “aç bırakmak” ifadeleri ise %1,02’lik değerle birer defa tespit edilmiştir. Keloğlan Masalları kitabı değerlendirildiğinde toplamda 98 şiddet unsuruna rastlanıldığı görülmektedir. Tespit edilen bulgular, kategorilere ayrılarak incelenmiştir.

4.1.1.2.1. Fiziksel Şiddete İlişkin Bulgular

“Keloğlan Masalları” adlı kitapta yer alan fiziksel şiddete ilişkin bulgular tablo 4.6’da belirtilmiştir.

Tablo 4.6 “Keloğlan Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Fiziksel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	F	%
Fiziksel Şiddet	Öldürmek	20	40,81
	Canını acıtmak	14	28,57
	Kesmek	5	10,20
	Parçalamak	3	6,12
	Bıçaklamak	3	6,12
	Saldırmak	3	6,12
	Aç bırakmak	1	2,04
	Toplam	49	100

Tablo 4.6. incelendiğinde, sıklık düzeyi en yüksek olan fiziksel şiddet ögesinin %40,81’lik değerle “öldürmek” olduğu belirlenmiştir. “Canını acıtmak” kategorisi ise %28,57’lik değerle ikinci sıradadır. “Aç bırakmak” kategorisi ise 2,04’lük değerle son sırada yer almaktadır. Bu kategorilere ilişkin ifadeler, frekanslarına göre sıralanarak incelenmiştir.

4.1.1.2.1.1. Öldürmeyle İlgili Bulgular

“Keloğlan ile Köy Ağası” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Yok Keloğlan, kızmadım, gücenmedim, aman Keloğlan! diyor, atını da eziyet çekmesin diye kafasına bir kurşun sıkıp öldürüyor.”(s. 161)

“Keloğlan ile Köylüler” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Keloğlan ocakta kaynamakta olan bir kazan suyu kaldırıp küpün içine dökmüş. Kaynar su başından aşağı dökülünce küpün içindeki hovarda sırtatıp kalmış.” (s. 17)

“ ‘Aman beni suya salmayın, padişahın kızıyla evleniyorum.’ der dururmuş. Köylüler bu laflara, hem de manasız sözlere büsbütün kızmışlar, zavallı çobanı hoplatıp suya fırlatmışlar.” (s. 18)

“Bu çocuk güzel bir davar seçeyim diye derenin en derin yerine atlamış. Bakmış ki boğulacak başlamış: “ Gılk, gılk, gılk, gılk!” diye bağırmaya. Anası da yukarı durmuş. ‘Aman oğlum kırk tane istemem. Bir tane yeter...’ der dururmuş. Böylece o çocuk da gılk gılk diye boğulup gitmiş. Köyün bütün erkekleri boğulmuş, karıları da dul kalmış.” (s. 19)

“Dev Anası ile Keloğlan” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Dev anası hemen arabaya koşmuş, tekerinin birini çekip çıkarmış, ayağına bağlayarak yürümüş, ırmağa girmiş. Yürüdükçe batmış, ha dedikçe tekerlek bunu dibe çekmiş. ‘Hay Hak, Hay Hak’ diye diye horuldemiş, boğulup da dibe kaynamış gitmiş.” (s. 35)

“Keloğlan Para Kazanıyor” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Keloğlan şurası burası, yamacı deresi derken yaş odunları kesip yüklediği yerde

eşğini bulmuş. Yere kapanmış da ağır yükün altında can vermiş, kuyruğunu titretmiş.” (s. 48)

“Keloğlan kadının kümese gittiğini, adamın da sızıp uyuduğunu görünce, hemen içeri girmiş, ocaktaki kızgın yağı adamın açık ağzından içeriye, boğazına bir güzel aktarmış. Herif de ‘ hak hak, hık hık’ demiş, iki de debelenmiş, bir dikilmiş olduğu yerde kolları bacakları kapı çengeli gibi karman çorman olmuş da katılıp kalmış.” (s. 49)

“Keloğlan ile Üç Cambaz” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Keloğlan’ın aç eşiği yemliği dolduran arpaları tüketesiye yemiş, tek tane koymamış, yemliği yalamış. Bakraçtaki suyu da üzerine içince, şişip çatlamış, kapının ardına yığılıp yatmış, nalları dikmiş.” (s. 54)

“ ‘Hele şuna, hele şu deli Keloğlan’a! Öleceğini düşünmez de gönlü vezirlikte, padişahın kızında...’ demişler, kalkıp çuvalı yeniden sırtlamışlar, ırmağa varmışlar. İki ucundan tutup sallayarak fırlatmışlar. İçlerinden bir oh çekip rahat soluk almışlar. ‘Artık şu Keloğlan’dan kurtulduk, hele şükür!’ diyerek dönüp kasabaya yollanmışlar.” (s. 67)

“Bu üç cambazın gözleri parlamış, dönüp ırmağa doğru soluk soluğa koşuşmaya girişmişler ki, peşlerinden yel yetişmez, tazı kavuşmaz. Irmak kıyısına varınca sözleşmişler. İçlerinden birini sallayıp sallayıp ırmağın ortasına atmışlar. Suyu atılan cambaz bir dalıp çıkmış. ‘Gık gık, hık hık’ demeye boğulmaya başlayınca, diğerleri de aman bu arkadaş bu işle baş edemeyecek biz de atlayalım demişler. Öteki ikisi de ırmağa atlamışlar. Onlar da sürüklenip giderken; ‘Hık hık, gık gık’ diyorlarmış.” (s. 68)

“Keloğlan ile Padişah” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Bak hele şuna, pislikten kurtulacağım, bitlerden arınacağım demiyor da, çırpınıyor, çırpınıyor, çığırıyor! Şöyle iyice yaslanıp keselensene!’ diye söylenerek anasının tepesine bastırıp, kaynar suyun içine sokmuş. Kadıncağz bir zaman ‘gluk gluk, hır hır’ ederek boğulup ölmüş.” (s. 96)

“Keloğlan’dır yerden irice taş alır, kocakarıyı şavullayıp fırlatır. Taş vızlayarak gelip kocakarının kafasına vurunca, zavallı ikiye katlanıp hemen oracığa yıkılır.” (s. 99)

“Keloğlan ile Kötü Hasan” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi

olarak belirtilmiştir:

“Cüceler... sonunda Kötü Hasan’ı, sindiği kuytu köşesinde tortop olmuş bir haldeyken yakalamışlar. Üstüne kümelenmiş, döve döve öldürmüşler.” (s. 119)

“**Keloğlan Defineci**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Aman ağa, Camgöz Ağa, biz ne ettik? Bu hoca bizi köye dağıtır eşkıya ve de haramilerden başımızı alamayız, amanın bunun çaresi?’ deyince, ağası da eliyle boğazını, ‘kesiver, kesiver’ diye işaret etmiş. Keloğlan, hocanın ardından seğırtip arkasından kafasına vurup düşürmüş. Sırtına basıp kellesini kesmiş de göbeğinin üstüne koymuş.” (s. 124)

“**Keloğlan ile Köy Ağası**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Keloğlan: ‘Olur ağam, baş üstüne ağam, demiş de kızı almış, dışarı çıkarmış. Biçare kızın ayaklarından tutmuş da, bir şu duvara, bir de öteki duvara çarpmış. Kan revan içinde kızın ölüsünü sırladığı gibi doğru Camgöz Ağa’nın odasına götürmüş.’” (s. 164)

Keloğlan ile Köylüler adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Keloğlan köşede sırtarıp kalmış hovardayı eşeğe yüklemiş, deh çüş diyerek yürümüş. Yolda giderken bir katır kervanına rastlamış. Katırlardan biri bunun eşeğine çarpınca, üstündeki ölüyü bayırdan aşağı teker meker yuvarlamış. Keloğlan da bunu gözlermiş.” (s. 17)

“**Köse Değirmenci ile Keloğlan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Mezarlıkta yeni gömülmüş bir ölü varsa çıkaralım. Kim boynunu bir vuruşta uçurursa, kılıç onun hakkıdır, ona düşer...’ deyince herkes bunu kabul etmiş.” (s. 27)

“**Keloğlan Para Kazanıyor**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Keloğlan adamın paralarını, işe yarar eşyalarını aldıktan sonra ölüyü eşeğine yüklemiş. Düşmüş yolların tozuna. Gide gide sonunda zengin bir çiftliğin bostan tarlasına gelmiş, eşeği de, ölüyü de sokmuş, gürültü patırtı etmeye başlamışlar. Çiftlik sahibi elindeki

sopayı fırlattığı gibi eşek ürkmüş, sırtındaki adamı yere vurmuş.” (s. 50)

“Keloğlan ile Padişah” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Eh, yeter oldu beklediğim, ağam mezarı kazmıştır, anamı sırtlayayım da, mezarlığa götüreyim.’ demiş. Anasını sırtlamış, daha avludan çıkmadan, soluğu kesilmiş de yorulmuş, anasının cesedini yere uzatmış, ayaklarını birleştirip bir ip bağlamış çekmeye, sürüte sürüte götürmeye başlamış, arkasındaki ölüyü yerde, toz toprak içinde sürüye sürüye götürmüş.” (s. 99)

“Keloğlan bakar ki, kocakarı da ölmüş, sırtarıp kalmış. İpin öteki ucunu da onun ayaklarına bağlar, ortadan terazileyip omzuna geçirir de yürür. Bu iki kocakarıyı sürükleye sürükleye mezarlığa getirir.” (s. 100)

4.1.1.2.1.2. Canını Acıtmayla İlgili Bulgular

“Keloğlan ile Üç Cambaz” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Üç cambaz Keloğlan’ın inadını kırıp kandıramamışlar, pazarlıkta da uyuşamamışlar. Bir aralık denk getirip, ikisi bin bir dereden laf söz getirip oyalarken, üçüncüsü de Keloğlan’a sezdirmeden eşeğin kuyruğunun ucunu kesip cebine sokuvermiş.” (s. 53)

“Keloğlan ile Dev Anası” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Dev anası kestiği sopayı savurarak, Keloğlan’a sövüp sayarak gelmiş de gerilip gerilip tavana asılı çuvala vurmaya girişmiş ki, Allah yarattı dememiş. Ha babam vururken çuvalın içinden ‘bee, beee!’ sesleri geliyormuş.” (s. 34)

“Keloğlan Para Kazanıyor” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Çiftlik sahibi gürültüye ayılıp koşmuş ki, bostanda bir adamla eşeğin hıyarları ezdiğini görmüş. Elindeki sopayı fırlattığı gibi eşek ürkmüş, sırtındaki adamı yere vurmuş.”(s. 50)

“Keloğlan Hiç Arıyor” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak

belirtilmiştir:

“Keloğlan hiç, hiç dedikçe balık çıkmazmış. Ağaların son torbası da boş çıkınca, bunlar tutmuşlar, orada dikilip ‘Hiç, hiç’ diye söylenen Keloğlan’ı evire çevire dövmüşler. Keloğlan da ah demiş, of demiş... dayağın acısı bir yana, telaşından sormuş.” (s. 70)

“Balıkçılardan biri Keloğlan’a ‘Biri çıktı, ikisi daha gelsin. Diyeceksin.’ demiş. Keloğlan da bu sözleri diline dolamış. ‘Biri çıktı, ikisi daha gelsin.’ diyerek giderken, bir evin önünde durmuş. Kapısından tabut çıkarıyorlarmış. ‘Bir çıktı, ikisi daha gelsin.’ diye söylenirken, cemaat hemen tabutu bırakıp bunu evire çevire dövmeye girişmiş. Keloğlan, ah demiş, of demiş dayağı yemiş... Dayağın acısı sızısı bir yana, telaşından sormuş.” (s. 71)

“Anası Keloğlan kapıdan girer girmez: ‘Hınzır Keloğlan, haylaz Keloğlan, kim bilir nerelerde oyuna daldın?’ diyerek, bunu evire çevire dövmüş de, kel kafasına bir işkembe geçirip, bir köşeye oturtmuş.” (s. 75)

“Keloğlan ile Kırk Haramiler” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Ne diye size verecekmişim. Ben onları canım için vurmuşum. Evde pişirip yiyeceğim.’ demiş. Kırk haramilerin başı, öfkeyle Keloğlan’a tokat vurmuş, kırk kuşu elinden almış da Keloğlan’ın canını acıtmış.” (s. 77)

“ ‘Allah senden razı olsun hamamcı baba, getir hele şu ilacını...’ demişler de keselenip sabunlanmaya başlamışlar. Bu hamamcı baba çıkmış dışarı, duvarlardan biraz kireç kazıyıp içine bir avuç da acı biber atmış, keskin sirkeyle hamur edip bir çömleğin içine doldurmuş, olmuş bir hasiyetli merhem. Çömleği alıp halvete, haramilerin yanına girmiş, avuç avuç bunların sırtlarına, başlarına, gözlerine sürdükçe bunlar: ‘Aman Allah, yandık kavrulduk’ diye bağırmışlar. Sırtları, döşleri, başları, bacakları cayır cayır yanmış da fas fas kabarmış, göz göz yaralar açılmış.” (s. 81)

“Keloğlan ile Padişah” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Keloğlan anasını kucaklamış, getirmiş. Bu kocakarıyı koca kazandaki kaynar suyun içine atmış. Can havliyle ne olduğunu bilmeyen, kıpkızıl haşlanan kadın, başlamış bağırıp çağırmaya, par par edip çırpınmaya, hem de çingir çingir çığırışmaya...” (s. 96)

“ ‘Ulan Keloğlan, sen bizimle alay mı ediyorsun? Saçma sapan neler söylüyorsun?

‘diyerek Keloğlan’ı yukarı çekip güzel bir dayak atmışlar.’ (s. 102)

“... Daha babasının sağlığında ağasından çok çekmiş, çok dayaklar yemiş, canı yanmış, gözü yılmış, sıtkı sıyrılmış olduğundan, hayvanlarını ayırmak istemiş.” (s. 120)

“**Keloğlan ile Devler Ağası**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bu dev yürüyüp gelmiş. Atının sağrısına şaplaklar indirmiş de: ‘Höst höst, sen her zaman böyle kişnemez, yemlikleri tekmelemezdin. Ne oldun, ortalığı kırmış geçirmişsin, hem de kudurmuşsun.’ demiş de, duvardan kamçısını almış, kır atı dövmüş dövmüş de, kafasına kafasına vurmuş.” (s. 131)

“**Keloğlan ile Köy Ağası**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Keloğlan: ‘Başüstüne ağam!’ diyor da dönüp eve geliyor. Ceketini çıkarıp, gömleğinin kollarını çeviriyor. Ahıra giriyor. Yerleri temizliyor, gübreleri küreliyor. Bileyli keskin bıçağını çıkarıp atın derisini baştan kuyruğa yüzüp çıkarmaya niyet edip işe giriyor.” (s. 160)

“ ‘Hele ağam, vakit geldi, vadesi erdi. Dur bakalım, sırtında bir çarıklık deri çıkarsam gerektir.’ demiş de Camgöz Ağa toparlanamadan bir çarıklık deriyi yüzüp çıkarmış ve yürümüş gitmiş. Al kanlar içinde kalmış ağa...” (s. 165)

4.1.1.2.1.3. Kesmeyle İlgili Bulgular

“**Keloğlan ile Devler**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Biz bu parayı verimiz. Ama bir şartımız var. Bahçedeki güller hepimizden uzağa atarsan, alırsın altınları. Lakin atamazsan kelleni keseriz ha!’ demişler.” (s. 11)

“**Keloğlan ile İki Padişah**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Tanrı’nın az, padişahların çokluk olduğu devirler. Padişahın astığı astık, kestiği kestik...” (s. 37)

“**Keloğlan ile Üç Cambaz**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bir aralık denk getirip, ikisi bin bir dereden laf söz getirip oyalarken, üçüncüsü de Keloğlan’a sezdirmeden eşeğin kuyruğunun ucunu kesip cebine sokuvermiş.”(s. 53)

“Davranın arkadaşlar, varıp yakasına yapışalım tek laf söyletmeden yatırıp keselim de kıyım kıyım doğrayalım.” (s. 65)

“**Keloğlan ile Ali Cengiz**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Oyunların, düzenlerin, hünerlerin hiçbirini öğrenmemiş olacaksın. Her birinin şartını, yolunu yordamını eksik diyeceksin. O zaman yakanı onun elinden kurtarırsın... İşin doğrusuna gidersen, kafanın kesildiği, kuyuya atıldığı gündür.” (s. 173)

4.1.1.2.1.4. Parçalamayla İlgili Bulgular

“**Keloğlan Hiç Alıyor**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Keloğlan, oğlunun kulağını çekip azarlayan bir adama rastlamış, durmuş bakarken onlara da: ‘Çek çek uzasın, çok çok uzasın!’ deyince adamın çektiği kulak kopmuş, elinde kalmış.”(s. 75)

“**Keloğlan ile Kötü Hasan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Sonunda Kötü Hasan’ı sindiği kuytu köşesinde tortop olmuş bir haldeyken yakalamışlar. Üstüne kümelenmiş, döve döve öldürmüşler, hırslarını alamamış da parçalamışlar. Her parçasını bir dağa fırlatmışlar, dağıtmışlar.” (s. 119)

“**Keloğlan ile Devler Ağası**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bu dev de ‘ tam zamanıdır’ diye yürümüş gelmiş. Bunların onunu yerim, otuzunu da parçalar, tuzlar evdeki fiçılara salamura eder, basarım.” (s. 127)

4.1.1.2.1.5. Saldırmayla İlgili Bulgular

“**Keloğlan ile Devler**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Akşam olmuş, gece çökünce devler yavaşça içeri girmişler, Keloğlan’ın yatağına

yaklaşmışlar, yataktaki kütüğü kıyasıya sopalamaya girişmişler.”(s. 8)

“ ‘Devler, Keloğlan’ı kaynar su ile haşlayalım.’ deyip kavil karar etmişler... Aşağıdan taşıyıp getirdikleri bir kazan dolusu kaynar suyu yatağın üstüne boşaltmışlar.” (s. 10)

“Keloğlan ile Köylüler” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kavil karar bağlamışlar, Keloğlan’ı öldürmeye yemin etmişler. Dönüp gelmişler köylerine. Bir cuma günü Keloğlan’ı bir takrip yakalayıp bir çuvala koyup bağlamışlar. Sürüyüp bir dere kenarına getirmişler.” (s. 18)

4.1.1.2.1.6. Bıçaklamayla İlgili Bulgular

“Keloğlan ile Üç Cambaz” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Az sonra şu üç cambaz gelir. Sen şimdi şu işkembeyi entarinin altına, göbeğinin üstüne iyice bağlarsın. Onlar geldiği sıra seninle kavga çıkarırım. Bıçağımı işkembeye saplarım.” (s. 61)

“Karısının daha sofra hazırlamadığını gören cambaz, fena halde kızmış, kabarmış, laf söz ettirmeyip bıçağını çektiği gibi karnına saplamış.” (s. 65)

“Keloğlan ile Kardeşi” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

Keloğlan keçilere çok kızmış, keli kızarmış, boynuzunda elma sunan keçiyi bir yana koymuş da, bıçağını çekip hepsini sıradan boğazlamış.” (s. 91)

4.1.1.2.1.7. Aç Bırakmayla İlgili Bulgular

“Keloğlan ile Köy Ağası” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Keloğlan azığı almış. Öküzleri de önüne katmış, sürmüş yürümüş, Camgöz Ağa, öteki yanaşmalara, uşaklara da böyle yapar, oyunlar, hünerler koşar, onların azığından aşından kesmenin yolunu yordamını ararmış. Ya kaçırrı ya da hasta edip öldürünceye kadar zorlarmış.” (s. 154).

4.1.1.2.2. Sözel Şiddete İlişkin Bulgular

“Keloğlan Masalları” adlı kitapta yer alan sözel şiddete ilişkin bulgular tablo 4.7’de belirtilmiştir.

Tablo 4.7 “Keloğlan Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Sözel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	F	%
Sözel Şiddet	Tehdit etmek	18	38,29
	Bağırarak	17	36,17
	Hakaret etmek	12	25,53
	Toplam	47	100

Tablo 4.7. incelendiğinde, sıklık düzeyi en yüksek olan sözel şiddet kategorisinin %38,29’luk değerle “tehdit etmek” olduğu belirlenmiştir. “Bağırarak” kategorisi ise %36,17’lik değerle ikinci sıradadır. “Hakaret etmek” kategorisi ise 25,53’lük değerle son sırada yer almaktadır. Bu kategorilere ilişkin ifadeler, frekanslarına göre sıralanarak incelenmiştir.

4.1.1.2.2.1. Tehdit Etmeye İlgili Bulgular

“Keloğlan ile Devler” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Haydi bakalım sabah oldu, vade erdi, getirin şu altınları hele!’ diye bağırarak. Getirmezseniz vay hâlinize...” (s. 10)

“Keloğlan’dır yarışı kazanmış, kılıcını sıyırıp çekmiş ‘Haydi bakalım, yarış bitti, vade erdi, haydi getirin şu altınları, yoksa hepinizin kellesini uçursam gerek!’ demiş.” (s. 11)

“Keloğlan ile Köylüler” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Ah babacığım, vah babacığım. Dünyasına doymadan giden babacığım! Babamı öldürdünüz, kanına girdiniz. Kanına kan, canına can istiyorum.” (s. 17)

“Keloğlan ile İki Padişah” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Günün birinde, Hint padişahından bu ülkenin şahına bir mektup gelmiş. İçine

yazmış ki: ‘Sana bir değnek gönderiyorum. Bunun hangi başı kalın? Bildinse bildin. Bilemedinse vaktine hazır ol. Yer götürmez asker ile üzerine seferim var.’” (s. 38)

“Keloğlan demiş ki: ‘Ben can alıcıyım. Seni yukarıdan istiyorlar. Benimle birlikte geleceksin. Sesini çıkarırsan ümüğünü sıkar, canını hemencecik alırım.’” (s. 45)

“Keloğlan Para Kazanıyor” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Keloğlan da sırtmış: ‘ Ya... Sen hem adam öldür hem de çaresini ara, ben de gidip ağama haber vermez miyim?’” (s. 49)

“ ‘Aman Keloğlan, burada bir ölü var, sırtarıp duruyor. Şunu ne edelim, nereye atalım?’ demiş. Keloğlan da: ‘ Ya... Hem zavallı adamı öldür hem de aman Keloğlan, ne yapalım, ne edelim de öyle he mi? Gidip muhtara haber vermez miyim?’ demiş de direnmiş.” (s. 50)

“Keloğlan ile Üç Cambaz” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kel kafası iyice kızmış, gözleri gazaptan belermiş, içinden coşmuş da dışından küfürler basmış. Yine de yüreği soğumamış. O diyarda eşek çok para ettiğinden zararına mı yansın, uğradığı hakarete mi dövünsün, bilememiş. Bu cambazları dar yerde kıştırıp öcünü almadan edemeyeceğini anlamış da ant içmiş, değnek atlamış, yeminler kasemler etmiş.” (s. 53)

“Aman bir oyun, yine de bir oyun, eşek filan senin olsun. Biz paramızı isteriz, hele paracıklarımız gelsin yoksa seni kıyım kıyım doğrarız, ufalar bitiririz.” (s.56)

“... Bu Keloğlan’ı kıştırıp bastırmayınca, paralarımızı söküp çıkarmayınca, bacağından tavana asıp dilim dilim doğramayınca olmayacak.” (s.61)

“Keloğlan ile Kırk Haramiler” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kırk kuşumu almasaydın,

Bir tokadı vurmasaydın,

Aman, bu pek azdır efendim,

Hele daha büyüğünü görelim.” (s. 78)

“Hele Keloğlan, bu düzeni kurdun, bu oyunu da ettin, sen misin yaman, yoksa ben miyim? Bir gün elbet fendime düşersin, elime geçersin, seni lokma lokma doğramaz mıyım? demiş.” (s. 80)

“ ‘Benim emr ü fermanım yürümeli. Bunların kırkı da mı hasta bu ne iştir? Hemen tez gelsinler, yoksa hepsini cellat ettiririm...’ demiş.” (s. 83)

“**Keloğlan ile Devler Ağası**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Hele Keloğlan, körpe oğlan, kemikleri çıtır çıtır ince oğlan otuz dokuzunuz kaçtı, elimden kurtuldu, ama en güzeli elime geçti. Ben seni sabah kahvaltısında yemez miyim? Etini közde pişirip, kemiklerinle birlikte yalayıp yutmaz mıyım?” (s. 134)

“**Keloğlan’ın Nohudu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Aman beyim, soylu beyim, ulu yollu yaman beyim. Gel şu marangozu döv de o da korkup nohudumu çıkarıversin beyim...’ deyince bey de yerinden davranmış, değneğine yapışmış.” (s. 139)

“ ‘Dur hele, seni fındık faresine anlatayım da deliğinden çıkıp gelsin, çeyiz sandığındaki bohçaları paralasın, nakışlarını, dikişlerini, saf kumaşlarını, ipekli atlaslarını, damaskolarını, hem de bindallı kadife entarilerini didik didik kemirsin, paralasın.’ demiş.” (s. 140)

“**Keloğlan ile Köy Ağası**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Aman ağam, kavlimiz kararımızda yılmak bezmek, bıkmak usanmak ve de sonunda kızmak yoktu. Kim kızarsa, öteki onun sırtından bir çarıklık deriyi yüzüp çıkaracaktı. Unutma ağam, unutma ki, bıçağım bileyli yüreğim de hay haylı, elim kolum vay vaylı!’ demiş.” (s. 155)

“ ‘Hele Keloğlan, götür, şu kızın abdestini bozdur.’ demiş. Keloğlan elpençe divan durmuş: ‘Olur ağam, baş üstüne ağam’ demiş de kızı almış. Bahçenin bir ucundaki helaya götürürken bu küçük kızı iyice sıkılamış da: ‘Hele çişini et de göreyim, yine sana içiririm,

hem de döverim ha!’ diye korkutmuş.” (s. 164)

4.1.1.2.2.2. Bağırma ile İlgili Bulgular

“**Keloğlan ile Köylüler**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Ah babacığım, vah babacığım. Dünyasına doymadan giden hovarda babacığım. Babamı öldürdünüz, kanına kan, canına can istiyorum!’ diye bağırıp ağlamaya girişmiş ki, yer gök böğürtüsüne dönermiş.” (s. 17)

“Zavallı kadının da tek bir oğulcağızı varmış. Anası buna: “Oğul git, bir davar da sen al gel...” demiş. Bu çocuk güzel bir davar seçeyim diye derenin en derin yerine atlamış. Bakmış ki boğulacak, başlamış: Gılk gılk, gılk gılk! diye bağırma.” (s. 19)

“**Keloğlan ile Padişah**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Hemen Keloğlan’ın peşinden seğırtip yakaladıkları gibi bağıra çağıra düşse kalka kadı’nın önüne çıkarmışlar.” (s. 44)

“**Keloğlan Para Kazanıyor**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Keloğlan, saklandığı yerden feryatlar koparıp ağlayarak çıkmış. Yerdeki ölünün üstüne atılıp sarılmış: ‘Ah babacığım, vah babacığım, seni kimler öldürdü?’ diye yeri göğü tırmalamış, inim inim inlemiş, sızım sızım sızlamış... Çiftlik sahibi yerde ölü yatan adamı görünce Keloğlan’ın neye ağladığını anlamış. Ölümüne kendi sebep oldu sanmış. Keloğlan’ın yırtınmaları, bağırma da adamı iyice şaşırtmış.” (s. 50)

“**Keloğlan ile Üç Cambaz**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Zavallı kadının karnından kanlar şarlamış, bağırıp çağırarak yere devrilmiş, birkaç tepinmiş, can depreştirmiş.” (s. 65)

“**Keloğlan Hiç Arıyor**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Öf ne kokuymuş, püf ne kokuymuş! der demez, kadınlar bohçalarını bir kenara koyup, Keloğlan’ın etrafını almışlar da evire çevire dövmeye, etlerini bura bura

çimdiklemeye girişmişler ki, bağırtısı böğürtüsü gökyüzünü tırmalamış.” (s. 72)

“**Keloğlan ile Kırk Haramiler**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bu kırk haramiler birbirinin peşinden gelip hamamın kapısına dayanmışlar:

‘-Aç hamamcıbaşı, aç kapıyı biz geldik!’ diye bağırıp çığırışmaya başlamışlar.” (s. 80)

“Haramiler: ‘Aman Allah, yandık kavrulduk!’ diye bağırırlarmış.” (s. 81)

“Merhemler sürünmüşler de bas bas böğürmüşler, yara berelerinin acısından gözleri belermiş, hem de ağızları köpürmüş.” (s. 82)

“Günü saati gelmiş de bu padişah ‘Kırk Haramiler gelsinler!’ diye haber yollamış. Kırk Haramiler ne etsinler yorgan döşek yatmışlar da ilaca merheme belenmişler. İnleyip sızlanıyorlar da, ahları ofları direk direk gökyüzüne dikiliyor.” (s. 83)

“Bu anlatıp dururken otuz dokuz harami de ah vah çekerek inim inim inilder de, gümbür gümbür vanılar dururlarmış.” (s. 83)

“**Keloğlan ile Kardeşi**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Amanın, demin nur, hem de kudret helvası yağmıştı, şimdi de kıyamet kopuyor, savuşun! diye bağırarak paralarını, eşyalarını, silahlarını orada koyup dört yana çil yavrusu gibi dağılmış, savuşup kaçmışlar.” (s. 93)

“**Keloğlan ile Padişah**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Can havliyle ne olduğunu bilemeyen, kıpkızıl haşlanan kadın, başlamış bağırıp çağırmaya, par par edip çırpınmaya, hem de çingir çingir çığırışmaya...” (s. 96)

“**Keloğlan ile Vezir**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Vezir zembilin içinde boynu göğsüne yasılmış, iki kat, tor top dört köşe olmuş, inleyip böğürüyormuş...” (s. 105)

“**Keloğlan Defineci**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak

belirtilmiştir:

“ ‘Hele çam, koca çadır çam! Keltoşunu ne ettin? Yetim malını neyledin? Hani yemine, suyuna, tımarına mukayyet olacak, kurda kuşa kaptırmayacaktın?’ diye bağırması, çağırması da çam da ses yok.” (s. 121)

“**Keloğlan ile Devler Ağası**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Ulan karı çekme yorganı üşüdüm hele!..’ diye bağırıp böğürmeye başlayınca, Keloğlan duralamış. Karısı da zilli yorganı kocasının çektiğini sanır da; ‘ Hele herif devlerin dizmanı, canavarların azmanı herif buydum, donayazdım hele!..’ diye car car bağırmaya girişmiş.” (s.134)

“**Keloğlan ile Kargası**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Aman bu Keloğlan, yaman bu Keloğlan, vay bize neler etti? Topal kargayla bir oldu, yemeklerimizi yedi; evimize konuk oldu da, baştan ayağa bizi soydu sovuşturdu...’ diye par par dönüp, hor hor geriye koşmuşlar ki ne fayda!” (s. 149)

4.1.1.2.2.3. Hakaret Etmeye İlgili Bulgular

“**Keloğlan Para Kazanıyor**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Adamın karısı da oynak aşüftenin biriymiş. Kocasının bir yere gitmesini fırsat bilir, hovardasını içeri alırmış.” (s. 48)

“**Keloğlan ile Üç Cambaz**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bu üç cambaz aradan çok geçmeden koşup sekerek, birim birim söverek gelmiş.”(s. 62)

“Aman ağam, sen bana ne yüz ne de iki yüz lira verdin. Anana mı verdin, oynasına mı yedirdin?” (s. 63)

“Hele siz meraklanmayın, hem de korkup telaşlanmayın ağalar! Hele orada durun! Bu aptal karı azdırdı, kel kafamı da kızdırdı.” (s. 63)

“Ben çok öfkeli, celalli bir adamım, bu karı da aptalcadır. Kafam kızınca âdetimdir, karıyı öldürürüm.” (s.64)

“**Keloğlan ile Padişah**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Ulan Keloğlan, yolsuz yordamsız, eli sakar meymenetsiz, akılsız hem de fikirsiz kelli oğlan... Kepçe kulaklarını aç da iyice dinle.” (s. 98)

“ ‘Hele kocakarı, el ayağı çengel karı, git yoluna, işine, beni rahat bırak...’ diye karşılık verip parlayınca, bu kocakarı dikilmiş de, sopasını tak tak yere vurmuş: ‘Amanın bu oğlan halktan arlanmaz, Allah’tan utanmaz. Boyun eğmez, söz dinlemez. Başını diker de köpek gibi ürür ki, hele...’ ” (s. 98)

“**Keloğlan ile Devler Ağası**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Hadi oradan Keloğlan, keleş oğlan, yerden bitme boyunla, armut sapı boynunla, kocaman devler ağasını nasıl yenersin de kır atını zapt eder, kaçırırsın? Hele bırak maskaralığı da, yıkıl karşımdan...” (s. 130)

“**Keloğlan ile Kargası**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kendilerine karşı gelen Keloğlan kılığındaki çobanı yakalayıp sallamışlar da fırlatıp dereye atmışlar. Söve saya, lanetler okuya okuya köylerine dönmüşler.” (s.151)

“**Keloğlan ile Köy Ağası**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Aman Allah’ın belası, yedi köyün bir zalimi, ne ediyorsun, vay benim başıma gelenlere, dur hele, bırak domuz, seni dereye atsam dereler almaz, yere gömsem yerler kabul etmez, dağların canavarı!..” (s. 160)

“Ulan keli sinekli de, yüzü benekli, canavarın tohumu da kilisenin domuzu.” (s. 160)

“**Keloğlan ile Ali Cengiz**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Ali Cengiz’in içi ferahlamış, gönlü açılmış: ‘Hele budala oğlan, yolsuz yordamsız salak oğlan. Vay benim emeklerime, boşa geçen günlerime!..’ ” (s. 173)

4.1.1.2.3. Duygusal Şiddete İlişkin Bulgular

“Keloğlan Masalları” adlı kitapta yer alan duygusal şiddete ilişkin bulgular tablo 4.8’de belirtilmiştir.

Tablo 4.8 “Keloğlan Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Duygusal Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Duygusal	Alıkoymak	4	100
Şiddet	Toplam	4	100

Tablo 4.8. incelendiğinde, duygusal şiddete ilişkin “alıkoymak”la ilgili 4 bulgu tespit edilmiştir. Bu kategoriye ilişkin ifadeler, alt başlıkta incelenmiştir.

4.1.1.2.3.1. Alıkoymayla İlgili Bulgular

“Keloğlan ile İki Padişah” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Tanrının az, padişahın çokluk olduğu devirlerdir. Padişahın astığı astık, kestiği kestik. Dilerse buyurur abat eder, dilerse buyurur berbat eder. Kimse çıkıp da ağzını açamaz, sorgu sual edemez, iki satır yazı yazamazmış. Üstelik bu Keloğlan ortalıkta dımdızlak, sivri külâh, arayanı yok, soranı yok, kimsesi yok. Padişahın dersin işi çok. Keloğlan’ı zindanda unutmuşlar. Tam 7 sene karanlık zindanda tek başına düşünmüş, bunalıp kalmış.” (s. 37)

“Keloğlan ile Üç Cambaz” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Keloğlan’ın yakasına yapışmışlar, aman zaman vermeden gak gık dedirtmeden çuvala sokmuşlar. Ağzını da bağlayıp sırtlamışlar. Omuzlayıp sırayla taşıyarak ırmağın yolunu tutmuşlar. Yol uzak olduğundan çuvalı taşıya taşıya yorulmuşlar... Bu çuvalı da ağacın kalın bir dalına asmışlar.” (s. 66)

“Keloğlan ile Devler Ağası” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Hemen bu Keloğlan’ı bu çuvalın içine tıkmış da bağlamış, götürüp kilerin tavanına çengele asmış.” (s. 134)

“Keloğlan ile Ali Cengiz” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Ali Cengiz’in evinde karısı bir de kızı varmış. Ustası getirip bu Keloğlan’ı boş bir odaya kapatmış da, sokağa çıkmış.” (s. 172)

4.1.1.2.4. Tespit Edilen Diğer Şiddet Bulguları

“Keloğlan Masalları” adlı kitapta tespit edilen diğer şiddet türlerine ilişkin bulgular tablo 4.9’da belirtilmiştir.

Tablo 4.9 “Keloğlan Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Diğer Şiddet Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Diğer	Üzerine işlemek	1	100
Şiddet	Toplam	1	100

Tablo 4.9. incelendiğinde, diğer şiddet türlerine ilişkin “üzerine işlemek” ile ilgili 1 bulgu tespit edilmiştir. Bu kategoriye ilişkin ifadeler, alt başlıkta incelenmiştir.

4.1.1.2.4.1. Üzerine İşemeyle İlgili Bulgular

“Keloğlan ile Kardeşi” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Keloğlan ağacın tepesinde ağasına: ‘Aman ağam, çok sıkıştım, çişim geldi, şu haramilerin üstlerine salıvereyim...’ demiş.” (s. 92)

4.1.1.3. Andersen Masalları Kitabında Yer Alan Şiddet Unsurları

“Andersen Masalları” kitabında yer alan şiddet unsurları belirlenerek tablo 4.10’da gösterilmiştir.

Tablo 4.10 “Andersen Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Şiddet İçeren Kelimeler	f	%
Bağırarak	15	18,75
Canını acıtmak	14	17,5
Tehdit etmek	13	16,25
Hakaret etmek	9	11,25
Öldürmek	7	8,75
Kesmek	4	5
Ölüye şiddet	4	5
Alıkoymak	4	5
Duygularıyla oynamak	2	2,5
Zorla evlendirmek	2	2,5
Bıçaklamak	2	2,5
Parçalamak	2	2,5

Saldırmak	1	1,25
Ateş etme	1	1,25
Toplam	80	100

Tablo 4.10. incelendiğinde Andersen Masalları kitabında sıklık düzeyi en yüksek olan şiddet unsurunun “bağırarak” olduğu görülmektedir. Bu şiddet unsuru %18,75’lik değerle ilk sırada yer almaktadır. “Canını acıtmak” şiddet unsuru ise %17,5’lik değerle ikinci sırada yer almaktadır. “Saldırmak” ve “ateş etmek”le ilgili şiddet ifadelerinin ise %1,25’lik değerle birer defa görüldüğü tespit edilmiştir. Andersen Masalları kitabı değerlendirildiğinde toplamda 80 şiddet unsuruna rastlanıldığı görülmektedir. Tespit edilen bulgular, kategorilere ayrılarak incelenmiştir.

4.1.1.3.1. Fiziksel Şiddete İlişkin Bulgular

“Andersen Masalları” adlı kitapta yer alan fiziksel şiddete ilişkin bulgular tablo 4.11’de belirtilmiştir.

Tablo 4.11 “Andersen Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Fiziksel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Fiziksel Şiddet	Canını acıtmak	14	45,16
	Öldürmek	7	22,58
	Kesmek	4	12,90
	Bıçaklamak	2	6,45
	Parçalamak	2	6,45
	Saldırmak	1	3,22
	Ateş etme	1	3,22
	Toplam	31	100

Tablo 4.11. incelendiğinde, sıklık düzeyi en yüksek olan fiziksel şiddet ögesinin %45,16’lık değerle “canını acıtmak” olduğu belirlenmiştir. “Öldürmek” kategorisi ise %22,58’lik değerle ikinci sıradadır. “Ateş etmek” ve “saldırmak” kategorileri ise 3,22’lik değerlerle son sırada yer almaktadır. Bu kategorilere ilişkin ifadeler, frekanslarına göre sıralanarak incelenmiştir.

4.1.1.3.1.1. Canını Acıtmayla İlgili Bulgular

“Yaban Kuğuları” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Çocuklara her zamanki gibi elma ve pasta verilmedi. Kötü yürekli kraliçe kum

verdirtti onlara.” (s. 13)

“Kötü yürekli kraliçe, kötülüklerinin etkisiz kaldıklarını görünce, kızcağızın bedenini ceviz suyuyla ovdu. Derisi kapkara oldu bu yüzden. Sonra hiç tanınmasın diye, o güzelim yüzünü pis kokulu bir merhemle sıvadı, saçlarını da karma karışık etti. Öyle ki babası onu görünce korktu, onun kendi kızı olmadığını söyledi. Hiç kimse tanımıyordu zavallıyı.”(s. 15)

“O duyarlı elleriyle çirkin ve yakıcı ısırganları yakaladı ve sevgili kardeşlerini kurtarmak için bu acıya katlandı.” (s. 23)

“ ‘Aman’ diye düşündü, ‘ parmaklarımın acısı, yüreğimin acıları yanında nedir ki? Bu tehlikeye de atılacağım...’ ” (s. 25)

“**Çirkin Ördek**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“İçlerinden biri havalandı, geldi, çirkin yavrucağın boynunu ısırdı.”(s. 82)

“ ‘Ama yumurtadan en son çıkan, öylesine çirkin olan zavallı yavru, ısırıldı, itildi, kakıldı, alaya alındı.’ Ördekler ısıyor, tavuklar gagalıyordu zavallıyı, hayvanlara yem veren kız da onu ayağıyla itiyordu.” (s. 82-83)

“**Deniz Kızı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Saçlarının üzerine her yaprağı bir incinin yarısı olan ak zambaklardan bir taç giydirdi, sonra prensesin kuyruğuna yüksek düzeyini belirtmek için sekiz istiridye bağlattı. ‘Ne kadar canımı acıttı!’ dedi küçük denizkızı. ‘Güzel giyinmek istersek, biraz acı çekmemiz gerekir’ diye yanıtladı kraliçe.” (s. 110)

“Büyücü kadının dediği gibi her adım dayanılmaz acılar veriyordu gene de prensin kolunda, mermer merdiveni bir sabun kabarcığı gibi hafif çıktı... Prens bir yandan gülerken, bir yandan da ayaklarının kanadığını duyuyordu.” (s. 119-120)

“**Kibritçi Kız**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Çok üşüyor, evine dönmeyi de göze alamıyordu. Nasıl alsındı? Hiç kibrit satamamıştı bugün, bir kuruş bile kazanamamıştı. Babası döverdi bunu görünce, evleri de

böylesine soğuktu üstelik.” (s. 184)

“**Yol Arkadaşı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Prensesin arkasından o da uçtu, değnekleriyle kamçıladi onu. Hem öyle bir vuruyordu ki, vurduğu yerlere kan birikiyordu.” (s. 200)

“O akşam da bir önceki akşam gibi oldu. Johannes uyuduktan sonra yol arkadaşı prensesin arkasından dağlara uçtu, öncekinden daha fazla kamçıladi onu, iki çubuk birden almıştı yanına.” (s. 202)

“Ak mantosu kocaman bir gemi yelkeni gibi dönüyordu havada, ama bizim yol arkadaşı üç çubukla onu öyle bir kamçılıyordu ki, yere şapır şapır kan damlaları düşüyordu, hala uçabiliyorsa da güçlükle uçuyordu.” (s. 203)

“**Büyük Claus ile Küçük Claus**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Bu adam bizimle alay ediyor,’ dediler. Kunduracılar kalın kayışlarını, dericiler de deri önlüklerini kaptılar Büyük Claus’u dövmeye başladılar.” (s. 214)

“**Karlar Kraliçesi**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Sırtında kendi torunu vardı, kulağını ısırmişti... Sonra bir daha ısırıp kulağı, kadın havaya hopladı, topaç gibi dönmeye başladılar.” (s. 286)

4.1.1.3.1.2. Öldürmeyle İlgili Bulgular

“**Gül Perisi**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Delikanlı gülü öperken bu pis adam onu öldürdü, başını kopardı.” (s. 156)

“Kötü kardeş yatağında, güzel kokulu yaseminin yanında uyurken, her çiçek bağırmı açtı, görünmez çiçek ruhları dışarı çıktılar, görünmüyorlardı, ama zehirli iğneleri vardı. Kötü adamın kulağına kondular, önce çirkin düşler söylediler ona, sonra dudaklarına uçtular, zehirli iğnelerini diline batırdılar. ‘Ölünün öcünü aldık!’ dediler.” (s. 159)

“**Büyük Claus ile Küçük Claus**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet

ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bak, ben nasıl hey diyeceğim senin atlarına, dedi Büyük Claus, tokmağı kaptığı gibi Küçük Claus’un biricik atının alnına indiriverdi; hem de öyle bir indirdi ki, zavallı at yere yuvarlandı hemen, öbür dünyayı boyladı.” (s. 209)

“ ‘Çok iyi, çok güzel fiyat vermişler,’ dedi Büyük Claus. Evine dönmekte acele etti, bir balta aldı eline, ninesini öldürüverdi.” (s. 217)

“...Büyük Claus, sonra ırmağa vardı, ırmak derin genişti. Yaşlı çobanla birlikte suya attı torbayı, ama yaşlı çobanı Küçük Claus sanıyordu. Onu öldürdü.” (s. 218)

“Olmasa da olur, dedi Küçük Claus. Gene de büyük bir taş koydu çuvala, ağzını sağlamca bağladı, sonra da itti. Cup! Büyük Claus ırmağa düştü, hemen dibi boyladı.” (s. 220)

“Yol Arkadaşı” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Güzel olmasına güzeldi, hiçbir kadın onun kadar güzel, onun kadar seçkin olamazdı, ama güzelliği neye yarardı ki, çok kötü bir büyücüydü, nice yiğit prenslerin ölümüne neden olmuştu.” (s. 196)

4.1.1.3.1.3. Kesmeyle İlgili Bulgular

“Yol Arkadaşı” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Koca köpeğin ne düşündüğünü Tanrı bilir. Şişman kasap onu tutmuyordu, sahneye sıçrayıverdi. Kraliçeyi incecik belinden yakaladı, çat çut diye bir ses duyuldu! Tanrım ne korkunç şeydi o öyle!” (s. 193)

“Deniz Kızı” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Büyücü... ‘Hadi korkma! Uzat dilini, keseyim, sonra sana iksiri veririm.’ ‘Peki!’ diye yanıtladı prenses, büyücü de dilini kesti. Zavallı çocuk dilsiz kaldı.” (s. 118)

“Gül Perisi” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Başka adam geldi bu sırada; hem çok korkunç, hem çok kızgın bir adamdı, güzel kızın kötü yürekli kardeşiymiş bu, delikanlı gülü öperken bu pis adam onu öldürdü, başını kopardı, başını da bedenini de ıhlamur ağacının altındaki yumuşak toprağa gömdü.” (s. 156)

“**Yol Arkadaşı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Ama yol arkadaşı bunu duydu, prenses penceresinden odasına girip de cin dönmeye hazırlanırken, uzun, kara sakalından yakalayiverdi onu, o çirkin cin kafasını kılıcıyla omuzlarının dibinden kesiverdi, hem de öyle bir kesiş kesti, öyle bir kesiş kesti ki cin bile anlayamadı olanları.” (s. 204)

4.1.1.3.1.4. Bıçaklamayla İlgili Bulgular

“**Deniz Kızı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bundan sonra, büyücü kadın sihirli içkiyi kaynatmak üzere ateşin üstüne koydu. Kazanı temizlemek için bir tutam yılan alarak: ‘ Temizlik iyi şeydir’ dedi. Sonra göğsünü bıçakla çizerek kara kanını kazana akıttı.” (s. 118)

“ ‘Sana yardım etsin, ölümlerden kurtarsın diye saçlarımızı büyücü kadına verdik’ dediler. ‘Bize şu bıçağı verdi. Bunu güneş doğmadan önce prensin yüreğine saplaman gerekiyor, sıcak kanı ayaklarının üstüne dökülünce, ayakların birleşecek ve balık kuyruğuna dönüşecek.’ ” (s. 124)

4.1.1.3.1.5. Parçalamayla İlgili Bulgular

“**Çam Ağacı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Bitti, bitti’ diye düşünüyordu ağaççık. ‘Mutlu olmak elimdeyken, mutlu olsaydım bari! ‘ Bitti, bitti!’ derken bir uşak geldi, ufak ufak parçalara ayırdı ağacı, iri bir yığın yaptı, yığın da kazanın altında bir güzel alevlendi.’ ” (s. 178)

“**Yol Arkadaşı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Dinle, sana bir şey söyleyeceğim, dedi cin. ‘Çok sıradan bir nesne al, sıradan nesneleri usuna getiremez. Ayakkabılarından birini düşün. Bulamaz, başını vurdurt

keratanın, ama önümüzdeki gece bana gözlerini getir, gözlerini yiyeceğim.’ ” (s. 201)

4.1.1.3.1.6. Saldırmayla İlgili Bulgular

“**Büyük Claus ile Küçük Claus**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Hey!’ diye bağırdı Küçük Claus, kapıdan dışarı fırladı hancının gırtlığına sarıldı. ‘Ninemi vurup öldürdün! Bak kocaman bir delik var alnında!’ ”(s. 216)

4.1.1.3.1.7. Ateş Etmeyle İlgili Bulgular

“**Çirkin Ördek**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Birden ‘Bam! Bam!’ diye bir ses duyuldu. Yaban kazları sazlıklar içine cansız düştüler, sular kandan kıpkırmızı kesildi; ‘Bam, bam’ sesi yeniden çınladı, sazlıklardan yaban kazları havalandı; tüfekler yeniden patladı... Çirkin ördek, kamışlar arasına yağmur gibi kurşunlar yağıp tüfekler gümbürderken kımıldamadan durdu.” (s. 84)

4.1.1.3.2. Sözel Şiddete İlişkin Bulgular

“Andersen Masalları” adlı kitapta yer alan sözel şiddete ilişkin bulgular tablo 4.12’de belirtilmiştir.

Tablo 4.12 “Andersen Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Sözel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Sözel Şiddet	Bağırma	15	40,54
	Tehdit etmek	13	35,13
	Hakaret etmek	9	24,32
	Toplam	37	100

Tablo 4.12. incelendiğinde, sıklık düzeyi en yüksek olan sözlü şiddet ögesinin %40,54’lük değerle bağırma unsuru olduğu belirlenmiştir. Tehdit etmek kategorisi ise %35,13’lük değerle ikinci sıradadır. Hakaret etme kategorisi ise 24,32’lik değerle son sırada yer almaktadır. Bu kategorilere ilişkin ifadeler, frekanslarına göre sıralanarak incelenmiştir.

4.1.1.3.2.1. Bağırmayla İlgili Bulgular

“**Yaban Kuğuları**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kral göğsüne dayanan başın bu korkunç canavarlardan birinin başı olduğunu düşünerek öfkeyle geri döndü: ‘Halk onu yargılasın!’ diye bağırdı. Halk da zavallıyı yakmaya karar verdi.” (s. 26)

“**Yama İğnesi**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Yaptıkları temiz bir şey değildi, ama onlar böyle eğlenirlerdi. Çocuklardan biri: ‘Ay! Ay!’ diye bağırdı, ‘Vay, pis nesne vay!’ Bizim yama iğnesi ayağına batmıştı.” (s. 33)

“**Çoban Prens**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“İmparator ayaklarının ucuna basarak uzandı. Öpüşmeyi gördü: ‘Bu da ne!’ diye bağırdı. Çobanın seksen altıncı öpüşü aldığı sırada başlarına terlik indirdi. ‘Defolun buradan!’ diye haykırdı.” (s. 39)

“**Parmak Kız**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Pis ve çirkin oğlu da her yanıyla kendisine benziyordu. Ceviz kabuğunun içinde küçük, sevimli kızı görünce, ‘Vrak, vrak! Krek, krek!’ diye bağırdı.” (s. 43)

“**Çirkin Ördek**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“‘Bak şu işe!’ diyorlardı yüksek sesle; eski kalabalıklığımız yetmiyormuş gibi, bir aile daha çıktı başımıza.” (s. 82)

“Kadın hep bağıırıyordu, maşayla dövmek istiyordu zavallıyı, çocuklar koşuyor, ördeği yakalayacağım derken her şeyi deviriyorlardı, gülmeler, çığlıklar gırla gidiyordu.” (s. 88)

“**Kurşun Asker**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kurşun asker hiç yanıt vermedi, tüfeğini sıkı tuttu. Kayık yoluna gitti, fare de arkasına düştü. Of! Dişlerin gıcırdatıyor, samanlara, çöplere, ‘Yakalayın şunu! Yakalayın şunu! Ayakbastı parası ödemedi, pasaportunu da göstermedi’ diye bağıırıyordu.” (s. 101)

“**Çam Ağacı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak

belirtilmiştir:

“Işıklar yandı. Tanrım, ne patırtıydı o öyle, o ne tantanaydı! Ağaç tüm dallarıyla titriyordu, öyle ki, ışıklardan biri dallarını tutuşturdu. Kızlar: ‘Tanrı bizi korusun!’ diye bağırdılar, çabucak söndürdüler.” (s. 173)

“**Kibritçi Kız**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Büyükanne’ diye bağırdı küçük kız. ‘Götür beni, büyükanne! Kibrit bitince gideceksin, biliyorum; sıcak soba gibi, kaz kızartması, o büyük kutlu Noel ağacı gibi sen de gideceksin!’ ” (s. 185)

“**Yol Arkadaşı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Cin de dağı açtı, prenses yeniden havalandı, ama yol arkadaşı da arkasından geldi, prensesi çubuğuyla öyle bir kamçılایış kamçıladı, öyle bir kamçılایış kamçıladı ki, prenses bağıra bağıra doludan yakındı, yatak odasının penceresinden içeriye girmek için elinden geldiğince acele etti.” (s. 201)

“Johannes yol arkadaşının tüm söylediklerini yaptı; prenses suya dalınca çok bağırdı, gözleri kıvılcım kıvılcım kara bir kuğu görüntüsü altında çırpındı ellerinin arasında; sudan ikinci kez çıktığı zaman kuğu aktı, yalnızca boynunda bir kara halka vardı.” (s. 205-206)

“**Büyük Claus ile Küçük Claus**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Hancı var gücüyle: ‘ Duymuyor musun?’ diye bağırdı. ‘Oğlun bir bardak bal şerbeti yolladı buyur!’ Bir kez daha aynı şeyi söyledi ama kadın kımıldamadığı için öfkелendi, suratına fırlattı bardağı. ‘Hey!’ diye bağırdı Küçük Claus, kapıdan dışarı fırladı.” (s. 216)

“**Karlar Kraliçesi**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Güvercinlerin hepsi benimdir’ dedi haydut kızı. En yakınındakilerden birini yakaladı, ayaklarından tutup salladı, kuşçağız kanatlarını çıırttı. ‘ Öp onu!’ diye bağırdı ve Gerda’nın suratına attı.” (s. 287)

“Büyük Claus ile Küçük Claus” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Büyük Claus, Küçük Claus’u yakalayıp torbaya koydu, sonra da sırtına attı, ‘Seni boğacağım!’ diye bağırdı.” (s. 217)

“Büyük Claus, yaşlı çobanın olduğu torbayı attı; ama yaşlı çobanı Küçük Claus sanıyordu, ‘ Tamam, bundan böyle dalga geçemezsin -benimle!’ diye bağırdı.” (s. 218)

4.1.1.3.2.2. Tehdit Etmeyle İlgili Bulgular

“Parmak Kız” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Ne saçmalık!’ diye bağırdı fare. İnadı bırak, yoksa seni ak dişlerimle ısırırım. Evleneceksin.” (s. 49)

“Gül Perisi” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Küçük gül perisi de yaseminle birlikte gitti, çiçekten çiçeğe uçtu. Bu çiçeklerin her birinde bir küçük ruh yaşırdı, öldürülen ve başı bugün topraktan başka bir şey olmayan delikanlının başına gelenleri anlattı onlara, kötü yürekli kardeşten, zavallı kız kardeşten söz etti. Çiçekler içinde yaşayan ruhlar da birer birer: ‘Biliyoruz, biliyoruz’ dediler. ‘Biz, onun göz çukurlarında, dudaklarında bitmedik mi? Ölünün öcünü alacağız.’ dediler.” (s. 159)

“Leylekler” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Leylek baba, baston yutmuş leylek baba, hadi durma, uç yuvana! Karın yuvanda, dört yavrun yanında, biri asılacak, biri hapse atılacak, biri yanacak, birinin derisi yüzülecek!” (s. 161-162)

“Sonra da ülkenin dört bir yanındaki leylekler toplanır, güz alıştırma başlar, o zaman iyi uçmak gerekir, iyi uçmak çok önemlidir, öyle ya iyi uçmadınız mı general gagasıyla deler sizi, öldürür; bu nedenle alıştırma başlayın sonra iyi öğrenmeye çalışın.” (s. 164)

“ ‘Ben uçmak istemiyorum’ dedi; ‘Sıcak ülkelere gitmeye de boş veriyorum.’ ‘Kış gelince soğuktan ölmek mi istiyorsun? Çocuklar gelsinler de assınlar, yaksınlar, kızartsınlar mı seni? Dur da çağırayım onları!’ ” (s. 165)

“Genç leylekler: ‘İyi ama şu şarkıyı ilk söyleyene, o kötü, o iğrenç çocuğu ne yapacağız?’ diye atıldılar. “Gölde ölü bir bebek var, düş göre göre öldü, bunu getireceğiz ona, o da kendisine ölü bir kardeş getirdik diye ağlayacak.” (s. 196)

“**Yol Arkadaşı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Ayrıca prenses babasını yitirdiğinde tüm ülkenin kralı olacaktı bu adam; ama üç sorunun üçünün de yanıtını veremezse, prenses onu astıracak ya da boynunu vurduracaktı.” (s. 196)

“**Büyük Claus ile Küçük Claus**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Ee, kes artık rica ederim.’ dedi Büyük Claus, ‘Bir daha söylersen alnından vururum atını, bir vuruşta gebertirim, yandın demektir o zaman.’ ” (s. 207)

“ ‘A canım ne yapacağım bu Tanrı’nın belası sandığı?’ dedi. ‘ Taşla dolmuş gibi ağır. Daha fazla sürüklersem bütün gücüm tükenecek, ırmağa atayım şunu bizim oraya kadar gelirse iyi, gelmezse ne yapalım!’ Bir eliyle tuttu sandığı, suya atmak ister gibi biraz kaldırdı. Tapınak bekçisi içeriden: ‘Aman, durun!’ diye bağırdı. ‘Aman Tanrım!’ dedi Küçük Claus, korkmuş gibi yaptı. ‘Herif içeride daha, çabucak suya atayım da boğulsun gitsin.’ ” (s. 213)

“ ‘ Çok teşekkür ederim.’ Dedi Büyük Claus. ‘Ama suyun dibine varır da su hayvanı elde edemezsem, seni boğarım, bak söyleyeyim!’ ... ‘Evet, yardım et bana, yoksa seni boğarım,’ dedi Büyük Claus.” (s. 220)

“**Karlar Kraliçesi**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Bu ne körpe, ne tombul kız böyle, sanki hiç ceviz yememiş, baharlı çavdar ekmeğiyle beslenmiş’ dedi. Yağlı kuzuya benziyor, onu yemesi çok hoş olacak!” (s. 285)

“Haydutun kızı dikkatle bakıyordu. Başını hafifçe salladı. ‘Seni öldürmeyecekler, benimle bozuşsan bile seni öldürmeyecekler, bozuşursak, seni ben kendi elimle öldürürüm.’ dedi.” (s. 286)

“ ‘Her akşam keskin bıçağımla boynunu okşarım bundan çok korkar.’ Duvardaki yarıktan uzun bir bıçak çıkardı, geyiğin boynu üzerinde gezdirdi bunu, zavallı hayvan

çırpınıyordu. Haydut kızı gülüyordu, sonra da Gerda'yı tutup çekti. Gerdacık yatağın üstüne düştü. ‘Uyurken de bıçak elinde mi olacak?’ diye sordu. Bıçağa korkuyla bakıyordu. ‘Ben hep bıçağımla uyurum.’ dedi haydut kızı... Haydut kızı kolunu Gerda'nın boynuna doladı, öbür elinde de bıçağı vardı, sonra uyudu. Gerda, gözlerini kapatamadı, yaşayacak mıydı, ölecek miydi, bilmiyordu.(...) Gerda içini çekti: ‘Ah Kay, sevgili Kay!’ dedi. ‘Sen rahat duracak mısın?’ dedi haydut kızı. ‘Yoksa bıçağı karnına yersin!’ ” (s. 287-288)

4.1.1.3.2.3 Hakaret Etmeyle İlgili Bulgular

“**Yaban Kuğuları**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Ama ayaktakımı onunla alay ediyor ona sövüyordu. ‘Şu büyücüye bakın hele, sıçan gibi tıpkı!’” (s. 27)

“**Çirkin Ördek**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Bir yumurta için yatıyoruz işte, ’dedi ona ördek, ‘yavru yumurtayı delmiyor bir türlü; ama öbür yavruları göreceksin, gördüğüm ördeklerin en güzelleri bunlar; hepsi de babalarına, şu hiç yanıma uğramayan serseriye benziyorlar.’ ” (s. 80)

“Aman Tanrım! Biri de ne kadar çirkin bunların! Yok, biz bunu istemiyoruz doğrusu... Öyle ama hem çok iri, hem çok çirkin, böylelerini alaya almak gerekir... Hepsi de güzel ya şu yavru hiç güzel değil; onu yeniden yapasınız istedim.” (s. 82)

“Herkes kovdu zavallı ördeği, kardeşleri, bacıları bile çok kötü davranıyorlardı. ‘Seni gidi çirkin ördek, iğrenç ördek, seni!’ diyorlardı, seni kedi kapsa da alsa götürse ne iyi olur!’ ” (s. 83)

“**Kara Buğday**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Bu söğüt ne budala!’ dedi. ‘Öyle kocamış ki karnından otlar bitiyor!’ ” (s. 179)

“**Yol Arkadaşım**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Neden böyle yapmak istiyorsunuz?’ diye sordu Johannes. ‘ Çirkin bir şey bu, onu rahat bırakın Tanrı aşkına! Pis adamlar!’ Onlar, ‘Boşversene!’ dediler. ‘O bizi aldattı, bize

borcu vardı, ödeyemedi, şimdi de öldü. Bir metelik bile geçmez artık elimize. Öcümüzü alacağız köpekler gibi tapınağın önünde kalacak.’ ” (s. 190)

“Hancı onlara kentin kralının hiç kimseye kötülüğü dokunmamış, çok iyi bir adam, ama kızının –Ah, Tanrı bizi kötülüğünden korusun!- iğrenç bir prenses olduğunu anlattı.” (s. 196)

“ ‘Vay, iğrenç prenses!’ dedi Johannes. ‘ Bir güzel kamçılmalı onu, ona böylesi yakışır. Yaşlı kralın yerinde olsam yılanlar yuttururdum ona!’ ” (s. 196)

“**Karlar Kraliçesi**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Sırtında kendi torunu vardı, kulağını ısırmıştı, yabanıl bir kızdı, kötü yetiştirilmiş kızların en güzel örneği olarak gösterilebilirdi. ‘ Pis çocuk!’ dedi büyükannesi, Gerda’yı öldürmeye zaman bulamamıştı.” (s. 286)

4.1.1.3.3. Duygusal Şiddete İlişkin Bulgular

“Andersen Masalları” adlı kitapta yer alan duygusal şiddete ilişkin bulgular tablo 4.13’de belirtilmiştir.

Tablo 4.13 “Andersen Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Duygusal Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Duygusal	Alıkoymak	4	66,66
Şiddet	Duygularıyla oynamak	2	33,33
	Toplam	8	100

Tablo 4.13. incelendiğinde, sıklık düzeyi en yüksek olan duygusal şiddet ögesinin %66.66’lık değerle “alıkoymak” olduğu belirlenmiştir. Duygularıyla oynamak şiddet kategorisi ise %33,33’lik değerlerle ikinci sıradadır. Bu kategorilere ilişkin ifadeler, frekanslarına göre sıralanarak incelenmiştir.

4.1.1.3.3.1. Alıkoymayla İlgili Bulgular

“**Yaban Kuğuları**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Görkemli odalardan çıkarılan mutsuz kız, korkunç bir zindana atıldı. Parmaklıkları pencerelerinde yel ısıkları çalıyordu. Yastık olarak, ipekler, kadifeler yerine bula bula topladığı

ısırgan çadırını buldu. Ördüğü yakıcı gömlelerde ona çarşaf oldu.” (s. 26)

“**Parmak Kız**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Ceviz kabuğunun içinde küçük, sevimli bir kızı görünce, ‘Vrak! Vrak! Krek! Krek!’ diye bağırdı. ‘Öyle yüksek sesle konuşma! Çünkü kaçabilir. Kuğu tüyü gibi hafif. Derenin ortasında bir dul kadının otunun üzerine koyarız onu şimdi. Bir adaymış gibi olur o zaman, kaçamaz. Bu arada, biz de bataklıkta eviniz olacak büyük odayı hazırlarız.’ ” (s. 43)

“**Büyük Claus ile Küçük Claus**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Gene alay ettin benimle!’ dedi. ‘Önce atlarımı öldürttün sonra da yaşlı ninemi. Hep senin yüzünden oldu bunlar, ama artık alay edemeyeceksin!’ Küçük Claus’u yakalayıp torbaya koydu.” (s. 217)

“**Karlar Kraliçesi**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Benimle oynayacak o,’ dedi haydutun kızı. ‘Manşonu ile güzel giysilerini bana verecek, benim yatağında yatacak.’ ” (s. 286)

4.1.1.3.3.2. Duygularıyla Oynamakla İlgili Bulgular

“**Yaban Kuğuları**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Üvey anne ertesi hafta küçük Elisa’yı uzaklara, köylülerin yanına yolladı. Bir süre sonra da krala zavallı prensler konusunda kötü kötü şeyler anlattı. Adamcağızı çocuklarından soğuttu.” (s. 13)

“Bir ağlıyor, bir gülüyorlardı. Kötü yürekli üvey annelerinin kurbanı olduklarını anlamak da gecikmediler.” (s. 19)

4.1.1.3.4. Cinsel Şiddete İlişkin Bulgular

“Andersen Masalları” adlı kitapta tespit edilen cinsel şiddete ilişkin bulgular tablo 4.14’te belirtilmiştir.

Tablo 4.14 “Andersen Masalları” Adlı Kitapta Cinsel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Cinsel	Zorla evlendirmek	2	100
Şiddet	Toplam	2	100

Tablo 4.14. incelendiğinde, cinsel şiddete ilişkin “zorla evlendirmek”le ilgili 2 bulgu tespit edilmiştir. Bu kategoriye ilişkin ifadeler, alt başlıkta incelenmiştir.

4.1.1.3.4.1. Zorla Evlendirmeye İlgili Bulgular

“**Parmak Kız**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Parmak kız çirkin kurbağayı ve kendisiyle evlendirmek istedikleri iğrenç oğlunu düşünerek hüngür hüngür ağlarken, onlar yatağı alıp ilerlemeye başladılar.” (s. 44)

“Sonbahar geldi parmak kız çeyizini hazırlamıştı. ‘Dört hafta sonra düğün!’ dedi fare. Zavallı çocuk ağladı; o çekilmez köstebekle evlenmek istemiyordu.” (s. 49)

4.1.1.3.5. Tespit Edilen Diğer Şiddet Bulguları

“Andersen Masalları” adlı kitapta tespit edilen diğer şiddet türlerine ilişkin bulgular tablo 4.15’te belirtilmiştir.

Tablo 4.15 “Andersen Masalları” Adlı Kitapta Tespit Edilen Diğer Şiddet Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Diğer	Ölüye şiddet	4	100
	Toplam	4	100

Tablo 4.15. incelendiğinde, diğer şiddet türlerine ilişkin 4 farklı yerde “ölüye şiddet uygulama” tespit edilmiştir. Bu kategoriye ilişkin ifadeler, alt başlıkta incelenmiştir.

4.1.1.3.5.1. Ölüye Şiddetle İlgili Bulgular

“**Yaban Kuğuları**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Orada, en büyük taşlardan birinin üstünde ölüleri mezarından çıkarıp etlerini kemiren bir sürü büyücü kadın gördü.” (s. 25)

“**Yol Arkadaşı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak

belirtilmiştir:

“Bu yaşayan kötülerden ikisi, gömülünceye kadar kalsın diye tapınağa bırakılan ölünün yanında ayaktaydılar, ona kötülük etmek, tabutunda rahat bırakmamak, zavallı ölüyü kapının önüne atmak istiyorlardı.” (s. 190)

“Ölü kuşun iki kanadını bir vuruşta kesiverdi, bunları saklamak istiyordu.” (s. 191)

“**Büyük Claus ile Küçük Claus**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Gece bir köşede oturuyordu, Büyük Claus içeriye girdi, elinde bir balta vardı. Küçük Claus’un yatağının yerini biliyordu, dosdoğru oraya gitti, baltayı ölmüş ninenin alnına indirdi.” (s. 215)

4.1.1.4. Az Gittik Uz Gittik Masal Kitabında Yer Alan Şiddet Unsurları

“Az Gittik Uz Gittik” masal kitabında yer alan şiddet unsurları belirlenerek tablo 4.16’da gösterilmiştir.

Tablo 4.16 “Az Gittik Uz Gittik” Adlı Kitapta Yer Alan Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Şiddet İçeren Kelimeler	f	%
Hakaret etmek	25	19,68
Canını acıtmak	20	15,74
Tehdit etmek	18	14,17
Öldürmek	11	8,66
Kesmek	11	8,66
Alıkoymak	10	7,87
Bağırarak	9	7,08
Zorla evlendirmek	6	4,72
Cinsel kavramları ifade etmek	5	3,93
Parçalamak	4	3,14
Saldırmak	3	2,36
Ölüye şiddet	2	1,57
Tekmelemek	2	1,57
Ateş etmek	1	0,78
Toplam	127	100

Tablo 4.16. incelendiğinde “Az Gittik Uz Gittik” masal kitabında sıklık düzeyi en yüksek olan şiddet ögesinin “hakaret etmek” olduğu görülmektedir. Bu şiddet unsuru %19,68’lik değerle ilk sırada yer almaktadır. “Canını acıtma”yı içeren şiddet unsuru, %15,74’lük değerle ikinci sırada yer almaktadır. “Ateş etmek” ifadesi ise %0,78’lik değerle bir defa tespit edilmiştir. “Az Gittik Uz Gittik” masal kitabı değerlendirildiğinde toplamda

127 şiddet unsuruna rastlanıldığı görülmektedir. Tespit edilen bulgular, aşağıdaki bölümlerde gösterilmiştir.

4.1.1.4.1. Fiziksel Şiddete İlişkin Bulgular

“Az Gittik Uz Gittik” adlı kitapta yer alan fiziksel şiddete ilişkin bulgular tablo 4.17’de belirtilmiştir.

Tablo 4.17 “Az Gittik Uz Gittik” Adlı Kitapta Yer Alan Fiziksel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Fiziksel Şiddet	Canını acıtmak	20	38,46
	Öldürmek	11	21,15
	Kesmek	11	21,15
	Parçalamak	4	7,69
	Saldırmak	3	5,76
	Tekmelemek	2	3,84
	Ateş etmek	1	1,92
	Toplam	52	100

Tablo 4.17. incelendiğinde, sıklık düzeyi en yüksek olan fiziksel şiddet ögesinin %38,46’lık değerle “canını acıtmak” olduğu belirlenmiştir. “Öldürmek” ve “kesmek” kategorileri ise %21,15’lik değerlerle ikinci sıradadır. “Ateş etmek” kategorisi ise 1,92’lik değerle son sırada yer almaktadır. Bu kategorilere ilişkin ifadeler, frekanslarına göre sıralanarak incelenmiştir.

4.1.1.4.1.1. Canını Acıtmayla İlgili Bulgular

“Yarım Horoz” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Kocakarı: ‘Al bakalım! diye götüne bir tokaç aksetmiş.’” (s. 28)

“Ayşe, Fatma, Kuzular” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Akşam olunca kurt gelmiş. Koyun: ‘Kurt kardeş! Buyur buyur, şu mindere otur.’ demiş. Kurt mindere oturur oturmaz kuyunun içine düşmüş, yanmaya başlamış. ‘Ay kulaklarım! demiş.’ Koyun: ‘Ay kulaklarım, der misin? Ayşe mi Fatma mı yer misin?’ diye karşılık vermiş. ‘Ay kollarım!’ ‘Ay başım!’ ‘Ay bacaklarım!’ Kurt böylece, ‘Ay gözleriim!’ ‘Ay kaşlarım!’ diye diye yanmış, kül olmuş.” (s. 34)

“**Ayı ile Tilki**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Mehmet Ağa gelir, Ayı’yı yakalar orada, bir temiz döver onu. Ayı güç bela kurtulur. ‘Of! Öldüm, gittim.’ diyerek varır tilkinin yanına.” (s. 36)

“**Tilki**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Mal sahibi gelmiş: ‘Çekmiş odunu, vurmuş, tilkilerin tüyünü kabartmış. ’” (s. 42)

“**Tilki ile Yılan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Tam çayın ortasına geldikleri zaman Yılan başlıyor Tilki’nin boynunu sıkmaya. ‘Kardeş!’ diyor Tilki. Korkudan olacak, fazla sıktın boynumu. Biraz gevşet, öleceğim.” (s. 46)

“**Erler Karısına Koca Olmaya Giden Keloğlan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Dev Karısı artık kızmış iyice, kirpinin aldırış etmemesine. ‘Hülüüüp...’ demiş de kirpiyi yutu vermiş. Kirpi Dev Karısı’nın karnını delmiş, delmiş çıkmış.” (s. 55)

“**Dev Baba**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Zavallı çobanın hiçbir şeyden haberi yok. Padişahın oğlu gazaba gelir, çobanı bir temiz dövdükten sonra kovar.” (s. 66)

“**Benli Bahri**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Hemen kadın kalkıp yerinden bir şiş alıyor, kızdırıyor, Benli Bahri’nin tabanına sokuyor. Bakıyor ki uyanmıyor, çıkıp yandaki odaya giriyor. Orada çok çirkin zebella gibi bir Arap: ‘Nerede kaldın? Ondan ayrılamadın mı?’ diye başlıyor kadını dövmeye...” (s. 78-79)

“**Kara Tavuk**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Etme, tutma, ocağına düştüm yiğidim...’ diye kız ne kadar yalvardıysa fayda vermez. Hammal basar kamçıyı. Kız da çaresiz, Kara Tavuk’u verir.” (s. 91)

“Çember Tiyar” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Padişahın kızını gelin odasında bir direğe bağlamışlar, on parmağına on mum dikmişler, başına da büyük bir mum dikmişler.” (s. 131)

“Deli Gülücük” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Orada da iki cellat beklermiş. Deli Gülücük onların da göğsüne birer yorgan iğnesi batırır. Cellatlar düşer, bayılır.” (s. 137)

“Mehmet Eşkîya” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bunlar kırk bir kişilermiş. Kırk birincisi eğiliyor, kız kılıcını kaldırıyor, vuruyor ama kesemiyor, sadece yaralıyor. Adam kaçıyor...” (s. 179)

“Kız artık ağlaya, bağıra kocasının önüne düşmüş. Mehmet Eşkîya Sultan Hanım’ı ite kaka, sümtükleye sümtükleye bir dağın tepesine çıkarmış. Ellerinden, ayaklarından bir ağaca germiş, bağlamış.” (s. 181)

“Balıkçı Güzeli” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bir gün kızla Balıkçı Güzeli oynayıp şakalaşırken oğlan kızın bir yerini acıtıyor.” (s. 198)

“Tık Sopam” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bu sözler ağzından çıkar çıkmaz sopa yerinden kalkıyor, bu oğlanı bir güzel dövüyor.” (s. 210)

“Üç Bilecenler” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Büyük bir tokat vuruyor hırsızın ensesine...” (s. 220)

“Köse’nin Tavşanı” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Ben alırım’ diyor, giriyor çuvalın içine. Köse çuvalın ağzını bağlıyor, geliyor davarın yanına. Öteki adam da çomağı kesmiş, geliyor çuvalın yanına, basıyor çuvala sopayı.” (s. 257)

“**Köse Ayak Kaç**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bunun üzerine, o zamana kadar bu koca bebeği seven, okşayan, el üstünde tutan hizmetçiler birer peştamal almışlar, burmuşlar da basmışlar dayağı Köse’ye. Köse zor kurtarmış canını, kaçmış, gitmiş.” (s. 261)

“**Üselek**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Öteki Üselek’e iyice kızmış, bir tokat vurmuş. Üselek de boş börek tepsisini kaldırdığı gibi adamın kafasına indirmiş.” (s. 26)

“**Karatepeli Hikâyeleri**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Adam bakıyor bunların ayaklarına. Sonra gidiyor bir sopa alıp dönüyor. Hangisinin ayağına vurduysa o: ‘Of!’ deyip sıçradıkça herkes ayağını buluyor.” (s. 294)

4.1.1.4.1.2. Öldürmeyle İlgili Bulgular

“**Tilki ile Yılan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Tilki dişlerini bir batırıyor, yılanın canı çıkıyor.” (s. 47)

“**Dünya Güzeli**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kız Padişah’ı soyuyor. Doru Kısrak’ın sütüyle yıkamaya başlıyor; yıkadıkça Padişah’ın etleri dökülüyor. Döküle döküle iskeleti kalıyor ortada. Kız o zaman: ‘Alın şu pisi gömün.’ diyor.” (s. 73)

“**Kral Padişahının Kızı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Cellatlar kapıya yüklenirler. Şehzade kabağın ağzını açar seslenir: ‘Arap!’ ‘Efendim.’ ‘Git şu kapıdaki cellatların boğazlarını kes. Anamı, babamı da öldür.’ Arap

hepsinin cezasını verir.” (s. 89)

“**Kara Tavuk**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kadının kötü işleri ayan beyan ortaya çıkar, başını cellat ettirir.” (s. 95)

“**Yeraltı Diyarının Kartalı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Uyanmış bakmış ki bir Ejderha geliyor, koca bir Ejderha. Oğlan kalkmış buna bir gürz atmış, öldürmüş.” (s. 97)

“Ay oğlum, suyun gözünde bir dev var. O, Dev’e günde bir kız eletiriz. Dev, kızı yerken biz de bir damla su alıriz. Suyun kanlı oluşu bundan.” (s. 100)

“**Altı Kız Babası**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Oğlan geri dönüyor. Köprüye varınca atını gene ne kadar zorladıysa bir türlü yürütemiyor. Kırbaçlaya kırbaçlaya hayvanı orada öldürüyor.” (s. 162)

“**Fesatçı Saliha**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Bunu anlamayacak ne var?’ diyor. ‘Bütün malım, mülküm, gelinimin olsun.’ diye vasiyet vermek istiyor. Sonra bir ara etrafına sezdirmeden doktora: ‘Sen zehir ver, öldür bunu, sana çok para veririm.’ diye işaret ediyor. Doktor da bir zehir verip öldürüyor kadını.” (s. 227)

“**Köse’nin Tavşanı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Öteki adam da çomağı kesmiş, geliyor çuvalın yanına, basıyor çuvala sopayı. O vurdukça çoban içeriden: ‘Alırım, alırım!’ diye bağırırmış. En nihayet sesi soluğu kesilince içindekinin, adam çuvalı kaldırıp denize atıveriyor.” (s. 257)

“**Nohut Oğlan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Be karı, demiş, bu gidişle bunlar bizi aç bırakacaklar. İyisi mi yarın sen bir kazan

su kızdır da çağır bunları. ‘Gelin çocuklarım sizi yıkayayım.’ de, hepsini kızgın suda öldür. Koca karı da öyle yapmış. Hepsini öldürmüş.” (s. 273)

“**Karatepeli Hikâyeleri**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Sopayı taşı alan kalkıyor yerinden, birbirine giriyor bunlar. Birbirine çala vura beş altı tanesi ölüyor orada.” (s. 300)

4.1.1.4.1.3. Kesmeyle İlgili Bulgular

“**Koca Nine ile Tilki**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Hemen satırı kapmış nine, tilkinin kuyruğuna indirmiş, koparmış tilkinin kuyruğunu.” (s. 29)

“**Erler Karısına Koca Olmaya Giden Keloğlan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Keloğlan torbasından Dev Karısı’nın kulaklarını çıkarmış da delikanlıların önüne atıvermiş. ‘İşte, demiş, Erler Karısı’na koca oldum da kulaklarını bile kestim.’” (s. 56)

“**Dev Baba**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Çaresiz kalınca Dev Baba’nın elinden kılıcı alır, ‘Ya Allah!’ deyip Dev Baba’nın boynuna bir vurur, Dev’in başı bir tarafa gövdesi bir tarafa düşer.” (s. 63)

“**Benli Bahri**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kız: ‘Uyumayayım da bekleyeyim.’ diyor. Ama her defasında uyku basarmış. Bir akşam parmağını kesip tuz basıyor, acıdan uyuyamıyor.” (s. 78)

“**Yeraltı Diyarının Kartalı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Artık Ak Dünya’ya varmak için azıcık bir yer kalmış. Kartal lak diyor, et yok, tükenmiş... Oğlan hemen bacağından, şurasından şöyle kocaman parça kesiyor, veriyor kartalın ağzına.” (s.102)

“**Dev Baba**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Dev Baba dolabı açar, oradan bir altın leğen çıkarır. Papağanı keser. Başını geline, yüreğini güveye yutturur.” (s. 124)

“**Fesatçı Saliha**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Ah anneciğim! Uzat da dilini öpeyim.” diyor. Nasıl olduysa, kadının dilini ısırp koparıyor. Sonra da kadının kafasını o duvardan bu duvara vurup sersemletiyor.” (s. 226)

“**Köse’nin Tavşanı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bu adam da eve geliyor. Kariya: ‘Ne yavaş iş görüyorsun...’ diye kızıyor. Hemen yatırıp kesiyor.” (s. 256)

“**Nohut Oğlan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Deveyi kesmişler, bakmışlar yok. Gene: ‘Nohut, nerdesin?’ diye seslenmiş padişah. ‘İkinci devenin karnındayım.’ Onu da kesmişler, bakmışlar gene yok. Böylece kırk deveyi kesmişler, Nohut Oğlan’ı bulamamışlar.” (s. 275)

“**Deli Oğlan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kardeşleri: ‘Etme, eyleme.’ dedilerse de bu dinlememiş. Gitmiş: ‘Kadı’yı kestim, çukura attım.’ diye şehirde önüne gelene haber vermiş.” (s. 284)

“**Karatepli Hikâyeleri**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Akıldane gelmiş, bakmış. ‘Direk kesilirse ev yıkılacak. Bunu buradan kurtarıp çıkarmak için karının elini kesmek lazım gelir.’ demiş.” (s. 292)

4.1.1.4.1.4. Parçalamayla İlgili Bulgular

“**Dünya Güzeli**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Şehzade atının dediklerini yapıyor. Padişah’tan semiz katırı alıp yola çıkıyorlar. Kaf Dağı’nın eteğine zamanında yetişiyorlar. Orada Şehzade atını bir yere saklıyor. Katırını

parça parça ediyor.” (s. 70)

“**Eşek Kafası**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“İlkin derisini yıkıyor, sonra kafese giriyor kızla oynaşmaya sevişmeye başlıyor. Gören kuşlar gidip Padişahlarının kızı Sultan’a haber veriyorlar. O da tabur tabur askerlerini yolluyor: ‘Gidin, hem oğlanı hem de kızı parça parça edin.’ diye emir veriyor. Kuşlar gelip tel kafese hücum ediyorlar, hepsi parça parça olup yere seriliyor. Arkadan Sultan’ın kendisi de geliyor. Bakıyor ki Şehzade kendinden güzel bir kızla sevişiyor, çırpınmaya başlıyor. Tellere hücum ediyor. O da parçalanıp ölüyor...” (s. 150)

“**Telli Top**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Babacığım, derler, ona gitme dedik, bizi dinlemedi. Bizden ayrıldı. Dağda bir kurt parçaladı kardeşimizi.” (s. 169)

“Hasılı katırların kuyruğuna bu üçünü bağlar. Kızlarına birer kamçı vururlar. Kadınlar her biri bir dağın başında parçalanıp kalır.” (s. 174)

4.1.1.4.1.5. Saldırmayla İlgili Bulgular

“**Ayşe, Fatma, Kuzular**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kuzular: ‘Ayaklarını göster.’ demişler. Kurt ayaklarını uzatmış kapının aralığından. Ayşe ile Fatma bakmışlar ki ayakları da pamuk gibi bembeyaz, anneleri geldi sanmışlar, kapıyı açmışlar. Kurt Ayşe’ye de Fatma’ya da saldırmış.” (s. 33)

“**Yolcu ile Yılan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Adam o zaman: ‘Al, Allah kulunu; zapt et delini!’ diyor da çuvalın ağzını açıyor, bir döküveriyor. Kırk tazı çıkıp da Tilki’yi görüverince saldırıyorlar üstüne.” (s. 40)

“**Deli Gülücük**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Vay alçak! Bir de utanmadan huzuruma çıkıyorsun! Ben bu sefer seni cellatlara vermeyeceğim, kendi elimle öldüreceğim.’ diyor. Oğlanın yakasından tutuyor, hançerini çıkarıyor...” (s. 141)

4.1.1.4.1.6. Tekmelemeyle İlgili Bulgular

“**Tilki**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bağın sahibi geliyor, bakıyor ki ölü bir tilki: ‘Seni anacığımı bellediğimin seni! Yedin yedin de şimdi de bir de bağımın içinde öldün mü?’ diyor. Tilkiye bir tekme vuruyor, kuyruğundan tutuyor da dışarı fırlatıyor.” (s. 41)

“**Telli Top**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘A... Bu kuyunun içinde ne var?’ diye iki kız birbirine kuyunun dibini gösterirken küçük kız da eğilir, kuyuya bakmak ister. Ablaları kız kaktırıverirler, kuyuya atarlar.” (s. 161)

4.1.1.4.1.7. Ateş Etmeyle İlgili Bulgular

“**Kara Tepeli Hikâyeleri**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Sineğin bir tanesi gelip bunlardan birinin iki kaşının ortasına konuyor. Alnına sinek konan adam parmağını uzatarak üflükle bir arkadaşına işaret ediyor: ‘İşte sinek benim alnımın ortasına kondu.’ der gibi. Karşısındaki onu görür görmez, hemen sineğe ateş ediyor.” (s. 294)

4.1.1.4.2. Sözel Şiddete İlişkin Bulgular

“Az Gittik Uz Gittik” adlı kitapta yer alan sözel şiddete ilişkin bulgular tablo 4.18’de belirtilmiştir.

Tablo 4.18 “Az Gittik Uz Gittik” Adlı Kitapta Yer Alan Sözel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Sözel Şiddet	Hakaret etmek	25	48,07
	Tehdit etmek	18	34,61
	Bağırarak	9	17,30
	Toplam	52	100

Tablo 4.18. incelendiğinde, sıklık düzeyi en yüksek olan sözlü şiddet ögesinin %48,07’lik değerle “hakaret etmek” olduğu belirlenmiştir. “Tehdit etmek” kategorisi ise %34,61’lik değerle ikinci sıradadır. “Bağırarak” kategorisi ise 17,30’luk değerle son sırada yer almaktadır. Bu kategorilere ilişkin ifadeler, frekanslarına göre sıralanarak incelenmiştir.

4.1.1.4.2.1.Hakaret Etmeye İlgili Bulgular

“**Ayağına Diken Batan Karga**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kesmiş ineği, mis gibi yemekler yapmış, misafirlere yedirmiş. İnek yenmiş bitmiş. Domuz karga da sanki bunu bekliyormuş.” (s. 20)

“**Bokböceği**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Hey kır atlı kır atlı!

Götü davlumbaz atlı,

Dar dar düşün evine varasın,

Saçı uzuncam suya düşmüş diyesin.” (s. 24)

“**Yarım Horoz**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Çok yoruldum, gidemeyeceğim.’ diye sızlanmaya başlamış. Yarım Horoz: ‘Öyleyse gir götüme.’ demiş. Onu götüne sokmuş, yoluna devam etmiş.” (s. 26)

“**Yolcu ile Yılan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Tilki fırlamış, kaçmış, güç bela kurtulmuş tazıların ellerinden. Yüksek bir taşın başına çıkmış da: ‘Ey anasını bellediğimin kafası! İnsanoğluna iyilik mi yarar?’” (s. 40)

“**Tilki**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bağın sahibi geliyor, bakıyor ki ölü bir tilki: ‘Seni anacığımı bellediğim seni! Yedin yedin de şimdi bir de bağın içinde öldün mü?’ diyor.” (s. 41)

“**Tilki ile Yılan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Anasını bellediğimin arkadaşı, diyor. Eğer sen şöyle dosdoğru arkadaşlık yapsaydın, dipdiri bu yakaya geçerdin.” (s. 47)

“**Erler Karısı’na Koca Olmaya Giden Keloğlan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Sonunda bıkmış kadın: ‘Cehenneme kadar yolun var. Ben de senin gibi bir miskinden kurtulurum.’ demiş.” (s. 51)

“**Dünya Güzeli**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Haydi oradan ihtiyar bunak! Ben seni bu halde yanıma almam.” (s. 72)

“Kız o zaman: ‘Alın şu pisi gömün.’ diyor. Sonra şehzadeyi Al Kısrak’ın sütüyle yıkıyor.” (s. 73)

“**Benli Bahri**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Hemen kadın kalkıp yerinden bir şiş alıyor, kızdırıyor, Benli Bahri’nin tabanına sokuyor. Bakıyor ki uyanmıyor, çıkıp yandaki odaya giriyor. Orada çok çirkin, zebella gibi bir Arap...” (s. 78)

“**Çember Tiyyar**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bu kızlar boyuna küçük bacılarına övünürlermiş: ‘Git pis! Sen attan ayrılmadın da ne oldu? Bak bizim kocalarımız ne güzel!’ Küçük kızın sabrı tükenmiş: ‘Hey ahmaklar! O benim nişanım.’ demiş.” (s. 28)

“‘Ah! Fellam fuştum, kahpe puştum. Bu senin işin değil Çember Tiyyar’ın işi.’ demiş.” (s. 130)

“**Deli Gülücük**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Padişahım, diyor senin kızını alıp götüren benim.’ Padişah gazaba geliyor: ‘Vay alçak! diyor. Bir de utanmadan karşıma çıkıyorsun.’” (s. 140)

“**Altı Kız Babası**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Öptüm alelacele, çıktım yukarıya baktım: Üç otuzunda bir karı, sümükler sarkar, görenler korkar...” (s. 159)

“Bir gün adam kahveye gitmiş, arada komşularından bir adam ‘Merhaba altı kancık

babası.’ demiş buna. Adam bir utanmış bir utanmış, gayrı hiç ses çıkaramamış.” (s. 160)

“‘Baba, bunda merak edecek bir şey yok.’ demiş küçük kız. ‘Sen yarın akşam gene git kahveye. Eğer o adam gene sana ‘Merhaba altı kancık babası.’ derse sen de ona: ‘Merhaba altı köpek babası.’ diye karşılık ver. Meğer o adamın da altı tane oğlu varmış...” (s. 160)

“**Telli Top**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Hu demeyenin başı kel olsun. ‘Hu.’ ‘Ben sıçayım sen yu.” (s. 168)

“**Mehmet Eşkîya**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Mehmet Eşkîya: ‘E kaltak!’ der kendi kendine, ben seni nasıl olsa bulurum. Kuş olsan elimden kurtulamazsın.” (s. 182)

“**Çiftçi Mehmet Ağa**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Onları karıştırma yahu, Mehmet Ağa. Ne vazifen öküz ile eşeğin kıcı başında kırılsın!” (s. 245)

“Sözüm yabana, pezevenk, dönsen de geline baksana! Boyuna seni bekliyor, gülümsüyor, gelecek mi ki diye; gözler meyil meyil ötüyor.” (s. 247)

“İyi bok yemişsin, demiş karısı o zaman. Tam yerini bulmuşmuşsun. Orada yesen içsen de bize de para göndersen, biz de yesek olmaz mıydı? Al şu tıkları ağzına kat, sabahtan doğru tarlayı tut. Öküz ile eşeğin de kıcı, başında kırılsın.” (s. 248)

“**Üselek**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Hoca kendi kendine: ‘Ülen ölü değilmişsin, benim Üselek gibi domuzun biriymişsin sen.’ demiş. Öfkeli öfkeli yürüyüp gitmiş.” (s. 266)

“**Karatepli Hikâyeleri**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Emirballı’nın kara lökü! Aklın varsa çamura çök.” (s. 296)

“‘İn de kendin iç, düdüğüm. Ağa mı oldun?’ demiş.” (s. 295)

“Sen otur dinlen, demiş değirmenci. O gavur öyle çalar hep damları. Gececeği saati

biliyorum, sana haber veririm.” (s. 303)

4.1.1.4.2.2.Tehdit Etmeyle İlgili Bulgular

“**Yolcu ile Yılan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Ey insanoğlu! demiş, ben de senin evinde, yurdun da, yuvan da her nerede bulursam tavuğunu, horozunu yaşatmayacağım.” (s. 40)

“**Kuyruğu Zilli Tilki**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“‘Ey çam, seni baltaya söyleyeyim de kessin!’ ... ‘Balta arkadaş! Şurada bir çam var, kessene.’ ‘Neme lazım benim, elin çamı?...’ ‘Seni ateşe söyleyeyim de sapını yaksın.’ ‘Ateş arkadaş! Şurada bir balta var, sapını yaksana.’ ‘Neme lazım elin baltası benim...’ ‘Seni suya söyleyeyim de söndürsün.’ ‘Su arkadaş! Şurada bir ateş var, onu söndürsene.’ Neme lazım elin ateşi.’ ‘Seni koca öküze söyleyeyim de sömürsün.’ ‘Öküz arkadaş! Şurada bir su var, sömürsene onu.’ ‘Yok ben susamadım.’ ‘Seni koca canavara söyleyeyim de yesin.’ ” (s. 43)

“**Dev Baba**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“‘Al şu kılıcı eline. Eğer bir vuruşta beni öldürürsen ne ala. Yoksa ben seni öldüreceğim.’ der.” (s. 63)

“**Dünya Güzeli**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Padişah oğlanı çağırıyor: ‘Bana bu tüyün kuşunu buldun buldun, yoksa başın gider.’ diyor.” (s. 69)

“**Çan Kuşu Çor Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Padişah ilkin ebe kadını çağırır. Ona : ‘Kırk satır mı istersin, kırk katır mı?’ der.” (s. 144)

“**Papağan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Ben neye uğradığımı bilemedim, o kıza can-ü gönülden âşık oldum. O kıızı bana almazsanız mutlak ölürüm.’ diyor.” (s. 120)

“Deli Gülücük” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Şurada bir saat ötede bir han var. Ama demişler, diri giren ölü çıkar. Cesaretin varsa orada yat. Burada başka misafir olacak yer yok.” (s. 133)

“Padişahım! diyor. Bütün bu işleri yapan bu delikanlı değil, benim. Bu ise Mısır padişahının oğludur. Sen bu şehzadeye Allah’ın emriyle kızını vereceksin. Yoksa ben sana ettiklerimden daha kötüsünü ederim.” (s. 141)

“Üşengeç” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Öyleyse kal burada. Kurtlar seni yesinler, anan da kurtulsun.’ deyip üşengeci arada bırakmışlar.” (s. 152)

“Telli Top” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“O zaman adam: ‘Vay hayın kızlar.’ der. Kardeşlerine bu kötülüğü eden bir gün de bana ne hıyanetlik etmez... Kırk satır mı istersiniz yoksa kırk katır mı?” (s. 171)

“Mehmet Eşkîya” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Vay hınzır, demiş. Hem yaptın hem de şimdi soruyorsun. Sen benim kırk arkadaşımın canına kıyan kızsın. Ben de zaten senle intikam almak için evlendim. Düş önüme. Ben seni çatır çatır yakacağım.” (s. 180)

“İlik Sultan” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Peki, sana üç gün mühlet. Sözünü ispat edip kızımı iyi edemezsen kellenin uçtuğu gündür.” (s. 188)

“Balıkçı Güzeli” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Günün birinde kızıp da balıkçı olduğumu başına kakarsan dilim tutulur, dilsiz olurum. Ölünceye kadar bir daha konuşmam.” (s. 198)

“Hızır” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Padişahım, bunun etini parça parça edip kasap dükkânlarında çengellere asmalı.”

Padişah ikinci vezirine sorar: “ Efendim bunun derisini yüzmeli. İçine saman doldurmalı. El âleme ibret olsun. Bir daha kimse padişah huzurunda yalan söylemesin.” (s. 206)

“Fesatçı Saliha” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Ertesi gece tekrar zilleri takıp aynı kılıkta adamın odasına giriyor: ‘Karının kardeşini alacak mısın? Yoksa canını alayım mı?’ ” (s. 225)

“Kaz Yollasam Yolar Mısın?” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Padişah, vezirine: ‘Kulübedeki kızla konuştuklarımızın manasını verirsen verirsın, yoksa başın cellat olacak.’ demiş.” (s. 249)

“Akıllı Oğlanlar ile Deli Oğlan” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Durun hele demiş, babamdan kalma koca baltayı getireyim de sizi öldüreyim.” (s. 284)

“Bezirgan kazanın yanına varıyor, bakıyor ki Deli oğlan topal katırı kesmiş, kazanda onun eti. Bezirgan’a diyor ki: ‘Yersen yersin, yemezsen kafanı keserim.’ ” (s. 286)

4.1.1.4.2.3. Bağırma ile İlgili Bulgular

“Ayağına Diken Batan Karga” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“‘Yo... Ben dikenimi isterim.’ Oturmuş pencerenin başına karga, saatlerce: ‘Ya diken, ya kandili, ya diken, ya kandili...’ diye bağırıyor.” (s. 19)

“Yeraltı Diyarının Kartalı” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Giderken giderken bir kuyuya varıyorlar. Susamışlar. Büyü Kardeş diyor ki: ‘Ben ineyim de su çıkarayım.’ İp bağlayıp sarkıtıyorlar. Büyük kardeşi; azıcık inince aşağıya doğru : ‘Yandım!’ diye bağırma başlıyor; çekip çıkarıyorlar onu. Bu sefer ortanca kardeş, ‘İneyim.’ diyor. O da azıcık inince ‘Yandım!’ diye feryat ediyor...” (s. 99)

“Fesatçı Saliha” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak

belirtilmiştir:

“...Sonra dönüp ‘A acaba çocuk uyandı mı?’, ‘Uyanmadı’ diyorlar. Kadın çocuğun yüzünü açınca: ‘Eyvahlar olsun! Çocuğu öldürmüşsünüz. Ben şimdi paşaya ne diyeceğim?’ diye bağırmaya başlıyor.” (s. 224)

“ ‘Amanın yetişin! Sevgili kaynanama bir şeyler oldu. Nüzül indi herhalde.’ diye bağırmaya başlıyor. Kadının oğluna haber gidiyor. Adam geliyor. Annesini öyle çürük, bere içinde görünce şaşırıyor.” (s. 226)

“Peki sen bana: ‘Zehir ver de kaynanamı öldür.’ diye işaret etmedin mi? Bu sözler üzerine Saliha başlıyor bağırmaya: ‘Amanın! Kaynanamı öldürdü bu adam.’” (s. 227)

“**Üselek**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Zengin bir adamın evine gelince, Üselek adamı kızdırmış. Adam da Üselek’e bir tokat atmış. Üselek de yalandan ölüvermiş. Çocuklar ağlaşmaya bağırmaya başlamışlar.” (s. 265)

“**Tilki ile Çimenci Padişahının Oğlu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Bekçi baba, gel de şu tilkileri vur. Bağındaki üzümü tükettiler, gittiler.’ diye bağırıyor. Tilkiler can havliyle kuyruklarına asılıyor, kopartan kaçıyor. Hepsi kuyruksuz kalıyor.” (s. 271)

“**Nohut Oğlan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kadının bir şeyden haberi yok, ansızın bağırmış Nohut Oğlan: ‘Ana ben buracıktayım!’ Kocakarı şaşmış, bakmış bakmış etrafa... ‘Kapının mandalındayım ana.’ demiş çocuk. ‘Beni öldürmezsen inirim.’ ” (s. 273)

“Kocakarı ciğeri sepete koymuş, evine gidermiş. Yolda çiş gelmiş. Oturmuş işemeye. Nohut, ciğerin içinde ‘Ört ayıp yerleri görüyorum.’ diye bağırmış.” (s. 275)

4.1.1.4.3. Duygusal Şiddete İlişkin Bulgular

“Az Gittik Uz Gittik” adlı kitapta yer alan duygusal şiddete ilişkin bulgular tablo 4.19’da belirtilmiştir.

Tablo 4.19 “Az Gittik Uz Gittik” Adlı Kitapta Yer Alan Duygusal Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Duygusal	Alıkoymak	10	100
Şiddet	Toplam	10	100

Tablo 4.19. incelendiğinde “alıkoymak” kategorisine ilişkin 10 bulgu tespit edilmiştir. Bu kategoriye ilişkin ifadeler, alt başlıklarda incelenmiştir.

4.1.1.4.3.1. Alıkoymayla İlgili Bulgular

“**Köse Ayak Kaç?**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Köse gece mezardan çıkmış, çocuğu mezarın içine yerleştirmiş, kendi de bebeğin yerine yatmış.” (s. 260)

“**Çan Kuşu ile Çor Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“O kızcağız orada, taş gömülü durmakta olsun... Biz gelelim çocuklarına... Çocukları ebe hanım bir sandığa koyar, denize atar.” (s. 107)

“**Üşengeç**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“‘Aman Padişah’ım derler, kızına kıyma. Bakalım çocuk büyüsün, kime baba derse babası odur.’ Bu kızcağızı bir odaya kapatırlar, ölmeyecek kadar yiyecek verirler. Yedi sene orada hapis kalır.” (s. 153)

“**Balıkçı Güzeli**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Nihayet bir gün Sultan, oğlanı içeriye alıyor. Ona bir kız elbisesi diktiriyor, iğreti saç taktırıyor. ‘Yeni cariye aldım.’ diye evdekileri aldatıyor.” (s. 198)

“**Köse’nin Tavşanı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Geliyor Köse’nin evine. Köse’yi tutup bağlıyor, koyuyor bir çuvala. Götürüyor deniz kıyısına.” (s. 256)

“**Culfa Kadınları**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Sığırtmaç, karısını bir kazanın altına kapamış.” (s. 281)

“**Deli Oğlan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Ver ben götüreyim. Sen indiremezsin merdivenlerden.’ Kadı bırakmak istememiş. ‘Ben götüreyim.’ demiş. İndirirken merdivenden yıkılıvermiş de bacağı kütedek kırılmış. Kadıyı götürmüş bir kuyunun içine atmış Deli Oğlan.” (s. 284)

“ ‘Hani bizim keçiler?’ demişler. ‘Hepsini bir kuyuya attık.’ diyor, Deli Oğlan. Mal sahipleri bunları yaka paça bir dama hapis ediyorlar, kapıyı kilitleyip gidiyorlar.” (s. 286)

“**Mehmet Eşkiya**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kervancılar gelip bunun iplerini kesiyorlar. Çuvallardan birindeki pamukları öteki çuvallara taksim ediyorlar; kızı bu boşalan çuvala sokup bir de çuvalın üstüne damga vuruyorlar... Neyse, kızı pazara çıkarırlar satmaya.” (s. 181)

“Şafak sökmeye başlayınca güvercin uçup gidiyor. O zaman oğlan kızı görüveriyor. Diyor ki: ‘Beni Kuşlar Padişah’ının Kızı zapt etti. Onun elinden nasıl kurtulacağımızı düşünelim.’” (s. 150)

4.1.1.4.4. Cinsel Şiddete İlişkin Bulgular

“Az Gittik Uz Gittik” adlı kitapta yer alan cinsel şiddetle ilişkin bulgular tablo 4.20’de belirtilmiştir.

Tablo 4.20 “Az Gittik Uz Gittik” Adlı Kitapta Yer Alan Cinsel Şiddetle İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	F	%
Cinsel	Zorla evlendirmek	6	54,54
Şiddet	Cinsel kavramları ifade etmek	5	45,45
	Toplam	11	100

Tablo 4.20. incelendiğinde, sıklık düzeyi en yüksek olan cinsel şiddet ögesinin %54,54’lük değerle “zorla evlendirmek” olduğu belirlenmiştir. “Cinsel kavramları ifade etmek” kategorisi ise %45,45’lik değerlerle ikinci sıradadır. Bu kategorilere ilişkin ifadeler, frekanslarına göre sıralanarak incelenmiştir.

4.1.1.4.4.1. Zorla Evlendirmeyle İlgili Bulgular

“**Kral-Padişahının Kızı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Ben bir padişah karısıyım, ömrümde böyle yemekler yemedim. Gelinim de çok güzel. Tam sana layık.” Ondan sonra Padişah gelir, ona da yemek ikram eder Şehzade .Padişah sarayına dönünce: ‘Karı, der, gel bu oğlanı öldürelim. Gelini de ben alayım. Cellatları çağırır.’ ”(s. 89)

“**Ütelek**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kız oynarken şöyle parmağıma takayım der, yüzük tıpa tıp uyuverir. Padişah da oradaymış bunu görünce: ‘Kızım ben seninle evleneceğim.’ der. Kız, başlar ağlamaya, yalvarmaya: ‘Ben senin kızınım. Beni nasıl alırsın? Buna el âlem ne der? ‘ Ama ne yaptıysa, ne dediysen babasını düşüncesinden döndüremez.” (s. 172)

“Padişah: ‘Kızım ben seninle evleneceğim,’ der. Kız başlar ağlamaya, yalvarmaya: ‘Ben senin kızınım. Beni nasıl alırsın?’ ” (s. 173)

“**Allah Kerim**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Şu karşıda bir çamaşırcı kızı var. İlk gece oğlumun koynuna onu koyalım.” (s. 229)

“**Mehmet Eşkıya**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Neyse kızı pazara çıkarırlar satmaya. O memleketin derebeyinin oğlu evlenecekmiş, kız arıyormuş. Pazarda bu kızı görmüş, çok beğenmiş. Bu kervancılara bir sürü para vererek kızı almış. Gelmişler eve, nikâhını kıydırmış.” (s. 182)

“**Fesatçı Saliha**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Konağa gelişinin üçüncü gecesi Saliha kalkıp aşağı iniyor. Bir küp bal buluyor. Soyunup bütün vücuduna o balı sürüyor. Sonra orada köşede, tavuk tüyleri yığılmış onlara beleniyor... Çıkıyor Bey’in odasına. Kapıdan girince ‘şıkır şıkır’ yaparak Bey’in üstüne doğru yürüyor. Uyku sersemi adama: ‘Ben Azrailim senin canını almaya geldim.’ Aman

canımı alma.’ diye yalvarıyor o da: ‘Hanımının kardeşini alırsan senin canını almam.’ diyor. Bu hal böyle üç gece devam ediyor. Adam da en sonunda Saliha’ya evlenme teklifi ediyor. Nikâh kıyıp evleniyorlar.” (s. 225-226)

4.1.1.4.4.2. Cinsel Kavramları İfade Etmek ile İlgili Bulgular

“**Kara Tavuk**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“O hac yoluna gidedursun... Burada Keşiş hastalanır. Yumurtayı hamalın karısından Keşişin oğlu almaya başlar. Kadın bu oğlana gönlünü kaptırır. Artık sevişmeye başlarlar.”(s. 93)

“**Çan Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Yolda bir deve rast geleceksin. Eğer sinekler ağzından girip götünden çıkıyorsa uyuyor, götünden girip ağzından çıkıyorsa uyanıktır. Uyanıksa hemen bir okka sakızı ağzına koy, sağ memesine sarıl.” (s. 111)

“**Eşek Kafası**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Eşek-Kafası da geliyor, silkiniyor, insan oluyor. İlk derisini yıkıyor, sonra kafese girip kızla oynaşmaya sevişmeye başlıyor.” (s. 150)

“... Arkadan Sultan kendisi de geliyor. Bakıyor ki Şehzade kendisinden güzel bir kızla sevişiyor, çırpınmaya başlıyor.”(s. 150)

“**Çiftçi Mehmet Ağa**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Sözüm yabana, pezevenk, dönsen de geline baksana! Boyuna seni bekliyor, gülümsüyor, gelecek mi ki diye; gözler meyil meyil ötüyor.”(s. 247)

4.1.1.4.5. Tespit Edilen Diğer Şiddet Bulguları

“Az Gittik Uz Gittik” adlı kitapta tespit edilen diğer şiddet türlerine ilişkin bulgular tablo 4.21’de belirtilmiştir.

Tablo 4.21 “Az Gittik Uz Gittik” Adlı Kitapta Tespit Edilen Diğer Şiddet Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	F	%
Diğer	Ölüye şiddet uygulama	2	100
Şiddet	Toplam	2	100

Tablo 4.21. incelendiğinde, duygusal şiddete ilişkin “ölüye şiddet uygulama”yla ilgili 2 bulgu tespit edilmiştir. Bu kategoriye ilişkin ifadeler, alt başlıkta incelenmiştir.

4.1.1.4.5.1. Ölüye Şiddetle İlgili Bulgular

“**Erler Karısına Koca Olmaya Giden Keloğlan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Üçüncü defasında Dev Karısının karnı kalbur gibi delik deşik olmuş, küt diye düşmüş, ölmüş. Keloğlan da hemen cebinden bıçağını çıkarmış, Dev Karısının kulaklarını kesmiş, torbasına koymuş. (s. 56)

“**Fesatçı Saliha**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Karşıda bir Rum mezarlığı varmış. Mezarlığa üstündeki elbisesiyle beş altı aylık bir çocuk gömmüşler. Saliha gece kalkıyor, gidip mezardan o çocuğu çıkarıyor... Bir mağazaya gidiyor... Çocuğu öldürmüşsünüz... diye (yalandan) bağırmaya başlıyor.” (s. 224)

4.1.1.5. Billur Köşk Masalları Kitabında Yer Alan Şiddet Unsurları

“Billur Köşk Masalları” kitabında yer alan şiddet unsurları belirlenerek tablo 4.22’de gösterilmiştir.

Tablo 4.22 “Billur Köşk Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Şiddet İçeren Kelimeler	f	%
Öldürmek	20	15,74
Bağırmak	17	13,38
Tehdit etmek	17	13,38
Hakaret etmek	15	11,81
Kesmek	15	11,81
Canını acıtmak	13	10,23
Alıkoymak	9	7,08
Parçalamak	5	3,93
Cinsel saldırı	5	3,93
Saldırmak	4	3,14
Cinsel kavramları ifade etmek	3	2,36
Ölüye şiddet uygulamak	3	2,36
Tekmelemek	1	0,78

Toplam	127	100
---------------	------------	------------

Tablo 4.22. incelendiğinde Billur Köşk Masalları kitabında sıklık düzeyi en yüksek olan şiddet ögesinin “öldürmek” olduğu görülmektedir. Bu şiddet unsuru, %15,74’lük yüzdelik değerle ilk sırada yer almaktadır. “Tehdit etmek” ve “bağırma”yı içeren şiddet unsurları %13,38’lik değerlerle ikinci sırada yer almaktadır. “Tekmelemek” ifadesi ise %0,78’lik değerle bir defa tespit edilmiştir. Billur Köşk Masalları kitabı değerlendirildiğinde toplamda 127 şiddet unsuruna rastlanıldığı görülmektedir. Tespit edilen bulgular, aşağıdaki bölümlerde gösterilmiştir.

4.1.1.5.1. Fiziksel Şiddete İlişkin Bulgular

“Billur Köşk Masalları” adlı kitapta yer alan fiziksel şiddete ilişkin bulgular tablo 4.23’te belirtilmiştir.

Tablo 4.23 “Billur Köşk Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Fiziksel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Fiziksel Şiddet	Öldürmek	20	34,48
	Kesmek	15	25,86
	Canını acıtmak	13	22,41
	Parçalamak	5	8,62
	Saldırmak	4	6,89
	Tekmelemek	1	1,72
	Toplam	58	100

Tablo 4.23. incelendiğinde, sıklık düzeyi en yüksek olan fiziksel şiddet ögesinin %34,48’lik değerle “öldürmek” olduğu belirlenmiştir. “Kesmek” kategorisi ise %25,86’lık değerle ikinci sıradadır. “Tekmelemek” kategorisi ise 1,72’lik değerle son sırada yer almaktadır. Bu kategorilere ilişkin ifadeler, frekanslarına göre sıralanarak incelenmiştir.

4.1.1.5.1.1. Öldürmeyle İlgili Bulgular

“**Helvacı Güzeli**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Vezir aynı tekerleme ile yine yanaşıp aynı cevabı alınca çocuklardan üçüncüsünü de öldürür. Sonunda üç çocuğu da elden giden zavallı hanım sultan, arabada tek başına kalır.” (s. 45)

“Çaresiz kız, vezirin halinden ve sözlerinden başka kurtuluş yolu bulamadığını

anlayıp başını öteki tarafa çevirirken, vezir de elini uzatıp çocuklardan birini çeker alır; bir vuruşta başını uçurup yere atar.” (s. 44)

“Kanlı vezir yine elini uzatır; çocuklardan ikincisini alıp, boynunu uçurup yere atar ve yürür.” (s. 44)

“Zaten sabah olmak üzere imiş, (cemaat) hep birlikte oradan çıkar; iki haini bir ağaçta sallandırıp, koca karıyı da o şehirden sürgün eder; sonra hepsi evlerine dağılır.” (s. 53)

“**Ağlayan Nar ile Gülen Ayva**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Tebdil Gezen Sultan birden gider, ‘Ya Allah, yardım et!’ diye bir nara atarak elindeki kılıcı devin boynuna öyle bir indirir ki, hemen devin başı gövdesinden ayrılır, birkaç defa tekerlenir.” (s. 66)

“**Muradına Ermeyen Dilber**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kızın kolundaki bileziği yavaşça sezdirmeden çıkartıp alınca, o dakikada kızın nefesi durur, gülümsemesi yüzünde donar kalır.” (s. 114)

“ ‘Bre melunlar, nedir ettiğiniz, bunca kara zulümler, fitne ile düzenler, dünyayı birbirine kattınız. Bunları elbet sizin yanınıza koymam!’ diye bağırıp kemikleri birbirine geçinceye kadar bunlara bir meydan dayağı attırır. Sonunda sopa altında can verip cehennemlik olurlar.” (s. 118)

“**Zümrüdüanka Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Adı koca, kendi yüce Tanrı’ya sığınıp ‘Ya Hak!’ diye bir nara vurup yayını gerip, okunu gönderir. Ok, devin yandan ağır bir kellesinden girer, yedi kellesini de şişe dizercesine delip öte yandan çıkar. Dev o anda adım bile atamadan olduğu yere çakılır.” (s. 146)

“Şehzade aniden yana çekilir; devin yüz kiloluk gürzü ile kolu duvara saplanır, hemen yerinden sıçrayan şehzade, bir kılıç vuruşta devin yedi başını yere düşürüp işini tamamlar. Pis kanı dereler gibi şar şar akan devin gövdesi yere kaykılır, kara canı cehenneme yıkılır.” (s. 150)

“...Bütün halk çeşme başına yığılır. Çekişip dövüşerek, vuruşup sövüşerek güç hal

ile ancak bir testi su alırız. Bu yolda ezilen ölen olur. Ardından ejderha kızı yer bitirir; döner gider, yine suyun gözüne yatar; bir yıl dolmayınca kalkmaz.” (s. 155)

“...Şehzade öyle direnir ki, ejderha kısa zamanda yorulur; o olduğu yere yaslanıp solurken, şehzade de, yayını kulak ardına kadar çektikten sonra ‘Ya Hak!’ diyerek bırakınca, ok yaydan vızlayıp ejderhanın yedi başını birden delip geçer... Ejderha kara canını hırlaya hırlaya tüketir.” (s. 157)

“Hemen yayını kurup okunu takar, gözleyip ilk atışta yılanı koca başından ağaca mıhlar; yılanın pis gövdesi ağaçtan çözülüp aşağı sarkar.” (s. 161)

“Naralar, kişnemeler, nal şakırtıları, feryatlar arasından, yeşil giyimli, beyaz atlı yiğit, vezir oğlunun ardından yetişir; sağdan soldan bir açığını kollayıp ona doğru bir cirit salar ki, sırtından girip yüreğinden geçer, göğsünden çıkar.” (s. 182)

“**İğci Baba**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Oğlan davranır, ‘Aman eyvah!’ diye bağırarak koşar; İğci Baba’yı yakalayıp yere vurur. İyice kemiklerini kırdıktan sonra ocağa sokup göbeğinden ateşler. Onun belasından kendilerini de dünyayı da kurtarır.” (s. 199)

“**Alicengiz Oyunu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“‘Bu derviş, yani tavuk benim ustamdı. Hünerini aldığımı anlayınca beni öldürmeye çabaladı. Ben de üstüne çıkıp onu tepeledim.’ dedikten sonra el pençe divan durdu.” (s. 242)

“**Saka Güzeli**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Şehzade bir durup, iki düşünür, iki düşünür; sonra balıkçılara döner, ...Yahudi’nin boynunu vurdurur...” (s. 263)

“**Karayılan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Oğlan yerine, sonunda bir karayılan doğuracak olur. Ebesi yanaşır, onu sokar öldürür, şehirde ne kadar ebe varsa kullukçular gönderip iyilikle, zorlukla getirsel de, yılan hepsini birer birer sokar öldürür.” (s. 267)

“**Karayılan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak

belirtilmiştir:

“Hoca bir elifba cüzünü, rahlenin üstüne açar; karayılan, birkaç defa hecelerse de hocanın ‘Direk, direk!’ diye bağırmasına kızıp bir saldırışta onu sokar öldürür. Ertesi günü bir başka hoca çağırırlar, onun da başına aynı şey gelir. Dünya yüzünde hoca kıtlığına kıran girmediyse ya, biri olmazsa biri daha. Artık her gün bu hocalardan birinin sarayın ön kapısından dirisini sokar, arka kapısından ölüsünü çıkarırlar. Bir zaman gelir ki, genç şehzadeyi okutacak hoca bulamazlar. Okutmuş olan hocaların ölüleri için, şehrin dışında koca bir mezarlık kurarlar.” (s. 270)

“...Ararlar, tararlar, şanına layık bir güzel kız bulurlar, saraya gelin getirirler. Karayılan, daha ilk geceden bu kızcağızı sokar öldürür. Sabah olunca odadan kızın ölüsünü çıkarırlar. Artık her akşam sarayın ön kapısından telli duvaklı bir gelin girer, arka kapısından tabut içinde ölüsü çıkar.” (s. 273)

“**Mercan Kız**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Şehzade ‘Ya Hak!’ diye naralar atıp oklarını vızıldatıp kediye, köpeğe nişan alıp onları da tepeledikten sonra, pencere önünde oturup can sıkıntısından ne yapacağını bilemez olur.” (s. 290)

4.1.1.5.1.2. Kesmeyle İlgili Bulgular

“**Helvacı Güzeli**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Çaresiz kız, vezirin halinden ve sözlerinden başka kurtuluş yolu bulamadığını anlayıp başını öteki tarafa çevirirken, vezir de elini uzatıp çocuklarından birini çeker alır. Bir vuruşta başını kesip yere atar.” (s. 44)

“ ‘Hayır, bu can bu tende oldukça, sana teslim olmam.’ diye cevap verir kız; o iki gözünden kanlı gözyaşlarını akıtırken, kanlı vezir yine elini uzatır; çocuklardan ikincisini alıp boynunu uçurur.” (s. 44)

“...Vezir aynı tekerleme ile yine yanaşıp aynı cevabı alınca çocuklardan üçüncüsünün de başını kesip, öldürür.” (s. 45)

“Kız bunları duyunca iki gözü iki çeşme ağlar, babasının böyle düşündüğüne pek

üzülür. Kardeşi de babasının emrini yerine getirmek için bir köpek yavrusu bulup onu keser, kızın gömleğini onun kanına bular.” (s. 39)

“**Ağlayan Nar ile Gülen Ayva**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Kız hemen devin bir kulağını kesip cebine koyar.” (s. 66)

“**Zümrüdüanka Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Oğlan hemen bıçağını çıkarıp kendi baldırından bir parça et keser, uzatır, kuşun ağzına verir.”(s. 163)

“**İğci Baba**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Ya sen ne yersin, parmağımı kesem yer misin?’ diye sorunca kız şaşırıp ‘Herhalde parmağımı kesemez!’ diye düşünür. ‘Ondan pekâlâ yerim efendim.’ der. Bunun üzerine İğci Baba, koltuğun altındaki saldırmasına davranıp elini açıp maşanın üzerine koyar, küçük parmağını bir vuruşta koparır.” (s. 187)

“İğci Baba hemen kalkıp, kızın kaçmasına saklanmasına fırsat vermez; ağlayıp yalvarmasına aldırmadan, onu bir kulağından tutar, başından aşağı aldırma bıçağıyla onu bir vuruşta keser.” (s. 188)

“ ‘Ben bu eti (insan etini) sevmedim efendim.’ diyecek olmuş. İğci Baba da: ‘Ya sen ne yersin öğün edersin, parmağımı kessem yer misin?’ deyince, bu kız şöyle bir duralayıp şaşırıp ‘ bu adam herhalde kendi parmağını kesecek değil ya, hani şöyle bir söz gelimi laf çalımını söylüyor.’ Diye düşünerek: ‘Eh ondan olursa pekâlâ yerim efendim’ demiş. İğci Baba, koltuğunun altından saldırmasını çekip masa üzerine koyduğu sol elinin küçük parmağını bir vuruşta keser, kızın önüne atar...” (s. 190)

“ ‘Eh ondan olursa pekâlâ yerim efendim’ deyince, İğci Baba koltuğunun altından saldırmasını çekip, masa üzerine koyduğu sol elinin şahadet parmağı üzerine bir vurduğunda, parmak fırlar; havada iken parmağını tutup kızın önüne atar.” (s. 194)

“İğci Baba, hemen oradan kalkıp kızın kaçmasına, saklanmasına meydan, ağlayıp yalvarmasına aman vermeden, onu bir kulağından tutup aldırmasıyla bir vuruşta baştan ayağa keser.” (s. 191)

“**Alicengiz Oyunu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Hemen bu darılar bir yere derlenip tortop olur, bir sansara döner ve tavuğun ensesine çöküp onu boğuverir. Ardından bu sansar iki silkinir, önceki kılığındaki gibi bir yiğit oğlan olur; baş keser, diz çöker, padişaha selam verir.” (s. 246)

“**Saka Güzeli**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Vezir, şahının baskısı ile bir tanecik kızının sevgisi altında, iki arada bir derede ezilmiş kalır. Bakar ki, bu işi bir düzenle karşılamaktan başka çare yoktur. Hemen davranıp bir köpek yavrusu keser; kanını bir tasa doldurur, saraya ulaklarla yollar.” (s. 251)

“**Mercan Kız**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Arap cariye, hemen kendi adamlarına emir verip bu kuşu (prenses olduğunu bildiği kuşu) kestirir; öteki uşaklar kenardan köşeden bu hali görüp korkularından dudakları yarılar, yürekleri par par ederek ölümlü sonlarını beklerler... Arap cariye de derisi ve kemiği ile kuşu çıtır çıtır yiyor.” (s. 315)

“**Tasa Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Haydi sultanım, var git, buralarda görünme, izini kaybet, Tanrı yardımcın olun...’ der, bu kızı bırakır. Bir köpek yavrusu keserek gömleğini kana bulaştırır, saraya götürüp padişaha gösterir.” (s. 132)

4.1.1.5.1.3. Canını Acıtmayla İlgili Bulgular

“**Muradına Eren Dilber**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Ey sabır taşı, sen dayanamadın çatladın, benim yüreğim bu hallere nasıl dayansın? Eğlenemem, sabredemem ben artık yaşayamam...’ diyerek ayağının altına bir iskemle koyup, tavandaki halkaya ip geçirir, ilmiği boğazına sardığı sırada, kapı önündeki şehzade uğradığı şaşkınlıktan kurtulup, hemen içeriye dalar, boğulmaya yüz tutan kızcağızı hemen kucaklayıp, ilmiği boynundan çıkarır...” (s. 95)

“Bir yolunu bulup gizlice kızın kolunu sıkarak ki canı yanıp ağlasın; ağlayan kızın gözlerinden inciler dökülür.” (s. 102)

“**Tasa Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Amanın saraydan gelirlerse ben ne cevap veririm...’ diye bir zaman inleyip, dövünüp, zavallı çırağa ağzına geleni söyler; dumanı başında tüter, olmaz söver, kendini alamaz, arşını kapar çırağı evire çevire döver. Yine de yüreği soğumaz, yakasından tuttuğu gibi onu sokağa atar.” (s. 124)

“**Zümrüdüanka Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Aman yandım, kavruldum! Bre ipi çabuk yukarı çekin, kurtarın beni!’ Hemen bunu yukarı çekerler. Dışarı çıkan ama artık eli ayağı tutmaz olan büyük şehzade, perişan halde kuyu başına serilir, öylece kalır.” (s. 148)

“ ‘Amanın üşüdüm, bre dondum kardeşler! Çekin yukarı beni!’ diye bağırmasıyla hemen onu yukarı alırlar. Bakarlar ki eli, ayağı morarmış; kanı çekilmiş; dişleri takır takır çarpar. Kuşça yüreğinin güm güm vurduğu belli olur.” (s. 148)

“**Tasa Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Kara yağız atlı ağasının ardına at boşaltır; sağına getirip birbiri peşinden üç cirit sallar, onu kolundan ağıca yaralar, atından düşürür, yere serer.” (s. 181)

“...Kır atlı binici, beyaz atlı, beyaz giyimli ortanca ağasının ardına düşer, bir zaman kollayıp birbiri peşine üç cirit sallar; onu bacağından yaralayıp atından yere düşürür...” (s. 182)

“**İğci Baba**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“İğci Baba, hemen eline bir sopa alır, küçük kızı uykudan uyandırır; evire çevire ona öyle bir sopa atmaya başlar ki, zavallı kızcağızın feryatları gökyüzüne tırmanır.” (s. 198)

“**Saka Güzeli**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Şehzade bir durup iki düşünür, iki düşünür; sonra balıkçılara döner, bir sıkı tembihle

tabanlarına ellişer sopa vurdurur, gönderir.” (s. 263)

“**İğci Baba**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“İğci Baba, arada bir rast getirdikçe olanca gücüyle kızın sırtına sopasını indirmiş. Bu kovalamaca ve dayaktan kızcağızın gücü kesilir; düşecek, bayılacak hale gelir.” (s. 199)

“...İğci Baba, eline bir sopa geçirmiş, Allah yarattı demez kıza vurur. Kızcağız iki gözleri iki çeşme, yara bere çürük, kan revan içinde koşar durur...” (s. 199)

“**Ali Cengiz Oyunu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“... ‘Bre oğlan, ben seni bir iyi dövmeden kor muyum?’ diyerek oğlanı falakaya yatırır. Oğlanı bir güzel döver; nefesi iyice tükenir...” (s. 243)

“**Zümrüdüanka Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Küçük Şehzade: ‘Aman yandım! Bre dondum, kaskatı oldum, bre çekin beni yukarı, kurtarın beni!’ derse de, bunlar aldırılmaz, ipi salıverirler. Kuyudan ‘Aman, ah, vah...’ sesleri geldikçe bunların yüreklerindeki şişkinlik biraz iner, içlerinin ateşi azıcık soğur gibi olur.” (s. 148)

4.1.1.5.1.4. Parçalamayla İlgili Bulgular

“**Muradına Eren Dilber**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Orada bu kızı, kırk katırın kuyruğuna bağlarlar; bunlara bir kamçı vururlar, herbiri bir tarafa koşuşur. Kız da paramparça olur, her parçası bir dağda kalır.” (s. 96)

“**Zümrüdüanka Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Ah! Genç oğlum, böyle olduğunu biz de biliriz ama bu kasabada herkes bu suyu içer. Bir tek çeşmemiz vardır. Onun da gözesinde bir ejderha yatar, suyu salıvermez. Yılda bir önüne bir kız götürür, bırakırız; o kızı parçalayıp yerken çeşmeye su gelir.” (s. 154)

“**İğci Baba**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“İğci Baba, hemen oradan kalkıp kızın kaçmasına, saklanmasına fırsat vermez;

ağlayıp yalvarmasına aldırmadan, onu bir kulağından tutar, başından aşağı saldırma bıçağıyla bir vuruşta keser, iki parçaya ayırır, yalpır yalpır titreyen etleri, kanları aka aka götürüp yan duvara asar.” (s. 188)

“İğci Baba, hemen oradan kalkıp kızın kaçmasına, saklanmasına meydan, ağlayıp yalvarmasına aman vermeden, onu bir kulağından tutup aldirmasıyla bir vuruşta boydan boya kesip iki parça halinde kanları aka aka yalpır yalpır titreye titreye, götürür yan duvara asar.” (s. 191)

“**Mercan Kız**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Arap cariyeyi bu katırların kuyruğuna bağlıyorlar. Atların kışlarına birer kamçı vuruyorlar; kırk katır, kırk yöne doğru can havliyle ileri fırlayıp, Arap bacıyı sürükleyerek parça parça ediyorlar.” (s. 328)

4.1.1.5.1.5. Saldırmayla İlgili Bulgular

“**Helvacı Güzeli**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Cemaat de kaçmak için biri merdivenlere, diğeri de pencerelere saldıran müezzin ile veziri zorlukla yakalayıp döve döve bağlarlar...” (s. 53)

“... Silahlarını çekip, birbirine girip saldırır, bir şamatadır koparırlar. ‘Aman durmayın, ağacı kaptılar götürüyorlar...’ diye feryat edip, karanlıkta kime vurduklarını bilmeden, sarmaş dolaş olup düşman diye birbirlerini kırarlar.” (s. 54)

“**Zümrüdüanka Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Keloğlan da geçmiş bir köşeye oturmuş, boynunu bükmüş ağlar. Hemen sopanın irisini seçip, can başına sıçrayıp saldırır... Göğsünü bir yalaz ateş kavurup başından dumanı tüterek Keloğlan’ın üzerine yürür.” (s. 166)

“**Karayılan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...O sırada yılan da çömleğinden çıkıp süzüle süzüle kızın karşısına gelir. Durup halkalanır, olduğu yerde dikilir, kıza saldırdığında gelin elbisesinin altındaki dikenler yılanın

başına ağzına batar...” (s. 276)

4.1.1.5.1.6. Tekmelemeyle İlgili Bulgular

“**Muradına Eren Dilber**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Düzmece Sultan hala horul horul horuldar durur ve öyle yellenir ki, yorgan havalanır. Şehzade, eser yel gibi odaya girmesiyle ona bir tekme vurur. Cariye can havliyle uyanıp bakar ki, ortalık karışmış.” (s. 95)

4.1.1.5.2. Sözel Şiddete İlişkin Bulgular

“**Billur Köşk Masalları**” adlı kitapta yer alan sözel şiddete ilişkin bulgular tablo 4.24’te belirtilmiştir.

Tablo 4.24 “*Billur Köşk Masalları*” Adlı Kitapta Yer Alan Sözel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Sözel Şiddet	Bağırarak	17	34,69
	Tehdit etmek	17	34,69
	Hakaret etmek	15	30,61
	Toplam	49	100

Tablo 4.24. incelendiğinde, sıklık düzeyi en yüksek olan sözlü şiddet öğelerinin %34,69’luk değerlerle “bağırarak” ve “tehdit etmek” olduğu belirlenmiştir. “Hakaret etmek” kategorisi ise %30,61’lik değerle son sırada yer almaktadır. Bu kategorilere ilişkin ifadeler, frekanslarına göre sıralanarak incelenmiştir.

4.1.1.5.2.1. Bağırarakla İlgili Bulgular

“**Helvacı Güzeli**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Bak, komşu kızı hamama kandırılır, getirilirse nasıl yıkanmış gör. Hele seni ırz düşmanı!’ diyerek pat küt öylesine döver ki Tanrı yarattı demez. Müezzîn’in bağırışları, böğürtüleri, can dayanmaz feryatları hamam kubbesini tırmalar. Sonunda dayanamaz düşer bayılır.” (s. 37)

“ ‘Otur oturduğün yerde, çatlasan da dışarı bırakmam. Çiğ yiyenin karnı ağır.’ diyerek başına gelenleri bir bir anlatıp vezirin yolda kesip öldürdüğü zavallı çocukların

halini söylerken şehzade ise hüngür hüngür ağlamaktadır. Bütün herkes gözyaşlarını tutamayıp lanetler savurur, bağırlar ki, döşemeler, tavanlar inim inim inler.” (s. 52)

“**Ağlayan Nar ile Gülen Ayva**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Devler uyanıp Tebdil Gezen Sultan’ın kaçtığını görürler, ardından bağırlar: ‘Hele geri bak, aynamızı geri getir, hele geri bak!’ diyerek kızın ardından koca koca kayalar atarlar. “ (s. 72)

“Devler, bastıkları yerleri titreterek, toz duman kopararak çatlasıya koşarlarsa da, bu kıza yetişemeyip çaresiz ardından koca kayaları fırlatıp bağırmaya, beddua etmeye başlarlar. ‘İlahi, ayağına yürük, eline çevik, aklına çabuk, kişi er isen kız, kız isen yiğit olasin, ilençlere uğrayasın!’ diye bağırır, gazaplarının şiddetinden oldukları yerde yırtınır kalırlar.” (s. 76)

“...Ağacın kökünden sökölüp gittiğini görünce ne olduğunu anlayamazlar. Silahlarını çekip, birbirlerine girip bir şamatadır koparırlar. ‘Aman durmayın, ağacı kaptılar, götürüyorlar...’ diye feryat edip, karanlıkta kime vurduklarını bilmeden sarmaş dolaş olup, düşman diye birbirlerini kırarlar.” (s. 87)

“**Muradına Eremeyen Dilber**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Şehzade: ‘Bre melunlar, nedir ettiğiniz, bunca kara zulümler, fitne ile düzenler, dünyayı birbirine kattınız. Bunları elbet sizin yanınıza koymam!’ diye bağırıp kemikleri birbirine geçinceye kadar bunlara bir meydan dayağı attırır.” (s. 118)

“**Tasa Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Bre cellatbaşı, neredesin! Tez gidip, gelin sultanın boynunu vurun! Kanlı gömleğini alıp getirin! ‘ diye tavanları titreten buyruklar verirse de ...” (s. 130)

“**Zümrüdüanka Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Padişah: ‘Bu kadar asker, kul tayfası beslerim de, bir elma ağacını koruyamazlar, devî görünce meydanı boşaltır, savuşurlar...’ diye yakınıp top top sakalını yalar da göğsüne güm güm yumruklar, narasından tavanları titretirmiş.” (s. 140)

“Dev, o anda bir adım bile atamadan olduğu yere çakılır. Can acısından öyle bir böğürür ki yer gök gümbür gümbür inler. Pis kanı dereler gibi akan dev, akan kanlarına lap lap ayak basarak, hırıl hırıl hırlayıp inim inim inleyerek oradan uzaklaşır.” (s. 146)

“Şehzadeyi gören dev, yüz kiloluk gürzünü onun üstüne hamle ederken öyle bir nara savurur ki kuyunun duvarları çatlar; tavanı tabanı ‘Güm güm!’ öter.” (s. 150)

“ ‘Bre yolsuz kız, neden kaçtın? Bilmez misin, kaçmak olmaz? Yıldı bir testi suya durur benim sultanlığım. O da olmazsa, bu halk gelir beni parçalar. Canından bezmiş kula karşı gelmek olmaz. Ben seni gözden çıkarmasam, ne kul yaşar ne devlet. Yürü, var yerine; yoksa kötü karışıklık olur sonra...’ diye bas bas bağırırsa da kız yerinden kıpırdamaz.” (s. 158)

“Şehzade uykuda iken, bu yılan gizlice otları yatırarak hışır hışır kıvranarak gelip ağaca sarılarak yukarı çıkarken, yuvadaki yavrular bunun gelişini görünce hepsi bir ağızdan ‘cıyak, cıyak! çok, çok!’bağırmaya, can alıcı sesler çıkarmaya başlayınca, şehzade uykusundan uyanır.” (s. 164)

“...Kardeşlerim beni öldüremediler Padişah’ım, şimdi sen mi beni cellat elinde helak edeceksin? Hele bir yüzüme bakın beyler, paşalar, ben Padişah’ın küçük oğlu değil miyim? diye bağırıp, sırtındaki nişanı gösterince, Padişah, şöyle bir yerinden doğrulur...” (s. 183)

“Hırsız ile Yankesici” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Canım, Fatma benim karımdır!’ diye bağırınca yankesici yerinden fırlayıp arkadaşının yakasına yapışır; alt alta üst üste dövüşüp yuvarlanmaya başlarlar. Sövüşerek güreşerek bir süre yerlerde toz toprak içinde debelendikten sonra, iyice yorulup köşeye çekilirler.” (s. 202)

“Ali Cengiz Oyunu” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Arada bir bağıra çağıra okuyan, döve söve ayak direyen derviş baba, çoğu kez çocuğun okumasına, tekerlemesine takılır kalır.” (s. 243)

“Karayılan” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“‘Elif direk gibi!’ diye durmadan bağırır. Kız öteki harflere geçmek istedikçe o ‘Direk direk!’ diye bağırır, arada bir saldırmak ister; kız gül çubuklarından birini başına indirince saldırmayı, tıslamayı keser, hemen ‘be’ harfine geçer.” (s. 272)

“**‘Mercan Kız’** adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“İğneler Dev Anası’nın ayaklarına hart hart battıkça feryadından inlemesin meydan güm güm öter.” (s. 303)

4.1.1.5.2.2. Tehdit Etmeye İlgili Bulgular

“**‘Ağlayan Nar ile Gülen Ayva’** adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Şehzadenin yüzü alev gibi kızarmış, işler kendi koyduğu düzgün yollardan ayrılmış da çıkmazlara sapmış. ‘Dile benden, kırk katır mı istersin, kırk satır mı?’ diye bağırmış.” (s. 96)

“**‘Billur Köşk ile Elmas Gemi’** adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Bu dünyanın üstüne bir başka dünya daha varmış. Parıltısı gözlerimi, güzelliğiye hem aklımı hem de gönlümü aldı. Aman beni bu dar yerden çıkarın; yoksa kendimi öldürürüm.” (s. 11)

“**‘Helvacı Güzeli’** adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Ey, hanım sultanların hası! Şimdi saraydan hayli uzaklaştık, dağ başlarında iyi elime girdin. İşi uzatmadan bana gönül rızası ile teslim olur musun, yoksa çocuklarından birini öldüreyim mi?’ ... ‘Evet sultanım, elbet çaresi yoktur, ya bana teslim olacaksın yahut çocuklarını öldürürüm.’ ... ‘Kız bana teslim olacak mısın, yoksa çocuklarından birini daha öldüreyim mi?’” (s. 44)

“Ah kız, sarı kız! Üç çocuğun vardı, üçünü de öldürdüm. Elbette seni sağ komam. Gel boş yere inat etme, kendini de beni de zarara koşma; elimden kurtuluş olmaz. Namusun gider ama canın kurtulur.” (s. 45)

“**‘Ağlayan Nar ile Gülen Ayva’** adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi

olarak belirtilmiştir:

“...Bu sefer de kız doğurursan seni de çocuğunu da cellada veririm.” (s. 55)

“**Muradına Ermeyen Dilber**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bir gözünü verirsen sana bir bardak su veririm yoksa boşuna sızlanma. Burada senin yardımına gelecek, ağlamana sızlamana kulak tutacak kimse yoktur. Bütün gemiler de emrim altındadır, feryadına kimse gelmez, bilmiş ol.” (s. 105)

“Öbür gözünü çıkarıp vermezsen suya hasret gidersin.” (s. 106)

“Sakın bu çocuğu incitmeyin ve ağlatmayın, kılına ziyan gelirse hepinizi cellada veririm, bilmiş olun.” (s. 116)

“**İğci Baba**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Eğer yemediysen seni öldüreyim mi?’ demiş.” (s. 188)

“Ben sizin ikinizi de ele geçirmeyince, kırk lokma edip doğramayınca, ktır ktır dişlemeyince olmaz. Yoksa bana dünya yüzünde yer, durak hiç bulunmaz.” (s. 197)

“ ‘Eğer yemediysen seni öldüreyim mi?’ demiş.” (s. 191)

“ ‘Eğer yemediysen seni öldüreyim mi?’ demiş.” (s. 194)

“**Sefa ile Cefa**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Aman oğlumun derdi nedir, söyle bana? Sana kırk gün süre veriyorum; kırk birinci gün başını keserim ha!” (s. 218)

“**Karayılan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Yalnız şunu bilmiş ol ki, eğer beni terk eder gidersen, oğlum Hubiya’yı götüremezsin.” (s. 286)

“**Mercan Kız**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Ben ava çıkıyorum, burada yokken kuşumun tüyüne dokunanı cellada veririm. Gözünüzü üzerinden ayırmayın.” (s. 315)

“Ey hınzır, kara kafır, sana şimdi kırk satır mı, kırk katır mı gerek?” (s. 327)

“**Tasa Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Sultanım, beni bildin mi? Şu tasalarını gördün mü? Bir geldim, bir daha geleceğim. Bak sana neler edeceğim?” (s. 120)

4.1.1.5.2.3. Hakaret Etmeye İlgili Bulgular

“**Billur Köşk ile Elmas Gemi**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bak hele sürtüğün papağanı bile yem yerine inci yer. Aman Allah’ım! Ne cins bir kıza uğradık!” (s. 24)

“**Billur Köşk ile Elmas Gemi**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Pek usta, pek yosma, pek bilgiç şey o. Bu kızla kimse başa çıkamaz.” (s. 25)

“Ey oğlum, benim bahtsız şehzadem, nettiysek, neylediysek olmadı; kızın yüzüne köprüde diken batmış da geri dönmüş, şimdi odasında yorgan döşek yatıyor. Aman pek oyuncu, pek düzenci pek fettan kız ki, onun bildiklerini kimse bilemez.” (s. 28)

“**Helvacı Güzeli**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Acuze kadının dolaplı sözleri, zavallı kızcağıza bülbül nameleri gibi gelirmiş.” (s. 33)

“... Kız yoldan çıktı, sürtüğ oldu...” (s. 39)

“**Ağlayan Nar ile Gülen Ayva**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...O düzenbaz taş yürekli cilve satıcısını da ne yapacaksın?” (s. 68)

“**Muradına Ermeyen Dilber**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Hınzır sürtüğ, burnu büyük! Gelin oldun da sülün mü oldun?” (s. 105)

“...Önüne sofrayı çıkarırlar. Kadın öyle dilli düzenli bir acuzedir ki, yemekten sonra

çeşitli masallar, hikâyeler anlatarak konak halkını gülmekten kırar geçirir.” (s. 113)

“...A kız, boyu devrilesi, yetmeyes, yetişmeyes kara yerlere giresi, tez gel! Efendi seni istiyor...” (s. 90)

“**Tasa Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘İhtiyar halimle, sıkıntılı başımla, durmuş da benimle alay eder, bak şu haspaya.’ der.” (s. 119)

“**İğci Baba**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Dur imansız herif, ben senin elbette hakkından gelirim.’ diyerek içinden bir karara varır.” (s. 192)

“**Saka Güzeli**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Vay, ne demek! Ben bu diyarın padişahının bir tanecik kızı olayım da, bir vezir parçasının sünepe kızı benimle yarışsın; namı, şanı benden önde yürüsün...” (s. 249)

“**Mercan Kız**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Bunun üzerine hemen bir ayna getirip bunun yüzüne tutarlar. Bakarlar ki, bir nursuz, bir çirkin, kapkara bir şey ki, görenin iştahı kesilir, ömründen eksilir...” (s. 306)

“Padişah şaşırmış bakar dururken bu kapkara, çirkin alamet ağaçtan yere atlayıp salınarak yürür. Yakına geldiğinde ona bakan padişah, karşısında bir kuzgun fellah görür ki, baktıkça içine karanlıklar çöker.” (s. 309)

“**Ağlayan Nar ile Gülen Ayva**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Develerin elinden şimşek taşı istemiştin. O mızımız oğlan, kokulu aşçı yamağı almış da getirmiş.” (s. 78)

4.1.1.5.3. Duygusal Şiddete İlişkin Bulgular

“Billur Köşk Masalları” adlı kitapta yer alan duygusal şiddete ilişkin bulgular tablo 4.25’te belirtilmiştir.

Tablo 4.25 “Billur Köşk Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Duygusal Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Duygusal	Alıkoymak	9	100
Şiddet	Toplam	9	100

Tablo 4.25. incelendiğinde “alıkoymak” kategorisine ilişkin 9 bulgu tespit edilmiştir. Bu kategoriye ilişkin ifadeler, alt başlıklarda incelenmiştir.

4.1.1.5.3.1. Alıkoymayla İlgili Bulgular

“**Billur Köşk ile Elmas Gemi**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bir saray gibi dayalı döşeli bir mağarada, her istediği yerine getirildiyse de, eninde sonunda kızcağızın canı sıkılmaya başlamış; yerinde duramaz olmuş. Dört duvar bir oda içinde bilinmedik, görülmedik köşe mi kalır?” (s. 10)

“**Helvacı Güzeli**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“(Kızcağızı kandırıp hamama getiren kadın) işini bitirip dolabını iyice kuran cadaloz kadın da soyunma odasında unuttuğu tarağını almak bahanesi ile kızı hamamda bırakıp geri döner ve acele giyinip oradan savuşur. Biz gelelim kızcağıza. Sıcak yere girince bir de bakar ki, mahallenin müezzini babasının vekili olan adam, ayağında nalın, peştamal kuşanmış; ensesi iki kat, cımbızla yolunası sakalı çember, kafası ustura ile kazınmış, arası iki parmak kara kaşlarının altından, gözlerini belertmiş ona bakar durur. Keyfinden de ağzı yayılmışça sırtır durur. Kız onu karşısında bu halde görünce cadı karının kafasına soktuğu gaflet uykusundan şöyle bir uyanır. İçine düştüğü oyunu da düzeni de anlar.” (s.36)

“ ‘Bana yarım saat kadar süre verin, bir abdest tazeleyip iki rekat namaz kılayım, şöyle bir تنها köşede. Sonra Tanrı ne yazdıysa elbet o olur.’ deyince vezir de hemen hiç düşünmeden ‘Yüzdük yüzdük kuyruğuna geldik, yarım saat beklemekten ne çıkar, hele dediğini yapalım.’ diyerek onun istediğini kabul eder. Kız arabadan çıkar. Vezir: ‘Bu kız bir oyun edip de kaçır.’ diyerek kızın ayağına ip başlamış; kız yürüdükçe ipi salar bırakmış.” (s. 45)

“**Muradına Ermeyen Dilber**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi

olarak belirtilmiştir:

“ ‘Burada senin yardımına gelecek, ağlamana, sızlamana kulak tutacak kimse yoktur. Bütün gemi de emrim altındadır; feryadına kimse gelmez, bilmiş ol!’ der.” (s. 105)

“**Tasa Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Cariyeler, halayıklar, kalfaların her biri bir yana savuşmuş, hanım sultan da havuz başında salınır, çiçekten çiçeğe iki koklar, bir toplar dolaşırken, bir aralık Tasa Kuşu, konduğu ağaçtan süzülerek gelir, kızcağızı aniden kaparak havalanır. Yükselir, gözden kaybolur. Bir saatlik uzaktaki bir yere uçtuktan sonra, kızı büyük bir dağın tepesine bırakır.” (s. 120)

“**Zümrüdüanka Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Küçük kardeşlerini yukarı çekerlerken, tam yarı yolda, bu iki ağabey, içlerinden aynı şeyi kurmuş olmalı ki, ikisi de aniden birbirini peşinden ipi bıçakla keserek öz kardeşlerine kıyarlar. O zavallı teker meker düşer, takla atar ve döne yuvarlana aşağı inerken, hemen kızın verdiği saç telleri aklına gelir, çıkarıp o telleri birbirine vurur; tam kuyunun tabanına düşüp yassılacağı sırada, altına biri ak, öbürü kara iki koyun yetişir.” (s. 151)

“**İğci Baba**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Böyle, bir benzeri olmayan genç bir yiğidi görünce kızın yüreği ağzına gelir: ‘İn misin yoksa cin misin?’ diye sorunca bu oğlan : ‘Ne inim, ne cinim, senin gibi bir insanım.’ diye karşılık verir. Kız: ‘Öyleyse seni bu tavana kim astı?’ diye sorunca, oğlan da inleyip soluyarak: ‘Burada bir cadı vardır, beni öldürmek ister, saçlarımdan buraya asan odur.’ deyince kız da durup oğlana, başına gelenleri baştan sona bir bir anlatır...” (s. 195)

“**Alicengiz Oyunu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Tanrı böyle yazmış yazımı. Çocuktum, her gün okula gider gelirdim. Seni alıp buralara getiren derviş baba beni de kandırıp getirdi, bu odaya kapattı. Beni okutmaya çalıştı ise de yolunu bilemedim. Sonra tuttu beni bu odaya, gergefin başına oturttu.” (s. 241)

“**Hırsız ile Yankesici**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak

belirtilmiştir:

“Hırsız, hemen lalayı yanında getirdiği zembile sokar; zembile bir ip bağlayıp bir ucunu atarak tavandaki halkayla birlikte tavana kaldırır.” (s. 206)

4.1.1.5.4. Cinsel Şiddete İlişkin Bulgular

“Billur Köşk Masalları” adlı kitapta yer alan cinsel şiddete ilişkin bulgular tablo 4.26’da belirtilmiştir.

Tablo 4.26 “Billur Köşk Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Cinsel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Cinsel	Cinsel saldırı	5	62,5
Şiddet	Cinsel kavramları ifade etmek	3	37,5
	Toplam	8	100

Tablo 4.26. incelendiğinde, sıklık düzeyi en yüksek olan cinsel şiddet ögesinin %62,5’lik değerle “cinsel saldırı” olduğu belirlenmiştir. “Cinsel içerikli konuşmak” kategorisi ise %37,5’lik değerle ikinci sıradadır. Bu kategorilere ilişkin ifadeler, frekanslarına göre sıralanarak incelenmiştir.

4.1.1.5.4.1. Cinsel Saldırıyla İlgili Bulgular

“Helvacı Güzeli” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Biz gelelim kızcağıza. Sıcak yere girince bir de bakar ki (hamam) mahallesinin müezzini babasının vekili olan adam, ayağında nalın, peştamal kuşanmış, ensesi iki kat, cımbızla yolunası sakalı çember, kafası usturayla kazınmış, arası iki parmak kara kaşlarının altından, gözlerini belirtmiş ona bakar durur. Keyfinden de ağzı yayılmışça sırtır durur. Kız onu karşısında bu halde görünce cadı karının kafasına soktuğu gaflet uykusundan şöyle bir uyanır. İçine düştüğü oyunu da, düzeni de bir iyice anlar. Bir yandan yüreciği, korkudan ağzına gelirken, bir yandan da bu iki alçak insana kızar. Ama bu hal içinde, kimseden bir imdat, bir yardım olamayacağını, hemen kendini, toparlayıp bu beladan yakasını sıyırması gerektiğini kestirir.” (s. 36)

“Ey, hanım sultanların hası! Şimdi saraydan hayli uzaklaştık, dağ başlarında iyi elime girdin. İşı uzatmadan bana gönül rızasıyla teslim olur musun, yoksa çocuklarından birisini öldüreyim mi?” (s. 44)

“Evet sultanım, çaresi yoktur, ya bana teslim olacaksın yahut çocuklarını öldürürüm. Ben seni saraydayken çaresiz kollardım, şimdi bu yerde elime geçtin, elbet kurtulamazsın.”(s. 44)

“Kız bana teslim olacak mısın, yoksa çocuklarından birini daha öldüreyim mi?” (s. 44)

“Ah kız, sarı kız! Üç çocuğun vardı, üçünü de öldürdüm. Elbette seni sağ komam. Gel boş yere inat etme! Kendini de, beni de zora koşma. Elimden kurtuluş olmaz. Namusun gider, ama canın kurtulur.” (s. 45)

4.1.1.5.4.2. Cinsel Kavramları İfade Etmek ile İlgili Bulgular

“**Billur Köşk ile Elmas Gemi**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bak hele, sürtüğün papağını bile yem yerine inci yer...”(s. 24)

“Pek usta, pek yosma, pek bilgiç şey o. Bu kızla kimse başa çıkamaz.” (s. 25)

“**Saka Güzeli**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Karın buralarda kötü olmuştur. Sırtındaki benleri, göğsündeki gülleri şöyle şöyledir. Adı hamallara destan olmuştur, meyhanelerde şarkıları söylenir. Anasına babasına, yurduna ocağına hasretliği bahanedir. Eski tanışlarına, oynaşlarına kavuşmuştur,’ diye olmadık yalanlar, düzenler uydurur.” (s. 259)

4.1.1.5.5. Tespit Edilen Diğer Şiddet Bulguları

“Billur Köşk Masalları” adlı kitapta tespit edilen diğer şiddet türlerine ilişkin bulgular tablo 4.27’de belirtilmiştir.

Tablo 4.27 “Billur Köşk Masalları” Adlı Kitapta Tespit Edilen Diğer Şiddet Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Diğer	Ölüye şiddet	3	100
Şiddet	Toplam	3	100

Tablo 4.27. incelendiğinde, “ölüye şiddet uygulama”yla ilgili 3 bulgu tespit edilmiştir. Bu kategoriye ilişkin ifadeler, alt başlıkta incelenmiştir.

4.1.1.5.5.1. Ölüye Şiddetle İlgili Bulgular

“**Ağlayan Nar ile Gülen Ayva**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Dev azmanın canı iyice çıkıp orada devrilir, kalır. Kız hemen devin bir kulağını kesip cebine koyar. Yürür gider.” (s. 66)

“**Muradına Ermeyen Dilber**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Sonunda sopa altında can verip cehennemlik olurlar. Leşlerini sürüyerek uzak bir dereye, köpeklerin önüne atarlar.” (s. 118)

“**Saka Güzeli**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Şehzade Yahudi’nin boynunu vurdurur, ölüsünü köpeklere böldürür.” (s. 263)

4.1.1.6. Aisopos Masalları Kitabında Yer Alan Şiddet Unsurları

“Aisopos Masalları” kitabında yer alan şiddet unsurları belirlenerek tablo 4.28’de gösterilmiştir.

Tablo 4.28 “Aisopos Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Şiddet İçeren Kelimeler	f	%
Canını acıtmak	18	22,78
Öldürmek	14	17,94
Tehdit etmek	10	12,65
Hakaret etmek	7	8,86
Parçalamak	7	8,86
Alıkoymak	7	8,86
Kesmek	5	6,32
Saldırmak	4	5,06
Bağırarak	3	3,79
Tekmelemek	2	2,53
Kırmak	1	1,26
Toplam	78	100

Tablo 4.28. incelendiğinde Aisopos Masalları kitabında sıklık düzeyi en yüksek olan şiddet ögesinin “canını acıtmak” olduğu görülmektedir. Bu şiddet unsuru %22,78’lik değerle ilk sırada yer almaktadır. “Öldürme”yi içeren şiddet unsuru, %17,94’lük değerle ikinci sırada yer almaktadır. Kırmak ifadesi ise %1,26’lık değerle bir defa tespit edilmiştir.

Aisopos Masalları kitabı değerlendirildiğinde toplamda 78 şiddet unsuruna rastlanıldığı görülmektedir. Tespit edilen bulgular, aşağıdaki bölümlerde gösterilmiştir.

4.1.1.6.1. Fiziksel Şiddete İlişkin Bulgular

“Aisopos Masalları” adlı kitapta yer alan fiziksel şiddete ilişkin bulgular tablo 4.29’da belirtilmiştir.

Tablo 4.29 “Aisopos Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Fiziksel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Fiziksel Şiddet	Canını acıtmak	18	35,29
	Öldürmek	14	27,45
	Parçalamak	7	13,72
	Kesmek	5	9,80
	Saldırmak	4	7,84
	Tekmelemek	2	3,92
	Kırmak	1	1,96
	Toplam	51	100

Tablo 4.29. incelendiğinde, sıklık düzeyi en yüksek olan fiziksel şiddet ögesinin %35,29’luk değerle “canını acıtmak” olduğu belirlenmiştir. “Öldürmek” kategorisi ise %27,45’lik değerle ikinci sıradadır. “Kırmak” kategorisi ise 1,96’lık değerle son sırada yer almaktadır. Bu kategorilere ilişkin ifadeler, frekanslarına göre sıralanarak incelenmiştir.

4.1.1.6.1.1. Canını Acıtmayla İlgili Bulgular

“**Horozlar ile Keklik**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Adamın biri evinde horoz besliyormuş; bir gün çarşıda bir keklik bulmuş, onu da alıp horozlarla otursun diye kümese getirmiş. Horozlar kekliği dövmüşler, kovalamışlar, kovalamışlar, etmedikleri eziyet kalmamış. Zavallı keklik: ‘Ben yabancıyım onların soyundan değilim de onun için beni istemiyorlar.’ Diye üzülür dururmuş...” (s. 47)

“**Tilki ile Böğürtlen**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Tilki, bir çitten aşarken ayağı kaymış, düşmeyeyim diye böğürtlene tutunmak istemiş. Böğürtlenin dikenleri ayaklarını kanatmış; canı acıyınca: ‘Bu da ne! Ben senden yardım bekliyorum, sen bana büsbütün kötülük ediyorsun!’ demiş.” (s. 52)

“**İnsan ile Tilki**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak

belirtilmiştir:

“Adamın biri, türlü zararları dokunuyor diye bir tilkiye garaz kesilmiş. Hayvanı yakalamış, öcünü daha iyi almak için kuyruğuna bir bez bağlamış, bezi yağlayıp ateşlemiş.” (s. 67)

“**Ceviz Ağacı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Yolun üstünde bir ceviz ağacı varmış, gelip geçen herkes ceviz düşürmek için bir taş atarmış. Ağaç da kendi kendine içini çekip söylenirmiş: ‘Ne kara talihim varmış benim ki, her yıl böyle bin eziyet, bin bela çekiyorum.’” (s. 112)

“**Bahçıvan ile Köpek**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bahçıvanın birinin köpeği bostan kuyusuna düşmüş. Adamcağız acımış, kurtarayım diye kalkmış kendi de kuyuya inmiş... Ama hayvan dönüp ısırıvermiş. Bahçıvan artık orada durur mu? Zaten canı acımış; köpeği bırakıp yukarı çıkmış.” (s. 113)

“**Yaban Hayvanlarıyla Dövüşen Köpek**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Köpeğin birini bir evde beleyip yırtıcı hayvanlara saldırmaya alıştırmışlar. Bir gün bakmış ki bir sürü aslanla kaplan getirmişler, hemen tasmaını boynundan atıp fırlamış.” (s. 126)

“**Çıngıraklı Köpek**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Köpeğin biri pek hayınmış, herkesi gidip gizlice ısırıverirmiş.” (s. 129)

“**Aslan ile Sivrisinek**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Sivrisinek borusunu öttüre öttüre atılmış aslanın üzerine, zavallı hayvanın burnunun ucunu tüysüz bulup başlamış ısırma. Aslan debelenmiş, debelenmiş ama kendi kendini parçalamaktan başka bir şey gelmemiş ki elinden.” (s. 130)

“**Yaralı Kurt ile Koyun**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kurdun birini köpekler ısırması, yere sermişler. Kımıldanacak hali olmadığından yiyecek de bulamıyormuş.” (s. 156)

“**Menogyrtes’ler**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Menogyrtes’lerin yanı toprak tanrıçası Kybele’nin dilenci toyunlarının bir eşekleri varmış, dilenmeye çıktıkları zaman yüklerini ona yüklerlermiş. Günün birinde eşek yorgunluğa dayanamamış ölmüş; toyunlar hayvanı yüzmüşler, derisinden birkaç tane tef yapıp çalmaya başlamışlar... ‘Eşeğimiz öldü ama sağken ne kadar dayak yiyorsa gene o kadar yiyor’ demişler.” (s. 236)

“**Eşek ile Tanrı Heykeli**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Eşek kendine tapıyorlar sanmış, öyle bir kurum öyle bir çalım gelmiş ki: ‘Yürümem ben artık!’ diye direnmiş. Eşekçi işi anlamış, sopasını hayvanın sırtına bir indirmiş.” (s. 174)

“**Yaban Eşeği ile Ev Eşeği**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“(Yaban eşeği) bir gün de bakmış ki eşekçi, ev eşeğine ağır bir yük yüklemiş, elindeki sopa ile vura vura götürüyor; bunu görünce: ‘Hiç imrenilecek gibi değilmiş senin halin. Meğer senin o bol bol yiyip içmen, çektiğin cefalara karşılıkmış!’ demiş.” (s. 173)

“**Eşek, Karga Bir de Kurt**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Sırtı yaralı bir eşek, çayırda otliyormuş. Gelmiş üzerine bir karga konmuş, başlamış yarasını gagalamaya. Eşek can acısından anırmış, yerinde duramaz olmuş, oradan oraya koşmuş.” (s. 179)

“**Eşek ile Küçük Köpek**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Eşek küçük köpekle sahibinin halini kıskanmış: ‘Ben de yaparım.’ diyerek akşam efendisine karşı gitmiş, sıçrayıp oynamış, adamcağızın boynuna atılmaya kalkmış; ama ayağı ile vurup canını acıtmış. Efendisi kızmış, dövdüre dövdüre ahıra gönderip bağlamış.” (s. 180)

“Hırsız Çocukla Anası” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Delikanlı: ‘Annemin kulağına bir şey söyleyeceğim.’ demiş, bırakmışlar. Annesinin yanına gider gitmez, kulağının memesini ısırıp koparıvermiş.” (s. 189)

“Kanadı Kesik Kartal ile Tilki” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Adamın biri de kartal yakalayıp kanatlarının ucunu kesmiş, kümese tavuklarla ördeklerin arasına atıvermiş. Zavallı kuşçağız kederinden yiyip içemez olmuş.” (s. 36)

“Yaban Arısı ile Yılan” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bir gün bir yaban arısı yılanın başına konar, boyuna iğnesini batırarak rahatsız eder. Yılan canının acısından deliye döner, bir türlü yakalayıp öcünü almak da elinden gelmez. En sonunda dayanamaz, gider başını bir arabanın altına sokar, hem arıyı hem de kendini öldürür.” (s. 206)

“Teke ile Bağ” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bağın filiz verdiği günlerde bir teke gelmiş, tomurcukları yiyormuş. Bağ: ‘Taze ot kalmadı mı ki gelip de benim canımı yakıyorsun.’ demiş.” (s. 209)

4.1.1.6.1.2. Öldürmeyle İlgili Bulgular

“Kartal ile Tilki” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Günün birinde tilki azığını aramaya çıkmış; kartalın da karnı açmış, bir şey bulamayınca çalılığa çullanmış, tilki eniklerini kaptığı gibi yuvasına götürmüş, yavrularıyla birlikte yemiş...” (s. 34)

“...O gün yel esiyormuş, etin içinde kalan bir kıvılcımı parlatıvermiş; ateş yuvayı sarmış, yavrular uçacak kadar palazlanmış olmadıklarından tutuşup yere düşmüşler. Tilki seğirtip gelmiş analarının gözü önünde yavruları birer birer yiyivermiş...” (s. 35)

“Kartal ile Tonuzlan” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Kartal ufacık bir tonuzlanın sözüne mi bakar? Tavşanı onun gözü önünde yemiş, bitirmiş...” (s. 35)

“Okla Vurulmuş Kartal” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kartalın biri bir kayaya konmuş, oradan tavşanları gözetlemiş. Bir adam onu uzaktan görmüş, okunu attığı gibi ta yüreğinden vurmuş, öldürmüş...” (s. 37)

“Kanlı” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Adamın biri günahdır dememiş, bir insanı öldürmüş. Ölenin soyu soku öç almak için peşine düşmüşler.” (s. 45)

“Üç Öküz ile Aslan” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Üç öküz varmış, hep bir arada otlatılmış. Bir aslan onları parçalayıp yemeyi kurmuş, ama teker teker gördüğü olmazmış; üçünü karşı da ne yapsın? Bakmış olmayacak hayınca yalanlar uydurup aralarını bozmuş, sonra her birinin ayrı ayrı yakalayıp yutmuş.” (s. 73)

“Çiftçi ile Oğlunu Öldüren Yılanın Hikâyesi” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Yılanın biri sürüklene sürüklenerek bir çiftçinin oğlunun yanına kadar gitmiş. Çocukcağızı öldürmüş...” (s. 77)

“Çifti ile Donmuş Yılan” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Çiftçinin biri kışın dolaşırken yerde bir yılan görmüş. Hayvan donmuş, hiç kıvıldamıyor. Adamcağız acımış, yerden kaldırıp koynuna koymuş. Yılan ısınıp kendine gelince yılanlığı da uyanmış. Huyu huyundan vazgeçer mi? Gördüğü iyiliği düşünmemiş, adamcağızı sokup öldürüvermiş.” (s. 78)

“Pınardaki Geyik ile Aslan” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Geyik düzlükte aslanı arkada bırakmış ama sonunda bir ormana varmışlar, geyiğin boynuzları ağaçlara takılmış, aslan da kolayca yakalayivermiş. Geyiği öldürmüş...” (s. 87)

“Geyik ile Bağ” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Yaprakların hışırdadığını duyan avcılar gerisin geriye dönmüş: ‘Şu çubuğun altında kımıldanan bir hayvan olmalı.’ diyerek yaylarını kurmuş, oklarını atmışlar. Geyik vuruluvermiş, öleceğini anlamış...” (s. 88)

“Aslan İnine Giren Geyik” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Geyiğin biri avcılardan kurtulmak için koşmuş koşmuş bir inin önüne gelmiş, içerde bir aslan varmış, ama geyik ne bilsin? Buraya sığınırım diye dalmış içeri. Aslan da yakalayıp öldürmüş geyiği...” (s. 88)

“Kocamış Aslan ile Tilki” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Aslanın biri yalandan bir hastalık çıkarıp yatmış. Adettir, hastaları yoklamaya giderler. Onun da hatırını sormaya gidenler olmuş. Gelenleri birer birer yakalayıp öldürmüş, böyle niceleri yenilip yutulmuş.” (s. 134)

“Eşkîya ile Dut Ağacı” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Eşkîyanın biri yolda bir adam bulmuş, parasını, malını soymak için öldürüvermiş...”(s. 146)

“Kırlangıç ile Ejder” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kırlangıcın biri gitmiş bir mahkemenin saçağına yuva kurmuş. Bir gün yavrularına yem getirmeye çıkmış. O sırada bir ejder gelip yavrularının hepsini yemiş. Kırlangıç dönüşte bakmış ki yavruları yok, başlamış yanıp yakınmaya...” (s. 213)

4.1.1.6.1.3. Parçalamayla İlgili Bulgular

“Heykel Kıran Adam” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bir adamın evinde tahtadan bir tanrı varmış; yoksul olduğu için hep ona yalvarır: ‘Bana bir iyilik et.’ dermiş. Çok yalvarmış, gene bir iyilik görmemiş; en sonunda kafası

kızmış, tanrıyı bacağından tuttuğu gibi duvara çalmış. Tanrı'nın kafası parçalanmış..." (s. 61)

“Saka Kuşu ile Yarasa” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“... En sonunda: ‘Şu hırsız ele geçirirsem, adağım olsun, Zeus’a bir oğlak keseyim.’ demiş, bir ormana girmiş bir de ne görsün? Koca bir aslan danayı parçalamış yiyor...” (s. 74)

“Aslanla Çiftçi” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Aslan kükremiş, kükremiş ama kapıyı açan olmamış. O da ne yapsın? Birer birer koyunları parçalayıp yemiş.” (s. 134)

“Aslan ile Yaban Eşegi” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Aslan ile Yaban Eşegi ava çıkmışlar. Aslan kuvvetlidir, tuttuğunu parçalıyormuş; yaban eşegi de hızlı koşar, gidip hayvanları çeviriyormuş.” (s. 143)

“Kurtlarla Köpeklerin Barışması” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Köpekler beğenmiş bu sözleri, kurt kardeşleriyle dost olmak istemişler. Ağılın kapılarını açmışlar. Kurtlar da içeri girince ilk işleri köpekleri parçalamak olmuş...” (s. 148)

“Gölgesiyle Övünen Kurdun Başına Gelenler” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Kurt böyle kuruladursun, oradan bir aslan geçiyormuş, kurdun üzerine atıldığı gibi paramparça etmiş.” (s. 149)

“Kaplumbağa ile Kartal” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Bunun üzerine kartal onu pençeleriyle kavramış, havaya kaldırmış, sonra bırakıvermiş. Kaplumbağa düşünce kayalara çarpmış, paramparça olmuş...” (s. 351)

4.1.1.6.1.4. Kesmeyle İlgili Bulgular

“**Kartal ile Alakarga, Bir de Çoban**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Tırnakları büküm büküm yünlere takılmış, bir türlü kurtaramamış. O öyle çırpınadursun, öteden çoban da ‘Buna ne oluyor?’ diye bakarmış. Kalkıp gelmiş, tutup kanatlarının ucunu kesmiş...” (s. 36)

“**Kanadı Kesik Kartal ile Tilki**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Adamın biri de kartal yakalayıp kanatlarının ucunu kesmiş, kümese, tavuklarla ördeklerin arasına salıvermiş. Zavallı kuşcağız boynunu bükmüş, kederinden yiyip içmez olmuş...” (s. 36)

“**Keçi ile Eşek**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Adamcağız da tek eşiği iyileşsin diye keçiyi gözden çıkarmış, kesivermiş. Ciğerini sökmüş...” (s. 43)

“**Altın Yumurtlayan Tavuk**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Adamın birinin güzel bir tavuğu varmış, her gün bir altın yumurta yumurtlarmış. ‘Bu hayvanın karnında bir altın madeni olacak!’ demiş, bıçağını kaptığı gibi zavallı hayvanı kesmiş...” (s. 185)

“**Övüngen Kırlangıçla Alakarga**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kırlangıç alakargaya demiş ki: ‘Sen beni ne sandın? Ben Atinalı tiğinceyim, hem de Atina kralının kızıyım!’ Bunun üzerine kalkmış, başından geçenleri, Tereus’un kendisine nasıl eziyet ettiğini dilini nasıl kestiğini anlatmış...” (s. 214)

4.1.1.6.1.5. Saldırmayla İlgili Bulgular

“**Karga ile Yılan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Karganın birinin karnı acıkmış, güneşte çöreklenmiş uyuyan bir yılan görmüş, ona saldırmış. Yakalayınca havaya kaldırmış, ama yılan da dönüp onu sokuvermiş.” (s. 119)

“**Aslan, Tilki, Bir de Geyik**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Geyik de başına gelecekleri düşünmeden tilkinin peşine takılıp mağaraya gitti. Aslan kapıda bekliyormuş; hemen geyiğin üzerine saldırdı, ama bir yandan ihtiyarlık, bir yandan hastalık, yakalayamadı, biraz kulaklarını kanattı işte o kadar.” (s. 136)

“**Aslan, Ayı, Bir de Tilki**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bir aslanla bir ayı, bir ceylan yavrusu bulmuşlar, senindir, benimdir diye kavga ediyorlardı. Birbirlerine saldırıp öyle bir dövüştüler ki sonunda ikisinin de takati kalmadı, yere yuvarlandılar...” (s. 138)

“**Aslan Olmaya Kalkan Eşek**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Eşeğin biri aslan potuna bürünmüş, herkes onu bir aslan sanmış; hayvanlar da inanlar da onu görünce kaçmış. Ama yel esmeye başlamış, eşeğin üstündeki aslan postunu yere atmış. Bu sefer de korkanların hepsi sopayla topuzla üzerine yürüyüp canını çıkarmışlar.” (s. 181)

4.1.1.6.1.6. Tekmelemeyle İlgili Bulgular

“**Topallayan Eşek ile Kurt**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Eşek: ‘Bir çitten geçiyordum, ayağıma diken battı; sen şimdi beni yiyeceksin, yiyeceksin ya, bari şu dikenı çıkar, ağzını acıtmasın!’ demiş. Kurt kanmış bu söze. Gidip eşeğin ayağını kaldırmış, dikenı aramaya başlamış; o arayadursun, eşek budur ağzın! Diyerek bir çiftte savurmuş, kurdun dişlerini sökürmüş.” (s. 182)

“**Eşek ile Küçük Köpek**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Eşek, adamcağzın boynuna atılmaya kalkmış; ama ayağı ile vurup canını acıtmış.” (s. 180)

4.1.1.6.1.7. Kırmayla İlgili Bulgular

“Keçi ile Çoban” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Çoban keçilerini toplayıp ağıla götürmek istemiş. Ama hayvanlardan biri iyi bir ot mu bulmuş nedir? Bir türlü gelmezmiş. Çoban kızı bir taş yakalamış, öyle de güzel nişan almış ki keçinin bir boynuzunu kırıvermiş.” (s. 42)

4.1.1.6.2. Sözel Şiddete İlişkin Bulgular

“Aisopos Masalları” adlı kitapta yer alan sözel şiddete ilişkin bulgular tablo 4.30’da belirtilmiştir.

Tablo 4.30 “Aisopos Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Sözel Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Sözel Şiddet	Tehdit etmek	10	50
	Hakaret etmek	7	35
	Bağırarak	3	15
	Toplam	20	100

Tablo 4.30. incelendiğinde, sıklık düzeyi en yüksek olan sözlü şiddet ögesinin, %50’lik değerle “tehdit etmek” olduğu belirlenmiştir. İkinci sırada yer alan kategoriler ise %35’lik değerlerle “hakaret etmek”tir. “Bağırarak” kategorisi ise %15’lik değerle son sırada yer almaktadır. Bu kategorilere ilişkin ifadeler, frekanslarına göre sıralanarak incelenmiştir.

4.1.1.6.2.1 Tehdit Etmeye İlgili Bulgular

“Tilki ile Köpek” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Tilki: ‘Hiç, bu kuzucağızı pek sevdim de okşayayım dedim, uslu uslu oynuyoruz’ demiş. Köpek : ‘Ya şimdi bırakırsın onu, ya ben de gelir seni okşarım, köpek okşaması nasıl olurmuş öğrenirsin!’ deyip oradan kaçırtmış.” (s. 54)

“Hermes ile Toprak” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Hermes Zeus’un buyruğunu yerine getirmiş, ama toprak önce karşı koymak istemiş. Hermes: ‘Ne yapalım? Zeus öyle buyurdu!’ deyince toprak: ‘Peki, demiş kazınlar istedikleri

kadar; ama bilmiş olsunlar ki çok ah ettirecek, çok gözyaşı döktüreceğim onlara!” (s. 109)

“Hırsızlar ile Horoz” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Horoz bıçağın hazırlandığını görünce: ‘Kıymayın bana, benden insanlara iyilik gelir, ben herkesi işine gitsin diye vaktinde uyandırırım.’ demiş. Hırsızlar: ‘Biz seni öldürmeyelim de kimi öldürelim?’ demişler; tam biz hırsızlığa geldik mi, sen ötüp herkesi ayağa kaldırıyor, işimize engel oluyorsun!” (s. 115)

“Kuğu ile Efendisi” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Ama bir gece kümeste eceli geldiğini sanıp bir ağta başlamış, yanık yanık öttürmüş. Efendisi bunu duyunca gelmiş: ‘Meğer sen yalnız öleceğin zaman ötermişsin! Bilseydim geçen gün sana o kadar yalvarmaz, boğazını kesiverirdim!’ demiş.” (s. 123)

“Aslan ile Yaban Eşeği” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Akşam olunca aslan avları üçe bölmüş: ‘Bir parçasını ben alacağım demiş, çünkü ben kralım; ikinci parçayı da ben alacağım, çünkü birlikte avlandık; üçüncüsüne gelince sen buradan hemen kalkıp gitmezsen o üçüncü senin başına bir bela getirir.’ demiş.” (s. 142)

“Kurt ile Kocakarı” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kurt, gitmiş, gitmiş bir evin önüne gelmiş. İçeriye dinlemiş, bir de bakmış ki içeride bir çocuk ağlıyor, bir kocakarı da: ‘Sus yoksa şimdi seni kurda veririm!’ diyor.” (s. 152)

“Ağaçlar Kral İstiyor” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Ağaçlar böğürtlene dönmüşler: ‘Sen ister misin?’ diye sormuşlar. Böğürtlen: ‘Beni gerçekten kral ediyorsanız, hepiniz gelin, benim gölgeme sığın, yoksa dikenlerimden kıvılcımlar çıkarır, Lübnan’daki Süleyman ağaçlarına varıncaya kadar hepinizi yakarım!’ demiş.” (s. 168)

“Irmak ile Öküz Postu” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“İrmağın biri suların üzerinde bir öküz postu görmüş, adını sormuş. Post: ‘Benim adım Sert’tir.’ deyince ırmak hemen üzerine atılmış: ‘Ya adını değiştirirsin, ya şimdi seni yumuşatırım!’ demiş.” (s. 201)

“**Dişi Domuz ile Kancık Köpek Arasında Sövmeye Yarışı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Dişi bir domuzla kancık bir köpek kızmışlar, birbirlerine sövmeye başlamışlar. Domuz: ‘Aphrodite tanrıça hakkı için söylüyorum, seni paramparça edeceğim!’ demiş.” (s. 205)

“**Pire ile İnsan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Pire yalvarmaya başlamış: ‘Dokunma bana, benim geçimim böyledir. Görüyorsun ya! Sana büyük bir kötülük etmiyorum!’ demiş. İnsan gülmüş bu söze: ‘Seni elime bir geçirmişken bir daha bırakır mıyım? Şimdi geberteceğim. Bana ettiğin kötülük ister büyük olsun ister küçük olsun, o kötülüğü bir daha etmene meydan bırakmam!’ ” (s. 218)

4.1.1.6.2.2. Hakaret Etmeyle İlgili Bulgular

“**Tilki ile Böğürtlen**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“İnsanlar arasında da öyle budalalar vardır ki kötülerin kötülüğüne bakmaz, ille onlardan yardım göreceğiz diye kalkarlar; bu masal işte onları anlatıyor.” (s. 52)

“**Tilki ile Maymun**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Maymun düşüncesizlik etmiş, elini kapana sıkıştırmış. ‘Sen düşürdün beni bu tuzağa’ diye çıkışmaya başlayınca, tilki: ‘Ayol! Sen hem bu kadar alıksın hem de kalkmış hayvanlara kral olacağım dersin!’” (s. 55)

“**Diogenes ile Kel**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kel kafalının biri yolda köpeksi feylesaf Diogenes’i görmüş, başlamış küfürler savurmaya...” (s. 85)

“Hermes’in Arabası ile Araplar” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bir gün Hermes arabasına türlü yalanlar, düzenler yüklemiş yola çıkmış, her memlekete varınca bir parçasını alır, dağıtırmış. Arapların diyarına gelince, araba kırılıvermiş; Araplar da mal bulmuş gibi hemen koşuşmuşlar, arabada ne bulmuşlarsa talan etmişler, tanrıyı başka ülkelere gitmeye koymamışlar. Dünyanın en yalancı, en düzensiz milleti Araplardır; doğru söylemek nedir bilmez onların dili.” (s. 93)

“Karga ile Hermes” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Hermes gözükep: ‘Behey alçak! Demiş, senin sözüne inanır mıyım hiç?’” (s.119)

“Salyangozlar” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Çiftçinin oğlu salyangozları ızgaranın üzerine dizmiş, pişiriyormuş. Bir de bakmış ki salyangozlar cıyık cıyık bağışıyorlar: ‘Vay alçak hayvanlar! Demiş, eviniz tutuştu yanıyor, siz daha türkü çağırıyorsunuz!’” (s. 121)

“Aslan, Tilki, Bir de Geyik” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Geyiğin tüyleri diken diken olmuştu: ‘Seni alçak seni! Dedi, bir daha kanar mıyım ben senin sözlerine? Hele yaklaş yanıma, geberdiğin gündür.’” (s. 137)

4.1.1.6.2.3. Bağırma ile İlgili Bulgular

“Davetli Köpek” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Köpek içinden böyle hülyalar kurup dostuna güvenedursun, aşçı onun bir, bir yana, bir, bir yana kuyruk sallamasından sinirlenmiş, bacağından tuttuğu gibi pencereden aşağıya atmış. Köpek bağıra bağıra evine döner...” (s. 125)

“Domuz ile Koyunlar” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bir domuz koyunlar arasına karışmış, onlarla birlikte atlamış. Bir gün çoban onu yakalamış, hayvan başlamış inleyip direnmeye. Koyunlar: ‘Ne oluyorsun? demişler, bizi de

iki de bir tutup götürüyorlar, biz hiç bağıyor muyuz?’ Bu sözleri duyunca domuz: ‘Siz bağırmanız elbette, demiş, sizi yününüzü kırmak için götürürler, beni ise boğazlamak için götürüyorlar.’ (s. 83)

“**Aslan, Kurt, Tilki**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Kurt, fırsat bu fırsattır, diyerek aslanın katında tilkiyi kötölemeye kalktı: ‘Sen bizim hepimizin efendimizken onun sana bile saygısı yok; olsaydı bir kere gelir hatır sorardı.’ dedi. O sırada tilki kapıdan gözüktü, kurdun dediklerini işitti. Aslan kızmıştı; tilkiyi görünce önce öyle bir kükredi ki yer gök titredi.” (s. 140)

4.1.1.6.3. Duygusal Şiddete İlişkin Bulgular

“Aisopos Masalları” adlı kitapta yer alan duygusal şiddete ilişkin bulgular tablo 4.31’de belirtilmiştir.

Tablo 4.31 “Billur Köşk Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Duygusal Şiddete İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Tema	Şiddet Kategorileri	f	%
Duygusal	Alıkoymak	7	100
Şiddet	Toplam	7	100

Tablo 4.31. incelendiğinde “alıkoymak” kategorisine ilişkin 7 bulgu tespit edilmiştir. Bu kategoriye ilişkin ifadeler, alt başlıklarda incelenmiştir.

4.1.1.6.3.1. Alıkoymayla İlgili Bulgular

“**İnsan ile Tilki**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Adamcağız pek sevinmiş, sabahı zor etmiş, hemen kumsala koşmuş... Karşısına korsanlar çıkmış; yakalamışlar. Adamı götürüp satmışlar; bin drahmi etmiş.” (s. 66)

“**Yaban Güvercinleri ile Ev Güvercinleri**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Yaban güvercinleri bakmışlar ki oğlana birtakım güvercinler tutulmuş, hal hatır sormak için olacak yanlarına gelmişler, kendileri de yakalanıvermişler. Kuşçu koşup gelmiş...” (s. 183)

“Kuşçu ile İbibik Kuşu” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“...İbibik kuşu gelmiş, merak etmiş, kuşçuya: ‘Bu nedir böyle?’ demiş. Kuşçu: ‘Bir şehir kuruyorum, bu da temelleri’ demiş, sonra uzaklaşıp bir yere saklanmış. İbibik, kuşçunun dediğine inanıp ağlara yaklaşmış, yakalanmış.” (s. 183)

“Kuşçu ile Leylek” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kuşçunun biri turna kuşlarını tutmak için tuzak kurmuş, kendisi de bir köşeye çekilmiş. Dönüşte bakmış ki turnaların arasında bir de leylek var. Onu da salıvermemiş...” (s. 184)

“Çocuk ile Karga” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kadının birinin küçük bir çocuğu varmış, sonu ne olacak diye gitmiş, bakıcılara danışmış. Bakıcılar: ‘Senin çocuğunu bir karga öldürecek!’ demişler. Kadın korkmuş, kocaman bir sandık yaptırmış, çocuğunu onun içine saklamış...” (s. 188)

“Yaban Domuzu, At Bir de Avcı” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Avcı atın üstüne binmiş, yaban domuzuna saldırmış; onun hakkından gelmiş ama atı da eve götürüp ahıra bağlamış...” (s. 204)

“Aslan ile İyilik Bilir Fare” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, şiddet ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bir gün aslan, avcılarının kurduğu tuzağa düşmüş; gelmişler onu bir ağaca sımsıkı bağlamışlar. Fare aslanın inlemelerini duymuş...” (s. 141)

4.1.1.7. 100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Masal Kitaplarındaki Şiddet Unsurlarına Toplu Bir Bakış

100 Temel Eser listesinde yer alan “Evvel Zaman İçinde”, “Keloğlan Masalları”, “Andersen Masalları”, “Az Gittik Uz Gittik”, “Billur Köşk Masalları” ve “Aisopos Masalları”na ilişkin tespit edilen kategoriler Tablo 4.32’de toplu olarak incelenmiştir.

Tablo 4.32 100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Masal Kitaplarındaki Şiddet Unsurlarına İlişkin Genel Tablo

Şiddet İçeren Kategoriler	Evvel Zaman İçinde	Keloğlan Masalları	Andersen Masalları	Az Gittik Uz Gittik	Billur Köşk Masalları	Aisopos Masalları	f	%
Tehdit etmek	15	20	13	18	17	10	93	16,11
Canını acıtmak	10	14	14	20	13	18	89	15,42
Hakaret etmek	17	12	9	25	15	7	85	14,73
Öldürmek	3	18	7	11	20	14	73	12,65
Bağırarak	7	17	15	9	17	3	68	11,78
Kesmek	1	5	4	11	15	5	41	7,10
Alıkoymak	4	4	4	10	9	7	38	6,58
Parçalamak	2	3	2	4	5	7	23	3,98
Saldırmak	2		1	3	4	4	14	2,42
Ölüye şiddet uygulamak	-	-	4	2	3	-	9	1,55
Zorla evlendirmek	-	-	2	6	-	-	8	1,38
Cinsel kavramları ifade etmek	-	-	-	5	3	-	8	1,38
Duygularıyla oynamak	5	-	2	-	-		7	1,21
Bıçaklamak	-	3	2	-	-	-	5	0,86
Tekmelemek	-	-	-	2	1	2	5	0,86
Cinsel saldırı	-	-	-	-	5	-	5	0,86
Aç bırakmak	1	1	-	-	-	-	2	0,34
Ateş etmek	-	-	1	1	-	-	2	0,34
Üzerine işemek	-	1	-	-	-	-	1	0,17
Kırmak	-	-	-	-	-	1	1	0,17
Toplam	67	98	80	127	127	78	577	100

Tablo 4. 32. İncelendiğinde şiddet öğeleri açısından sıklık düzeyi en yüksek olan kitapların “Az Gittik Uz Gittik” ile “Billur Köşk Masalları” olduğu tespit edilmiştir. En az şiddet unsuru barındıran kitabın ise “Evvel Zaman İçinde” olduğu belirlenmiştir. 6 Masal kitabında 577 şiddet ögesi tespit edilmiştir. Sıklık düzeyi en yüksek olan şiddet ögesinin %16,11’lik değerle “tehdit etmek” olduğu belirlenmiştir. İkinci sırada ise %15,42’lik değerle “canını acıtmak” ögesi tespit edilmiştir. Son sırada %0,17’lik değerlerle “üzerine işemek” ve “kırmak” unsurları tespit edilmiştir.

4.1.2. 100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Masal Kitaplarında Korku Unsurları

Korku içeren ifadeler “ani sert hareketler, aşırı sihir öğeleri, çılgılık atma-bağırma,

doğadaki sesler, esrarengiz olaylar, gerçeküstü varlık, korkutucu ses efektleri, saklanıp aniden ortaya çıkma” unsurları olarak tespit edildi.

4.1.2.1. Evvel Zaman İçinde Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurları

“Evvel Zaman İçinde” adlı masal kitabında yer alan korku unsurları belirlenerek tablo 4.33’te gösterilmiştir.

Tablo 4.33 “Evvel Zaman İçinde” Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Korku içeren ifadeler	f	%
Gerçeküstü varlık	8	44,44
Esrarengiz olaylar	5	27,77
Aşırı sihir öğeleri	3	16,66
Ani sert hareket	2	11,11
Toplam	18	100

Tablo 4.33. incelendiğinde “Evvel Zaman İçinde” adlı kitapta sıklık düzeyi en yüksek olan korku ögesinin “gerçeküstü varlık” olduğunu görmekteyiz. Bu korku unsuru %44,44’lük değerle ilk sırada tespit edilmiştir. “Esrarengiz olaylar”a ilişkin korku unsuru, %27,77’lik değerle 2. sırada belirlenmiştir. “Ani-sert hareket” ifadesi ise %11,11’lik değerle bir defa tespit edilmiştir. Evvel Zaman İçinde adlı kitap değerlendirildiğinde toplamda 18 korku unsuruna rastlanıldığı görülmektedir. Tespit edilen bulgular, aşağıdaki bölümlerde gösterilmiştir.

4.1.2.1.1. Gerçeküstü Varlıklarla İlgili Bulgular

“**Sırmalı Pabuç**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“İyi saatte olsunlar, onunla bir kör şeytanın elini, dilini bağlayacaklar...” (s. 11)

“**İncili Yorgan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Ama Mıstık, devin gözünü pek beğenmemiş. Kâğıdı alıp da bir arpa boyu yol gidince, açıp okumuş ki, ne okusun, kendi ayağıyla ölüme gidiyor. ‘Kara hatun, bir kuzu gönderiyorum sana, bir insan kuzusu! Vakit saat deme; sakın çiğ çiğ yeme, şişe tak, dönder; kızartıp gönder!’ diye yazıyormuş...” (s. 38)

“Dev: ‘Hele kan uykudayken bu üçünün kanına girelim bu gece! Ya kızların kanını

içeriz, ya da kendi ayağıyla gelecek kurbanlık kuzulardan birinin ...’ diye kem küm etmiş.” (s. 42)

“Dev, Mıstık’ı görünce dişlerini bilemeğe başlamış: ‘Bir sıçrarsın çekirge, iki sıçrarsın çekirge, üçüncüde avcumun içine düşersin çekirge; gayrı lamı cimi yok, avuç avuç kanını içeceğim senin!’ demiş.” (s. 50)

“... Büyük mağaranın kapısını ardına kadar açmışlar ama, üstündeki başındaki cinler bizi de çarpmasın diye yanına, yöresine yaklaşmamışlar.” (s. 51)

“Üç Turunçlar” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Dev karısı homur homurdanmış: ‘İnsanoğlu demiş; ben de senin kanını, iliğini sömürürdüm... Sabaha çıkacağını Allah bilir...” (s. 65)

“Altın Perçemli Çocukla Sırma Saçlı Kız” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... daha kırkları dolmadan beşiklerinin başını boş bırakmışlar; üstelik, ne baş uçlarına bir bıçak, ne de kapı ağzına bir tas su koymuşlar; cinlerin cirit oynadığı bir evde başlarına bir iş gelmez olur mu! Çocuklarını cin değiştirmiş. Bunlar insan evladı değil Aytaş mı Oytaş mı dedikleri cin yavrusu...” (s.156)

“... ‘A cinler Ecinniler! Alın bebenizi, verin bebemizi... Alırsanız alın, verirseniz verin; duyduk duymadık demeyin yaktım bir ateş, yanacak Aytaş, kül olacak dağ taş!’ Bir söylemiş, iki söylemiş, derken cinler, yavrularının yanıp kül olacağından korkmuş; elsiz, ayaksız gelip almışlar Aytaşları, vermişler sırma saçlıları...” (s. 158)

4.1.2.1.2. Ani Sert Hareketlerle İlgili Bulgular

“Sırmalı Pabuç” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Kızcağız böyle iki tarafları bir yaylım ateşine tutulunca, neye uğradığını bilememiş, kanı iliği kuruyup, olduğu yerde donup kalmış. Neredeyse gözleri kararıp düşecekmiş ya, bacılığı olacak, başına bir yumruk indirip de aynayı eline verince ayılmış...” (s. 14)

“Sedef Bacı” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak

belirtilmiştir:

“... Üvey anaları olacak, uğrun uğrun gelip de kapıyı, bacayı dinlemesin mi! Kuzgun misali üstlerine yürüyerek: ‘Bre baş belaları demiş, yine baş başa verdiniz de, ne çorap örüyorsunuz başıma?...’ Önce nasıl büyülemişse büyülemiş onları... Sabah sabah üç şehzadenin üçü de birer kuş olup kanatlanmasın mı! Kara yazılı bacıları neye uğradığını şaşırılmış.” (s. 94)

4.1.2.1.3. Esrarengiz Olaylarla İlgili Bulgular

“**Sırmalı Pabuç**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Bir rüzgâr dağdan dağa esip gelmiş; yününü yumağını alıp gitmiş. Öksüz kız neye uğradığını bilememiş! Öyle ya analığı ne yel tanır, ne sel tanır; alim Allah bir süyümüne kurban eder onu; ya böyle bir yumak olursa ne kıyametler koparır, var kıyas et gayrı!” (s. 10)

“**Üç Turunçlar**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Gireceği kapıdan girer, çıkacağı bahçeye çıkar bir de yedi başlı devi görmez mi; yatmış uyuyormuş dev. Tez elden kendine gelir... Üç taş alıp yerden, birini atar, atar ya eli mi acele etmiş ne olmuşsa... dizlerine kadar taş kesilir şehzade... Nefes nefese bir taş daha atar, yine vuracağını vuramaz, bu defa da göbeğine kadar taş kesilir...” (s. 70)

“...Gördün mü başıma gelenleri! Bu servi, servi değil; servi olup boy veren yine o Turunç Güzeli!... Böylesi günde insan boynunu bükür durur mu? O beni ateşe yakmadan, ben onun her parçasını bir ocakta yaktırayım da görsün gününü! deyip... Ne kara sürerse sürer; servinin de ölüm fermanı takılır boynuna!” (s. 80)

“**Altın Perçemli Çocukla Sırma Saçlı Kız**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Cinlerin cirit oynadığı bir evde başlarına bir iş gelmez olur mu! Günün birinde bakmışlar ki, ne baksınlar; çocuklar o çocuklar ama ne güllerin açıldığı var, ne incilerin saçıldığı... çocuklarını cin değiştirmiş...” (s. 156)

“**Sedef Bacı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak

belirtilmiştir:

“Akşamüstü kardeşleri gelip de onu öyle ağızsız dilsiz örgü örer görünce buna bir mana veremediler üvey anneleri yaptı sandılar...” (s. 97)

4.1.2.1.4. Aşırı Sihir Öğeleriyle İlgili Bulgular

“**Sedef Bacı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Meğer kara vezir kızının sade on parmağı on kara değil, büyücülük de geliyormuş elinden... Önce nasıl büyülemişse büyülemiş onları... Sabah sabah üç şehzadenin üçü de birer kuş olup kanatlanmasın mı!” (s. 94)

“... Sihir bu ya! Meğer üvey anaları bunları öyle bir kuşa benzetmiş, öyle bir kuşa benzetmiş ki, gün batıp da sular karardı mı ete, kemiğe bürünüyor; insan olup görünüyormuş. Gün doğup da ortalık ağardı mı tüye, teleğe geliyor; kanatlanıp uçuyorlarmış!...” (s. 95)

“... ‘O üvey ana olacak kara cadının eli her yere uzanır; dili her yana döner. Sakın ola bu kızın yüzündeki yüz karası silinirse dilinde dil yarası çıksın, diye, üstüne büyü yapmış olmasın?’ deyip, arı gibi her çiçeğe konmuşlar... Ama bacıları ne örgüsünü bırakmış ne de bir kelam çıkmış dilinden...” (s. 97)

4.1.2.2. Keloğlan Masalları Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurları

“Keloğlan Masalları” adlı kitapta yer alan korku unsurları belirlenerek tablo 4.34.te gösterilmiştir.

Tablo 4.34 “Keloğlan Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Korku içeren ifadeler	f	%
Gerçeküstü varlık	12	35,29
Ani sert hareket	9	26,47
Çılgılık atma-bağırma	6	17,64
Esrarengiz olaylar	3	8,82
Korkutucu ses efektleri	3	8,82
Gölge oyunları	1	2,94
Toplam	34	100

Tablo 4.34 incelendiğinde Keloğlan Masalları adlı kitapta sıklık düzeyi en yüksek

olan korku ögesinin “gerçeküstü varlık” olduğunu görmekteyiz. Bu, korku unsuru % 35,29’luk değerle ilk sırada tespit edilmiştir. “Ani-sert hareketler”e ilişkin korku unsuru, %26,47’lik değerle 2. sırada belirlenmiştir. “Gölge oyunları” ifadesi ise %2,94’lük değerle bir defa tespit edilmiştir. Keloğlan Masalları adlı kitap değerlendirildiğinde toplamda 34 korku unsuruna rastlanıldığı görülmektedir. Tespit edilen bulgular, aşağıdaki bölümlerde gösterilmiştir.

4.1.2.2.1. Gerçeküstü Varlıklarla İlgili Bulgular

“Keloğlan ile Devler” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Yanaşmış, sokulmuş da bir de ne görsün? Devler dernek kurmuş derlenmiş, koca kazanları ocağa vurmuş, yemek pişiriyorlarmış...” (s. 8)

“Köse Değirmenci ile Keloğlan” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... ‘Geliyoruz, geliyoruz!’ Bunu duyan haramiler: ‘Amanın cinler, hortlaklar bastı, savuşun arkadaşlar!’ diyerek bütün mallarını bırakıp birbirlerini çiğneyerek kaçmışlar.” (s. 28)

“Dev Anası ile Keloğlan” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Bu dev anası da ocak başına oturmuş, bunların uyumalarını bekler, gözleri çıldır çıldır döner de, insan etine alışkın karnı gurul gurul öter, odun yongasıyla dişlerinin arasını karıştırırmış. Keloğlan da dev anasının bu hallerini gözleyip, gaflet bastırıp uykuya varınca, kendilerini kesip tavandaki çengellere asacağını budayıp pişireceğini birkaç gün öğün edip yiyeceğini anlamış.” (s. 30)

“Keloğlan ile İki Padişah” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Gecenin bir vakti bir sandıkla dükkâna gelmiş, soyunmuş, bedenini bir güzel zamlayıp pamuk yığınları üzerinde yuvarlanmış. Her yanı pamukla kaplanmış... Nöbetçiler bunu görünce korkmuşlar, üzülüp yere eğilmişler... Keloğlan doğruca padişahın odasına çıkmış... Korkudan ödü patlamış, dili tutulmuş. İçinden eyvah, can alıcı gelmiş, vay başıma demiş. Keloğlan demiş ki ben can alıcıyım seni yukardan istiyorlar... Sesini çıkarırsan

ümüğünü sıkar, canını hemencecik alırım...” (s. 44)

“Keloğlan ile Kırk Haramiler” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Komşular korkularından hamama yaklaşamamış, ‘Ecinnilerin, cadıların değneği var!’ diyerek evlerinden çıkamamışlar. Böylece sabahı bulmuşlar, ama bunlar perperişan, kıpkızıl derileri soyulmuş da cılk yaralar içinde takatten kesilmişler, birer köşeye serilmişler...” (s. 82)

“Akşam oluyor, karnını doyurduktan sonra çırılçıplak baştan ayağa soyunuyor. Önce yağ fiçisine, sonra bal fiçisine giriyor, ardından da tüylerin içine dalıp bir güzelce beleniyor. Baştan ayağa her yanı tüylü şeytanlara dönüyor ki gözleri de çıldır çıldır aradan parlıyor...” (s. 86)

“... Kapılarda, yollarda, kıyılarda, köşelerde dikilen nöbetçiler bunun sesini inceden alıp hemen kulaklarını dikeyor, gözlerini belertiyor, karşılarına çıkınca da ‘Deccal çıktı, şeytan yürüdü!’ diyerek kaçıp savuşuyorlarmış.” (s. 87)

“... Göğsü sıkışıp soluğu tıkanan padişah uyanıyor ki, göğsü üstüne bir alamettir çökmüş, çingır çingır sesler çıkarır da, çıldır çıldır bakar, Padişah uyanıyor ki, o tüylü, çingıraklı alameti görünce aklı başına geliyor: ‘Aman Azrail, zaman Azrail, canımı bağışla...’ ” (s. 87)

“Keloğlan ile Padişah” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... ‘Uyan bakalım, Allah’ın kulu, kulların şahı, vakit vade erdi, canını almaya geldim. Can alıcı, buyrukçuyum’ demiş. Padişah aymış uyanmış, sıçrayıp bakmış ki, ürkünçlü korkunçlu, tüylü telekli koca bir alamet. Gözleri çıldır çıldır bakıyor...” (s. 107)

“Keloğlan ile Kötü Hasan” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Hamamın orta yerinde sofralar serilmiş. Kenarda koca kazanlar kurulmuş, kaynıyor. Bir sürü uzun külahlı, kuşağı silahlı cüce ortalıkta fır dönüyor, dolaşıyor... Keloğlan da büzüldüğü karanlık ve de kuytu köşede gözlerini belertmiş... Cüceleri hem gözetler hem dinler, korkusundan da tir tir titirmiş.” (s. 115)

“Keloğlan ile Kötü Hasan” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Cüceler yoklaya yoklaya gelmişler. Sonunda kötü Hasan’ı sindiği kuytu köşesinde tortop olmuş bir haldeyken yakalamışlar. Üstüne kümelenmiş, döve döve öldürmüşler, hırslarını alamamış da paralamışlar. Her parçasını da bir dağa fırlatmışlar, dağıtmışlar...” (s. 119)

“Keloğlan ile Devler Anası” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... O sırada bir dev gelmiş de, karşılına oturmuş karanlıkta gözleri par par ışıdarmış... Bu dev de ‘Tam zamanıdır.’ diye yürümüş gelmiş. ‘Bunların onunu yerim, otuzunu da parçalar, tuzlar, evdeki fiçileri salamura eder, basarım... Etleri gevrek olur, kemikleri de çıtır çıtır...” (s. 127)

4.1.2.2.2. Gölge Oyunlarıyla İlgili Bulgular

“Keloğlan Definesi” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Gün dönmüş ikindiye, gölgeler oynamış ve de uzamış. Giderken Keloğlan’ın gölgesi, bir önüne, bir yanına döner dolanır, sallana sallana onunla birlikte tin tin yürürmüş. Keloğlan, gölgesinin çevresinde dolanmasından korkmuş da önüne ardına, yanına döndükçe: ‘Aman hele bana dokunmayın da, size de sarılardan vereyim...’ demiş...” (s. 122)

4.1.2.2.3. Ani Sert Hareketlerle İlgili Bulgular

“Keloğlan ile Devler” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Akşam olmuş, gece çökünce devler yavaşça içeriye girmişler, Keloğlan’ın yatağına yaklaşmışlar, yataktaki kütüğü kıyasıya sopalamaya girmişler, sonra da bırakıp savuşmuşlar...” (s. 8)

“... Akşam olup gece çökünce, devler yavaşça içeriye girmişler. Aşağıdan taşıyıp getirdikleri bir kazan dolusu kaynar suyu yatağın üstüne boşaltmışlar. Sonra olduğu gibi bırakıp savuşmuşlar...” (s. 10)

“Keloğlan ile Köylüler” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak

belirtilmiştir:

“... ‘Ne o Keloğlan, eşeği yine durup dinliyorsun, hem de sırtıyorsun?’ Keloğlan hızlıca ocakta kaynamakta olan bir kazan suyu kaldırıp küpün içine dökmüş. Kaynar su başından aşağı dökülünce küpün içindeki hovarda sırtarıp kalmış...” (s. 17)

“**Dev Anası ile Keloğlan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... ‘Aman Keloğlan, seni elden kaçırdım sanmıştım, iyi girdin pençeme...’ demiş, bunu yakaladığı gibi bir çuvala tıkmış, ağzından bağlayıp tavandaki çengele çekip asmış. Öcünü alasıya dövmek için söve söylene, irice ve budaklıca bir sopa kesmeye gitmiş.” (s. 34)

“**Keloğlan ile Üç Cambaz**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Keloğlan’dır keli kızmış, iyice gözü belermiş de, belinden bıçağı çekmesiyle kadının karnına saplamış. Üç cambaz, korkudan iyice benilemiş, el ayakları tutulmuş, oracıkta dikilip kalmışlar...” (s. 63)

“... Karısının daha sofra hazırlamadığını gören cambaz, fena halde kızmış, kabarmış, laf söz ettirmeyip bıçağını çektiği gibi karnına saplamış...” (s. 65)

“...Keloğlan’ı tarlada öküzlerini haydayıp çift sürerken bulmuşlar. Koşup yakasına yapışmışlar, aman zaman vermeden, gak gık dedirtmeden çuvala sokmuşlar...” (s. 66)

“**Keloğlan ile Padişah**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“(...) ‘Bak hele şuna, pislikten kurtulacağım, bitlerden arınacağım demiyor da, çırpınıyor çığırıyor! Şöyle iyice yaslanıp keselensene!’ diye anasını tepesinden bastırıp, kaynar suyun içine sokmuş. Kadıncağız bir zaman ‘Guluk guluk, hır hır’ ederek boğulup ölmüş.” (s. 96)

“**Keloğlan ile Köy Ağası**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... ‘Hele ağam, vakti geldi, vadesi erdi. Dur bakalım, sırtından bir çarıklık deri çıkarsam gerektir...’ demiş de cam göz ağa toparlanamadan bir çarıklık deriyi yüzüp

çıkarmış ve de yürümüş gitmiş. Al kanlar içinde kalmış ağanın hali ne oldu, bilmem...” (s. 165)

4.1.2.2.4. Esrarengiz Olaylarla İlgili Bulgular

“**Köse Değirmenci ile Keloğlan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... ‘Mezarlıkta yeni gömülmüş bir ölü varsa çıkaralım. Kim boynunu bir vuruşta uçurursa kılıç onun hakkıdır, ona düşer...’ deyince, herkes bunu kabul etmiş... Kösenin mezarını açıp, bacağından çekip dışarı çıkarmışlar. Bakmışlar ki, bu Köse’nin çakır gözleri çıldır çıldır bakıyor...” (s. 27)

“**Keloğlan ile Kötü Hasan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Keloğlan da büzüldüğü karanlık ve kuytu köşede gözlerini belertmiş, kepçe kulaklarını da iyice sivriltilmiş, külahlı cüceleri hem gözetler, hem dinler, korkusundan da tir tir titirmiş. Bir yandan bu saklı ve de tılsımlı definelerin yerlerini bellerken, o yandan da, in midir, cin midir, neyin nesidir iyice anlayamadan bu sivri külahlı, yemeni pabuçlu cücelerin şerrine uğramamak için okur üflermiş.” (s. 115)

“**Keloğlan ile Padişah**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... ‘Bu ne haldir, ne hikmettir, acaba bunun manası nedir?’ diye söylenmiş. Bunun üzerine nereden geldiği belli olmayan kısık, boğuk ses: ‘Hele git gel, hele git gel de söylerim oğul!’ demiş... Keloğlan domuzu zapt etmeye çalışan adamı görmüş. Bu domuz öteki dünyadayken pinti, kötü yürekli bir insanmış. Evlerine gelen konukların önünden ardından hep, ‘Yine geldi domuzlar, yine gelecek domuzlar!’ der dururmuş. Zavallı babası da şimdi burada domuz kılığına giren, gübreleri, çöpleri fart fart burunlayarak ortalıkta hırslı hırslı dolanan oğlunu zapt etmeye uğraşmış.” (s. 184)

4.1.2.2.5. Korkutucu Ses Efektleriyle İlgili Bulgular

“**Keloğlan ile Devler**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Gecenin bir vaktinde devler bir köşede devrilip uyumaya, horultuları da dağı

dereyi yankılamaya başlayınca...” (s. 10)

“**Keloğlan ile Kötü Hasan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Harabenin bir yerinde sanki gök gürlüyor, yerler depreniyormuş gibi sesler geliyormuş: ‘Gümbe de güm, gümbe de gümbe de güm, dümbe de düm, dümbe de düm, hay hay da, hayhay, vay vay da vay vay!’ Davullar vuruluyor, dümbelekler tımbırdıyor, arada bir de zurnalar cıyak cıyak cırlıyor. Seslerin yankısı duvarlara vuruyor, ortalık sanki hop oturuyor hop kalkıyor...” (s. 114)

“**Keloğlan ile Kötü Hasan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kötü Hasan da kuytu köşesinde korkudan bayılacak hallere gelmiş. Kaçmak istemiş, dizlerinin bağları çözüldüğünden ayağa kalkamamış. Cüceler de yıkık hamamda cirit oynuyorlar, cırlak sesleri duvarlarda çin çin ötüyormuş: ‘Hazım, Kazım neler lazım? Asmak lazım, kesmek lazım!’ ” (s. 119)

4.1.2.2.6. Çılgılık Atma- Bağırma ile İlgili Bulgular

“**Keloğlan ile Köylüler**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Keloğlan da zaten bunu gözlermiş: ‘Ah babacığım, vah babacığım. Dünyasına doymadan giden hovarda babacığım! Babamı öldürdünüz, kanına kan, canına can istiyorum!’ diye bağırıp ağlamaya girişmiş ki yer gök böğürtüsüne dönermiş...” (s. 17)

“**Keloğlan ile Üç Cambaz**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Üç cambaz, korkudan iyice benilemiş, el ayakları tutulmuş, oracıkta dikilip kalmışlar. Zavallı kadının karnından kanlar şorlamış, bağırıp çağırarak yere devrilmiş, birkaç tepinmiş, can depreşmiş, katılıp kalmış.” (s. 63)

“**Keloğlan ile Kırk Haramiler**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Keloğlan, duvarlardan biraz kireç kazıyıp içine bir avuç acı biber atmış, keskin sirke ile hamur edip bir çömleğin içine doldurmuş, olmuş bir hasiyetli merhem. Çömleği

alıp... haramilerin yanına gitmiş. Avuç avuç bunların sırtlarına, başlarına gözlerine sürdükçe, bunlar: ‘Aman Allah yandık, kavrulduk!’ diye bağırlarmış... Sırtları, döşleri başları, bacakları cayır cayır yanmış da fos fos kabarmış... Ah ettikçe ağızlarından alevler fışkırır, of ettikçe ofları kubbeyi güm güm öttürürmüş.” (s. 81)

“**Keloğlan ile Padişah**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Keloğlan bu koca karıyı koca kazandaki kaynar suyun içine atmış. Can havliyle ne olduğunu bilemeyen kıpkızıl haşlanan kadın, başlamış bağırıp çağırmaya, por por edip çırpınmaya, hem de çingir çingir çığırışmaya.” (s. 96)

“**Keloğlan ile Köy Ağası**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... ‘Aman Allah’ın belası, yedi köyün bir zalimi. Ne ettin, ne haltlar karıştırdın? Vay benim başıma gelenlere! Hele domuz, seni dereye atsam dereler almaz yere gömsem yerler habul etmez. Aman dağların canavarı! Çocuğu ezmiş, bitirmişsin. Ben sana ne buyurmuştum sen ne etmişsin, sırtkan keleş?’ diye bağıyor da, por por dönerek tepiniyormuş...” (s. 164)

“**Keloğlan ile Köy Ağası**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“‘Kızdım Keloğlan, kızardım Keloğlan, hem de morardım Keleş oğlan. Elim ayağım kasıldı da açılmaz oldu. Saçlarım dikildi de bitlerim başıma derildi. Amanın Müslümanlar, kızmak da neymiş, kanadım gitti!...’ diye bağırıp böğürmeye, por por dönenip, hor hor horlamaya başlamış ki, kudurası olmuş. Keloğlan’dır hemen davranıp, bıçağını sıyırmış... Vay vaylı pençesini bu ağanın sırtına atmasıyla yere ıhtırıp üstüne çıkmış... Ağa toparlanmadan sırtından bir çarıklık deriyi yüzüp çıkarmış.” (s. 165)

4.1.2.3. Andersen Masalları Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurları

“Andersen Masalları” adlı kitapta yer alan korku unsurları belirlenerek tablo 4.35’te gösterilmiştir.

Tablo 4.35 “Andersen Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Korku içeren ifadeler	f	%
-----------------------	---	---

Ani-sert hareket	14	29,78
Gerçeküstü varlık	12	25,53
Korkunç mekân	5	10,63
Aşırı sihir öğeleri	4	8,51
Esrarengiz olay	4	8,51
Karanlık	4	8,51
Korkutucu ses efektleri	3	6,38
Doğadaki sesler	1	2,12
Toplam	47	100

Tablo 4.35. incelendiğinde Andersen Masalları adlı kitapta sıklık düzeyi en yüksek olan korku ögesinin “ani sert hareket” olduğunu görmekteyiz. Bu, korku unsuru % 29,78’lik değerle ilk sırada tespit edilmiştir. “Gerçeküstü varlıklar”a ilişkin korku unsuru %25,53’lük değerle 2. sırada belirlenmiştir. “Doğadaki sesler” ifadesi ise %2,12’lik değerle bir defa tespit edilmiştir. Andersen Masalları adlı kitap değerlendirildiğinde toplamda 47 korku unsuruna rastlanıldığı görülmektedir. Tespit edilen bulgular, aşağıdaki bölümlerde gösterilmiştir.

4.1.2.3.1. Gerçeküstü Varlıklarla İlgili Bulgular

“**Yaban Kuğuları**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Sanki kötü bir şey yapacakmış gibi titreyerek ay ışığında bahçeye çıktı. Uzun ve ağaçlı yollardan, ıssız sokaklardan geçti, bir mezarlığa geldi. Orada, en büyük taşlardan birinin üstünde ölüleri mezarından çıkarıp kemiren bir sürü büyücü kadın gördü... Arkasından kötü kötü baktılar.” (s. 25)

“... Böylece yola çıktı, ama kral ve adamları zavallıyı izlediler. Mezarlığa girdiğini gördüler, daha ötede büyü yapan çirkin büyücü kadınlar gözlerine çarptı. Kral göğsüne dayanan başın bu korkunç canavarlardan birinin başı olduğunu düşünerek öfkeyle geri döndü: ‘Halk onu yargılasın!’ diye bağırdı, halk da zavallıyı yakmaya karar verdi.” (s. 26)

“**Deniz Kızı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bu alanın ortasında, büyücü kadının kazaya uğramış insanların kemikleriyle yapılmış evi bulunuyordu. Büyücü kadın, kocaman bir taşın üstüne oturmuş, insanların küçük kanaryalara şeker yedirdikleri gibi, elindeki kurbağaya yiyecek veriyordu. İğrenç yılanlara minik piliçlerim diyor, onları kocaman süngerimsi göğsünün üstünde oynatmaktan

haz duyuyordu.” (s. 117)

“... ‘Peki!’ diye yanıtladı. Prenses, büyücü de dilini kesti. Zavallı çocuk dilsiz kaldı.” (s. 118)

“... Birdenbire ablaları denizden çıkıverdi, onlar da kendisi kadar solgundu; uzun saçları yerde dalgalanmıyordu, kesmişlerdi. ‘Sana yardım etsin, ölümden kurtarsın diye büyücü kadına verdik.’ dediler. Bize şu ince bıçağı verdi. Bunu güneş doğmadan önce prensin yüreğine saplaman gerekiyor, sıcak kanı ayaklarının üstüne dökünce ayakların birleşecek ve balık kuyruğuna dönüşecek...” (s. 123)

“Gül Perisi” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Küçük gül perisi de yaseminle birlikte gitti, çiçekten çiçeğe uçu... Öldürülen ve başı bugün toprak altında topraktan başka bir şey olmayan delikanlının başına gelenleri anlattı, çiçekteki ruhlara, kötü yürekli kardeşten ve zavallı kız kardeşten bahsetti... Kötü kardeş yatağında, güzel kokulu yaseminin yanında uyurken, her çiçek bağırını açtı, görünmez çiçek ruhları dışarı çıktılar, görünmüyorlardı, ama zehirli iğneleri vardı... ‘Ölünün öcünü aldık!’ dediler ve kötü yürekli adamı öldürdüler.” (s. 159)

“Yol Arkadaşı” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... ‘Ah, Tanrı bizi korusun!’ İğrenç bir prenses olduğunu anlattı. Güzel olmasına güzeldi... Ama güzelliği neye yarardı ki, çok kötü yürekli bir büyücüydü. Nice yiğit prenslerin ölümüne neden olmuştu...” (s. 196)

“... Bu tahtın üstünde, başında tacı elinde asasıyla bir kocamış cin oturuyordu... Küçük kara cinler odanın içinde halka olmuş, dans ediyorlar, takkelerinden alevler parlayıp sönüyordu...” (s. 200)

“Johannes üçüncü kez de doğru yanıt verebilecek miydi, şimdi bütün sorun buydu... Yanlış yanıt verirse canından olacak, güzel mavi gözlerini cin yiyecekti...” (s. 203)

“...Prenses penceresinden odasına girip de cin dönmeye hazırlanırken, (hayalet) uzun, kara sakalından tutup yakalayıverdi onu, o çirkin cin kafasını kılıcıyla omuzlarının dibinden kesiverdi...” (s. 204)

“Büyük Claus ile Küçük Claus” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Küçük Claus’un torbasındaki gibi bir büyücüsü olmasını çok isterdi doğrusu. ‘Büyüsüyle şeytanı da getirebilir mi?’ diye sordu.” (s. 211)

“Karlar Kraliçesi” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Bunlar hayalet.’ dedi kuzgun. ‘Efendilerimize av düşünceleri vermeye geliyorlar...’ ” (s. 283)

4.1.2.3.2. Karanlıkla İlgili Bulgular

“Yaban Kuğuları” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Sonra (Elisa) ormanın en karanlık yerine girdi. Burası öylesine sessizdi ki, ayak seslerinden, üzerine bastığı kuru yaprakların hışırtısından başka hiçbir şey işitmiyordu. Bir tek kuş görünmüyor, uzun ve kalın dallar arasından güneş ışıkları giremiyordu. Ağaçların gövdeleri birbirine öyle yakındı ki, önüne bakınca kocaman direklerden yapılmış binlerce parmaklıkla çevrili olduğunu düşünebilirdi. Aklına bile getirmediği bir yalnızlıktı bu. Gece karanlık mı karanlıktı. Yosunların üstünde bir tek böcek bile parlamıyordu. Yüreği hüznle dolan Elisa uyumakta gecikmedi...” (s. 17)

“... Sanki kötü bir iş yapacakmış gibi titreyerek ay ışığında bahçeye çıktı. Uzun ve ağaçlı yollardan geçti, mezarlığa geldi. Orada, en büyük taşlardan birinin üstünde ölüleri mezarından çıkarıp etlerini kemiren bir sürü büyücü kadın gördü...” (s. 23)

“Yol Arkadaşı” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Kapkaranlık bir geceydi, bora çatıların tuğlalarını söküyordu bahçenin iskeletler asılı ağaçları, yel altında kamışlar gibi eğiliyordu; her dakika şimşekler çakıyor, durmadan gök gürliyordu, sanki bir tek gök gürültüsüydü de bütün gece sürüyordu...” (s. 203)

“Büyük Claus ile Küçük Claus” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Gidecek uzun bir yolu vardı, büyük, karanlık bir ormandan geçmesi gerekiyordu,

korkunç bir fırtına patladı. Yolunu şaşırdı, doğru yolu buluncaya kadar da gün ilerledi, kente gündüz gözüyle varamayacak, evine de dönemeyecek kadar uzaktaydı...” (s. 209)

4.1.2.3.3. Ani Sert Hareketlerle İlgili Bulgular

“**Çirkin Ördek**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... İçlerinden biri havalandı geldi, çirkin yavrucuğun boynunu ısırıldı...” (s. 82)

“... Kadın hep bağıırıyordu; maşayla dövme istiyordu zavallıyı, çocuklar koşuyor, ördeği yakalayacağım derken her şeyi deviriyorlardı...” (s. 88)

“**Kurşun Asker**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Birden bir küçük çocuk hiç neden yokken tutup ateşe attı zavallıyı. Hiç kuşkusuz, bu da sigara tabakasındaki büyücünün işiydi...” (s. 103)

“**Gül Perisi**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Başka bir adam geldi bu sırada; hem çok korkunç hem çok kızgın bir adamdı, güzel kızın kötü yürekli kardeşi idi bu, delikanlı gülü öperken bu pis adam aniden onu öldürdü, başını kopardı, başını da bedenini de ıhlamur ağacının altındaki yumuşak toprağa gömdü.” (s. 156)

“**Yol Arkadaşı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Prensesin ardından o da uçtu, değnekleriyle kamçılardı onu. Hem öyle bir uyuyordu ki vurduğu yerlere kanlar birikiyordu...” (s. 200)

“...Güzel prenses havalandı... Ak mantosu kocaman bir gemi yelkeni gibi dönüyordu havada, ama bizim yol arkadaşı üç çubukla onu öyle bir kamçılıyordu ki yere şapır şapır kan damlaları düşüyordu...” (s. 203)

“...cin dönmeye hazırlanırken, uzun, kara sakalından yakalayiverdi onu, o çirkin cin kafasını kılıcıyla omuzlarının dibinden kesiverdi, hem de öyle bir kesiş kesti, öyle bir kesiş kesti ki cin bile anlayamadı onları...” (s. 204)

“Büyük Claus ile K  k Claus” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“...  abucak evine döndü, bir balta aldı eline, dört atının dördünün de kafasına birer balta indirdi, derilerini y zdu, alıp kente götürdü...” (s. 211)

“... K  k Claus’un yatağıının yerini biliyordu, dosdoğru oraya gitti, baltayı ölmüş ninenin alnına indirdi, K  k Claus sanmıştı nineyi...” (s. 215)

“... Hancı var gücüyle: ‘Duymuyor musun?’ diye bağırdı. ‘Oğlun bir bardak bal şerbeti yolladı, buyur!’ Bir kez daha, bir kez daha söyledi aynı şeyi, ama kadın kımıldamadığı için öfkelendi, suratına fırlattı bardağı...” (s. 216)

“... ‘Beni değıl, ninemi öldürdün sen.’ dedi K  k Claus. ‘Ben de onu sattım, bir kile dolusu para kazandım.’ ‘ ok iyi, çok güzel bir fiyat vermişler.’ dedi Büyük Claus. Evine dönmekte acele etti, bir balta aldı eline, ninesini  ld r verdi.” (s. 217)

“Karlar Kraliçesi” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... ‘Bu ne körpe, ne tombul kız böyle... Onu yemesi ne hoş olacak!’ Keskin bıçağını çekti, bıçak korkunç parlıyordu. Ama birden: ‘Ayy!’ diye haykırdı. Sırtında kendi torunu vardı, kulağını ısırımıştı...” (s. 285)

“... Güvercinler için ‘Hepsi benimdir.’ dedi haydut kızı. En yakındakilerin birini yakaladı, ayaklarından tutup salladı, kuşçağız kanatlarını  ırttı. ‘ p onu.’ diye bağırdı haydut kızı, Gerda’nın suratına attı...” (s. 287)

“... Bir ren geyiğini boynuzlarından tutup çekti, geyiğın boynunda bakırdan bir halka vardı, bağılydı... Duvardaki yarıktan uzun bir bıçak çıkardı, geyiğın boynu üzerinde kaldırdı bunu; zavallı hayvan çırpınıyor, haydut kızı gülüyordu; sonra Gerda’yı tutup çekti, Gerdacık yatağın üstüne düştü...” (s. 287)

4.1.2.3.4. Esrarengiz Olaylarla İlgili Bulgular

“Yaban Kuğuları” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“ Güneş batar batmaz kardeşleri geldiler. Kız kardeşlerini tümden dilsiz bulunca korktular, üvey annelerinin yeni bir büyü yaptığını sandılar...” (s. 23)

“... Ama ayaktakımı onunla alay ediyor, ona sövüyordu. ‘Şu büyücüye bakın hele sıçan gibi tıpkı! Elinde bir dua kitabı bile yok! Hala büyücülüğünü sürdürüyor. Elinden alıp parçalayalım şunları!’ iki kötü el zavallıyı yakalayacağı sırada, ani bir ak kuğu belirdi... Kalabalık korkudan geri çekildi.” (s. 27)

“Gül Perisi” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Sabah olup yatak odası birdenbire açılınca, gül perisi içeriye atıldı, arılar kraliçesiyle tüm bir arı oğlu da arkasından geliyordu, kötü kardeşi öldüreceklerdi. Ama o çoktan ölmüştü... O zaman gül perisi çiçeklerin öç aldığını anladı... Bir adam saksıyı aldı, arılardan biri elini soktu, o zaman adam bıraktı saksıyı, saksı da düşüp kırıldı. Ölünün ak başı göründü o zaman, yatakta yatan ölünün bir katil olduğu anlaşıldı...” (s. 160)

“Yol Arkadaşı” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“ ‘Hayır, günüm doldu artık.’ dedi. ‘Ben borcumu ödemekten başka bir şey yapmadım. Kötü insanların kötülük etmek istedikleri bir ölü vardı ya hani, anımsadın mı? Zavalılık mezarında rahat etsin diye her şeyini vermiştin. O ölü benim işte!’ Bunları söyler söylemez gözden silindi.” (s. 206)

4.1.2.3.5. Doğadaki Seslerle İlgili Bulgular

“Yaban Kuğuları” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“O böyle çalışırken dağlarda boru sesleri çınladı, genç kızın içini korku doldurdu. Bir gürültü köpek havlamalarıyla birlikte mağaraya yaklaşırken, tüm ısırganları topladı, saklamak için paket yapıp üzerine oturdu. Bir an çalılıklar arasından iri bir köpek çıktı. Sonra bir başkası, bir başkası daha. Havlayarak gözden silindiler, hemen sonra geri göründüler...” (s. 23)

4.1.2.3.6. Korkutucu Ses Efektleriyle İlgili Bulgular

“Çirkin Ördek” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Birden ‘bam! bam!’ diye bir ses duyuldu. Yaban kazları sazlıklar içine cansız

düştüler, sular kandan kıpkırmızı kesildi: ‘bam, bam’ sesi yeniden çınladı...” (s. 84)

“**Deniz Kızı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Bu sözlerden sonra (büyücü), tüyler ürpertici bir kahkaha kopardı. Bu yüzden kurbağa ve yılanlar yere düştü...” (s. 117)

“**Gül Perisi**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Kötü kardeş üzerine eğildi, iğrenç iğrenç güldü, şeytanlar nasıl gülerse öyle gülüyordu...” (s. 157)

4.1.2.3.7. Aşırı Sihir Ögeleriyle İlgili Bulgular

“**Yaban Kuğuları**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Ertesi sabah, kraliçe... Banyo odasına gitti. Üç kurbağa aldı, her birine bir öpücük kondurdu. Birincisine: ‘Banyoya geldiği zaman Elisa’nın başına kon da senin gibi sersem olsun.’ dedi. İkincisine: ‘Sen de alnına otur ki senin gibi çirkin olsun da babası tanıyamasın.’ dedi. Üçüncüsüne: ‘Sen de yüreğine kon ki senin gibi kötü olsun ve bunun acısını çeksin.’ diye fısıldadı. Sonra onları duru suya attı. Su hemen yeşil oldu, Elisa’yı çağırdı ve içine daldırdı.” (s. 14)

“**Deniz Kızı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Büyücü kadın deniz kızının dilini kesti, sonra sihirli içkiyi kaynatmak üzere ateşin üstüne koydu. Kazanı temizlemek için bir tutam yılan alarak: ‘Temizlik iyi şeydir.’ dedi. Yoğun bir buğu çıktı, garip mi garip, korkunç mu korkunç görüntüler oluşturdu her an yaşlı kadın yeni bir madde ekliyordu. En sonunda karışım fokur fokur kaynayınca, timsahın iniltisine benzer bir ses çıkardı. İksir, hazırlandıktan sonra duru suya benziyordu...” (s. 118)

“**Yol Arkadaşı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Küçük kara cinler odanın içinde halka olmuş dans ediyorlar, takkelerinde alevler parlayıp sönüyordu... Bu sırada içeriye giren beyzadeler güzel ve kurumluydular

ama görmesini iyi bilenler gerçekte neyin nesi olduklarını kolayca anlardı: ‘Üzerlerinde lahanadan başlar bulunan süpürge saplarıydı bunlar, cin bunları büyü ile canlandırmıştı...’ ” (s. 201)

“Ama güzel prenses hala büyücüydü... Yol arkadaşı bu sorunu düşünüyordu, kuğu kanatlarından üç tüy verdi ona, bir de küçük şişe verdi. Gelinin yatağının yanına suyla dolu, büyük bir tekne koydurtmasını, sonra onu biraz itip suyu düşürmesini üç tüyü suya attıktan, şişenin içindeki damla gene bu suya döndükten sonra prensesi üç kez içine doldurmasını, o zaman prensesin büyüden kurtulacağını söyledi... Johannes yol arkadaşının tüm söylediklerini yaptı...” (s. 205)

4.1.2.3.8. Korkunç Mekânla İlgili Bulgular

“**Yaban Kuğuları**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Görkemli odalardan çıkarılan mutsuz kız korkunç bir zindana atıldı. Parmaklıklı pencerelerinde yel ılık çalıyordu. Yastık olarak... bula bula topladığı ısırğan çıkını buldu. Ördüğü yakıcı gömlekler de ona çarşaf oldu.” (s. 26)

“**Deniz Kızı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Büyücü kadının evi görülmedik bir ormanın ortasında yükseliyordu. Tüm ağaçlar ve tüm fundalıklar polipten başka bir şey değildi, yarı hayvan, yarı bitki, toprakta çıkan yüz başlı yılanları andırıyorlardı. Dallar solucan biçiminde ve sürekli kımıldayan parmaklarla sona eren uzun ve yapışkan birer koldu. Bu kollar yakalayabildikleri her şeye sarılıyor, bir daha da bırakmıyorlardı.” (s. 116)

“... Dalgalanan uzun saçlarını poliplerin yakalayamaması için başının çevresine bağladı, kollarını göğsünde kavuşturdu, her biri kollarının arasında kazaya uğramış insanların ağarmış iskeletleri, kürekler, sandıklar, hayvan kalıntıları gibi şeyleri demir bağlarla sıkan bu iğrenç yaratıklar arasında bir balık gibi hızla yüzdü. En korkuncu da bu canavarlardan birinin boğulmuş bir denizkızına sarıldığını görmesiydi. En sonunda kocaman deniz yılanlarının iğrenç ve sarımsı karınlarını göstererek kıvrıldıkları bir büyük alana geldi. Bu alanın ortasında, büyücü kadının kazaya uğramış insanların kemikleriyle yapılmış evi bulunuyordu!..” (s. 117)

“**Yol Arkadaşı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Johannes’i prensesin eğlence bahçesine götürdü. Çok korkunçtu! Her ağacı prensesle evlenmek isteyip de sorduğu soruların yanıtını bulamayan üç dört kral oğlu asılmıştı. Yel estikçe kemikleri çatırdıyordu; küçük kuşlar ürkmüşlerdi bundan, bu bahçeye gelmeyi göze alamıyorlardı. Tüm çiçekler insan kemiklerine dayanmıştı, tüm saksılarda ölü başları surat asıyordu...” (s. 198)

“... Altınla gümüşten yapılmış, büyük bir salona geldiler; kırmızılı mavili ayçiçekleri büyüklüğünde çiçekler duvarlarda parlıyordu ama kimsecikler koparamazdı bunları, öyle ya dalları korkunç mu korkunç, zehirli yılanlar çiçeklerse ağızlarından çıkan ateşti. Tüm tavan... Gök mavisi yarasalarla doluydu. Odanın orta yerinde... At iskeleti üzerinde bir taht duruyordu. Oturulacak minderlerde birbirlerinin kuyruklarını ısırarak sıralanmış küçük kara farelerden oluşmuştu... Bu tuhaf tahtın üstünde başında tacı elinde asasıyla bir kocamış cin oturuyordu...” (s. 200)

4.1.2.4. Az Gittik Uz Gittik Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurları

“Az Gittik Uz Gittik” adlı masal kitabında yer alan korku unsurları belirlenerek tablo 4.36’da gösterilmiştir.

Tablo 4.36 “Az Gittik Uz Gittik” Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Korku içeren ifadeler	f	%
Gerçeküstü varlık	6	54,54
Ani sert hareket	3	27,27
Esrarengiz olaylar	1	9,09
Saklanıp aniden ortaya çıkma	1	9,09
Toplam	11	100

Tablo 4.36. incelendiğinde Az Gittik Uz Gittik adlı kitapta sıklık düzeyi en yüksek olan korku ögesinin “gerçeküstü varlık” olduğu tespit edilmiştir. Bu, korku unsuru % 54,54’lük değerle ilk sırada tespit edilmiştir. “Ani-sert hareketler”e ilişkin korku unsuru %27,27’lik değerle 2. sırada belirlenmiştir. “Saklanıp aniden ortaya çıkma” ve “esrarengiz olaylar” ise %9,09’luk değerle bir defa tespit edilmiştir. Az Gittik Uz Gittik adlı masal kitabı değerlendirildiğinde toplamda 11 korku unsuruna rastlanıldığı görülmektedir. Tespit edilen bulgular, aşağıdaki bölümlerde gösterilmiştir.

4.1.2.4.1. Gerçeküstü Varlıklarla İlgili Bulgular

“**Erler-Karısına Koca Olmaya Giden Keloğlan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Giderken giderken, bir dağın tepesinde bir aydınlık görmüş. Varmış o ışığın olduğu yere. Bakmış ki koca Dev-Karısı oturmuş güneşleniyor. Memelerini de omzuna atmış...” (s. 53)

“Kaplumbağa Dev-Karısını görünce uzaktan: ‘Çık çık, Keloğlan. Bu dev karısından sade sen değil, ben de pek korktum. Seni sakladığımı görürse beni bir lokmada yutar,’ der.” (s. 54)

“**Dev Baba**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Çocuğun doğduğunun tam üçüncü günü bir kıyamettin kopar, ortalık toz dumana karışır, şimşekler çakar... Herkes şaşırır, ne oluyor diye. Bir de bakarlar, Dev-Baba elinde yalın kılıç, yarı belinden yukarısı çıplak, Padişahın sarayına doğru koşuyor... Sokaklarda, evlerde herkes saklanacak delik arıyorlar... Dev-Baba doğru saraya dalar. Sarayda herkes saklanır. Kızın o zaman aklına gelir: “Babam beni öldürmeye geliyor,” diye yatağının içinde tır tır titrer. Dev-Baba doğru kızın odasına girerek: “Kızım ben sana ne dedim? Sen beni dinlemedin... Al şu kılıcı eline. Eğer bir vuruşta beni öldürürsen ne âlâ. Yoksa ben seni öldüreceğim,” der. Kılıcı kıza verir... Zavallı kız, ne yapsın. Çaresiz kalınca Dev-Babasının elinden kılıcı alır. Ya Allah deyip kılıcı Dev-Baba’nın boynuna vurur, Dev’in başı bir tarafa gövdesi bir tarafa düşer.” (s. 63)

“**Kral- Padişahının Kızı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Giderken giderken, yolu iki tarafı sarp bir dağ geçidine varıyor. Oradan geçerken önüne bir ejderha çıkıyor. Bir yanı dağın yamacı, bir yanı uçurum, kaçsa kaçamaz... Hemen yayını kuruyor, ejderhayı bir okla öldürüyor.” (s. 82)

“**Yeraltı Diyarının Kartalı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Uykusunda kulağına bir gürültü, bir hışırtı değmiş. Uyanmış, bakmış ki bir Ejderha geliyor, koca bir Ejderha...” (s. 97)

“Ay oğlum, suyun gözünde bir dev var. O deve günde bir kız eletiriz. Dev, kızı yerken biz de bir damla su alırız. Suyun kanlı oluşu, bundan.” (s. 100)

4.1.2.4.2. Ani Sert Hareketlerle İlgili Bulgular

“**Çan Kuşu, Çor-Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Arap kapının önüne varınca: “Lebbeyk efendim,” der. Hemen kız Arap’ın saçını eline dolar, yasemin değneğiyle vurur, vurur. Arap’ın vücudu süt gibi ağarınca kadar döger.” (s. 113)

“**Çember Tiyar**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Devler her bir yandan: ‘Adam eti kokuyor’ diye bağırılmışlar. Çember- Tiyar da: ‘Yemeyeceğinize söz verin, çıkarayım,’ demiş.” (s. 129)

“... Devler bu sefer tanıyorlar onları: ‘Çözül Çember-Tiyar, şu kızı öldürelim,’ diyorlar. Çözölmüyor. Devler de ağacın bir dalını koparıp gidiyorlar.” (s. 132)

4.1.2.4.3. Esrarengiz Olaylarla İlgili Bulgular

“**Deli-Gölücük**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Acaba nasıl, neden öleceğim?” diye düşünüp dururken birden bir ses duyar. “Geleyim mi?” diye korkunç kalın bir ses. Oğlan cevap vermez, korkar, siner. Biraz sonra gene o ses : “Geleyim mi?”(s. 134)

4.1.2.4.4. Saklanıp Aniden Ortaya Çıkma ile İlgili Bulgular

“**Fesatçı Saliha**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Saliha kalkıp aşağı iniyor, bir küp bal buluyor. Soyunup bütün vücuduna o balı sürüyor. Sonra köşede, tavuk tüyleri yığılmış onlara beleniyor. Bütün vücudu tüy oluyor. Elleri de zil takıyor, çıkıyor beyin odasına. Kapıdan girince “Şıkır şıkır” yaparak Bey’in üstüne doğru yürüyor. Uyku sersemi adama: “Ben Azrail’im, senin canını almaya geldim, ”diyor.” (s. 225)

4.1.2.5. Billur Köşk Masalları Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurları

“Billur Köşk Masalları” adlı masal kitabında yer alan korku unsurları belirlenerek tablo 4.37’de gösterilmiştir.

Tablo 4.37 “Billur Köşk Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Korku İçeren İfadeler	f	%
Gerçeküstü varlık	15	50
Ani sert hareketler	8	26,66
Karanlık	2	6,66
Korkutucu ses efektleri	2	6,66
Aşırı Sihir Öğeleri	1	3,33
Çılgılık atma	1	3,33
Doğadaki sesler	1	3,33
Toplam	30	100

Tablo 4.37. incelendiğinde Billur Köşk Masalları kitabında sıklık düzeyi en yüksek olan korku ögesinin “gerçeküstü varlık” olduğu belirlenmiştir. Bu, korku unsuru %50’lik değerle ilk sırada yer almaktadır. “Ani-sert hareketler”i içeren korku unsuru, %26,66’lık değerle ikinci sırada yer almaktadır. “Aşırı sihir öğeleri”, “çılgılık atma” ve “doğadaki sesler” ifadeleri ise %3,33’lük değerlerle birer defa tespit edilmiştir. Billur Köşk Masalları adlı kitap değerlendirildiğinde toplamda 30 korku unsuruna rastlanıldığı görülmektedir. Tespit edilen bulgular, aşağıdaki bölümlerde gösterilmiştir.

4.1.2.5.1. Gerçeküstü Varlıklarla İlgili Bulgular

“Ağlayan Nar ile Gülen Ayva” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Bu memlekete altı yılda bir gece, bir dev gelir; padişahımızın ciğerini yer, göçer gider. Yarın gece bu devin gelmesi zamandır. Bu telaşımız ondandır ki cenaze yemeği hazırlarız...” (s. 64-65)

“...Devler durmadan bağırıp çağırırlar, artlarından kayalar fırlatırsalar da, onlara kaya ulaştırmak, onları durdurmak mümkün olmaz...” (s. 72)

“...Tam bu sırada devler uykularından uyanıp insan kokusu alırlar. Bir de, duvardaki hücrede duran şimşek taşını göremeyince mağaradan dışarı çıkıp, Tebdil Gezen Sultan’ın peşine düşerler. Devler bastıkları yerleri titreterek, toz duman kopararak çatlayasıya koşarlarsa da, bu kıza yetişemeyip çaresiz ardından koca kayaları fırlatıp bağırmaya, beddua

etmeye başlarlar...” (s. 77)

“**Muradına Eren Dilber**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Gece olur, el ayak çekilir, karanlık, kurtların inini, kuşların yuvalarını, tüm yaratıkların sığınaklarını, yatakları dolaşır durur, sulara bile uyku inerken o kuş süzülerek gelir, incitmeden uyuyan kızı kapar, karşıki sarayın bir odasına götürüp yavaşça yere bırakır. ‘Pırrr!’ etmeden, kanat çırpmadan süzülüp gider... Neden sonra kız kendisini... uzanmış yatan bir ölünün başında bulur...” (s. 87)

“**Zümrüdüanka Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Başta padişah, bütün saray halkı, ‘Bugündür, yarındır...’ diyerek yedi başlı devin gelmesini beklerler; elleri ayakları boşanır, yürekleri pat pat çarpar olur. Bütün yurdu bir kara yas havası sarar...” (s. 140)

“...Aman padişahım, bir gıcırta, bir harıltıyla geldi ki dev, ne sesine, ne kokusuna dayanılır; fırın gibi ağzından öyle alevler saçtı ki, bu zebanice heybetine karşı gelmem mümkün değildi. Yay kurup ok atmaya gücüm yetmedi. Korkudan hem dudağım yarıldı, hem de çakrışımı kirlettim...” (s. 142)

“...Bir devdir ki görenin aklı gider, kuşça canımı anca kurtarmışım, benim devletli babam bağışla beni...” (s. 144)

“...Sonunda ağaçların arasından har har harlayarak yedi başlı dev görünür, başı kıvrandır, on dört gözü fıldır fıldır yanardöner, gözü ilişenin dudaklarını çatlatır...” (s. 145)

“...Bir tek çeşmemiz vardır. Onun da gözesinde bir ejderha yatar, suyu salıvermez. Yılda bir önüne bir kız götürür, bırakırız; o, kızı parçalayıp yerken çeşmeye su gelir...” (s. 154)

“...Ardından ortalığa yalım yalım alevler saçılır, bir kara duman dört yanı sarar; dumanın arasından yedi başlı, yedi başında da kara dumanın karaltısına şimşek çaktıran yalazlar fışkıran bir ejderha belirir ki, yerin göğsü inler, gök kubbesi çınlar. Başlarını oraya buraya sallayıp kuyruklarını büküm büküm oynattıkça, yeşil kıvılcık, yanardöner pullu bedenini sürdükçe, bütün iniltisi, hıştırtısı dört yanı kaplar. Bir gözüne ilişenin yüreği çatlar, dudağı yarılar, eli ayağı korkudan dökülür...” (s. 156)

“İğci Baba” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Burada bir cadı vardır, beni öldürmek ister, saçlarımdan buraya asan o’dur...” (s. 196)

“Sefa ile Cefa” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Bakıcı, olduğu yerden bu olanları görüp bu sefer bir ejderha büyüleyerek gönderir. Bir ejderha ki, ağzından burnundan ateşler saçılır; çatalı kuyruğu ile vurduğu yeri göçürür; soluğunun değdiği yeri kavurur. Geçtiği yerleri harap ederek bir hışımla gelir...” (s. 232)

“Karayılan” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Dokuz ay tamam olunca gecelerden bir gece sultan hanımın ağırları tutar, bir türlü doğuramaz... Oğlan yerine sonunda bir karayılan doğuracak olur. Ebesi yanaşır, onu sokar öldürür, şehirde ne kadar ebe varsa kullukçular gönderip iyilikle, zorlukla getirilirlerse de yılan hepsini birer birer sokar öldürür.” (s. 267)

“Mercan Kız” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Öyle bir dev anası görür ki, bir dudağı yeri süpürür, bir dudağı havayı yelpazeler. Bastığı yeri güm güm öttüren bir dev anası, soluk aldıkça otu ağacı samyeli değmiş gibi kavurur...” (s. 296)

“Mercan Kız” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Dev anası hiddeti başında tüterek içeri saldırır. Bağırıp çağırarak, ağzından köpükler saçarak gözlerini fıldır fıldır çevirip belerterek odaları dört döner, hırsından her yanını al kanlar içinde tırnaklayıp naralar salar; öyle ki dağlar dereler güm güm öter...” (s. 302)

4.1.2.5.2. Karanlık İlgili Bulgular

“Tasa Kuşu” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Gide gide bir ormana erişir ki, içine gün ışığı sızmaz; sık ağaçlıktır. Yerler çeşit çeşit hayvan izleri ile doludur. Bu ormanın, yaban hayvanları ve canavarların yatağı olduğunu anlar. Ama ne etsin, akşam olmuş, sular kararmış, dağlar arasına gecenin gölgesi düşmüştür.” (s. 126)

“**Karayılan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Gide gide, insan ayağı değen yerlerden iyice uzaklaşır; akşam çöker, sonunda ıssız bir dere içinde bir mağara bulur, içine sığınır. Biraz yürür, içerisinin bir tabutluk olduğunu görür. Sessiz, kuytu, içe ürperti veren bir yerdir. Gece yakındır, bu yaban yerlerde gidip sığınacak bir başka yer de bulamaz. Kız çaresiz mağaradaki boş bir tabutun kapağını kaldırır, girer içine yatar.” (s. 279)

4.1.2.5.3. Ani Sert Hareketlerle İlgili Bulgular

“**Helvacı Güzeli**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Çaresiz kız, vezirin halinden ve sözlerinden başka kurtuluş yolu bulamadığını anlayıp başını öteki tarafa çevirirken, vezir de elini uzatıp çocuklardan birini çeker alır; bir vuruşta başını uçurup yere atar...” (s. 44)

“**Ağlayan Nar ile Gülen Ayva**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Köşede hazır duran Tebdil Gezen Sultan birden gider, ‘Ya Allah, yardım et!’ diye bir nara atarak elindeki kılıcı devin boynuna öyle bir indirir ki, hemen devin başı gövdesinden ayrılır...” (s. 66)

“**Muradına Eren Dilber**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Şehzade, eser yel gibi odaya girmesiyle ona bir tekme vurur...” (s. 95)

“**Zümrüdüanka Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Naralar, kişnemeler, nal şakırtıları, feryatlar arasından çeşit giyimli, beyaz atlı yiğit, vezirin oğlunun ardından yetişir; sağdan soldan bir açığını kollayıp ona doğru bir cirit

sallar ki, sırtından girip yüreğinden geçer, göğsünden çıkar...” (s. 182)

“**İğci Baba**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“...İğci Baba hemen kalkıp, kızın kaçmasına saklanmasına fırsat vermez; ağlayıp yalvarmasına aldırmadan, onu bir kulağından tutar, başından aşağı saldırma bıçağıyla bir vuruşta keser, iki parçaya ayırır, yalpır yalpır titreyen etleri, kanları aka aka götürüp duvara asar...” (s. 188)

“...İğci Baba, hemen eline bir sopa alır, küçük kızı uykudan uyandırır, evire çevire ona öyle bir sopa atmaya başlar ki, zavallı kızcağızın feryatları gökyüzüne tırmanır. İğci Baba eline bir sopa geçirmiş, Allah yarattı demez kıza vurur. Kızcağız iki gözleri iki çeşme, yara bere çürük, kan revan içinde koşar durur...” (s. 191)

“**Karayılan**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Karayılan, birkaç defa hecelerse de hocanın ‘Direk, direk!’ diye bağırmasına kızıp bir saldırışta onu sokar öldürür...” (s. 270)

“**Mercan Kız**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“...Arap cariyeyi bu katırların kuyruğuna bağlıyorlar. Atların kışlarına birer kamçı vuruyorlar; kırk katır kırk yöne doğru can havliyle ileri fırlayıp, Arap bacıyı sürükleyerek parça parça ediyorlar...” (s. 328)

4.1.2.5.4. Doğadaki Seslerle İlgili Bulgular

“**Ağlayan Nar ile Gülen Ayva**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Gece yarısı olunca, gökyüzünden gelen bir hışırtı, bir uğultu duyulur, birden ortalık zifiri karanlık kesilir. Göz gözü görmez; bir zaman sonra ‘küt, küt!’ diye bir ses gelir odanın ortasına bir dev azmanı düşer...” (s. 66)

4.1.2.5.5. Korkutucu Ses Efektleriyle İlgili Bulgular

“**Zümrüdüanka Kuşu**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Gece yarısı, uzaktan bir harıltı, bir gıcirtı duyulur ki, uçan koşan bütün hayvanlar savuşurlar. Böcekler bile cırıltılarını keserler. Ardından bir leş kokusu, bir kara duman alır her yanı. Fırın kapağı açılmış da, alev püskürür gibi bir sıcaklık peyda olur. Ağaçların arasından har har harlayarak yedi başı kıvrandır, on dört gözü fıldır fıldır yanardöner gözü ilişenin dudağı çatlar bir dev azmanı, par par ederek yanaşır ağacın yanına...” (s. 142)

“... Ardından ortalığa yalım yalım alevler saçılır, bir kara duman dört yanı sarar; dumanın arasından yedi başlı, yedi başında da kara dumanın karaltısına şimşek çaktıran on dört gözü bulunan, çatal dilleriyle ısıklık çaldıkça ağzından yalazlar fışkıran bir ejderha belirir ki, yerin göğsü inler, gök kubbesi çınlar... İniltisi, hışırtısı dört yanı kaplar... Havayı soluyup sömüren ejderha soludukça taşlar yerinden yürür, çalılar sökülüp gider...” (s. 156)

4.1.2.5.6. Çılgılık Atma-Bağırma ile İlgili Bulgular

“**Mercan Kız**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... Deyince dev anası hiddeti başında tüterek içeri saldırır. Bağırıp çağırarak ağzından köpükler saçarak gözleri fıldır fıldır çevirip belerterek odaları dört döner; hırsından her yanını al kanlar içinde tırnaklayıp naralar salar. Öyle ki dağlar dereler güm güm öter... Hırıltısından, gacirtısından hele dişlerinin gacirtısından havalarda kuş, dört bir yanda canlı hayvan kalmaz...” (s. 329)

4.1.2.5.7. Aşırı Sihir Öğeleriyle İlgili Bulgular

“**Sefa ile Cefa**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Ak sakallı, kara cüppeli, cin bakışlı, şeytan sezişli, bilgisi derin, kendisi hinoğluhin, bir baş bakıcıları varmış. Gelir remil döker, toplar, bir daha döker, bütün saray halkı yığılmış bakarlarken, bunun gözleri belerir, ağzı köpürerek üçüncü defa remil döker, sonunda ağzını açar...” (s. 230)

4.1.2.6. Aisopos Masalları Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurları

“Aisopos Masalları” adlı kitapta yer alan korku unsurları belirlenerek tablo 4.38’de gösterilmiştir.

Tablo 4.38 “Aisopos Masalları” Adlı Kitapta Yer Alan Korku Unsurlarına İlişkin Kelimelerin Kullanım Sıklığı

Korku İçeren İfadeler	f	%
Gerçeküstü varlık	6	75
Esrarengiz olaylar	1	12,5
Korkutucu ses efektleri	1	12,5
Toplam	8	100

Tablo 4.38 incelendiğinde Aisopos Masalları adlı kitapta sıklık düzeyi en yüksek olan korku ögesinin “gerçeküstü varlık” olduğu belirlenmiştir. Bu, korku unsuru %75’lik değerle ilk sırada tespit edilmiştir. “Esrarengiz olaylar” ve “korkutucu ses efektleri” ifadeleri ise %12,5’lik değerlerle birer defa tespit edilmiştir. Aisopos Masalları adlı kitap değerlendirildiğinde toplamda 8 korku unsuruna rastlanıldığı görülmektedir. Tespit edilen bulgular, aşağıdaki bölümlerde gösterilmiştir.

4.1.2.6.1. Gerçeküstü Varlıklarla İlgili Bulgular

“**Theseus mu Büyük Herakles mi?**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“İki adam oturmuşlar, Theseus mu daha büyük Herakles mi? Diye çekişiyorlarmış. O iki tanrı gazaba gelmişler; biri kalkmış birinin, öteki de öbürünün yurduna sataşarak öçlerini almışlar.” (s. 60)

“**Kanlı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Tanrıların çarpmak istedikleri bir suçluyu ne toprak kurtarabilir ne hava ne de su...” (s. 61)

“**Karıncaanın Isırdığı Adam ile Hermes**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bir gün bir fırtına çıkmış, bir gemiyi bütün yolcularıyla batırmış. Adamın biri kıyıdan bakıp olanı biteni görmüş: ‘Tanrıların bu ettiği haksızlık değil mi? Bir tek imansız cezalandırmak için nice suçsuz insana da kısıyorlar!’ demiş.” (s. 62)

“**Büyücü Karı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Bir büyücü karı varmış: ‘Ben okur üfler, efsunlar, tanrının öfkesini yatıştırırım.’ demiş. Böylece çok kimseleri kandırır, çok para kazanırmış.” (s. 82)

“**Zeus ile Kaplumbağa**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak

belirtilmiştir:

“Zeus... kaplumbağayı bulmuş: ‘Ziyarettime bütün hayvanlar geldi de sen gelmedin?’ diye sormuş. Kaplumbağa: ‘Evceğizim, sen bilirsin halceğizim!’ diye cevap vermiş. Zeus kızmış: ‘Ya! Öyle mi?’ diye kaplumbağayı bir daha nereye giderse evini de arkasında taşımaya mahkûm etmiş.” (s. 98)

“**Zeus’un Yargıçlığı**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“Zeus bir gün Hermes’i çağırmış: ‘İnsanlar ne kötülük ederse birer deniz kabuğuna yazar, yanımdaki torbaya bırakırsın; hepsine bakar, cezalarını da veririm.’ demiş.” (s. 99)

4.1.2.6.2. Esrarengiz Olaylarla İlgili Bulgular

“Bir Kadın ile Sarhoş Kocası”

“O kötü huyundan vazgeçsin diye kadın bir çare düşünmüş. Herif içip içip körkütük sızınca sırtına almış mezarlığa götürmüş, oraya bırakıp evine dönmüş...” (s. 81)

4.1.2.6.3. Korkutucu Ses Efektleriyle İlgili Bulgular

“**Bir Kadın ile Sarhoş Kocası**” adlı masalda aşağıda yer alan ifadeler, korku ögesi olarak belirtilmiştir:

“... kocasını sırtına almış mezarlığa götürmüş, oraya bırakıp evine dönmüş. Kocasının ayılma vakti gelince gene mezarlığa dönmüş, kapıyı vurmuş. Sarhoş içeriden: ‘Kimdir o?’ diye sorunca kadın: ‘Benim, ben, ölümlere yemek getiren.’ diye cevap vermiş.” (s. 81)

4.1.2.7. 100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Masal Kitaplarında Korku Unsurlarına İlişkin Toplu Bir Bakış

100 Temel Eser listesinde yer alan “Evvel Zaman İçinde”, “Keloğlan Masalları”, “Andersen Masalları”, “Az Gittik Uz Gittik”, “Billur Köşk Masalları” ve “Aisopos Masalları”na ilişkin tespit edilen kategoriler, Tablo 4.39’da toplu olarak incelenmiştir.

Tablo 4.39 100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Masal Kitaplarındaki Şiddet Unsurlarına İlişkin Genel Tablo

Korku İçeren Kategoriler	Evvel Zaman İçinde	Keloğlan Masalları	Andersen Masalları	Az Gittik Uz Gittik	Billur Köşk Masalları	Aisopos Masalları	f	%
Gerçeküstü varlık	8	12	12	6	15	6	59	39,86
Ani sert hareket	2	9	14	3	8	-	36	24,32
Esrarengiz olay	5	3	4	1	-	1	14	9,45
Korkutucu ses efektleri	-	3	3	-	2	1	9	6,08
Aşırı sihir öğeleri	3	-	4	-	1	-	8	5,4
Çılgılık atma	-	6	-	-	1	-	7	4,72
Karanlık	-	-	4	-	2	-	6	4,05
Korkunç mekân	-	-	5	-	-	-	5	3,37
Doğadaki sesler	-	-	1	-	1	-	2	1,35
Saklanıp aniden ortaya çıkma	-	-	-	1	-	-	1	0,67
Gölge oyunları	-	1	-	-	-	-	1	0,67
Toplam	18	34	47	11	30	8	148	100

Tablo 4. 39. İncelendiğinde korku öğeleri açısından sıklık düzeyi en yüksek olan kitabın “Andersen Masalları” olduğu tespit edilmiştir. En az korku unsuru barındıran kitabın ise “Aisopos Masalları” olduğu belirlenmiştir. 6 Masal kitabında 148 korku ögesi tespit edilmiştir. Sıklık düzeyi en yüksek olan korku ögesinin %39,86’lık değerle “gerçeküstü varlık” olduğu belirlenmiştir. İkinci sırada ise %24,32’lik değerle “ani-sert hareket” ögesi tespit edilmiştir. Son sırada %0,67’lik değerlerle “saklanıp aniden ortaya çıkma” ve “gölge oyunları” unsurları tespit edilmiştir.

BÖLÜM V

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırma kapsamındaki bulgulardan hareketle ulaşılan sonuçlar, ilgili literatürle karşılaştırılarak sunulmuştur.

Araştırmanın amacını ortaya koymak için 100 Temel Eser listesinden seçilerek araştırmanın çalışma grubunu oluşturan 6 masal kitabı ve bu masal kitaplarında yer alan 480 masal, korku ve şiddet unsurlarının tespiti için incelenmiştir. Şiddet ve korku unsurlarının metinde yer alan kullanım sıklıkları, her masal kitabı için ayrı ayrı belirlenmiştir. 100 Temel Eser listesinde yer alan yerli ve yabancı yazarlı kitaplardaki şiddet ifadeleri sözel şiddet, fiziksel şiddet, cinsel şiddet ve duygusal şiddet olarak dört ana temada toplanmıştır. Sözel şiddet temasında, şiddet ifadeleri; alay etmek, tehdit etmek, bağırarak başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Fiziksel şiddet temasında, şiddet ifadeleri; saldırmak, tekmelemek, kırmak, kesmek, parçalamak, bıçaklamak, ateş etmek, öldürmek başlıkları altında toplanmıştır. Cinsel şiddet temasında, şiddet ifadeleri; zorla evlendirmek, cinsel kavramları ifade etmek kategorisinde sınıflandırılmıştır. Duygusal şiddet temasında, şiddet ifadeleri; duygularıyla oynamak, alıkoymak kategorisinde toplanmıştır.

Masal kitaplarında metinlerde yer alan şiddet unsurunun toplamdaki frekans değerleri “Evvel Zaman İçinde” masal kitabında ($f=67$), Aisopos Masalları’nda ($f=78$), Andersen Masalları’nda ($f=80$), Keloğlan Masalları’nda ($f=98$), Az Gittik Uz Gittik masal kitabında ($f=127$), Billur Köşk Masalları’nda ($f=127$) olarak tespit edilmiştir.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda hem Türk hem de yabancı masal kitaplarında ($f= 158$) şiddet unsurlarının bulunduğu, Türk masallarında daha yoğun bir şiddet dili kullanıldığı ($f= 419$) tespit edilmiştir.

“Evvel Zaman İçinde” masal kitabında frekans değeri en yüksek şiddet unsurunun “hakaret etmek” ($f=17$) olduğu, bu sıralamayı “tehdit etmek” ($f=15$) şiddet unsurunun takip ettiği görülmüştür. İlk iki sıraya bakıldığında sözel şiddet ifadelerinin diğer şiddet türlerinden daha fazla olduğu anlaşılmıştır.

“Az Gittik Uz Gittik” masal kitabında da frekans değeri en yüksek şiddet unsurunun

“hakaret etmek” ($f=25$) olduğu görülmüştür. Bu sıralamayı “canını acıtmak” ($f=20$), “tehdit etmek” ($f=18$) şiddet unsurlarının takip ettiği tespit edilmiştir.

“Billur Köşk Masalları” kitabında frekans değeri en yüksek şiddet unsurunun “öldürmek” ($f=20$) olduğu görülmüştür. Bu sıralamayı “bağırarak” ($f=17$), “tehdit etmek” ($f=17$) şiddet unsurlarının takip ettiği tespit edilmiştir.

Keloğlan Masalları’nda frekans değeri en yüksek şiddet unsurunun “öldürmek” ($f=20$) olduğu görülmüş, bu sıralamayı “tehdit etmek” ($f=18$), bağırarak ($f=17$) şiddet unsurlarının takip ettiği tespit edilmiştir.

Andersen Masalları’nda frekans değeri en yüksek şiddet unsurunun “bağırarak” ($f=15$) olduğu görülmüş, bu sıralamayı “canını acıtmak” ($f=14$), “tehdit etmek” ($f=13$) şiddet unsurlarının takip ettiği tespit edilmiştir.

Aisopos Masalları’nda frekans değeri en yüksek şiddet unsurunun “canını acıtmak” ($f=18$) olduğu görülmüş, bu sıralamayı “öldürmek” ($f=14$), “tehdit etmek” ($f=10$) şiddet unsurlarının takip ettiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; yerli ve yabancı masal kitaplarında en fazla karşılaşılan şiddet türlerinin sözel şiddet ve fiziksel şiddet olduğu söylenebilir. Bu sıralamayı duygusal şiddet ve cinsel şiddet türleri izler. Cinsel şiddet türünün en fazla, yazarı Türk olan kitaplarda olduğu sonucuna ulaşılmıştır($f=21$). Evvel Zaman İçinde, Keloğlan ve Aisopos masallarında cinsel şiddet olgusuna rastlanmamıştır.

100 Temel Eser listesinde yer alan masallar, korku unsurları açısından da ele alınmıştır. Korku unsurları; Gerçeküstü varlık, karanlık, gölge oyunları, ani sert hareketler, esrarengiz olaylar, doğadaki sesler, korkutucu ses efektleri, çılgın atma ve bağırma başlıkları altında değerlendirilmiş, Andersen Masalları dışındaki bütün masallarda en çok işlenen korku unsurunun gerçeküstü varlık ($f=59$) olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Andersen Masalları’nda ise ilk sırada “ani sert hareketler” ($f=14$) korku unsuru yer almıştır. İkinci sırada “gerçeküstü varlıklar” ($f=12$) korku unsuru bulunmaktadır.

Masallarda dev, cüce, yarı insan, yarı hayvan ya da bitki ejderha şeklinde karşımıza çıkan sıra dışı canlıların yanı sıra, tanrı, Azrail, şeytan, cin, peri gibi gerçeküstü özelliklere sahip varlıkların da yer aldığı görülmüştür. Bu tiplerin metinlerde kullanılması bilinmeyene

karşı insanda korku oluşturmada bakımından önemlidir. Nitekim elde ettiğimiz bulgulardan da bu sonuca ulaşılmıştır.

Metinlerde korku unsurunun en fazla olduğu masal, Andersen Masalları'dır ($f=47$). En az korku unsuru ise, Aisopos Masalları'nda tespit edilmiştir ($f=8$). Aisopos Masalları dışındaki masallarda gerçeküstü varlıklar genellikle kötü ve acımasız varlıklar olarak tasvir edilmişken, Aisopos masallarında sadece "Tanrılar" korku unsuru olarak ele alınmıştır. Bunun nedeninin Aisopos Masalları'nın yazılış amacının kişilere ahlaki değerleri benimsetmek olduğu söylenebilir.

Ayrıca Türk masallarındaki korku unsurları ile Andersen masallarındaki korku unsurları kıyaslandığında, Andersen masallarındaki korku unsurlarının daha ayrıntılı şekilde ifade edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Yine yapılan değerlendirmeler sonucunda Türk masallarında daha fazla korku ögesi ($f=93$) bulunduğu, yabancı masallarda ise daha az korku unsuru bulunduğu ($f=55$) söylenebilir.

Metinlerde yer alan şiddet ve korku unsurlarının kullanım sıklığı karşılaştırıldığında; korku içeren ifadelerin ($f=148$), şiddet içeren ifadelerden ($f=577$) az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak çocukların içinde bulunduğu dönem itibarıyla bu oranın da azımsanmayacak ölçüde olduğu ifade edilebilir.

Yapmış olduğumuz bu çalışma, değişen dünyada çocuk ruhunun da farklılaştığı ve artık bu masalların bir "süzgeçten" geçirilerek yenilenen eğitim anlayışına göre yeniden incelenmesi ve değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Nitekim 17.12.2018 tarihinde yayımlanan 8081 numaralı genelge ile kaldırılan 100 Temel Eser listesi çalışmanın haklılığını ortaya koymuş ve bu konuda yapılan çalışmaları da doğrulamıştır.

İlgili literatüre bakıldığında 100 Temel Eser listesindeki kitaplardaki şiddet unsurlarını ele alan çalışmalarda, kitaplarda bulunan şiddet türlerine ilişkin benzer sonuçlara ulaşılan çalışmaların olduğu görülmektedir.

Alpöge'nin (2003) 0-6 yaş çocuklarının okumuş olduğu ve rastgele seçilen 351 kitaptan elde ettiği verilere göre bu kitaplarda açıkça şiddet ögesinin sergilenmediği ama masal kitaplarında şiddet unsurlarının yoğun olduğu tespit edilmiştir. 100 Temel Eser listesinde yer alan masal kitaplarında da şiddet ögesinin yoğun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kara (2007), çalışmasında fantastik kitaplarda yer alan şiddet öğelerinin gerçeklikle ilişkilendirilmeden imge gibi gösterildiğini ve bu şekilde gizlendiğini tespit etmiştir. Kara, çalışmasının sonunda şiddetin, cümleler ve resimler içerisinde yer alarak çocukların bilinçaltına işlendiğinden ve onları olumsuz şekilde etkileyebileceğinden bahsetmektedir. Bu çalışmada da, bazı masal kahramanlarının amacına şiddet uygulayarak ulaşması ve şiddeti engellerle karşılaştığında meşrulaştırmasının çocukları olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir.

Dağlıoğlu ve Çakmak'ın (2009) hikâye kitaplarının metin ve resimlerindeki şiddet ve korku öğelerinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada, şiddet öğelerine %8 oranında rastlandığı ve bunların nispeten hafif düzeyde şiddet unsurları olduğu; korku öğelerine ise %11 oranında rastlandığı tespit edilmiştir. Bu öğeler kendi içinde değerlendirildiğinde, hikâye kitaplarında korkuyla ilgili öğelerin şiddet öğelerinden daha fazla olduğu görülmüştür. Bu çalışmada ise; 100 Temel Eser listesinde yer alan 6 masal kitabında şiddet içerikli kelimelerin, korku ögesi olan diğer ifadelerden fazla olduğu tespit edilmiştir.

Fırat'ın (2012) çalışma sonuçlarında yer alan, öykü ve masal kitaplarında tespit edilen şiddet ve korku öğelerinin bu çalışmanın sonuçlarıyla benzerlik gösterdiği söylenebilir. Fırat'ın çalışmasında şiddet unsurlarından öne çıkan kelimelerin; bağırarak, hakaret etmek, canını acıtmak tehdit etmek gibi ifadeler olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada da 100 Temel Eser listesinde yer alan masal kitaplarında bağırarak, hakaret etmek, canını acıtmak, saldırmak, alıkoymak gibi ifadeler şiddet unsurları olarak belirlenmiştir. Korku öğeleri olarak dile getirilen çılgınlık atma, karanlık, gerçeküstü öğeler gibi ifadelerin bu çalışmada da korku unsuru olarak yer aldığı belirtilebilir. Fırat'ın (2012) çalışmasında, öykü kitaplarında 12, masal kitaplarında ise 62 korku ögesine rastlandığı görülmüştür. Bununla birlikte öykü kitaplarında şiddet içeren 20 ifadeye, masal kitaplarında ise 77 ifadeye rastlanıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada ise 6 masal kitabında 577 şiddet unsuruna ve 148 korku unsuruna rastlanmıştır.

Türkyılmaz ve Kuş'un (2014) çalışmasında 100 Temel Eser listesinde yer alan ve öğrenciler tarafından en çok okunan kitaplarda çocuk hakları incelenmiştir. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde, çocuk haklarıyla ilgili 920 olumsuz ifade tespit edilmiştir. Bunun yanında en çok “korunma hakları”na ilişkin olumsuzluklar ($f=520$) belirlenmiştir. Ayrıca

incelenen kitaplarda şiddete ilişkin olumsuz ifadelerin sıklığı, çocukların korunma hakları açısından dikkat çekici olarak ifade edilmiştir. Hem Türkyılmaz ve Kuş'un çalışmasında hem de bu çalışmada elde edilen veriler göstermektedir ki 100 Temel Eser listesinde yer alan kitaplarda olumsuz ifadeler sık bir şekilde kullanılmıştır.

Güney'in (2014) çalışmasında 100 Temel Eser listesinde yer alan hikâye kitaplarındaki şiddet unsurları belirlenmeye çalışılmıştır. Örneklem olarak seçilen 20 kitapta 1801 şiddet ögesi tespit edilmiştir. Şiddet ögesinin temalara göre incelendiği bu çalışmada en sık karşılaşılan şiddet türünün fiziksel şiddet unsurları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şiddet unsurlarının en yoğun kullanıldığı kitap Hacı Murat ($f=303$) olarak tespit edilmiştir. Bu çalışmada da 6 masal kitabında 577 şiddet unsurunun olduğu görülmüş ve şiddet türlerinden fiziksel şiddet unsurlarının ($f=265$) daha yoğun kullanıldığı belirlenmiştir.

Öztürk ve Giren'in (2016) çalışmasının bulgularına bakıldığında incelenen hikâye kitaplarında şiddet ve korkuya ilişkin unsurların metin ve resim kısımlarında birbirine yakın oranlarda yer aldığı belirlenmiştir. Kitapların resim ve metin kısmındaki korku ve şiddet ögesi içeren unsurların genel olarak %9,8'lik bir oranda olduğu belirlenmiştir. Diğer bir deyişle kitapların %90,2'sinde şiddet veya korku ögesi içeren unsurlar bulunmamaktadır. 100 Temel Eser listesinde yer alan masal kitaplarında ise korku ve şiddet unsurlarının oldukça yoğun bir şekilde kullanıldığı tespit edilmiştir.

Aktan ve Aydın'ın (2018) çalışmasında şiddet ögelerini belirlemek için 100 Temel Eser listesinden seçilen 21 kitaptan elde edilen verilere göre yerli yazarlı kitaplarda 52, yabancı yazarlı kitaplarda ise 143 defa olmak üzere toplamda 195 şiddet ifadesine ulaşıldığı tespit edilmiştir. 100 Temel Eser listesinde yer alan kitaplardaki şiddet ifadeleri temalara göre incelendiğinde sözel şiddet ($f=109$), fiziksel şiddet ($f=36$), cinsel şiddet ($f=28$) ve duygusal şiddet ($f=22$) olarak dört temada toplanmıştır. Bu çalışmadan elde edilen veriler incelendiğinde, yabancı masallarda 148, yerli masallarda 419 şiddet unsuru tespit edilmiştir. Temalara göre şiddet unsurları incelendiğinde ise fiziksel şiddet ($f=265$), sözel şiddet (246), duygusal şiddet (45) ve cinsel şiddet ($f=21$) türlerinde bulgular tespit edilmiştir. Aktan ve Aydın'ın araştırması, çalışmamızdaki bulgularla kıyaslandığında 6 masal kitabında 577 şiddet ögesi bulunmuşken 21 hikâye kitabında 195 şiddet ögesi tespit edilmiştir. Bulgulardan hareketle 100 Temel Eser listesindeki masal kitaplarında bulunan şiddet içerikli ifadelerin hikâye kitaplarından daha yoğun olduğu söylenebilir.

5.2. ÖNERİLER

Araştırmacılar İçin Öneriler

Bu çalışmada, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 04.08.2005 tarihinde yayımlanan 8081 numaralı genelge ile ilköğretim öğrencileri için tavsiye edilen “100 Temel Eser” adlı listede yer alan 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri için önerilmiş masal kitaplarındaki korku ve şiddet unsurları incelenmiştir. İnceleme sırasında, masal kitaplarında korku ve şiddet unsurları tespit edilmiştir. Aynı zamanda söz konusu masallarda çocuklar için olumsuz örnek olabilecek verilere de rastlanmıştır. Örneğin *Az Gittik Uz Gittik* adlı kitapta “*Altı Kız Babası*” masalı içinde “sigara içmek” ifadesi açıkça yer almıştır. Üstelik bu aynı masalda iki kez geçmektedir: “*Oğlan bir sigara yakmış, geri dönmüş başlamış gitmeye*” (s.161).

“*Kız işini bitirip gelmiş. Yatağı şöyle biraz bozmuş, hiç yatmamış. Sabaha kadar sigara içmekle vakit geçirmiş*” (s.163).

Araştırmacılar, sonraki çalışmalarda “100 Temel Eser” adlı listede bulunan kitaplar ya da masallardaki olumsuz örnekleri inceleyebilir.

Eğitimciler İçin Öneriler

Nitelikli okuma becerisinin kazanılmasında en önemli unsur eğitimcilerdir. Eğitimciler, öğrencileri için hem model olmalı hem de öğrencilere kitaplar hakkında geri bildirimlerde bulunmalıdır. Öğrencilerine nitelikli kitapları tavsiye etme, aileyi bilinçlendirme, çevredeki insanları bilinçlendirme vb. hususlarda, üzerine önemli görev düşen eğitimciler, “Çocuğa Yönelik Nitelikli Kitaplar Nasıl Olmalı?” konulu hizmetiçi eğitimler alabilirler.

Okullarda haftanın belli gün ve saatlerinde “okuma günleri” düzenlenebilir. Eğitimciler tarafından önceden belirlenmiş eserler, çocuklar ve ailelerin katılımıyla değerlendirilebilir. Bu süreçte “Bir çocuk kitabında ne olmalı? Çocuğa kitap okuma sevgisi nasıl kazandırılmalı?” gibi hususlar tartışılabilir. Böylece ailelerde “çocuk kitabı” hakkında farkındalık yaratılabilir.

Aileler İçin Öneriler

Aileler, çocuklar için okuma becerisinin ediniminde en temel basamaktır. Bu noktada

“Her kitap her çocuğa okutulmaz” bilincine sahip olmalı ve “Çocuğuma hangi kitapları okutabilirim?” diye araştırma yapmalıdır. Hatta bu konuda eğitimcilerden destek almalıdır. Aile, çocuğa bir kitap vermeden önce -kitapla ilgili hiçbir bilgisi yoksa- kitabı önce kendisi okuyabilir ya da okuldaki öğretmenleriyle kitap seçimi konusunda işbirliği yapabilir. Ailelere “Çocuğa Yönelik Kitaplar Nasıl Olmalı?” konusunda okullar, medya, eğitimciler vb. tarafından bilgi verilebilir.

Yayınevleri İçin Öneriler

Yayınevleri, çocuklar için hazırlanmış kitaplar konusunda daha hassas davranmalıdır. Bu konu için her yayınevinde alanında uzman kişilerin olduğu (Çocuk edebiyatçıları, çocuk gelişim uzmanları, pedagoglar...) kitap değerlendirme komisyonları oluşturulabilir. Bu komisyonlar, ilgili kitapları “çocuğa yönelik” ilkesi çerçevesinde değerlendirip piyasaya sürülmesine izin verebilir ya da kitabın basılmasını engelleyebilir. Yayınevleri bu noktada ticari amaç gütmemelidir. Çocukların gelişimini en üst düzeye çıkaracak nitelikte eserlerin basımına öncülük etmelidir.

Yayınevleri, yabancı kaynaklı eserlerin dilimize çevrilmesinde alanında uzman kişilerle işbirliği içinde olmalıdır. Bu eserlerde kültürel değerlerimize aykırı ya da şiddet unsurları bulunan ifadeler, uzman kişilerin desteği alınarak eserin yapısı bozulmadan düzenlenmelidir.

Çocuğun anadilini sevmesi, doğru ve güzel konuşması için yazım ve noktalama kurallarına uyulması önem arz etmektedir. Çocuk için hazırlanan kitaplarda da yazım ve noktalama yanlışları olmamalıdır. Ancak yapılan inceleme sırasında kitaplarda yazım ve noktalama yanlışları görülmüştür. Yayınevleri bu noktada daha dikkatli olabilir, kitapların yazım ve noktalama yanlışlarını değerlendirecek bir ekiple çalışabilir.

Çocuk Edebiyatı Yazarlarına Öneriler

Çocuk Edebiyatı yazarları, çocukların ruhsal ihtiyaçlarını karşılayıp ilgisini çekebilecek türde eserler oluşturabilirler. Çocuklara yönelik hazırlanmış eserlerde çocuk hakları ihlal edilmemelidir. Eserlerde, çocukların duygusal olarak örselenmelerine neden olabilecek; kelleleri koparmak, gözleri oymak, diri diri yakmak... gibi şiddet ifadeleri kullanılmamalıdır.

Çocuk edebiyatı yazarları, eserlerinde çocuğun bilişsel, dilsel sosyal ve duyuşsal gelişimlerini en üst düzeye çıkaracak örneklere daha fazla yer verebilirler.

KAYNAKÇA

- Ak, İ. S. (2003). Çocuk Kitaplarında Şiddet. *Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu. (25-27 Nisan 2003)*, Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi Yayınları.
- Akal, A. (2003). Bir Yazar Gözüyle Çocuk Kitaplarında Şiddet. *Çocuk ve Aile Dergisi*, 12, 15-17.
- Akar, Ö. (2006). *Türk Masallarında Kadın Figürü Üzerine Bir İnceleme*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü/ Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı/ Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara.
- Aksoy, İ. (2011). Türklerde Aile ve Çocuk Eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(16), 4.
- Akyol, H. (2008). *Türkçe İlk Okuma Yazma Öğretimi*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Akyüz, E. (2000). *Ulusal ve Uluslararası Hukukta Çocuğun Haklarının ve Güvenliğinin Korunması*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- Alangu, T. (1968). Keloğlan Masalları Mitostan Kurtuluş-Gerçeğe Yöneliş. *Türk Dili Türk Halk Edebiyatı Özel Sayısı*, 207, 458-469.
- Alangu, T. (2008). *Billur Köşk Masalları* (10. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Alangu, T. (2014). *Keloğlan Masalları* (9. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Alpöge, G. (2003). “Çocuk Edebiyatına Yansıyan Şiddet: Kitaptaki Şiddetle Televizyondaki Şiddetin Karşılaştırılması”, Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu Bildirileri içinde. (s. 112-120). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü ve Tıp Fakültesi Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı.
- Andersen, H. C. (2015). *Andersen Masalları* (9. Baskı). (Çev. T. Yücel). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Arbuthnot, M. H. & Sutherland, Z. (1991). *Children and Books*. New York: Harper Collins.

- Arı, B. ve Karatepe, E. (2010). Dede Korkut Hikâyelerinde Kadın ve Çocuk Eğitimi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (14), 275-284.
- Arıcı, A. F. (2004). Tür Özellikleri ve Tarihlerine Göre Türk ve Dünya Masalları. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 26, 159-169.
- Arıcı, A. F. (2012). *Masalın Sesi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Arslan, Y., Çelik, Z., Çelik, E. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 113-124.
- Atabek, E. (2001, 15 Ocak). Şiddet kültürünü fark etmemek. www.cumhuriyet.com.tr
- Bal, N. (2014). Sosyolojide Şiddet Kavramı. *Yurt ve Dünya Dergisi*, 2, 6-22.
- Berg, B., Lune, H. (2015). *Qualitative Research Methods for the Social Sciences International Edition*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Bilkan, A. F. (2001). *Masal Estetiği*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Boratav, P. N. (1982). *Folklor ve Edebiyat* (2. Baskı). İstanbul: Adam Yayınları.
- Boratav, P. N. (2006). *Az Gittik Uz Gittik* (9. Baskı). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Burkovik, Y. , Oğuz, T.(2006). *Korku Yorum*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Can, S. (2002). “Aggression Questionnaire” Adlı Ölçeğin Türk Popülasyonunda Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi). İstanbul: Genel Kurmay Başkanlığı, Gülhane Askeri Tıp Akademisi Haydarpaşa Eğitim Hastanesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Servis Şefliği.
- Cohen, J. (1960). A coefficient of agreement for nominal scales. *Educational and Psychological Measurement*, 20(1), 37-46.
- Cohen, Z. P. (2004). *Fiziksel ve Sözel Şiddet Davranışı ile Öfke Düzeyi ve Dürtüsellik Arasındaki İlişkinin İrdelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi/ Adli Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Cüceloğlu, D. (1998). *İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları*. İstanbul:

Remzi Kitabevi.

Çakmaklı, K. (2005). *Sorunlu Çocuklar*, Ailede Çocuk Eğitimi. (Ed.: İrfan Çayboyulu). Ankara: Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.

Çeçen, A. R. (2007). Çocuk Cinsel İstismarı: Sıklığı, Etkileri ve Okul Temelli Önleme Yolları. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1, 5-15.

Çılgın Sınar, A. (2006). Çocuğa Büyülü Bir Dünyanın Kapılarını Açmak. *Millî Eğitim Dergisi*, 2(3), 172.

Dağlıoğlu, E. ve Çakmak, Ö. (2009). Okul Öncesi Çocuklarına Yönelik Yayınlanan Hikâye Kitaplarının Şiddet ve Korku Ögeleri Açısından İncelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(3), 510-534.

Demirel, Ö. (1999). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Derdiyok, İ. Ç. (2003). Sadi'nin Bostan'ı ve Ezop Masalları'nda Ortak Temalar. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, 1-14.

Dilidüzgün, S. (2006) Eğitim Gerçeği Açısından 100 Temel Eser Tartışmaları. *Varlık dergisi*, 112479, 23-26.

Dilidüzgün, S., Sever, S., Öztürk, A. ve Adıgüzel, Ö.(2002). *Çocuk Edebiyatı ve Metin Türleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.

Doğan, İ. (2000). *Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Dursun, Y. (2011). Şiddetin İzini Sürmek: Şiddet Nedir?. *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 1-18.

Elçin, Ş. (1993). *Halk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Elçin, Ş.(1988). *Halk Edebiyatı Araştırmaları I-II*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Etimolojik Sözlük (2018). <https://www.etimolojiturkce.com/kategori/Ad/160>. adresine 10/08/2018 tarihinde erişilmiştir.

Evans, S. (2015). Are Grimm's Fairy Tales too twisted for children. *Culture Story*, url: <http://www.bbc.com/culture/story/20130801-too-grimm-for-children>. adresine 15/08/2018 tarihinde erişilmiştir.

- Fromm, E. (1993). *İnsandaki Yıkıcılığın Kökenleri*. (Çev. Ş. Alpagut). İstanbul: Payel Yayınları.
- Gander, M. J. & Gardiner, H. W. (2010). *Çocuk ve Ergen Gelişimi*. (Çev. B. Onur). Ankara: İmge Kitabevi.
- Geçtan, E. (1992). *Psikodinamik Psikiyatri ve Normal Dışı Davranışlar* (9. Basım). İstanbul: Metis Kitabevi.
- Gökler, B., Taner, Y. (2004). Çocuk İstismarı ve İhmali: Psikiyatrik Yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 35, 83-85.
- Gültekin, A. (2011). *Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yazıları*. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Gümüş, T. (2000). *Kendini Kabul Düzeyleri Farklı Lise Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Saldırganlık Düzeyine Etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gündüz, Ü. (2005). Çocuk Edebiyatında Çeviri Etkisi, Uyarlamalar ve Sorunları. *Hece Dergisi Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı*, 136, 104-105.
- Güneş, H. (2006). Grimm Masallarının Olumsuz Eğiticilik Boyutu. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 98-111.
- Güney, E. C. (2009). *Masallar*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Güney, N. (2007). *Kemalettin Tuğcu'nun Elli Romanında Geçen Ölüm ve Şiddet Temasının İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Güney, N. (2014). The Concept Of Violence in Terms Of 100 Basic Works That Are Recommended To Be Read İn Secondary Schools. *International Online Journal of Educational Sciences*, 6(3), 706-721.
- Gürel, Z., Temizyürek, F., Şahbaz, N. K. (2007). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Harris, A. J. & Sipay, E. R. (1990). *How To Increase Reading Ability: A Guide To Developmental And Remedial Methods* (9. Basım). New York: Longman.
- Hazar, M. (2006). “*Türk Dilinde Çocuk ve Genç*”, II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı

- Sempozyumu (4-6 Ekim) Bildirileri İçinde. (s. 249-279). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Helimoğlu Yavuz, M. (2002). *Masallar ve Eğitimsel İşlevleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Hirogoyen, M. F. (2000). *Manevi Taciz*. (Çev. Heval Bucak). İstanbul: Güncel Yayıncılık.
- İldeniz, B. (2015). *Okullarda Şiddetin Nedenleri ve Önlenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- İlhan, N. M., Yılmaz, D., Barkan B., Onur T. N., Uysaler Y. Z. (2015). *Sağlıkta Şiddet Nasıl Biter*. Ankara: Sasam Yayınları
- İlkkaracan P., Gülçür L. (1996). *Aile İçinde Kadına Karşı Şiddet Sıcak Yuva Masalı*. İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Kantarcıoğlu, S. (1991). *Eğitimde Masalın Yeri*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Kara, Ş. (2007). *Fantastik Çocuk Kitaplarında Uzamın İmgesel İşlevi ve Şiddet*. Cankaya University Journal of Arts and Sciences. 1 (7), 61-72.
- Karabağ, İ. (2010). *Dil ve Şiddet*. İstanbul: İkaros Yayınları.
- Karadağ, Ö. (2013). Türkiye Türkçesi Atasözlerinde Çocuk ve Çocukluk. *Millî Folklor Dergisi*, 25(98), 109-124.
- Karagöz, S. (1990). *Kronik Olan Hastalarda Ağrının Hafifletilmesinde Psikolojik Yaklaşımlar*, III. Ulusal Hemşirelik Kongresi Bildirileri. (s. 105). İzmir.
- Karaman Kepenekçi, Y. ve Aslan, C. (2011). *Okul Öncesi Döneme Seslenen Kitaplarda Çocuk Hakları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Karaman-Kepenekci, Y. (2010). An Analysis on Children's Rights in Stories Recommended For Children in Turkey. *Journal of Peace Education*, 7(1), 65-83, DOI: 10.1080/17400200903370985.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (16. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım,
- Keane, J. (1998). *Şiddetin Uzun Yüzyılı*. (Çev. B. Peker), Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

- Kıran, A. ve Büker, S. (1999). *Reklamlarda Kadına Yönelik  iddet*. İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Kocabaş, İ. (1999). *Çocuk Kitabı Seçim Kriterleri ve 1997 Yılına Kapsayan Bir Değerlendirme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kocadoru, Y. (2000). *Günümüzde Yazılan Türk Sanat Masallarında Eksik  ğreticilik Boyutu*, I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu (20-21 Ocak 2000) Bildirileri İçinde. (s. 260-271). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve T MER Dil  ğretim Merkezi Yayınları.
- Köklü, N. (2002). *Açıklamalı İstatistik Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Köknel,  . (1996). *Bireysel ve Toplumsal  iddet*. Ankara: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Krishnamurti, J. (2004). *Korku  zerine*. ( ev. A. Tatlıer). İstanbul: Ayna Yayınevi.
- Kurt, K. (2000). *Bir Çocuk Kitabı Yazarının Düşünce, Kaygı ve Küçük Mutlulukları*.1. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu Bildirileri (20-21 Ocak 2000) İçinde. (s. 609-630). Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, T MER Dil Eğitim Merkezi.
- Kutlu, M. (2007). *Hüzün ve Tesadüf*. İstanbul: Derg h Yayınları.
- Kuzu, T. S. (2002). Öykünün  ocuğun Bilişsel ve Duyuşsal Gelişimine Katkısı Bağlamında  yk  Seçimi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9, 95-105.
- Lewis, M. & Haviland-Jones, J. M. (2008). *Handbook of Emotions* (2nd edition). New York, NY: Guilford.
- March, J. (2014). *Klasik Mitler*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Markham, U. (1998). *Çocukluk Travmaları* (Ed.: H. C. İ izler). ( ev. M. Sağlam). İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- Meydan Larousse (1972). *Büyük L gat ve Ansiklopedi (VI. Cilt, s. 540-541)*. İstanbul: Meydan Yayınları.
- Oğuzkan, A. F. (1993). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Onur, B. (2005). *Türkiye 'de  ocukluğun Tarihi*. İmge Kitapevi: Ankara.

- Öktem, D. (2012). *Türkiye'deki Çocuk Adalet Sisteminin Yönetimi ve Yaş Ayrımcılığına İlişkin Paradigmanın İncelenmesi, Türkiye'de Çocuk Adalet Sisteminin Yönetimi*. Ankara: Uluslararası Çocuk Merkezi Yayınları.
- Ölçer, E. (2003). *Türkiye Masallarında Toplumsal Cinsiyet ve Mekân İlişkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bilkent Üniversitesi/Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, H.E. (2008). *Batı Çocuk Klasiklerinde Temel Değerler*. İstanbul: Nar Yayınları.
- Öztürk, M. ve Giren, S. (2016). Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklar İçin Hazırlanan Hikâye Kitaplarındaki Korku ve Şiddet Ögelerinin İncelenmesi. *TEKE Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(4), 2095-2108.
- Özyer, N. (2002). Çocuk Kitaplarında Olumlanan Şiddet. Çocuk Edebiyatına ve Çocuk Hekimliğine Yansıyan Şiddet Sempozyumu (25-27 Nisan) Bildiri Kitabı İçinde. (s. 71-77). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü ve Tıp Fakültesi Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı.
- Palabıyıklıoğlu, R. (1997). Medya ve Şiddet. *Kriz Dergisi*, 5(2), 123-126.
- Polat, O. (2001). *Çocuk ve Cinsel Şiddet*. İstanbul: Der Yayınları
- Postman, N. (1995). *Çocukluğun Yok Oluşu*. (Çev. K. İnal). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları
- Reiser, M., & Geiger, S.P. (1984). *Police officer as victim*. Professional Psychology: Research and Practice, 15, 315-323.
- Rifat, O. (2014). *Dana Burnu*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Sakaoğlu S. (1999). *Masal Araştırmaları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Saltzman, L. E., Fanslow, J. L., Mc Mahon P. M., Shelley G. A. (1999) *Intimate Partner Violence Surveillance: Uniform Definitions And Recommended Data Elements, version 1.0*. Atlanta GA: Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Injury Prevention and Control.
- Sarı, E. (2017). *Masallar Dünyası*. Antalya: Nokta E-Book Publishing.
- Senemoğlu, N. (2009). *Gelişme, Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: PEGEM Akademi.
- Sever, S. (2002). Çocuk Kitaplarına Yansıtılan Şiddet (Millî Eğitim Temel Yasası Ve Çocuk

- Haklarına Dair Sözleme Bağlamında Bir Değerlendirme). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(35), 25-37.
- Sever, S. (2008). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Seyda, M. (1975). Çocuk Romanı. *Türk Dili dergisi*, 280, 21-25.
- Seyfettin, Ö. (2016). *Falaka*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Şekertekin, M. A. (2003). *Spor Eğitimin Uyum, Kişiler Arası İlişkiler Tarzı ve Saldırganlık Üzerine Etkileri*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Şen, S. (2003). Okulöncesi Çocuklarının Dil ve Kavram Gelişimlerine Etkisi Yönünden Öykü İle Masal Kitaplarının İncelenmesi. *OMÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 37-54.
- Şenol, D. ve Mazman, İ. (2014). Çocuğa Uygulanan Şiddet: Türkiye Özelinde Sosyolojik Bir Yaklaşım. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16 (26), 11-17.
- Şerefli, İ. (2008). *30-40 Yaşlar Arası Kişilerde İnanç- Korku İlişkisi (Sakarya Örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şimşek, T. (2002). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Rengarenk Yayınları.
- Şirin, M. R. (2000). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, A. E. (2001). *Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller için İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Terkan, N. (2011). *Çocuk ve Medya*. Ankara: Savaş Yayınevi
- Tezcan, M. (1996). Bir Şiddet Ortamı Olarak Okul, *Cogito*, 6(7), 105-108.
- Tezel, N.(1997). *Türk Masalları*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Tınaz, P. (2006). *İşyerinde Psikolojik Taciz(Mobbing)*. İstanbul: Beta Yayın Dağıtım.
- Turan, S. (2011). *Masalların Çocuk Hakları Bağlamında Çözümlemesi ("Her Güne Bir Masal" Adlı Kitap Üzerine Bir Deneme)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri Bilim Dalı, Ankara.

- Türkçe Sözlük (2005). *TDK Türkçe Sözlük* (10. Baskı). Ankara: TDK Yayınları
- Türkyılmaz, M., Kuş Z. (2014). İlköğretim 100 Temel Eserde Çocuk Hakları, *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(15), 39-63.
- Uçar, M. A. (2003). *Aile İçi Şiddet ve Aile Koruma Yasası*. İstanbul: Hukuk Yayınları.
- Ünlüer, P. (2013). *Masalların Dini ve Ahlaki Değerler Açısından İncelenmesi (Billur Köşk Masalları Örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ünsal A. (1996), Genişletilmiş Bir Şiddet Tipolojisi. *Cogito*, 6(7), 29-36.
- Vasconcelos, J. M. (2009). *Şeker Portakalı* (98.Baskı). (Çev. A. Emeç). İstanbul: Can Yayınları.
- Yalçın N. (2011). *Türkiye’de Çocuk İstismarı ve Çözüm Önerileri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü Hastane ve Sağlık Kurumları Yönetimi Bilim Dalı, Ankara.
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2003). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yavuz, S. (2011, 12 Aralık). Çocukları intihara sürükleyen masal kitabı! www.milliyet.com.tr. adresine 10/10/2018 tarihinde erişilmiştir.
- Yavuzer, H. (2007). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yılar, Ö. (2005). Mit, Efsane ve Eğitim. *Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 383-392.
- Yılar, Ö. (2006). *Halk Bilimi ve Eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, N. (2005). *Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimi Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Yılmaz, O. (2014). 100 Temel Eser listesi ve Bu Listenin Etkileri. *Türk Dili*, 725-735.
- Yörükoğlu, A. (2000). *Değişen Toplumda Aile ve Çocuk* (6. Basım). İstanbul: Özgür Yayınları.
- Yücesoy, V. Ö. (2007). *Korku Edebiyatı (Gotik Edebiyat) ve Türk Romanındaki*

Örnekleri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü/ Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, İstanbul.

EKLER

EK 1. Keloğlan Masallarının Listesi

EK 2. Billur Köşk Masallarının Listesi

EK 3. Aisopos Masallarının Listesi

EK 4. Andersen Masallarının Listesi

EK 5. Evvel Zaman İçinde Masallarının Listesi

EK 6. Az Gittik Uz Gittik Masallarının Listesi

EK 7. 100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Masal Kitaplarında Şiddet Unsurlarını Belirleme Formu

EK 8. 100 Temel Eser Listesinde Yer Alan Masal Kitaplarında Şiddet Unsurlarını Belirleme Formu

EK 9. 100 Temel Eser Listesinin Kaldırılmasına İlişkin 17/12/2018 Tarihli ve 2018/17 Sayılı Genelge

EK 1. Keloğlan Kitabındaki Masallar

Tablo 6.1 Keloğlan Kitabındaki Masallar

KELOĞLAN MASALLARI	
1.Keloğlanla Devler	11. Keloğlan ile Padişah
2.Keloğlan ile Köylüler	12. Keloğlan ile Kötü Hasan
3.Köse Değirmenci ile Keloğlan	13. Keloğlan ile Defineci
4.Dev anası ile Keloğlan	14. Keloğlan ile Devler Ağası
5.Keloğlan ile İki Padişah	15. Keloğlan'ın Nohudu
6.Keloğlan Para Kazanıyor	16. Keloğlan ile Kargası
7.Keloğlan ile Üç Cambaz	17. Keloğlan ile Köy Ağası
8.Keloğlan Hiç Alıyor	18. Keloğlan ile Ali Cengiz
9.Keloğlan ile Kırk Haramiler	19. Keloğlan ile Padişah Kızı
10. Keloğlan ile Kardeşi	

EK 2. Billur Köşk Masalları Kitabındaki Masallar

Tablo 6.2 Billur Köşk Masalları Kitabındaki Masallar

BİLLUR KÖŞK MASALLARI	
1. Billur Köşk ile Elmas Gemi	8. İğci Baba
2. Helvacı Güzeli	9. Hırsız ile Yankesici
3. Ağlayan Nar ile Gülen Ayva	10. Sefa ile Cefa
4. Muradına Eren Dilber	11. Alicengiz Oyunu
5. Muradına Ermeyen Dilber	12. Saka Güzeli
6. Tasa Kuşu	13. Karayılan
7. Zümrüdüanka Kuşu	14. Mercan Kız

EK 3. AİSOPOS MASALLARI

Tablo 6.3 Aisopos Masalları Kitabındaki Masallar

AİSOPOS MASALLARI		
1. İyilikler İle Kötülükler	2. Putçu	3. Kartal İle Tilki
4. Kartal İle Tonuzlan	5. Kartal İle Alakarga	6. Kanadı Kesik Kartal İle Tilki
7. Okla Vurulmuş Kartal	8. Bülbül İle Atmaca	9. Bülbül İle Kırlangıç
10. Atinalı Borçlu	11. Zenci	12. Gelincik İle Horoz
13. Kedi İle Fareler	14. Gelincik İle Tavuklar	15. Keçi İle Çoban
16. Keçi İle Eşek	17. Çoban İle Yaban Keçileri	18. Çirkin Karavaş İle Aphrodite
19. Aisopos Dershanede	20. İki Horoz İle Bir Karatay	21. Horozlar İle Keklik
22. Balıkçılar İle Palamut	23. Taş Tutan Balıkçılar	24. Kaval Çalan Balıkçı
25. Balıkçı İle İrili Ufaklı Balıklar	26. Balıkçı İle İzmarit	27. Su Döven Balıkçı
28. Martı Kuşu	29. Mendires'ten Su İçen Tilkiler	30. Karnı Şişmiş Tilki
31. Tilki İle Böğürtlen	32. Tilki İle Üzüm	33. Tilki İle Ejder
34. Tilki İle Oduncu	35. Tilki İle Timsah	36. Tilki İle Köpek
37. Tilki İle Pars	38. Tilki İle Maymun	39. Tilki mi Kibar Maymun mu?
40. Tilki İle Teke	41. Kuyuksuz Tilki	42. Hiç Aslan Görmemiş Tilki
43. Tilki İle Maske	44. Theseus mu, Büyük Herakles mi?	45. Kanlı
46. Olmayacak Şeyler Adayan Adam	47. Korkak İle Kargalar	48. Karıncanın Isırdığı Hermes
49. Huysuz Kadın İle Kocası	50. Düzençi	51. Övünge
52. Kır Saçlı Adamın İki Oynaşı	53. Fırtınaya Tutulan Adam	54. Kör
55. Aldatıcı	56. Kömürcü İle Çırpıcı	57. Akıl
58. İnsan ile Tilki	59. İnsan İle Aslan	60. İnsan İle Satyros
61. Heykel Kıran Adam	62. Altın Aslan Bulan Adam	63. Ayı İle Tilki
64. Çiftçi ile Kurt	65. Yıldız Bilici	66. Kurbağalar Kral İstiyor
67. Komşu Kurbağalar.	68. Kurumuş Gölün Kurbağaları	69. Kurbağa Hekim Olmuş
70. Öküzler Dingile Ne Demiş?	71. Üç Öküz İle Aslan	72. Sığırtmaç İle Herakles
73. Poyraz İle Güneş	74. Sığırtmaç İle Aslan	75. Saka Kuşu İle Yarasa
76. Kedi İle Aphrodite	77. Gelincik İle E (?)	78. İhtiyar İle Ölüm
79. Çiftçi İle Kartal	80. Çiftçi ile Kartal	81. Çiftçi İle Oğlunu Öldüren Yılanı Hikâyesi
82. Çiftçi İle Donmuş Yılan	83. Çiftçi ile Oğulları	84. Çiftçi İle Talih
85. Çiftçi İle Ağaç	86. Çiftçi İle Geçimsiz Oğulları	87. Koca Karı İle Hekim
88. Bir Kadın İle Sarhoş Kocası	89. Bir Kadın İle Halayıkları	90. Bir Kadın İle Tavuğu
91. Büyücü Karı	92. Düve İle Öküz	93. Korkak Avcı İle Oduncu
94. Domuz İle Koyunlar	95. Yunuslarla Balinanın Kavgasına Karışan Kolyoz Balığı	96. Aytaç Demades
97. Diogenes İle Kel	98. Diogenes'in Yolculuğu	99. Meşe Ağaçları İle Zeus
100. Oduncular İle Çam Ağacı	101. Köknar İle Böğürtlen	102. Pınardaki Geyik İle Aslan
103. 103 Geyik İle Bağ	104. Aslan İnine Giren Geyik	105. Tek Gözlü Geyik
106. Evdeki Oğlak İle Kurt	107. Oğlak İle Kavalcı Kurt	108. Hermes İle Heykelci
109. Hermes İle Toprak	110. Hermes İle Teiresias	111. Hermes İle Esnaflar
112. Hermes'in Arabası İle Araplar	113. Hadım İle Kurbancı Toyun	114. İki Düşmanlar
115. Engerek İle Tilki	116. Engerek İle E (?)	117. Engerek İle Su Yılanı
118. Zeus İle Utanma	119. Zeus İle Tilki	120. Zeus İle İnsanlık
121. Zeus İle Apollon	122. Zeus İle Yılan	123. Zeus İle İyilikler Fıçısı

124. Zeus, Prometheus, Athena, Momos
127. Güneş İle Kurbağalar
130. Herakles İle Plutos
133. Bilimsiz Hekim
136. Kişneyen Çaylak
139. At, Öküz, Köpek Bir de İnsan
142. At İle Asker
145. Deve, Fil Bir de Maymun
148. Deve İle İnsanlar
151. Yengeç İle Kızı
154. Bostanını Sulayan Bahçıvan
157. Ardiç Kuşu
160. Alakarga İle Tilki
163. Alakarga İle Güvercinler
166. Karga İle Hermes
169. Tepeli Toygar
172. Salyangozlar
175. İki Köpekler
178. Davetli Köpek
181. Köpek İle Deniz Kabuğu
184. Uyuyan Köpek İle Kurt
187. Aslan Kovalayan Köpekle Tilki
190. Tavşanlarla Tilkiler
193. Martı İle Çaylak
196. Kocamış Aslan İle Tilki
199. Aslan, Tilki Bir de Geyik
202. Aslan İle Yunus Balığı
205. Aslan, Kurt, Tilki
208. Aslan İle Eşeğin Avlanması
211. Aslan İle Boğa
214. Eşkya İle Dut Ağacı
217. Kurtlarla Koyunlar
220. Kurt İle Keçi
223. Kurt İle Kocakarı
226. Kurt İle Köpek
229. Kurt İle Çoban
232. Lamba
235. Arıcı
238. Sinek
241. Karınca İle Tonuzlan Böceği
244. Fare İle Kurbağa
247. Geyik İle Yavrusu
250. Yarasa, Diken, Martı
253. Oduncu İle Hermes
256. Yolcularla Balta
259. Yolcu İle Doğru Söz
125. Zeus İle Kaplumbağa
128. Katır
131. Yarı-Tanrı
134. Hekim İle Hasta
137. Kuşçu İle Kara Yılan
140. At İle Seyis
143. Saz İle Zeytin Ağacı
146. Deve İle Zeus
149. Çifte Tonuzlanlar
152. Ceviz Ağacı
155. Bahçıvan ile Köpek
158. Hırsızlar İle Horoz
161. Alakarga İle Kargalar
164. Küçük Alakarga
167. Karga İle Yılan
170. Alakarga İle Karga
173. Kuğu İle Kaz
176. Aç Köpekler
179. Yaban Hayvanlarıyla Dövüşen Köpek
182. Köpek İle Tavşan
185. Et Taşıyan Köpek
188. Aslan İle Sivrisinek
191. Tavşanlarla Kurbağalar
194. Dişi Aslan İle Tilki
197. Aslanla Çiftçi
200. Aslan, Ayı Bir de Geyik
203. Aslan İle Yaban Domuzu
206. Aslan İle İyilikbilir Fare
209. Aslan, Eşek, Tilki
212. Kudurmuş Aslan İle Geyik
215. Kurtlarla Köpeklerin Savaşı
218. Kurtlarla Koyunlar Bir de Koç
221. Kurt İle Kuzu
224. Kurt İle Balıkçıl Kuşu
227. Kurt İle Aslan
230. Tok Kurt İle Koyun
233. Bakıcı
236. Menagyrtes'ler
239. Sinekler
242. Karınca İle Kumru
245. Deniz İle Yel
248. Müsriş İle Kırlangıç
251. Yarasayla Gelincikler
254. Yolcu İle Ayı
257. Yolcularla Çınar Ağacı
260. Yolcu İle Hermes
126. Zeus'un Yargıçlığı
129. Herakles İle Athena
132. Palamut İle Yunus Balığı
135. Çaylak İle Yılan
138. İhtiyar At
141. At İle Eşek
144. Irmağa Pisleyen Deve
147. Oynayan Deve
150. Çağanoz İle Tilki
153. Kunduz
156. Kitaracı
159. Mide İle Ayaklar
162. Alakarga İle Kuşlar
165. Karga İle Tilki
168. Hasta Karga
171. Alakarga İle Köpek
174. Kuğu İle Efendisi
177. Köpeğin Isırdığı Adam
180. Köpek, Horoz Bir De Tilki
183. Köpek İle Kasap
186. Çingiraklı Köpek
189. Sivrisinekle Boğa
192. Tavşan İle Tilki
195. Aslanın Krallığı
198. Aslanla Çoban
201. Aslan İle Kurbağa
204. Aslan İle Tavşan
207. Aslan İle Yaban Eşeği
210. Aslan İle Prometheus Bir de Fil
213. Sıçandan Korkan Aslan İle Tilki
216. Kurtlarla Köpeklerin Barışması
219. Gölgesiyle Övünen Kurdun Başına Gelenler
222. Tapınağa Sığınmış Kuzu İle Kurt
225. Kurt İle At
228. Kurt İle Eşek
231. Yaralı Kurt İle Koyun
234. Arılar İle Zeus
237. Farelerle Gelincikler
240. Karınca
243. Tarla Faresi İle Şehir Faresi
246. İki Delikanlı İle Kasap
249. Hasta İle Hekim
252. Ağaçlar Kral İstiyor
255. Yolcularla Karga
258. Yolcular İle Çalılar
261. Yolcu İle Talih

262. Eşeklerin Zeus'tan Diledikleri
265. Tuz Yüklü Eşek
268. Atın Haline İmrenen Eşek
271. Eşek İle Kurbağalar
274. Eşek, Karga Bir de Kurt
277. Eşek İle Eşekçi
280. Yaban Hünnapı Yiyen Eşek İle Tilki
283. Kuşçu İle İbibik Kuşu
286. Tavuk İle Kırlangıç
289. Yılan, Gelincik , Fareler
292. Bumbar Yiyen Çocuk
295. Yiğit İle Aslan Resmi
298. Emanet İle Ant
301. Susayan Kumru
304. Maymun İle Balıkçılar
307. Maymun İle Çocukları
310. Zengin İle Ağlayıcı Kadınlar
313. Çoban İle Kurt Yavruları
316. Çoban İle Davarları
319. Savaş Tanrısı İle Yavuzluk Tanrıçası
322. Prometheus İle İnsanlar
325. Borazan
328. Yaban Domuzu At Bir de Avcı
331. Yaban Arısı ile Yılan
334. Tavus İle Alakarga
337. Duvar ile Çiviş
340. Sırtlanlar
343. Dişi Domuzla Kancık Köpeğin Doğurganlık Kavgası
346. Kış ile Bahar
349. Kırlangıç ile Kuşlar
352. Kaplumbağa İle Kartal
355. Papağan ile Kedi
358. Pire ile Öküz
263. Eşeği Deneyen Adam
266. Eşek İle Tanrı Heykeli
269. Eşek, Horoz, Bir de Aslan
272. Eşek İle Katır
275. Eşek İle Küçük Köpek
278. Eşek İle Ağustos Böcekleri
281. Topallayan Eşek İle Kurt
284. Kuşçu İle Leylek
287. Altın Yumurtlayan Tavuk
290. Yılan İle Yengeç
293. Çekirge Avlayan Çocuk İle Akrep
296. Hırsız Çocukla Anası
299. Baba İle Kızları
302. Kumru İle Alakarga
305. Maymun İle Deve
308. Fırtınadan Sonra
311. Çoban İle Deniz
314. Köpekler Arasında Büyümüş Kurt İle Çoban
317. Kurdu Ağıla Sokan Çoban İle Köpeği
320. Irmak İle Öküz Postu
323. Gül İle Horoz İbiği
326. Köstebek İle Anası
329. Dişi Domuz ile Kancık Köpek Arasında Sövme Yarışı
332. Boğa ile Yaban Keçileri
335. Ağustos Böceği İle Tilki
338. Avcı ile Aslan
341. Sırtlan ile Tilki
344. Pinti
347. Kırlangıç ile Ejder
350. Övungen Kırlangıçla Alakarga
353. Kazlar ile Turnalar
356. Pire ile Pehlivan
264. Yaban Eşeği İle Ev Eşeği
267. Aslan Postu Giymiş Eşek İle Tilki
270. Eşek, Tilki Bir de Aslan
273. Eşek İle Bahçıvan
276. Birlikte Yola Çıkan Eşek İle Köpek
279. Aslan Olmaya Kalkan Eşek
282. Yaban Güvercinleri İle Ev Güvercinleri
285. Kuşçu İle Keklik
288. Yılanın Kuyruğu İle Gövdesi
291. Yılanın Zeus'a Yakınması
294. Çocuk İle Karga
297. Çimmeğe Giden Çocuk
300. Keklik İle Avcı
303. Heybe
306. Maymun İle Yunus Balığı
309. Zengin İle Sepici
312. Çoban İle Koyunları Okşayan Köpek
315. Çoban İle Kurt Yavrusu
318. Şakacı Çoban
321. Kırkılmış Koyun
324. Nar Ağacı, Zeytin Ağacı, Elma Ağacı Bir de Böğürtlen
327. Yaban Domuzu İle Tilki
330. Yabanarıları, Keklikler, Bir de Çiftçi
333. Tavus ile Turnba
336. Ağustos Böceği İle Karıncalar
339. Teke İle Bağ
342. Daz Kafalı Atlı
345. Demirci ile Köpeği
348. Kırlangıç ile Alakarganın Güzellik Kavgası
351. Kaplumbağa ile Tavşan
354. Çömlek ile Tencere
357. Pire ile İnsan
-

EK 4. ANDERSEN MASALLARI

Tablo 6.4 Andersen Masalları Kitabındaki Masallar

ANDERSEN MASALLARI		
1. Eski Ev	11. Uçan Sandık	21. Karabuğday
2. Yaban Kuğuları	12. Yiğit Kurşun Asker	22. Kibritçi Kız
3. Yama İğnesi	13. Denizkızı	23. Yol Arkadaşı
4. Çoban Prens	14. Uyutan Peri	24. Büyük Claus ve Küçük Claus
5. Parmak Kız	15. Kardan Adam	25. Kelebek
6. Melek	16. Prenses İle Bezelye	26. Cennetin Bahçesi
7. Küçük İda'nın Çiçekleri	17. Topaç İle Top	27. Kapıcının Oğlu
8. Papatya	18. Gül Perisi	28. Susmak Unutmak Değildir
9. Kralın Yeni Giysisi	19. Leylekler	29. Karlar Kraliçesi
10. Çirkin Ördek	20. Çam Ağacı	30. Kara Kurbağası

EK 5. EVVEL ZAMAN İÇİNDE MASALLARI

Tablo 6.5 Evvel Zaman İçinde Kitabındaki Masallar

EVVEL ZAMAN İÇİNDE	
1. Sırmalı Pabuç	2. Hamur Bebek
3. İncili Yorgan	4. Kösedâğı,
5. Üç Turunçlar	6. Perili El
7. Sedef Bacı	8. Altın Perçemli Çocukla Sırma Saçlı Kız
9. Gelincik Günü	10. Üç Elma

EK 6. AZ GİTTİK UZ GİTTİK MASALLARI

Tablo 6.6 Az Gittik Uz Gittik Masalları Kitabındaki Masallar

AZ GİTTİK UZ GİTTİK KİTABINDAKİ MASALLAR		
1. Ayağına Diken Batan Karga	18. Yeraltı Diyarının Kartalı	35. Üç- Bilecenler
2. Bokböceği	19. Cazı-Kız	36. Fesatçı Saliha
3. Yarım-Horoz	20. Çan-Kuşu, Çor-Kuşu	37. “Allah Kerim, Padişah Oğlu Erim”
4. Koca-Nine ile Tilki	21. Papağan	38. Derviş-Baba
5. Ayşe, Fatma Kuzular	22. Çember-Tiyar	39. Çiftçi Mehmet Ağa
6. Ayı ile Tilki	23. Deli-Gücük	40. “Kaz Yollasam Yolar mısın?”
7. Yolcu ile Yılan Tilki	24. Eşek-Kafası	41. Zengin Hamamı
8. Tilki	25. Üşengeç	42. Köse’nin Tavşanı
9. Kuyruğu Zilli Tilki	26. Altı Kız Babası	43. “Köse Kaç Ayak?”
10. Tilki ile Yılan	27. Telli-Top	44. Üselek
11. Göğsü Kınalı Serçe	28. Ütelek	45. Tilki ile Çimenci Padişahının Oğlu
12. Erler-Karısı'na Koca Olmaya Giden Keloğlan	29. Mehmed- Eşkîya	46. Nohut Oğlan
13. Dev-Baba	30. İlik Sultan	47. Culfa Kadınları
14. Dünya Güzeli	31. Balıkçı Güzeli	48. Akıllı Oğlanlar ile Deli Oğlan
15. Benli-Bahri	32. Hızır	49. Karatepeli Hikâyeleri
16. Kral-Padişahının Kızı	33. “Tıp Sopam”	
17. Kara-Tavuk	34. Tencerecik	

EK 7. 100 TEMEL ESER LİSTESİNDE YER ALAN MASAL KİTAPLARINDA ŞİDDET UNSURLARINI BELİRLEME FORMU

ŞİDDET GRUPLARI	ŞİDDET TÜRLERİ	VAR	YOK	GÖRÜLME SIKLIĞI	GÖRÜLEN SAYFA NUMARALARI
FİZİKSEL ŞİDDET	SALDIRMAK				
	TEKMELEMEK				
	KIRMAK				
	KESMEK				
	PARÇALAMAK				
	BIÇAKLAMAK				
	ATEŞ ETMEK				
	ÖLDÜRMEK				
	CANINI ACITMAK				
	AÇ BIRAKMAK				
SÖZEL ŞİDDET	HAKARET ETMEK				
	ALAY ETMEK				
	TEHDİT ETMEK				
	BAĞIRMAK				
DUYGUSAL ŞİDDET	DUYGULARIYLA OYNAMAK				
	ALIKOYMAK				
CİNSEL ŞİDDET	ZORLA EVLENDİRMEK				
	CİNSEL KAVRAMLARI İFADE ETMEK				
DİĞER					

**EK 8. 100 TEMEL ESER LİSTESİNDE YER ALAN MASAL
KİTAPLARINDA KORKU UNSURLARINI BELİRLEME FORMU**

KORKU UNSURLARI	VAR	YOK	GÖRÜLME SIKLIĞI	GÖRÜLEN SAYFA NUMARALARI
GERÇEKÜSTÜ VARLIK				
KARANLIK				
GÖLGE OYUNLARI				
ANİ, SERT HAREKETLER				
ESRARENGİZ OLAYLAR				
DOĞADAKİ SESLER				
KORKUTUCU EFEKTLER				
BAĞIRMA				
SAKLANIP ANİDEN ORTAYA ÇIKMA				
AŞIRI SİHİR ÖGELERİ				
DİĞER				

EK 9. 100 TEMEL ESER LİSTESİNİN KALDIRILMASINA İLİŞKİN
17/12/2018 TARİHLİ VE 2018/17 SAYILI GENELGE

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Temel Eğitim Genel Müdürlüğü

Sayı : 43769797-10.06.02-E.24334160
Konu : 100 Temel Eser Listesi

17.12.2018

GENELGE
2018/17

- İlgi: a) Mülga Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 19.08.2004 tarihli ve B.08.0.APK.0.03.01.00/3126 sayılı (Genelge No: 2004/60) Genelgesi.
b) Mülga İlköğretim Genel Müdürlüğünün 04/08/2005 tarihli ve B.0.08.İGM.0.08.04.01/360/ 8081 sayılı (Genelge No: 2005/70) Genelgesi.

Öğrencilerimize okuma alışkanlığı kazandırmak amacıyla çocukluk ve ilk gençlik dönemi edebiyatı eserleri esas alınarak ilköğretim ve ortaöğretim öğrencileri için belirlenen 100 Temel Eser Listeleri ilgi (a) ve (b) Genelgelerle uygulanmaya başlanmıştır.

Söz konusu uygulamayla birlikte süreç içerisinde “100 Temel Eser”le ilgili akademik çalışmalarda yapılan tespitler ve uygulamaya yönelik Bakanlığımızca yapılan detaylı araştırma ve çalışmalar da dikkate alınarak ilgi (a) ve (b) Genelgelerin yürürlükten kaldırılması; öğrencilerimizin öğretmenlerimizin rehberliğinde Anayasa’ya, yasalara ve milli eğitimin temel amaçlarına ters düşmeyecek, millî ve insanî değerlere saygılı bütün eserlerden yararlandırılmaları uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Ziya SELÇUK
Bakan

DAĞITIM
A ve B Planı

Adres: Atatürk Blv. 06648 Kızılay/ANKARA
Kep:meb@hs01.kep.tr
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: tegm_ogretimmateryalleri@meb.gov.tr

Bilgi için: Şenay KÖSE Şube Müdürü V.

Tel: 0 (312) 413 16 08
Faks: 0 (312) 425 40 49

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden f924-3fbb-32d7-a512-9b57 kodu ile teyit edilebilir.

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı: Şüra GÜZELKÜÇÜK

Doğum Yeri ve Yılı: Mucur-1987

Yabancı Dili: İngilizce

E-posta: suraguzelkucuk87@gmail.com

Eğitim Durumu

Lisans: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği. (2006-2010)

Lisans: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi. (2016-2019).

Yüksek Lisans: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi. (2014-2019)

Mesleki Deneyim

Nevşehir Anadolu Bilim Dershanesi

2011-2013